

Inghel poliviani myfollanea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Pal. E.6.2.1

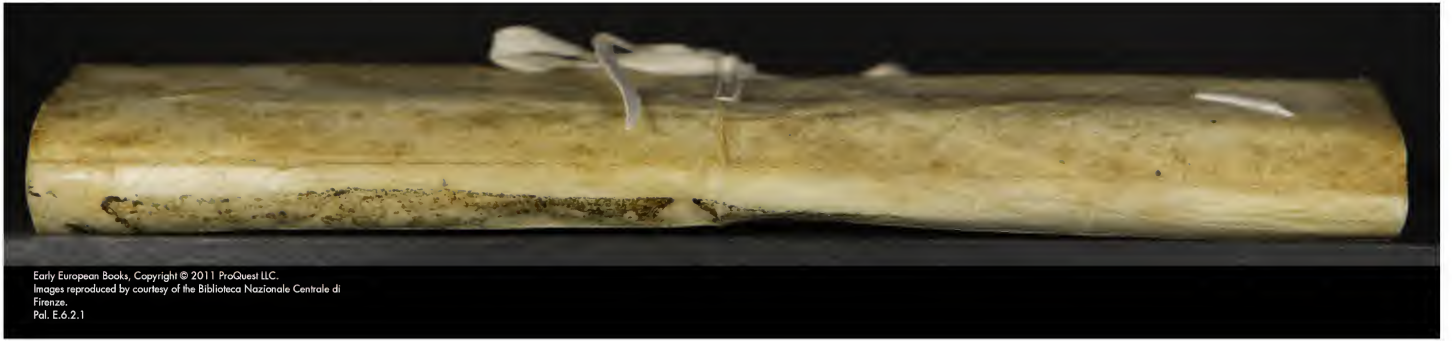

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Pal. E.6.2.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Pal. E.6.2.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Pal. E.6.2.1

E. 6. 2. 1.

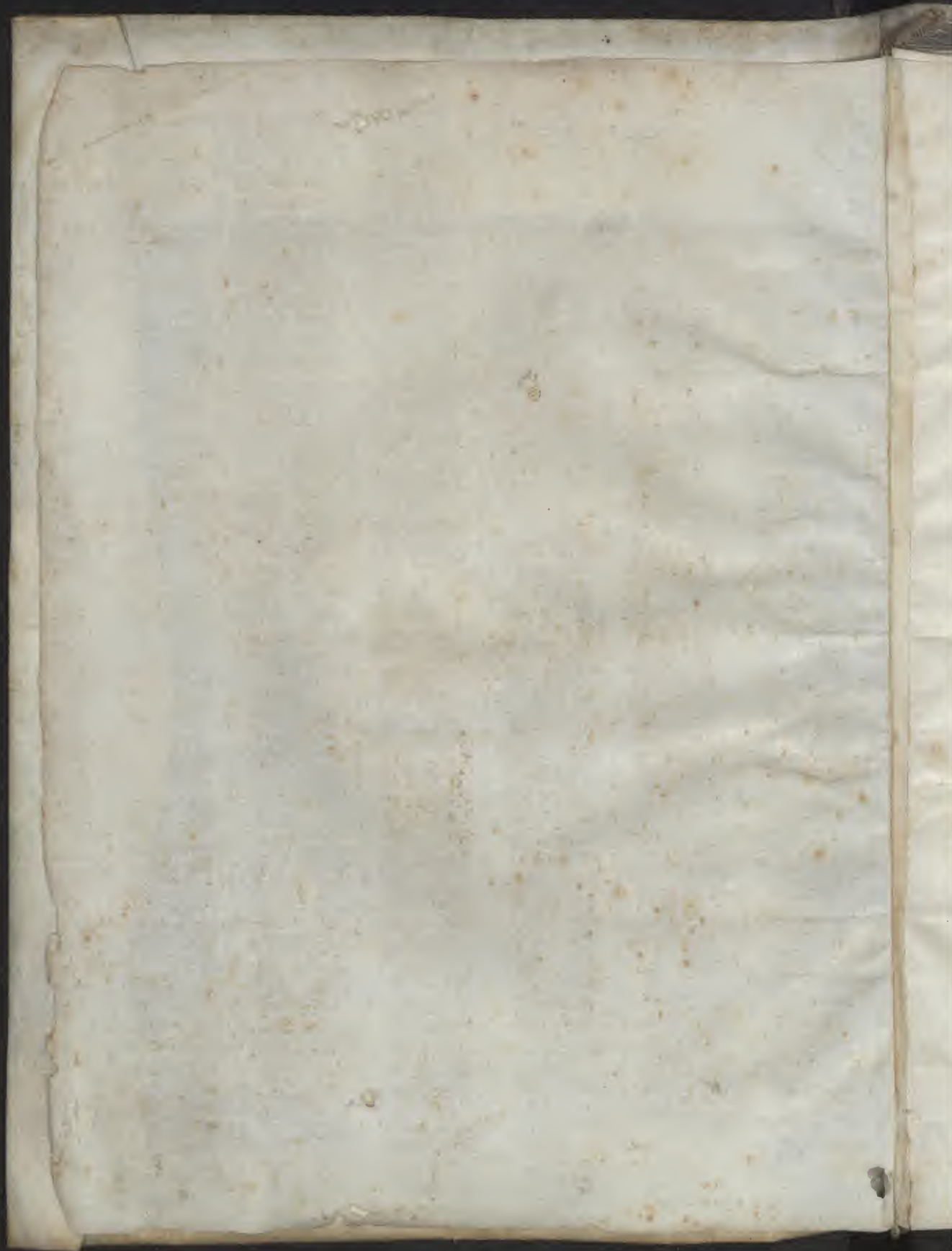
J

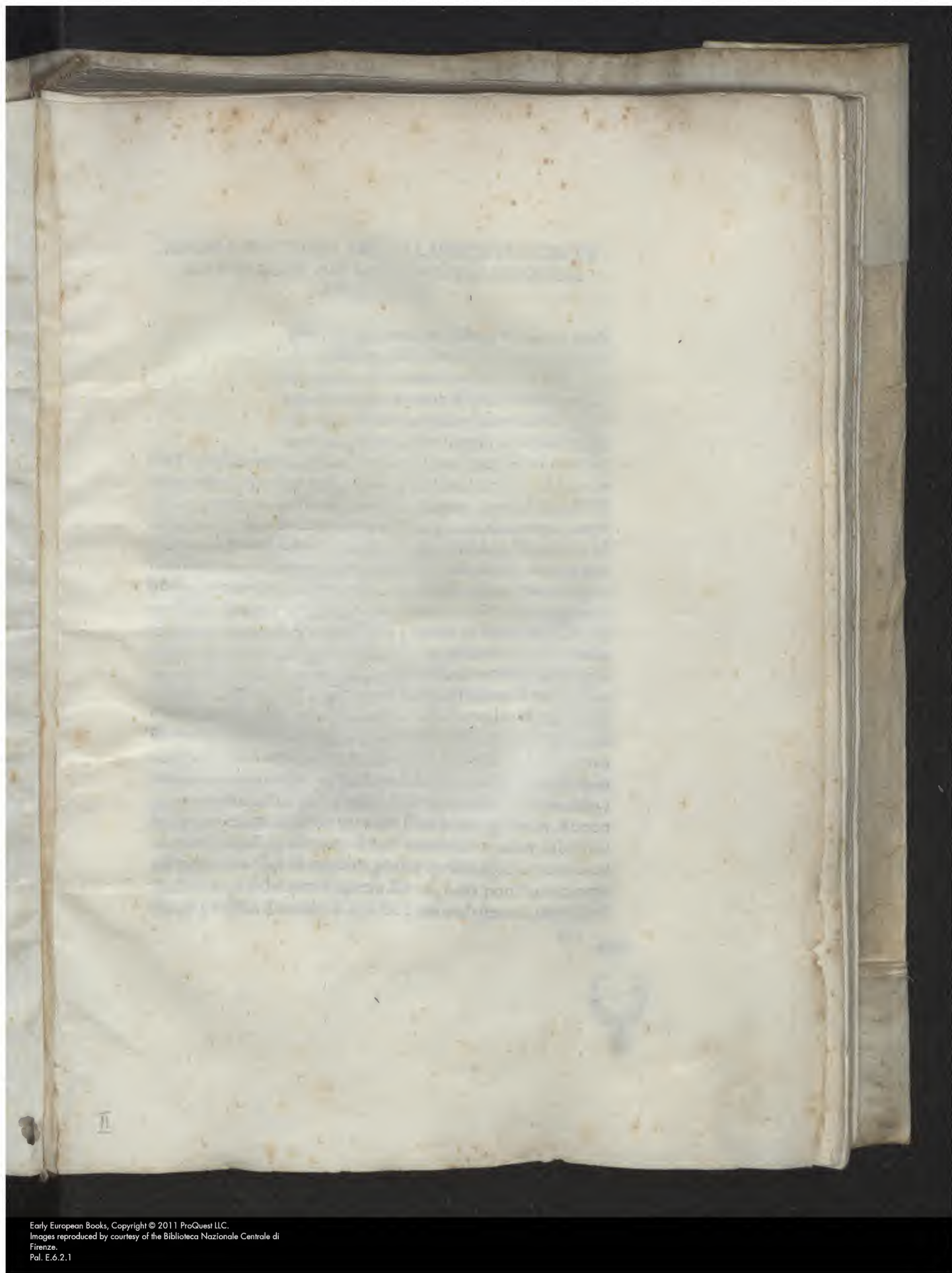

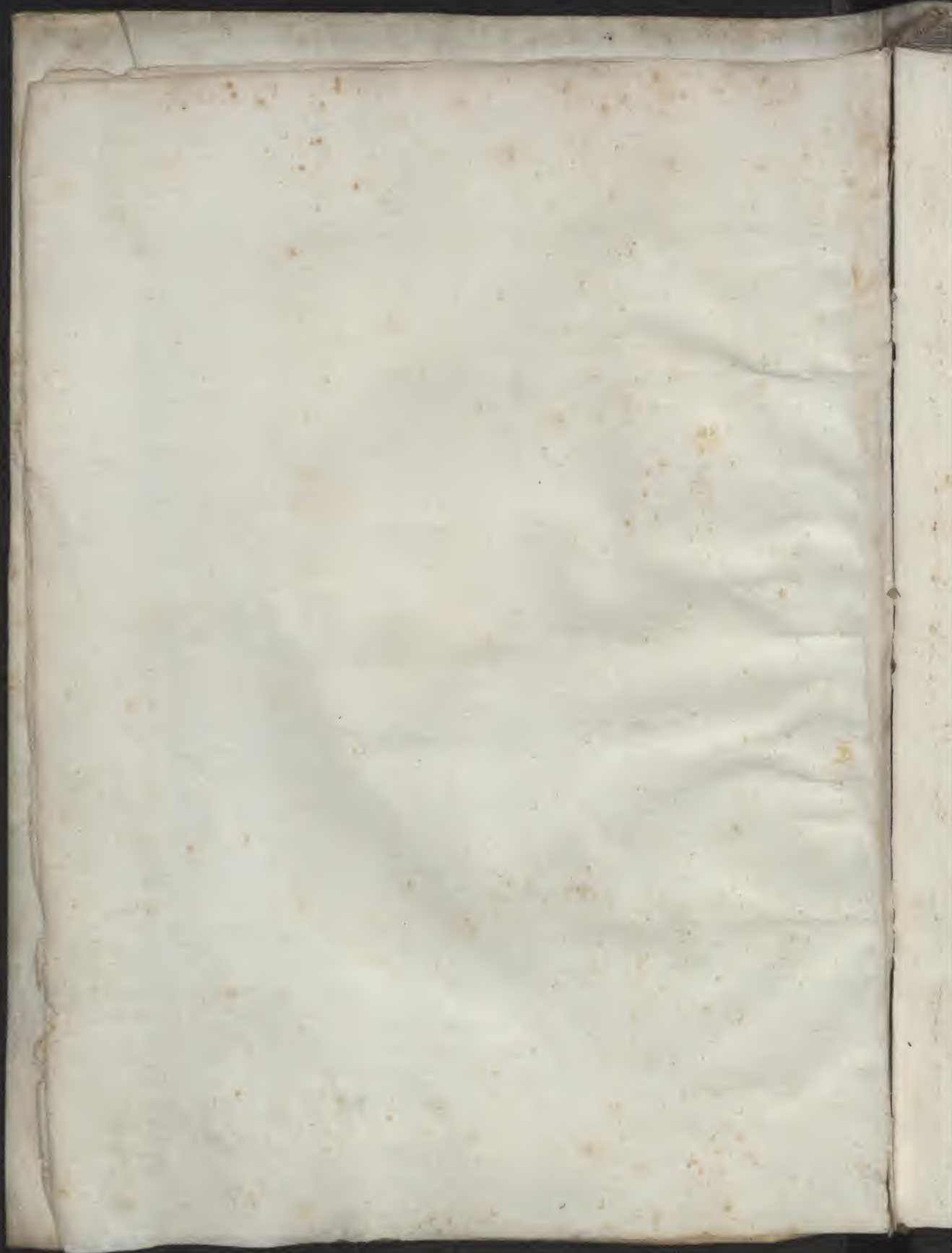
Tab. 287.

E. 6.2.1

Sm^a 162

ANGELI POLITIANI MISCELLANEORVM CENTV
RIAE PRIMAE AD LAVRENTIVM MEDICEM
PRAEFATIO

VM tibi superioribus diebus/Laurenti medi
ces/nostra hec Miscellanea inter equitandum
recitaremus/delectatus arbitror nouitate ipsa
rerum:& uarietate non illepida lectionis/hor
tari coepisti nos/ut unam saltem ex eis centu
riam(nā centenarius libri singuli capitibus expli
cantē) publicaremus. Quod nūc utiq; simul auctoritate tua:qua
maior nobis quidem nulla in terris est/simul ratione adducti fa
cimur:quoniam nostra ista iam nō nulli/uel cum puluisculo cō
uerit: sic ut aliis pridem/sibiq; nostrorū titulo laborum/nimis
placeant. Quanq̃ scimus/inuidia magna fore hos libros/& mul
tum sermonis subituros: ut qui de magni nominis auctoribus/
libere pronuntient! Sed nō id nostrum exemplum. Nam scripto
res ferre omnes/ sic suas ruentur partis: ut alienas oppugnent/
ac laudis occasionem/plerunq; de aliorum erratis petant. Tum
saepē a renuoribus & gregariis: uelutiq; postremae notae: qualis
ego uel Cluuienus: etiam pceres illi(ut ita dixerim) & antesigna
ni quidam litterarum sugillantur. Verus est autem dictum: Con
scientia mille testes. Scit illa/ prorsus nihil hic odio datum/nihil
stomacho: candide omnia/& simpliciter: nihil aut insectāter/ aut
maleuole: nihil oblatrandi studio: nihil ostendendi uoto/ proru
limus: animoq; semper ad probandum(sic liceret)q̃ ad improban
dum propēsiore fuimus: Neq; uidelicet strophis/ aut cuniculis/
sed libero examine: libera ueritatis fronte/rem gessimus. Ac non
id quaesiuimus/ ut aliquam doctis hominibus/ ueluti labeculā/
aspergeremus! sed id cauimus potius: ne sub illorū auctoritate/
studiosorum fides periclitaretur. Deniq; ī eos potissimū cuneus
hic ex professio directus/ in eos hic aries exdestinato tēperatus:

qui contra ueri faciē pro uernaculo quidem sibi / sed imaginariō
ramen sensu / fronte dūtar: eos acie stili / maxime cōpungimus:
qui stilū uerrere / hoc est qui suā errata dispungere / nō didicerunt.
At inordinatam istam / & cōfusan eam / quasi siluā aut farraginem
perhiberi / quia nō triactim & cōrinenter / sed saltuatim scribimus
& uellicatim: tantū abest uti doleamus / ut etiam titulum non sa
nē alium q̄ Miscellaneorum exquisiuerimus / in quis græcum ra
men Hēlianum: latinum sequimur Gellium: quorum utriusq; li
bri / uarietate sunt q̄ ordine blandiores. Quāq; ne Clementis q̄
dem romani pontificis / apostoliciq; uiri commentaria: quę stro
mata / quasi stragula picta dixeris / inscribebantur: aliū profecto
nobis titulum / nisi uarietatis istius insinuabant. Et enim de Ari
stoxeni taceo cōmentariis: quos pari ferme titulo citat / eo uolu
mine Porphyrius / quod in harmonica Ptolemę composuit. De
niq; si uarietas ipsa / fastidii expultrix / & lectionis irritatrix ī Mi
scellaneis culpabitur: una opera / reprehendi rerum quoq; natura
poterit: cuius me quidē profireor / tali disparitate discipulum.
Quod si ad omnē se minutiē demittunt: hoc uero apud latinos
exēplo etiam Cęsaris / Varronis / Messalę / Ciceronis / Plini / Quin
tiliani / aliorūq; similium facere licet: quos emulantibus / & errare
honestū. Quare quod istos ueluti patricios decuit: etiā me / qua
si minorū gentiū nō dedecet. Par adeo celebritas nominū: uel
gręca inserit / uel ex cōmodo interpretat: idq; nūc ad sensum: nūc
ad uerbū: quod hic utrunq; iam si cui parū quæpiā enucleata: for
tasse etiā nimis dura / obscuraq; uidebuntur: certe is nec ingenio
satis uegero: nec eruditione solida / fideliq; fuerit. Si ubi barbara
quędam & obfolera deprehendē: ea uero de industria dispersi
mus: etiā ut barbaris & ineruditis placeremus: & fieret liber cor
rāsa undiq; gratiola / uendibilior. Siqui remotiora dicēt hic inue
niri uocabula / q̄ ut sumpta credant de medio: nē isti arbitror sen
tentiam suā mutabūt: cum ad usq; mediū litteraturę pmouerint.
Nec enim defunt q̄bus etiā (ut ait M. Tullius) alabastris unguēti

plena putere uideatur: Tū in hoc genus scriptionibus: quę nō se
 populo uenditant: sed paucis modo paranē: usus istiusmodi re
 conditū supellectilis/ pręsertim uerecundus/ minime improbatur
 a bonis. Nec enim renouare sit probū: quę iā pene exoleuerunt:
 si modo hac ipsa non uetustescere adhuc/ sed uetescere de inte
 gro possint. Si quem nō nulla interim offendēt eloquendi diuer
 cula/ minus fortasse homini nota: qui decē tantū/ Ciceronis pagi
 nas/ nihil pręterea lectitauerit/ utiq; ab hoc ego ad eruditos pu
 co: pręcipue credo laudaturos: quę ab ipso improbabitur. Nihil
 autē forsan intolerabilius: q̄ ut de te sententiā ferat indoctus: qui
 ramen sibi ipse doctissimus uideatur. Siquis/ ubi quid refellitur/
 multatū uel auctoritatū uel rationū moles desiderat/ at uictoriā
 sciat illic a nobis/ nō uictorię quærī sarietariē. Si longiuscula capi
 ta alia/ breuiuscula rursus alia putabūtur/ credamus hanc quoq;
 esse legē noui operis/ ut ēquale habeat nihil: nusquā sibi sit par:
 semper dissimilitudine claudicat: unamq; istā regulam tueat: ne
 quid ad regulam: nequid ad perpēdiculum/ libellamq; reuocet.
 Si liberior stilius insolētis extimabitur nature/ forsan benignior
 interpretes simplicitati potius tribuet: quę nec ingenuos dedecet.
 Si ubi porro consuetudo refragabitur/ at ueritas/ quę nugas nō
 facit: aut ueritatis uicaria cōsuetudo melior/ patrocinabitur. Nā
 & sumptum consuetudine dicitur: quod aduersus auctoritatem
 sit receptū: & error sępe cōsuetudinis/ obiectatur a doctis. Tum
 pulchre sic ait quidam. Consuetudo sine ueritate/ uetustas erro
 ris est. Deniq; si pauca respersimus iterim/ scrupulosa & anxia:
 quodq; uerius/ subacida: uel ex philosophia/ cuius iam pridem
 sumus cādidati: uel ex orbe illo disciplinarum: quę studio sapiē
 tię famulantur! At ea stomachū tamē lectoris prędulcibus mar
 centem/ recreabunt fortassis/ & exacuēt. Nam quo hęc omnia gra
 ra sui uice conspirent: & quodam uelut antithero fēderentur/ pe
 ne de calcaria (quod dicitur) ī carbonariam decucurrimus/ & id
 operam dedimus/ ut alternatim deinceps inter se cōtraria quoq;

sublequerentur: quæ nos querelæ istiusmodi eximerent. Nec enim
defieri apud nos etiã patimur: quæ sint amena magis / & oblecta
toria: ne dixerim illecebrosa: quæ uel utilia / uel necessaria: siquidem
est (ut ait Varro) aliud homini / aliud humanitati satis: etiamque
citra emolumentum / speciosa inrerim petuntur / non hercle minus /
quæ sine specie compedium. Ergo ut agrestes illos & hircosos: qua
dam ex his impolita & rudia delectabunt: exalceataque magis / quæ
dedolata: nec modo limam / sed nec runcinas experta / nec scobi
nas: ita e diuerso uermiculata inrerim dictio: & ressellis plunco
loribus uariegarata / delicatiores hos capiet / uollosos / & pumicatos:
ne conflatis utrinque uocibus / & aquabili / uel plausu / uel sibilo /
aut ad celum efferat / aut ad humum deiciat. Medis autem inter
hos / & neutro norandis: quasi quidam diuersorum Cinnus (ut
ait Cicero) satisfaciet: non uno aliquo excellens: & omnium tamen
particeps. Nec enim gustus idem omnibus! Sed suum palatum
cuique: Tum credo & expuent in cõuiuium quidam / pro fastidioso
& uesco / quod mox in culina pro suaui liguriant / & opimo. Nos
ista certe / non foro & curiæ / sed cubiculo: & scholæ parauimus: eoque
studuimus / nescio an & præstiterimus: ut siquæ hic essent: omni
no faciles essent: & simplices munditiæ: non operosa: & pigmẽta
ra lenocinia: color / nitorque uerus / & ingenuus: non ascitus / & ex ar
cula: congruens habitus & expeditus / non onerosus / & laciniolosus.
Postremo cuiusmodi exeant: quoquo modo hæc accipiant: mi
nime pfecto recusamus! (Sed nec opinor euademus) communẽ
illam scribentium sortem / male audiendi: sit modo ira cordi lecto
ribus. Quinimmo isti alex caput obiectamus: neque patrocinium
respicimus: quod ultro nobis ademimus censura. Decernaturque
potius in nos: traducamur: uexemur: quæ non litterarum publica
fraus / quarum nobis est honor / propriis utilitatibus antiquior /
etiam nostro aliquo / uel famæ: uel orti dispedio redimatur. Nam
quò ista quæso studiorum communium professio / si iam uentum
ad hæc usque est / ut quod officium studiis uniuersi debemus / cessare

omne ramentum suspicionem degeneri patiamur. Quo pacto uel dura
re ultra/ uel esse iam poterit honestarum litterarum sinceritas? so
luta penitus censura/ dum sic æque omnes inuidiam perhorresci
mus? Quanquam (quod ad me attinet) utinam labori meo non con
tempnus potius/ quam inuidia debeat. illud enim propter ueritatem est/ si
modo quod ait Lilius: Inuidia/ uelut ignis altam petit. Quin agi
redum studiorum cultores optimi/ pro se quisque alacres/ gramen
hoc inexpugnabile/ quo bonæ fruges humanitatis præfocantur/
auellite/ subnascunturque factis stirpibus/ quasi perniciosissimas he
deras/ & omnem earum succum lapsibus erraticis exsorbentes/ ab
rumpite penitus/ & detrunca: Non desunt interpolatores ueri
tatis/ ne desint quoque redintegratores: existat uindex aliquis ro
go/ & patronus periclitantium disciplinarum: Nam ego ut unus
e medio/ quid mihi liberum sit/ utique experiar. Faciam nec ne opere
pretium/ post uidero. Quorsum tamen fluxerit/ aut quocumque res
cecidit/ equi boni faciam/ planeque malignitatem omnium & ob
structionum uenena/ non deuorabo modo/ sed (quo sum stomacho)
etiam concoquam: certus ueritatis hunc esse quasi genium/
simul atque in publicum appareat/ ut odiosa inimicaque sit uulgo.
Coniueant igitur alii licet/ & dicere uerum nullo modo/ ego unus
profecto (quidquid erit) non dissimulabo iudicium: non suppri
mam quæ sensero: non indulgebo iam talibus patientiam! Sed
uel huic libello meo/ saltem semilibere/ sic insurro. Vidi: uidi:
ipse libelle/ cotidieque uideo/ multa in litteris fieri capitalia/ compi
lari subdole aliena: confingi ad libidinem/ quæ cui commodum:
ascribi etiam idoneis/ quæ nec agnoscant: allegari/ qui non extent
auctores: citari quin etiam pro uetustis/ nulli comparentis co
dices: compleri libros omnes operosissimis uanitatibus: falsa p
ueris: ascripta pro natiuis: nouicia per uernaculis/ supponi: pollui:
adulterari: oblini: incrustari: distorqueri: confundi: præcipitari:
iteruerti omnia: nulla fide: nullo nec pudore nec iudicio: quodque
his omnibus pestilentius: occasione quoque recentis artificii/ quæ

libet stolidissimas opiniones in mille uoluminum traduces / mo-
mento propagari: Postremo (ut semel dicam) etiam nūc multos /
auriculas habere asini. Dicat hic aliquis / Quid tu autem? Fateor
equidem / possum falli / ut humanus / Sed ne in inē profectō sciens
fallo: & ut mendacium fortasse dico: sic certe non mentior. Tum
egomet mi ignosco Meuius inquit: Immo autem (extra iocum)
nec egomet mi ignosco / & si quid indoctius / incautiusq; protule-
ro / refutari a quouis cupio: refutaturus ipse me / si fuero admoni-
tus. Non enim sic me peruersē amo: ut errare alios malim / q̄ ino-
tescere quod errē / Sed ex eorū sum numero & ipse / qui proficien-
do scribunt: & scribendo proficiunt: ac de isto quidem fors uide-
rit. Illud uerissimum: si domi commentarios istos diutius / atq; in
manibus habuissē / & regustare iterim ex interuallo licuissē / lō-
ge instructiores / fuisse eos / locupletiores adminiculatiores pro-
dituros. Videlicet hoc illud est: prācipue studiorū genus / quod
uigiliis augeat: ut cui subinde ceu fluminibus ex decursu / sic
accedit ex lectione minutatim quo fiat uberius. Tum incōdita
nunc quoq; pleraq; ineliquata / indiscussa: non rotunda: non tor-
nata adhuc / Sed quæ aurē prorsus pręterierint: utpote restrictim
cogitata: & extempore potius q̄ a cura: quāq; ex abundanti pene
stili negotium / cutrat: & elocutionem cōcinnat / quem cana & ue-
ritas & fides prācipue sollicitat. Enimvero ne purent homines
maleferiati / nos ista / quæquæ sunt / de fēce hausisse / neq; gramma-
ticorum trāsiliuissē lineas / Pliniano statim exemplo nomina prę-
texuimus auctorum / sed honestorū / ueterumq; dumtaxat / unde
ius ista sumunt: & a quibus uersuram fecimus / nec autem / quos
alii tantum citauerint / ipsorum opera temporibus interciderint!
Sed quorum nosmetipsi thesauros tractauimus: quorum sumus
per litteras peregrinati: quanq̄ & uetustas codicum: & nomisma-
rum fides: & in ęs / aut ī marmore incisæ antiquitates: quę tu no-
bis Laurenti suppeditasti / plurimum etiam / prāter librorum ua-
tierarem / nostris commentationibus suffragantur. Ut autem uel

exéplo doceremus / circulatorū prestigias / & imposturas omnis
 esse rollendas / refrenādamq; adeo / quorumpiam lasciuia / quæ
 iam / sicuti cancer late serpit / inaniter de præscripto / & licenter egre
 diendi / nusquā aliquando ueteris scriptura testimonium citauimus:
 nequid adscripticium / neue quid usq; superducticium præ
 ualeret / quin sua quodq; facie repræsentauerimus: & eas appo
 rimus notas / unde exq; penitus / usq; a stirpe possit auctoritas.
 Atq; ut muneris huius nostri / nullæ prorsus appendices deside
 rentur / etiam capita ipsa rerum / titulis inclusa breuissimis / Sed in
 quis maior / q̄ pro numero utilitas / concentuauimus: & ceu bre
 uibus cæcis ingentes summas / calculatorum more collegimus:
 quo negligentiæ delicati lectoris / ipsi potissimū subscriberemus.
 Proinde sicuti sub Atacis clipeo / Teucer homericus: ita nos utiq;
 sub umbra tui nominis latitantes / centuriarum dabimus in bar
 baros impressionem. Ita editione subinde aliqua / uel æquis uel
 iniquis mos geretur: Et quadam pensante uice / sicut illis quod
 osculentur / ita his abunde supparabimus / quod mordeant. Mor
 debunt autem puto nostra / uel rabiosi quidam / quos elegāter
 Cato uiriliter appellat / isto potissimum litigandi uitio / ue
 lut morbo laborātes: cerebrosa gens & iracunda: Qui sine cau
 sa / sine discrimine / clausisq; (quod aiunt) oculis / quodcunq; no
 men adlatrāt. Vel qui rursus / aduocatione mercennaria / uenaliq;
 sententia / cuiusq; semel auctorati / atq; addicti / quasiq; dediti mā
 cipio sint: eundē tueri / pugnaciter / pertinaciterq; quo iure: quaq;
 injuria obstinauerunt. Vel iactantia illi & nugueti: pleni ru
 mida: sed & fatua cōiectura: qui seq; & sua dumtaxat etiam sine
 rivalibus adamant: sibi fauent: alios obrectāt. Vel postremo lu
 cifugi quidam ueritatis & (ut planius dixerim) blattarii / littera
 tores: qui defluentibus oculis / uereq; nocturnis / non diem ran
 rum sereniorē / sed nec umbrā sublustrem satis ferunt. Nam de
 illis dubitat nemo quos liuoris tinea comest: quos rubigo sub
 rodit inuidiæ / qui gloriā alterius / suam penam / felicitatem alte

a iiii

rius suam carnificinam faciunt: qui profectu contabescunt alie
no: quos aetrescens prosperis maleuolentia/ ceu rorror intestinus
iugiter extruciat! Sed & censores item pulpitarii (nec autem de
doctis/ bonisq; nunc agimus) solent plerunq; fodicare nos/ & stu
diis obstrepere istis. Etenim pleni ieiunitatis/ litteras humanio
ris/ apud insciam plebeculam/ pene dixerim sollenniter/ buccis
concrepantibus infamant: & crassa rusticitate feroculi: quam so
lam (quod & Hieronymus ait) pro sanctitate habent/ sic in eas/
& earum studiosos/ ampullosis proclamationibus/ infrendentes/
inspumantesq; desequuntur: ut facile se declarent etiam graecos illos/
improbare & pene odisse/ uere sanctas animas/ Basilium/ Chryso
stomum/ Gregorios/ etiam latinos/ Cyprianum/ Ambrosium/ Au
gustinum/ Hieronymumq; ipsum/ & alios id genus nostrae religio
nis anrhistes/ gentium linguarumq; omnium disciplinis/ uelut
opibus aegyptiorum suffarinos. Quo mihi etiam uideretur ad
mirabilior deliciae tuae Marianus hic Genazanensis/ nec in theo
logia cuiquam secundus: & omnium quos in ecclesia cōtionan
tes audiuius/ non prudentissimus modo? sed & facundissimus/
cuius neq; suspecta populis/ ad bonam frugem tendentibus elo
quentia: quoniam uitae incredibili seueritate commēdatur: nec
e diuerso tristis/ aut reformidabilis austeritas: quoniam poēti
ca delenimēra/ pulchramq; istam litterarum uarietatem/ nitorem/
delicias/ non aspernatur. Ut igitur lana/ purpuram bona fide po
rura/ certis prius inficiē medicamētis: ita litteris arbitrari/ doctri
nisq; talibus/ excoli animos (quod ait in Hortensio Cicero) &
ad sapientiam excipiendam imbui praeprariq; decet. Atqui non
tamen ob istos pigebit/ aut exigere stilo: quidquid hoc nostrarū
lucubrationū est: aut experiri/ quid concedatur in illos/ qui frau
des in litterarum negotio/ concipiunt capitales. Nam & ego Phi
loxeno ignosco/ sicuti Cicero idem/ ad Atticum scribens/ redire
in carcerem/ q̄ mancipare iudicium praeporanti: maxime si non

præsenti seculo! Sed quasi aternitati (prouer etiam dictum a
 Thucydide) seruire scriptores cōuenit: Eoq; libri purō ipsi mō
 numenta uocātur: quod ad memoriā magis posteritatis / incor
 ruptius iudicatur: q̄ ad ineptam præsētis tēporis gratiolam /
 spectare debent. Ergo ut q̄ maxime (si licebit) hęc nō extingua
 tur solū! sed etiam opprimatur improbitas / effuse omnia depra
 uantium! nec abeat in exemplum / inta & prostituta frons / atq;
 onis tanta duritia! iam nunc centurias sequēis / pro suscepto (ar
 biror) saluari conatu / ne utiq; ad huius primā gustū repromitti
 mus. Quos enī molli nunc articulo tractamus: quos leui & lēro
 brachio tāgimus: fortius dein puto prememūs / atq; urgebimūs:
 & cōtenti paulisper inrenim / prælusoria / uelitariq; pugna! mox ui
 ribus collectis / toto exercitus robore depreliabimur. Quin etiā
 (quoniam tunica propior pallio) uindicabimus / audacter / & gna
 uiter a plagariis: ac furūculis interdum nostra: & asseremus libe
 rali causa manum. Nostra uero nūc accipi tantum uolumus / quē
 labore / industriaq; ipsi magna principes extudimus: nec expal
 pari unq; nec extorqueri nobis ea passuri: q̄ diu licebit: nostra inq;
 nō eiectione / sed pignora. Nā ut hęc in mediū uice missiliū / di
 reptui cōculcatuiq; relinq;mus / ita illa nobis recipimus / & defen
 dimus: hęc exponimus: illa et agnoscimus: & tollimus! sed ira
 tamē / ut imitari simias nolumus / quæ suos dicatur fētus q̄libet
 deformes / p̄ formosissimis admirari. Nec erūt opinor hęc quoq;
 nostra / quanquā leuioris op̄e studia / seu ludicra uerius / dede
 cori tibi / Laurenti Medices / cui nunc adscribuntur. Adscribun
 tur autem / non magis adeo / ut me gratum beneficiis tuis appro
 bent / aut reponant gratiam: quod auxiliarium te / quodq; con
 filiarium habuerunt: q̄ ut auspicio procedant: & ut in iis tui me
 moria frequentetur! ex quo liber auctoritatem capiēis / magni
 celebrare nominis commendetur. Tum cui summa studiorum
 meorum debetur omnis: ab eo quoq; portio ipsa iure incipiet.

Et hercule ueluti bellaria/sint ista/secundis accepta mensis: Quo
 niam rectæ cenæ/speciem/uicemq; grauiora illa occupant/qualia
 tibi multa/ uel Marsilius Ficinus Platonis: uel Aristorelis inter
 pres Argyropylus Byzantius e philosophiæ penu congesse-
 runt. De isto enim præcunctis admirando/non Pico iam! sed (ut ipse
 appellare soleo) phoenice potius: qui nunci tua lauru nidificat:
 tanta mea quidem expectatio est: ut ausim Propertio succinere:
 Cedite romani scriptores/cedite grai. Tu uale patrone iucundis
 sime:& (quod facis) perge fauere doctis/ perge litteras excitare:
 perge a situ recipere rem latinam: ab interitu græcam/quo tui me-
 moria nominis/ab iniuria prorsus obliuionis asseratur.

LATINI GRAM- MATICI

Seruius
 Priscianus
 Donatus
 Acto
 Porphyrio
 Marcellus
 Sex. Pompeius Festus
 Iunius philargyrius

Probus
 Gellius
 Fulgentius
 Pedianus
 Persi uaris innominatus
 interpres

POETAE

Vergilius

Ovidius
 Lucanus
 Lucretius
 Valerius Flaccus
 Statius
 Claudianus
 Silius italicus
 Seneca tragicus
 Plautus
 Terentius
 Horatius
 Persius
 Iuuenalis
 Propertius
 Tibullus
 Carullus
 Martialis
 Aufonius
 Prudentius
 Marcianus
 Germanicus Cesar
 Licentius
 HISTORICI
 T. Liuius
 Cornelius nepos
 Cornelius tacitus
 Valerius maximus
 Suetonius
 Capitolinus
 Eutropius
 Ammianus

ORATORES
 Cicero
 Quintilianus
 Plinius iunior
 Symmachus
 ASTROLOGI
 Iulius firmicus
 Hyginus
 PHILOSOPHI
 Seneca
 Censorinus
 Boetius
 Apuleius
 AVCTORES
 AMBIGVI
 TITVLII
 Plinius // Petronius
 Solinus Faustus
 Caro
 Vibius sequester
 Vitruuius
 Frontinus
 Varro
 Macrobius
 Columella
 M. Iunius Nypfus

AVCTORES
SACRI

Tertullianus
Cyprianus
Lactantius
Hilarius
Ambrosius
Hieronymus
Gaudentius
Augustinus
Rufinus
Sidonius

Item ex iure ciuili pontificioque
delibata quæpiam

GRAECI AVCTO
RES GRAM
MATICI

Eustathius
Pollux
Hephestion
Nica
Suida
Maximus
Apollodorus
Doxapater
Lucilius rarrheus
Sophodeus
Theon

Platonius

POETAE

Homerus
Hesiodus
Apollonius
Nonnus
Dionysius
Aeschylus
Sophodes
Euripides
Aristophanes
Pindarus
Callimachus
Theocritus
Triphylodorus
Lucilius
Euenus
Posidippus
Gauradas

HISTORICI

Herodotus
Thucydides
Plutarchus
Herodianus
Iosepus
Strabo
Pausanias
Dion

Zosimus
Xenophon ephesius
Diodorus siculus
Dionysius halicarnassensis
Laertius
Appianus
Helianus
Heliôdorus
Sozomenus

RHETORES

Aristides
Lucianus
Libanius
Aphthonius
Synesius
Nicetes
Nicephorus

MATHEMATICI

Theon
Achilles
Heron
Cleomedes
Aristides Quintilianus

PHILOSOPHI

Plato
Aristoteles

Xenophon
Theophrastus
Heraclitus
Porphyrius
Proclus
Abammon
Iamblichus
Atticus
Dexippus
Philo
Maximus tyrius
Alexander
Themistius
Sextus
Philoponus
Simplicius
Amianus

MEDICI

Galenus
Paulus aegynita
Dioscorides

AVCTORES AMBIGVI TITVLII

Artemidorus
Iustinianus
Diogenianus
Callistratus
Apostolius

// Africanus

AVCTORES SACRI

Paulus
Eusebius
Seuerianus
Basilius
Theodoritus

Sunt & alii citari ueteres prudētes / auctoritatis incognitę / sicuti
Poemenicon scriptor: & Aristophanis: Xenophōris: Aristide: Eu
ripidi: Callimachi: Synesiq; enarratores: Sed nec barbari deniq;
hēbrei: chaldeiq; auctores / in suis quoq; originibus asymboli.

CAPITA PRIMAE CENTVRIAE

Caput i.

Defensus a calumnia Cicero: super enarrata ui noui apud Aristo
telen uocabuli: quod sit Endelechia.

Caput ii.

Quæ sint crepidæ apud Catullum Carpatinæ: quod pbe scriptū
uocabulum: perperam mutatur.

Caput iii.

Quibus uerbis Horatius chamelopardalin significauerit: quęq;
sit eius animantis facies: quibusq; etiam nominibus censeatur:
& quo primum tempore uisa in italia.

Caput iiii.

Quā multa poetarum interpretibus legenda: quodq; saryrā Per
sius de Alcibiade Platonis effinxit.

Caput v.

Qui sit apud Lucretium Durateus equus: quodq; legendū apud

Valerium Flaccum non quidē Nox donica! sed durica uel duria
porius: in libro argonauticon secundo.

Caput vi.

Quo intellectu Carullianus passer accipiedus: locusq; etiā apud
Marrtalem indicatus.

Caput vii.

Pathicos homines Iuuenalē innuere: qui digito scalpanr uno ca
put: idq; de Calui poera uersiculis.

Caput viii.

Cur errantiū fiderū uocabula: diebus tributa: rationesq; inibi or
dinis eorum/Scitu/relatuq; iucunde.

Caput viiii.

Quid in litteris Domitio: & quatenus credendū: deq; illius eui
denti pudendoq; errore super uoce Arregias.

Caput x.

De Baptis/ & Corytto: deq; Coryttiis: tū apud Iuuenalem/ & Ho
rarium recta indicata lectio/enarratioq;.

Caput xi.

Sententia de Claudiano exposita: relatu preq; lepidē fabella: Tū
fabella alrera/nō insuauior e grēco iridē uersa/sup Venere & rosa.

Caput xii.

Quomodo inuēra purpura: Simul explicatus Nonni locus: grē
ci poera.

Caput xiii.

Salutis augurium quod sit/apud Suetonium.

Caput xiiii.

Naulia quæ sint in Ouidi artibus: atq; inibi de barbaris organo
rum appellationibus: quibus grēci nostriq; utantur: quodq; etiā
Chaldei graca interim nostraq; id genus uocabula/nō aspemāf.)

Caput xv.

Qui fuerit auctor Sybaritidos de quo Ouidius: deq; sybaritici
libellis apud Marrtalem: luxuq; item cereto Sybaritarum.

Caput xvi.
De Aristide milesiaci de quo sit apud Ouidium: deq; milesiarū
deliciis.

Caput xvii.
Correctus in tragedia Senecę locus: atq; ex gręca remotione fabu-
la declaratus super nemigeo leone.

Caput xviii.
Qui sit apud Iuuenalem Fraterculus gigantis: quiq; apud alios
Terę filius: ibidemq; de Mani uocabulo.

Caput xix.
Super aspiratione citata quepiam: simul enarratum Catulli nobi-
le epigramma.

Caput xx.
Emendata apud Suetonium: & enarrata uox hęc Ascopera.

Caput xxi.
Quid sit aut mineral/aut mineruale munus: ex eoq; sententię Iu-
uenalis: & Varronis exposita.

Caput xxii.
Cuiusmodi sint uersiculi: in quibus ut ait Martialis! Echo grę-
cula recanet.

Caput xxiii.
Legendum apud Martiale Cum cōpare mulo/ quod pletiq; Cū cō-
pare Gibbo: simul explicata ratio in eo/ sensusq; uerior.

Caput xxiiii.
Quędā super hecale anu ī memoriā data: deq; poesi Callimachi:
tū ex epigramatis priapeis expositus locus: & itē alter apud Stra-
bionem: quodq; uitiose legitur de eo/ in Apuleianis codicibus.

Caput xxv.
Quā multa in epistolis familiaribus quę nunc habentur Cicero-
nis prepostera: Tū quem in ordinem restituendę.

Caput xxvi.
Versiculi in fastis e gręco super uite/ & capro: tū parodia quepiā

obscurior apud Sueronium.

Caput xxvii.

Verba in Ciceronis epistola ex Enni Medea/de græca Euripidi.

Caput xxviii.

Panici terrores qui uocentur: eoq; locupletissimi citati testes.

Caput xxviii.

Vnde sint apud Ouidiū Teuthrātia turba Thespi uocata filie.

Caput xxx.

Vocabula inuentu rara nec tamē singularia Cucuma: Proseucha: Scruta.

Caput xxxi.

Quid significet illud apud Iuuenalem/ Tanq̃ habeas tria nomina: quodq; manu emissi/ patronorum sibi nomina imponebant: deq; in nomen adoprando ex testamento.

Caput xxxii.

Restitura Plinianis codicibus abolita: pridē uox: quidq; poppyf mos aut poppyfina significet: quodq; mos poppyfimis/ adoran di fulgerras.

Caput xxxiii.

Crambe quæ sit apud Iuuenalem: superq; ea græcum prouerbiū.

Caput xxxiiii.

Viriose quæpiam in epistola Ciceronis: deq; uocabulo quod est Sciamachia.

Caput xxxv.

Locus in. M. Varronis: & item alter ī columellæ libris rei rusticæ/ defensu a uirio: quædamq; super Euhemero inibi: & Iouis sepulchro: & cretensibus addita: & locus apud Stadium/ declaratus.

Caput xxxvi.

Solum hic & enodatum/ quod ænigma de Varronis libro citat Gellius.

Caput xxxvii.

Lapsum fede Seruium/ super Oaxe fluuio & creta.

b i

Caput xxxviii.

Expositū Iuuenalis carmen/ contra omnium hactenus sentētiās
super Laconico/ & pilylismate.

Caput xxxviii.

Scirpus exsolutus Aufoni uatis: de Cadmi filiabus: Melone: Se
pia: & Cnidiis nodis.

Caput xxxx.

Scirpi simile uatis eiusdem epigramma/ emaculatum/ atq; enar
raturum.

Caput xxxxi.

Quod in digestis Iustyniani principis/ diem diffusum male pro
eo quod est diffusum legitur: ut & apud Gellium/ diffundi & de
finitiones/ pillis diffindi/ & diffisiones: Atq; inibi de pandectis
florentinis non nihil.

Caput xxxxii.

Pollices in fauendo premi/ sicut in denegando fauorem/ uerti so
litos: ex eoq; sententię Horati Iuuenalis & Prudenti declaratę.

Caput xxxxiii.

Quāmultas habuerint antiqui diphthongos.

Caput xxxxiui.

Pegaseium nectar legi oportere apud Persium/ nō melos.

Caput xxxxv.

Paroelo iuniorem Achillem: cōtra q̄ aut Aeschylus prodiderit:
aut uulgo existimetur.

Caput xxxxvi.

Cacoerthes apud Iuuenalē retrasyllabon/ nō cacerthos. Et cōdita
pyxide lyde/ non incōdita legendū: Simul enarratus apud Mar
cianum locus haud arbitror indiligerter.

Caput xxxxvii.

Quę Plinius super titulis ueterum artificum pēdentibus prodi
derit/ ea de monimētis etiam ueteribus agnita romę: sicutiq; spe
ciem uergilianę egidos.

Caput xxxviii.

De Megabyzo scripsisse alios: quod Plinius de Alexandro: uenire in Apellis officinam solito.

Caput xxxviii.

Contentio epigrammatum graeci Posidippi: & latini Aufoni super occasionis imagine: tum pulcherrima ecphrasis: graeci Callistrati.

Caput xl.

Locus in Plinianis exemplaribus emendatus super nomine Proetium: atque inibi de ipsarum furore relata historia.

Caput xli.

Cur in Ephesiae Dianae templo molles appellati honores a Martiale.

Caput xlii.

Quaerit apud Martialem Cornibus ara frequens.

Caput xliii.

Quod positum nomen Agamemnonis in M. Tulli diuinationibus: pro Vlyxis est: tum in transcurso locus in epistolis ad Atticum non inelegans super miniatula cera: correctus & enarratus.

Caput xliiii.

Ceratinæ qui sint apud Quintilianum.

Caput xlv.

Qui sint Crocodilæ apud eundem.

Caput xlvi.

Cur gemino cornu Martialis dixerit in spectaculis: ubi de Rhinocerotæ: deque tauris arthiopicis.

Caput xlvii.

Quæ sint apud Suetonium Terraones: correctumque erratum Plinianis exemplaribus.

Caput xlviii.

Origo & ritus ludorum secularium: prætereaque ad id alia: citaturque Sibyllæ oraculum: mox & obiter explicata quædam: rursusque alia refutata non inutiliter.

b ii

Caput .lix.

Non Vergilium: sed Ovidiū uideri p̄ncipi carminis auctore. Tū
uerficulum illum/ qui sit apud Martialem: Ride si sapi. o puella
nde: Nasonis esse proculdubio: sed ex epigrammatis potius/ q̄
aut ex artibus/ aut ex tragoedia Medea/ uideri q̄ratum: moxq̄
nouū q̄ppiam & mirum de Medea Nasonis adscripsum.

Caput .lxx.

Agon uerbum: quo. Victimarus: uti solirus: de quo etiam in fa
stis Ouidius.

Caput .lxxi.

Erratum in codicibus planianis/ super cicutā/ uinoq̄: quodq̄ mē
dose apud Macrobiū Aconitum pro conio.

Caput .lxxii.

Qui sint arietini testiculi: qui digitus medius/ apud Tullium.

Caput .lxxiii.

Aliter citari a Varrone Terenti uerba: q̄ aut ī exemplaribus habea
tur/ aut Donatus agnouerit.

Caput .lxxiiii.

Declarati uersus Aufoni: sed & Ouidi sup Choliabo aut Scazōre.

Caput .lxxv.

Qui sit habitus ī statuis pacificator: deq̄ eo sentire Stratum ī pri
ma filua.

Caput .lxxvi.

Locus. ī Plauti mustellaria/ & itē aliter ī milite/ uindicati a uitio.

Caput .lxxvii.

Comicem uideri apud ueteres cōcordiæ symbolū: nō ut omnes
apud luuenalem existimant ciconiam.

Caput .lxxviii.

Versus ex Callimacho super trinitibus reginæ Berenices: atq̄ inde
mendum ex Catulli exemplum uerficulo.

Caput .lxxix.

Oarion sinceriter esse apud Catullum: quod Aorion isti legunt.

qui bonos uiolant libros.

Caput lxx.

Cuius i Bruti nomismare symbolum sint pileus & pugiones.

Caput lxxi.

Quæpiam uulgo legi adhuc apud Maronem contra regulam & traq; rationem meriti.

Caput lxxii.

De philyra/ & lemniscatis coronis.

Caput lxxiii.

Vocabulum quod est expemata/ Catullianis uideri exemplari bus reponendum.

Caput lxxiiii.

Historia non illepida/ super Zeusi pictore/ & helena.

Caput lxxv.

Emendata uox in Ibide: simul explicata sententia neutiq; nota hactenus.

Caput lxxvi.

Non Antilochum ab Hectore/ sed aliter uideri legendum in pri ma heroidum.

Caput lxxvii.

Quo argumento dicendum Vergilius non Virgilius.

Caput lxxviii.

Additam falso negatione primo digestoru uolumine: quo capi te/ de officio proconsulis agitur & legati.

Caput lxxix.

Cui Seleuci regis facies i nomismatis comigera.

Caput lxxx.

Fabula ignotior de Tiresia & Pallade: qua sensus aperitur Pro perrianus.

Caput lxxxxi.

De Omo & Afello: quodq; apud Propertium mendose legitur Omo.

Caput lxxxii.
Quod i digests titulo de edendo legatur ad alium/ legi ad albu
conuenire.

Caput lxxxiii.
De Harpocrate.

Caput lxxxiiii.
De libertinis/ qui uocentur dediticii.

Caput lxxxv.
Cuiusmodi apud Iuuenalem Ceteris ludi accipiantur: deq; ceria
lium auctore Mémio.

Caput lxxxvi.
De fluctu decimo seu decumano: cuius permulti poeta memine
runt.

Caput lxxxvii.
Quod erat in Ciceronis epistola uocabulum Philotheoroni/ cor
ruptum dein improbe i nomē quod est Philocteren.

Caput lxxxviii.
Vnde illud tractum Fuimus troes: quaq; extrent i litteris/ super
lacedemoniorum choro/ & cantico.

Caput lxxxix.
Quod Seruius gramaticus bucolicos Maronis uersus/ tam men
dose legit: q̄ falso enarrat. Notataq; ibi & relata quaedam sup ini
quandis pueris: superq; dis aliquot ueterum/ maximeq; genis &
Iunonibus.

Caput lxxxx.
Qui uir Theodorus Gaza: quantumq; ramē lapsus in Aristotelis
problemate uerso.

Caput lxxxxi.
Quo pacto uir idem grace transtulerit: quod est apud Ciceronē
Suademedulla/ postiq; Eupolidos/ uersus de Peride: rum in
dicatum: quibus deniq; dea Pitho/ latinis appellationibus cen
seatur.

Caput lxxxxii.

Qui sint apud Liuium Causani.

Caput lxxxxxiii.

Vindicta Iustiniani principis prefatio quæpiã a uitiis/medisq
aliquot.

Caput lxxxxiiii.

Lepidum Seueriani cõmentum/de lunæ factura & solis: deq me
struis diebus/& annuis.

Caput lxxxxv.

Græcum elegãs adâgium super xeniis digestorũ exemplaribus
restitutum.

Caput lxxxxvi.

Quãta in muribus salacitas: & Heliani uerborum interpretamẽ
tum: atq; inibi locus aptud Martialem correctus & enarratus.

Caput lxxxxvii.

Automaton legendũ i Suetonio/quod nũc uulgo aut ornatum:
quidq; ea uoce significetur.

Caput lxxxxviii.

Perfi locus: & item Senecę declarati: deq; manumittendis festuca
seruis: & circumactũ.

Caput lxxxxviiii.

Cur muri partem discere quod ait Sueronius/hieronicę soliti.

Caput lxxxxviiii.

Quæ sint apud Maronein sileria lunæ: quę uẽ racira uirgo apud
Horatium: superq; iis Seruiana & Acroniana refutata sententiæ.

b. iiii

Caput Primum.

Defensus a calumnia Cicero: super enarrata uir noui apud Aristotelen uocabuli: quod est Endeuchia.

a Rgyropylus ille byzantius / olim præceptor in philosophia noster / cum litterarum latinarum minime ignotus: tum sapientiæ decretorum / disciplinarumque adeo auctoritatum / quæ cyclicæ a Marciano dicuntur / eruditissimus est habitus. Hic & apud Medicæ Cosmum / decreto publico patris patrie / & dein apud Cosmum filium Petrum / nepotemque adeo Laurentium hunc / decus ubique nostrum / patriæ simul auctoremque uirtutis heredem suamque. R. p. columnam / insigni fuit & auctoritate & gratia: quibus etiam libros dicauit Aristotelis a se uersos in latinum / sed & ipsum uix adhuc quædam puberem Laurentium / dialecticis ibiuit / eaque philosophiæ parte / qua de moribus præcipitur. Ceterum (ut homo græcus) per ferebat iniquo animo / mobile illud nec (ut Theodorus Gaza putat) inopportunum. M. Tullii Ciceronis exclamationem / qua græci uerborum interdum inopem / quibus se putat abundare: non eloquentius fortasse quam uerius pronuntiavit. Ob id igitur subitatus latinæ copię / genitori & principi græcis magister / etiam dicere ausus est: (quod nunc quoque uix autem patitur) ignarum fuisse / non philosophiæ modo Ciceronem / sed etiam (si diis placet) græcæ litterarum. Vix in dicitur potest / quod nos aliquando id est latinos homines / in participatū suæ linguæ / doctrineque non libenter admittat ista ratio. Nos enim quicquid reuerentur litterarum / se frugem / nos prælegimina / se corpus: nos putamina / se nucleum credit. Sed ut ad Argyropylum reuertar / oculos ad hunc modum nostri patris uiuentis / uirtutisque sigillatim: utebatur hoc ille uel maxime argumento: quod in primo tusculanarum questionum scribat Cicero / censere Aristotelen quintam esse / quandam præter elementa naturam: de qua sit mens: uerbaque denique ipsius ita legantur. Quintum genus adhibet uacans nomine / & sic ipsum animum entelechian appellat nouo nomine: quasi quandam continuatam motionem & pennam / sed. n.

nemo est aiebat/in Aristotelis lectione paulo frequēior: qñ sciat
entelechiā esse potius Aristoteleū uerbum; ne utiq̃ significans
quod Cicero putat/continuarā motionē & p̃m̃nem/ sed p̃fectio
nem potius/ aut cōsumationē quāpiā. Nā cū ueller Aristoteles/
quasi nomenclaturā facere intellectū suorū: uerba ipse quāpiam
noua cōcepit animo/ uelutiq; dein peperit: in quis hoc quoq; p̃
quod indicat formā/speciesq; cui p̃fectionem res quāq; suam de
beat. Quod. n. quidq; est/ ab hac est entelechia potissimum. Cice
ro autē non q̃dem hāc Aristoteleā uocem/ sed aliā prorsus ei con
tiguam/ finitimamq; similitudinis praeſtigio falsus enarrauit. En
delechos. n. cōtinuatim mobiliter: cōtinuataq; mobilitas! Ende
lechismos: unde hāc Aristotelis entelechiā/ deduci putauit ille:
quā nō. d. litterā tamē/ sed. r. potius habeat in syllaba secūda: lā
auctores cōtra Ciceronē stare q̃libet magnos pipareticos/ adiciē
bat. Et ut homo erat/ omniū (ut rum qdē uidebat) acerrimus in
disputando/ atq; aurē (quod ait Persius) mordaci lorus acero: prae
terea uerborū quoq; nostrorū/ funditor maximus: facile id uel
nobis/ uel ceretis tū quidem suis sectatoribus persuaserat: ita ut
(quod pene dictu quoq; nefas) pro cōcesso iter nos habere/ nec
philosophiā scisse. M. Tulliū/ nec litteras grācas. Enūero re dein
tora diligētius p̃uestigata/ meas esse partis: & itē cuiuscūq; latini
professiois/ existimauit/ Ciceronis gloriā/ qua uel maxime contra
grācos stamus: enā uice capitis omni contentione defendere: q̃q̃
illā sua non antiquitas modo/ sed quēdā prope diuinitas extra
ictū/ supraq; iniuriā posuit. Iā primū igit̃ Argyropyli huius apud
me quoq; nō exigui pōderis auctoritas/ aliis auctoritatibus/ mul
toq; arbitror ualētionibus refellēda ē: tū ostēdēdum/ ex eo quod
obicit/ augeri Ciceronis p̃coniu: nedū decreſcat. Et p̃dibūt i me
diū satis (arbitror) quod ad philosophiā modo p̃tinet/ idonei Ci
ceronis laudatores (ut sumus iterū q̃ paucissimis cōtēti) Boetius/
Macrobius/ & Augustinus. Nam q̃s Boetio/ uel i dialecticis acu
tior/ uel subtilior i mathematicis/ uel i philosophia locupletior/

uel in theologia sublimior? Quem tanti iuniores etiam philoso-
phi longe (arbitror) omnium p̄spicacissimi fecerunt: ut aquinatē
Thommā diuum hominē: magnumq; illum Thommę p̄cepto-
rem (Deus bone) quos uiros! habere meruerit enarratores: & ab
ipsius sententia/ne sit ulla quidē pene iā puocatio. Porro de Ma-
crobio/cui rogo magis credendum: q̄ laudāti p̄cipue Boerio?
Deniq; ipsius Augustini tam alte nisa i omnibus ferme discipli-
nis est auctoritas: ut extra omnē sit aleā posita: sic ut ab ea iam/
ne trāuersum qdē (quod diciē) unguē recedi fas habeat. Etenī
tanta ingenii cōstat eū celeritate uiguisse: ut quidquid de arte lo-
quēdi/ & differēdi: quidq; de dimētionibus figurarum/ de musi-
cis/ de numeris p̄cipiē/ etiam sine magna difficultate/ nullo ho-
minū tradere/ perceperit: tanto dein acumine p̄stitisse disputan-
di! ut iure i uno isto potissimū/ totius uentatis niri patrociniū
uideat. Consideremus igit quid hi singuli saltē de Cicerone sen-
serint: quātūq; ei tribuerint i philosophia: tū credamus audacter:
nō cuiusuis esse/ calūniā cōflare homini: q̄ fuerit a laudatissimis
hominibus/ tā singulariter laudatus. Boetius itaq; nō modo sic
utitur identidē. M. Tulli testimoniis: ut ea pro firmissimis/ & in-
uolabilibus obiciat argumētis/ sed & ipsius ropiconū (qui maxi-
mus est honor) suscipere it̄p̄tationē nō erubescit. Macrobius
autē sic i unius eiusdem libri/ uel exigua particula uersat: ut nec
Platoni cōparem facere/ nec omnibus insignire eū/ disciplinarum
omniū titulis/ dubitauerit. Deniq; Augustinus cum in academi-
cis quanq̄ sub alterius p̄sona/ nūc suū Ciceronē/ nūc sapientē ap-
pellās: tandē ab ipso inq̄t i latina lingua philosophiā/ & inchoa-
tam esse & p̄fectam: tū in cōfessionibus ubi neutiq; personatus:
eos exp̄fesso damnat: q̄ linguā Ciceronis mirantē/ pectus nō ita:
qn̄ imo quod affectū mutauerit ipse/ quod ad deū preces & uo-
ta cōuerterit/ quod desideria nō eadē/ quæ prius habuerit/ quod
omnis ei uana spes euiluent/ quod immortalitātē sapientię quēse-
rit/ estu cordis incredibili/ postremo quod surgere iam cepit/ ut

ad deum reuerteretur: cuncta hæc esse Ciceronis munus, faterur:
uniquis prorsus illius libro, qui uocaretur hortensius, omnem suam sa-
lutis occasionem rettulit acceptam. Non enim ad acuem linguam
liber inquit ille offerebatur: nec locutionem mihi: sed quod loque-
batur persuaserat. Quod isti utinam legissent, qui somnium agroti no-
bis Hieronymi uapulantis ad tribunal obiectant: nec illud saltim
cogitantes: illum ipsum Hieronymum: cum post repetitam dein statim
Ciceronis lectionem, periurus a Rufino argueretur: etiam grauissime
cogitantes: quod sibi ab illo suamet sonia obicerent. Ceterum (ut ad
propositum reuertar) uident sane uel Argyropylus: uel quis alius
Ciceromastix: Sed rogo istas prius transcendere audeat auctorita-
tis moles: quas opposuimus. Eni uero de grecis litteris faciliorem
proniorque sententia. Quis enim tam hispida aure: quam tam inimicus
ueritati: qui si pauca modo, penes etiam tumultuaria græca uer-
ba: sparsim adhuc uel in epistolis ipsius olfaciat: quicquam se dicat
unquam magis aut elegans: aut attenti: tota quoque græcia repperisse:
sic ut iure Posidonium, doctissimum illum hominem: deteruerit a scri-
bendo: iure græcam nationem, græco de rebus suis commentario, con-
turbauerit: in quo se ait libro totum Isocratis myrthecion: atque
omnis eius discipulorum arculas: tum non nihil etiam Aristotelea
pigmæta consumpsisse. Qua mihi uidetur fiducia: non minus ali-
quando græcæ quam latinæ linguæ ueluti pomerium protulisse. Sit argu-
mento uel illud (ut uno iterum contrari exemplo sumus) quod in oc-
casionem uocabulum, negat habere apud græcos usitatum nomen: sed habe-
re ait posse tamen, Eulabian. Tum castigat iterum quoque, ceu se-
gnitiam quorundam apud illos uocabulorum: sicuti cum uelle
eos ait quidem distinguere: sed parum ualere uerbo: quod uel in
illis probant: quæ sunt: melancholia, & furor: uel item in eo quod
πρόνρον pro labore confusus illi, & dolore panter accipiunt: tum
melius aliquid nos dicere indicat: quam illos: ut conuiuium, ut alia:
multoque melius quedam notata esse uerbis latinis, quam grecis: quod
& significat multis locis reperiri: sed & carere hos ipsos nomine

rei cuiuspiā quā maxime habeant familiarē/non dissimular. Nec
ullus eorū tamen quālibet iquirēdo se torserit: inepti reperire ad
huc/ aut excogitare uocabulum potuit. Iam uero nō ne Apollo
nius quoq; ille Molo/Rhetorū omniū sui rēporis celeberrimus:
audita semel grēca. M. Tulli/ sed & extrēporali oratione: defixus
diu steterisse: ac deniq; ita mirabundus pnuntiassē diciē: Ego uero
re qdē Cicero/cū laudo/tū admiror/ sed me grēcorū fortunā mise
ret/ rēderq; quod humanitatis & eloquētiā decora: quā sola no
bis reliqua feceramus: ea quoq; p te: (quātū itelligo) romanis ar
roganē. Enī uero hoc illius iudiciū nō latinus: nō ineptus aliq;!
sed Plurarchus ipse/grēco uir ingenio: romana grauitate in litte
ris rettulit. Ergo ad hunc sane modū/de sciētia ipsius/deq; grāce
linguę peritiā: restatū nobis ueteres reliquerunt. Age uero nunc
Endelechian quoq; istā pensitemus: seram Ciceronis calumniatri
cem. Vtū ne istic igrē reprehēditur/quod Aristotelem dixerit ad
hibuisse Cicero quintā quandam prater elementa naturam: & sic
ipsum animum nouo nomine appellauisse: Quod & Alexander
Aphrodisieus peripateticorum omniū etiā ab Auerroe laudatissi
mus/ inegregie subtilibus illis naturalīū quēstionum libris ostē
dit: quos a se lectos diuus Hieronymus gloriā: & Porphyrius ī
cōmentario quod in Aristotelis decē genera per interrogationes
edidit: & respōsiones: & Themistius sup hos/ ī paraphrasi de ani
ma secūda: & Simplicius/ ubi Aristoteleū paris argumēti uolumē
iterpretaē: & Quintilianus Anstides/ ī tertio de musica: & postre
mo ī epistola quadā sua diuus Ambrosius (ut alios interim prae
tereamus) unanimiter prope significanr. Quāq; de hoc utiq; ne
in uerbis qdē Aristotelis ipsis/ ulla dubitatio ē. An illud potius
culpaē/ quod endelechia uocabulū/ nec suis litteris notauerit:
& aliū q Aristoteles itellectū (sicuti supra diximus) accōmodaue
rit: Principio igrē quero ego ab istis: quo nā maxime argumēto
enrelechian potius q endelechian scriptū collegerint ab Aristote
le: Tam. n. uerbū nouū hoc: q illud: nec minū altero significari.

animus / q̄ altero potest: nec Anstoreles ipse p̄fectionem potius /
q̄ inotionem illam indicari continuam noua uoce p̄nuntiat. Cre-
diderint ita sane / Porphyrius / Themistius / Simplicius / aut si qui
compares. Quæ autē rādem inuidia est / etiā Ciceronem / aliter q̄
posteriores opinatum: si stare ipse sic quoq; tuenq; gradum bene
& fortiter potest? Nam sit utra lectio uerior / ea quā Cicero agno-
scit: an quæ apud posteros obtinuit / i incerto adhuc est. Etenim
libri omnes Anstorelei: qui tam grādi nunc quidem auctoritate
pollent / interpolati / pleni q; multis erroribus olim sunt editi: si fi-
dem Straboni accōmodamus / auctori non malo. Siquidē Neleus
ille scep̄sius / Corisci filius / & Aristorelis / Theophrasti q; nō solū
auditor / sed & bibliothecæ successor / & heres / libros utriusq; phi-
losophi scep̄sin / hoc est i suam patriam cōportasse uniuersos phi-
betur. Hi q; dein / a posteris ipsius / metuētib; uidelicet attali-
cos reges / librorū istiusmodi studiosissimos / i n̄fossi terræ / negli-
gēterq; habiti diu / tandē aliquādo ab Apellicone Teio / magna
empti mercede dicunt / sed carie / sitiq; (quod necesse fuit) multis
exelsi / & labefacti locis: quos tamē icōsultius supplere Apellicon
ipse / librorū / q̄ philosophiæ studiosior / & pro arbitrio (quēadmo-
dū qdē putabat) emēdare ausus / plurimis temerariis erroribus.
Hi tamē ad usq; Sullæ rēpora (sicuti Plutarchus memorat) athe-
nis delitescēbāt. Nā piparetici ueteres / ordinariis istis / q̄bus oīs
instruit philosophia carētes / paucos modo: quos uocat exote-
ricos habuerunt: eo q; postiores exq̄sitiꝝ philosophati: quod
Aristorelis uolumia / q̄q̄ alicubi / cōraminata / puolurabāt. Quip-
pe .L. Sulla bibliothecam Apelliconis istā reptā athenis / romam
primus trāstulit: tū grāmaticus Tyrānion & ei pene Suppar An-
dronicus rhodius: is q; libros etiā pihermenias negat esse Ansto-
relis: magna copia libros eius philosophi: tabulis etiā nescio q̄
bus editis iūlgarūt. Quo circa nihil est / quod iā dubitemus / qn-
de sinceritate primæua lectionis istius / p̄ferrim tñ illo discrimi-
ne / uel libera sit i utraq; partē suspitio: uel (si alterutri accedēdū)

tutius Ciceronem sit præferri longe priorem quàm Alexander est: pri-
mus ex illa cohorte quàm diximus: Aristotelis enarrator: quem Se-
ueri floruisse temporibus: uel ipsius de fato significat opus: aqua-
lenique prope modum: seu paulo credo maiusculum: summis illis aca-
demicis Origene & Plotino. Quid autem prohiberi quominus
Cicero ipse uidere matricem quoque librorum Aristotelis: qui fue-
runt ipsius arate publicari: si non incorrupta: certe (sicuti diximus)
conscribellata: potuerit: Tum & consulo factum ab homine doctissi-
mo crediderim: ut libero pectoris muro septus: eam nouo huic
Aristotelis uocabulo interpretatione: iure accommodare sit ausus:
quæ cum Platonis in Phædro sententia: super animæ motu sempi-
terno: atque (ut Varro inquit) Dio: consentiret: de qua ipse quoque
uel in Tusculanis questionibus: uel in sexto Reip. uolumine: com-
meminerit: Quædo & Philoponus in Aristotelis uita: & Simpli-
cius in commentariis de anima: & in extremo perihermenias libro
Boetius ipse: germanas esse: & compares utriusque philosophi sen-
tentias asseuerant: etiamque libros septem composuisse Porphyrius
traditur: quibus hoc maxime argumentum colligeretur: eandem
Platonis esse prorsus: & Aristotelis heresim: quod & Picus hic
Miradula meus: in quadam suarum disputationum præfatione
tractauit: & uero uerius esse: copiosissimo opere (credo) pulcher-
rimoque perueniet (nisi me tamen gustus fefellerit) quod de Plato-
nis hac ipsa: quam dicimus: & Aristotelis concordia: noctes atque
dies molitur: & cudit. Ita non modo non errasse in uocabulo isto
noster Cicero: sed uel eruditius aliquanto quàm ceteri: uel ad suam
sectam scripsisse accommodatius intelligitur: ut quod de clarissimi
uiri doctrina: tam donec: quàm superius ostendimus auctores spopon-
derunt: etiam ipsemet: in quo precipue diuerticulo caluniam patitur:
largissime: cumulatissimeque præstiterit. Nec autem nouum Ciceroni:
aut inusitatum: caluniam pariter a grecis: quædo etiam Didymus sex li-
bros aduersus eundem composuit: Sillographos imitatus maledicos
scriptores: quæ tam libri iudicio doctarum aurium sunt improbat. Sic

aduersus generosissimū leonem/procul/despectis uocibus/etiam
quidam saepe lucernarii canes baubantur.

Caput ii.

Quæ sint crepidæ apud Catullū carpatinæ: quod probe scriptum
uocabulum: perperam muratur.

u Alerius Catullus in epigrammate quodam sic ait

Ista ramen lingua/si usus ueniat tibi! possis

Culos: & crepidas lingere carpatinas.

Quæritum uero a multis: explicatum adhuc a nemine: quæ sint
carpatinæ: seu carbatinæ crepidæ: nam utrunq; recte! Sed & itē car
batinæ: dicitur. Quidā autē plant: & renebriones i litteris: uerere
expūcto uocabulo: nescio quas supponūt/ aut cercopythas/ aut
coprotrinas ex hara pductas/ nō schola: uocabula nuda: nomina
casta: & nihili uoces. Nos de græco istrumēto: quasi de cella pma!
non despiciabilis: nec abrogandæ fidei! proferemus auctoritates:
quibus & lectio præstruatur incolumis! & interpretamenti nubi
lum discutiatur. Iam primum igitur/ Iulius ipse Pollux/ libro no
no ad Commodū Cæsarem! carbatinas esse ait rusticū calciamē
tum/ sic a Caribus appellatum. Aristoteles uero in secūdo de ani
malium historia! chamēlos calceari carbatinis scribit: nescilicet i
exercitu/ longiore itinere fatiscāt. Sed & quattuor extāt græce ni
mis q̄ libelli elegātes poemēnicō titulo: quorum in secundo/ se
nex quidam cum pera & calceis carbatinis iūducitur: & Lucia
nus in dialogo: q̄ uel Alexander: uel Pseudomātis inscribit/ ora
tores quospiam e paphlagonia carbatinis calceatos ait. Deniq;
etiam Xenophon Socraticus anabaseos tercio/ Cum defecissent
inq; ueteres calcei carbatinas habebant ex recentibus coriis bu
bulis confectas: quæ etiā locū/ dissimulato tamen auctore/ Suidas
adducit. Quin interpreter quispiam Xenophontis eiusdem/ carba
tinæ esse addit/ barbaricum calciamentum.

Caput .iii.

Quibus uerbis Horatius chamelopardalin significauerit: quæque
sive eius animantis facies: quibusque etiam nominibus censeatur:
& quo primum tempore uisa in italia.

h Oratius in epistola ad Augustum: Diuersum/inquit/côfusa ge-
nus panthera/ chamelo. Nos olim iam publica prælectione
dictauimus uideri eum de chamelopardali: quæ uulgo Gi-
rafa dicitur/sentire. Quam. n. uocamus pantheram! græci pardalin. Et
hanc a rege dein ipso ægypti quæ sultanus uocat: inter munera alia
dono missam Laurétio Medici uidimus: non tam meo: quam ingeniorum
omnium uirtutumque patrono. Tantum mirati sumus habere ipsam
cornicula: quam mas erat: quoniam de his nihil hactenus in ue-
tenibus memoriis legebamus. Ceterum græcus Heliodorus non
dilutus scriptor auctoritatis/ libro ethiopicon decimo: in hanc fer-
me sententiam de ea meminit: cum scilicet Hydaspæ regi ethiopum
dono datam ab Auxomitarum legatis fabulatur. Postremo inquit
accessere etiam Auxomitarum legatis/ non uectigales illi quidem!
sed amici/ & federe iuncti: qui beniuolentiam rebus prospere ge-
stis indicantes! cum alia & ipsi munera obrulerunt: tum imprimis
animam quampiam inusitata specie/naturaque: cuius ad magni-
tudinem chameli proceritas. Color/pellisque pantheræ/maculis ue-
luti florentibus uariiegata. Postremæ infra aluum partes/humi
subsidebant/sicuti in leonibus uidemus. Humeri: pedesque priores/
atque item pectus! præter ceterorum membrorum rationem proce-
ra. Tenuis ceruix: & quæ de reliqua corporis mole/ in olorum
collum se tenderet. Chamelo caput simile. Maior ipsa pene duplo/
quam libysæ struthi: subscriptosque uelut oculos/ torue morans con-
uebat. Incessus autem/ longe animantium ceterarum terrestrium:
uel aquatiliū dissimilis: neque enim uicissatim crura simul! Sed
dextra paniter: dein sinistra utraque agitabat. Cumque iis suspensa pro-
ferebat latera: tractu/motuque tam facili: ut eam quo uellet/tenui

capistro uertici deuincto/ueluti fortissimo uinculo/magister per
duceret. Hec ut est cōspecta animans/omnē continuo multitudi
nē obstupefecit:speciesq; nomē inuenit:ex iis quę precipua ī cor
pore:sic ut extrēpore eam populus/chamelopardalin appellaret.
Hactenus Heliodorus. Dion uero/gręcus & ipse auctor/ī tertio
quadagesimoq; romanę historię libro/de Cęsare narrās/ ita fer
me scribit. Chamelopardalin uero primus ipse romā adduxit:&
populo ostēdit. Id animal cetera chamelus:crura autē inæqualia
haber/posteriora prioribus magis breuia: ut a clunibus attolli
sensum/quasi ascēdētī simile īcipiat: corpusq; reliquū/ sublime ad
modum cruribus prioribus sustētarur/sed ceruix ī altitudinē pe
ne peculiarem se rollit. Colore ipsa maculoso/ceu panthera:quo
fit ut amborum p̄misuo uocabulo censeat̄. Plinius uero de cha
melis tractās/ hoc quoq; addit. Harum aliqua similitudo ī duo
transfert̄ animalia. Nabun æthiopes uocāt: collo similē equo:pe
dibus/& cruribus/boui:chamelo/capite:maculis albis/rutilum
colorē distinguētibus. Vnde appellata Chamelopardalis: Dicta
toris Cęsaris circēsibus ludis/primum uisa romę. Ex eo subinde
ceniū aspectu/magis q̄ feritate cōspīua:quare etiā ouis fere no
men inuenit. Consimilia ferme huic etiā Solinus p̄didit:quo lo
co de æthiopibus. Sed & M. Varro in libro de lingua latīna ad
Ciceronē/Chamelus inquit suo nomine syriaco ī latinū uenit:ut
alexandrea/Chamelopardalis/nuper adducta: quod erat figura
ut chamelus/maculis ut pāthera. Risi etiā nuper/ quia uerbū ex
Varrone dimidiatū/pardalis tantum/nescio q̄s grammaticus in
lexicon rettulerat suum: quod per ordinem litterarum compo
situm circumfertur: Cētum autem Gordiani principis ludis exhi
bitas:autore Capitolino feras oues accepimus.

Caput .iiii.

Quam multa poetarum interpretibus legenda: quodq; satyram
Persius de Alcibiade Platonis effinxit.

q Vi poetarum interpretationem suscipit: eum non solum
 (quod dicitur) ad Aristophanis lucernam: sed etiam ad Clean-
 this oportet lucubrasse. Nec prospicienda autem philosopho-
 rum modo familiarum: sed & iureconsultorum & medicorum ite: & dialecti-
 corum: & quicumque doctrina illum orbem faciunt: quae uocamus ency-
 clia: sed & philologorum quoque omnium. Nec prospicienda tantum: ue-
 rum inspicienda magis: neque (quod dicitur) ab limine: ac uestibu-
 lo salutanda: sed arcessenda potius in penetralia: & in intimam fami-
 liam: si res iuuare latinam studemus: & inscitiam cotidie iuale-
 rem perfligare: alioqui semidocta sedulitas: cum magna sui persuasio-
 ne: detrimetur: non usus. Plurima tamen in philosophorum maxime
 opibus inuenias: quae sint in poetarum nostrorum libris ascita: quale
 uidelicet: quod etiam annos abhinc aliquot Persium publice poetam
 enarrantes indicabamus. Satyras ipsius quoniam: cuius est initium Rem
 populi tractas: ad Platonici dialogi qui primus Alcibiades uo-
 catur exemplar: ueluti deliniamus: sic ut non ea solum: quae de iusto atque
 iniusto: deque sui cuique notitia: Socrates inibi cum Alcibiade agit:
 delibasse ex eo pudenter: sed locos etiam quospiam: si non magni
 momenti: certe Veneris tamen plenissimos: & leporis duxisse indi-
 dem Persius intelligat. Quod genus & illa: Dichon magni pu-
 pille Pericli: quoniam Socrates quoque ostendit: omnium maximum ui-
 sum Alcibiadi: quod ipsi relictus a patre tutor Xanthippi filius Peri-
 cles. Sic item. Dinomaches ego sum. Ductum ex eo: quod apud
 Platonem sic est. ὁ φίλος τῶν κλεινῶν καὶ δεινῶν ἄνθρωπος. Cōsimiliter
 quod ait ibidem. Tecum habita: non ne dialogi eiusdem puidisse. ui-
 deretur uoluntatem: Siquidem (quod Proclus enarrator affirmat)
 nihil hic aliud Plato: quam litteram delphicam respexit: monentem:
 se quicquid ut norit. Quod & Picus Mirandula: noster amor: in hepta-
 plo sua: quam mox editurus: de septiformi sex dierum genescos
 enarratione: pulcherrime terigit. Hec igitur iuenisse aliquando: uel
 inuicem etiam contulisse: non emolumentum modo studiosis: sed &
 uoluptatem pepererit: minime uulgarem.

Caput v.

Qui sit apud Lucretiū Durateus equus: quodq; legendū apud Valerium Flaccum: non quidem: Nox dorica: sed durica: uel duria potius: in libro argonauticon secundo.

I Vcretius i primo de rerum natura: Nec cū durateus troianis pergama partu Inflāmasset equus nocturno graiuge narum. Durateū uocauit equū illum troianum ab Epeo fabricatum/ perite simul/ & eleganter: quæ græca uox/ & poetica ligneum significat: & sane Durateon uocat hunc etiam Homerus equū libro octauo Odissæ sic inq; ens. ἀλλ' ἄγε δὴ μεταβῆθι καὶ ἴππων κόσμον αἰεσσὼν Δουράτεον. τὸν ἐπειὸς ἐποίησεν σὺν ἀθήνῃ. Et item paulo post. Δουράτεον μέγαν ἴππων ὀφείλατο πάντες ἀριστοί. uulgoq; eundem nō Durateon: sed durion/ cōmuniorē lingua/ sicuti etiam poeta Aristophanes. Atenim opici homines/ dictionē sibi incognitā expungere/ proq; illo/ quod est Durateus/ reponere nugamenta quæpiā/ uel duratuens: uel dira tenens/ occeperūt. Id ne attentare amplius audeant: uisus mihi sum facturū operē pretiū: si de isto quoq; nō nihil/ miscellaneis inseruissem. Sed & codicem p̄xime nobis argonauticon Valeri Flacci peruererē! Taddēus Vgolerus p̄mēsis Matthiæ Pannoniū sapientissimū & inuictissimū regis aulicus/ homo litteratissimū ostēdit: ē quo fluxissē opinor & cereros: q; sunt i manibus/ cuius i secundo sic est. Manet imotis nox durica fatis: nō ut uulgo legiē dorica. Quæ certo aut uera & emēdara lectio: aut (quod suspicor magis) uerā p̄xima: ut/ quod & usus: & uocalitas p̄sua der: nox duria sit apud illū: qua scilicet/ Inlufos utero danaos/ equus ille Durius/ hoc est idē q; Durateus/ parefactus ad auras reddiderit. Neq; autem diphthōgus impediāt. Quā. n. Δούρειος græce/ ram & Δούριος

Caput vi.

Quo intellectu Catullianus passer accipiendus: locusq; etiam
apud Martialem indicarus.

p Affer ille Catullianus/allegoricos ut arbitror/osceniorem
quēpiam celat intellectum/quē salua uerecundia/neq;mus
enuntiare. Quod ut credam Martialis epigrammate illo
persuader: cuius hi sunt extremi uersiculi
Da mi basia/sed Catulliana
Quæ si tot fuerint: quor ille dixit!
Donabo tibi passerem Catulli.
Nimis. n. foret insubidus poeta/(quod nefas credere) si Catulli
passerē deniq; ac non aliud quippiam: quod suspicor magis/do
naturū se puero post oscula diceret. Hoc qd sit/eqdē pro stili pu
dore/suę cuiusq; cōiecturę/de passeris natiua salacitate relinquo.

Caput vii.

Pathicos homines Iuuenalem innuere: qui digito scalpanr uno
caput: idq; de Calui poetę uersiculis.

q. v. Vi digito scalpū uno caput: Sane mollē uirū ex eo signi
ficari apud Iuuenalē i satyra nona nemini dubium! sed &
Pōpeiū/sic a Clodio notatū! Plutarchus idicar: i Pōpei ui
ra: ut illud iterim omittā! quod i libello quoq; eo/notā hāc Pom
pei attingit: cui titulus ē! Quo pacto fiat: ut inimici quoq; plint.
Quin & Ammianus Marcellinus historia libro .xvii. Pōpei ob
rectatores ait etiā hoc i eo ludibriosū & irritū obseruasse: quod
genuino quodā mote/ caput digito uno scalpebat. Ceterū nō tā
mollis ex his uerbis: q̄ plane pathicus: & draucus aliquis defi
gnat. Quod genus homines i satyra uniuerſa Iuuenalis isēctat.
Alioqui lāguidus oppugnatōr & lenuncidus/uel potius (ut ita
dixerim) Ficulneus poeta sit iste: si tā quasi in molles ferat: hacre
nus in pathicos inuectus. Alludit. n. sicuti mihi uideť/ad Calui

poetae uersiculos i Pompeium: de quis ita est apud Senecam/ in
 libris oratoru/ & rhetoru. Carmina quoq; iquit eius/ q̄uis iocosa
 sint/ plena sunt ingentis animi: dicit de Pompeio: Digito caput
 uno/ scalpit: quo credas hūc sibi uelle uirum. Hucusq; Seneca de
 Caluo. Quare cum poeta Iuuenalis/ indicare conaretur: confluere
 romam parthicos omnis: hoc est eos: qui sibi uirum uellēt/ fe
 stiuē id inuit ex particula Calui uersiculorum: tum quidem (ut
 est uen simile) notissimorum/ per quam consequentia noscituraren
 tur. Deq; his item supradictis Calui uersiculis/ sentire Porciū la
 tronem declamatione quadā apud eūdē Senecā/ arbitror: qui ita
 dicat: In Cn. Pompeiū/ terra/ mariq; uictorē/ fuit q̄ carmē compo
 neret/ uno (ut ait) digito caput scalpentem: fuit aliq; qui licen
 tia carminis/ tres auratos currus cōtemneret. Hæc Porcius latro.
 Quoniā autē liber hic Senecæ/ quē adducimus/ rarissimus adhuc
 inuentu: p̄prerea quasi nouū dignatī sumus hūc locū nostris cō
 mentationibus: ne quis exposita nimis forsitan/ & p̄culcata/ ue
 lutiq; in medio iacentia putet rettulisse.

Caput viii.

Cur errantium siderū uocabula: diebus tributa: rationesq; inibi
 ordinis eorum/ scitu/ relatuq; iucundæ.

n Omina ista dierum/ de stellarū errantiū uocabulis appel
 lata: quā habeāt/ aut originē/ aut rationē: nusq; sane alibi/
 me legere/ q̄ apud historiciū Dionē memini. Cuius ex li
 bro septimo/ atq; trigesimo sic uerba possumus iterpretari. Nam
 quod his seprē stellis/ q̄ planetes uocant: dies assignari/ receptū
 est/ iuentū qdē putat̄ egyptiorum. Sed i omnes tamē homines/
 haud ita pridē: (ut sic dixerim) uulgari coeptū. Cerenū gr̄ci uere
 res: (q̄tū eqdē sciā) nullo p̄sus eā rem pacto cognitā habuerunt.
 Quoniā uero/ cū nationibus aliis/ tum romanis uel maxime/ sic
 mos p̄uulgatus hic est: ut quasi iā patrius uideat̄ pauca sup̄ iis/
 c iii

edifferam! & quo pacto/qua ue causa sic ordinentur! exponam.
Duplex igitur audita mihi ratio est/ utraq; sane haud intellectu
difficilis! sed ut ambæ tamen inspectionem contineant. Nā siq;
harmonia/ quæ diatessaron appellat; qua una uis uniuersa musi
cæ totius cōtineri creditur: ad stellas has/ qbus omnis celi orna
tus distinguitur: eodem quo ferunt ordine/ rettulerit! Atq; ab or
be illo supremo/ q Saturno tribuitur/ incipiēs/ omiſſis duobus se
quentibus/ quarti deniq; dominum nūcupauerit! ac dein duos
item alios trāſiliens/ septimū adiecerit! eodēq; modo ppgrediēs/
přesides illorū deos subinde in orbē recensuerit! atq; ita dies ad
numerauerit! deprehēder omnes ratione quadā musica/ cū celesti
illa distinctione/ ornatuq; cōgruere. Ceterū hac una est! quæ ferē
ratio. Altera uero eiusmodi. Si diei/ noctisq; horas a prima statim
ceperis numerare! Sic ut eam Saturno/ dein sequētem Ioui/ tertiā
Martī/ quartam Soli/ quintam Veneri/ sextam Mercurio/ septimam
Lunę tribuas! per eam scilicet orbium seriem: quę ab ægyptiis tra
ditur! atq; item denuo facias/ donec horas quattuor/ & uiginti
pertrāseas/ inuenies primā sequētis diei horā/ soli cohērentē. Tū
hoc idem ī quattuor illis/ & uiginti horis/ eadem qua prius ratio
ne/ si facias! Lunę primā terti diei horā/ cōciliabis. Quod si sub
inde hoc ipsum ī ceteris obseruabis! congruentē plane deum/ si
bi dies quęlibet asciuerit. Hac Dion: festiua nimis/ & arguta: (ni
fallor). Sed quoniā uulgo nūc sabbatū/ diesq; dominicus/ uerus
amiserit nomē: cū ceteri etiā nūc retineant: scire studiosos cōuenit:
& hūc Saturni/ & illū Solis appellatū. Nā de solis die (quātū equi
dē nūc recordor) etiā Sozomenus gręcus historicus/ etiāq; diuus
Hieronymus: de Saturni/ aut/ uel hic ipse Diō libro eodē/ uel Frō
tinus ī strategematis: uel itē poeta elegiatū Tibullus/ uel postre
mo etiā Tertullianus ī apologetico/ & Gaudētius ī sermonibus
cōmeminerūt. Sed & Faustus mileuitanus Manichęorū ppugna
tor ille maximus/ ita iqr. Placet suscipere sabbatorū oriū: & satur
niacis manus īfertare carenis. Nec illud omiserim: mutata diē

istorū nomina / ī quē nūc a christianis usurpanr: auctore Constāti
no pīnce: sicut ī illius grāca laudatione meminit / Nicephorus.

Caput viii.

Quid in litteris Domitio: & quatenus credendū: deq; illius eui
dēti pudendoq; errore super uoce Attegiās.

d Irue mauroŕū attegiās. Hoc Iuuenalis hemistichion de sary
ra quartadecima: q̄ aut erudite / aut fideliter / aut etiā pspita
cirer enarrer Domitius / age iā (si uacat) īspiciamus. Sed pauca de
homine prius / siq; hęc etiā fortasse. Domitius igit̄ calderinus ue
ronēsis / q̄ decē abhincānos uita fūctus / uir fuit acris igenii / mul
ręq; ī litteris īdustrīę: latinę linguę diligētissimus: grācē nō īcu
nosus: Nō p̄sā cōdere absurdus: nō carnē. Nimiū sui tamē (quod
opā ipsius testant̄) admirator: ac p̄ sentētia cui semel adheferat /
etiā cōtra uerū cōtumax & refractarius. Tū ob id ī scribēdo quoq;
iactātor: atq; oīum p̄se cōtēptor: oīum q̄ minima occasiuncula
cauillator: & sine discrimine uellicator. Itaq; etiā simultates eum
doctissimorū hominum nimio plures exercuerunt: odioq; apud
eos: neutiq; obscuro laborauit: auctoritatis uulgo tā magne fuit:
ut romę iter p̄fessores / iuuenis adhuc / primā sibi celebratē uin
dicauerit. Cuius tuēde / ac retinēde gratia / factū cōpluries pura
mus: ut ī suis opibus frōre p̄ficuerit: & p̄ aqua / p̄ iniqua famam
caprās: parū ex fide quepiā rettulerit: nōnulla etiā male sollers: &
p̄stigiōsus / speciē q̄dē primorē ueri habētia: magno credētiū dī
spēdio: sentētis ignorabilibus īplicuent: & puluerē (quod aiūt)
oculis offuderit: aut sicubi maior difficultas / nec ab̄stiens / nec
cōgrediēs / spem lectoris eluserit. Ita dū nescire se nihil p̄bare cōrē
dit: etiā parthis aliquoties & cretēsibus mēdaciō iueniē. Cuius
exēplū secutus / aliis quoq; / ī oēs iā litterarū articulos (ut uerbis
utar Varonis) hęc mali gāgrena sāguinolēta p̄meauit: p̄cedēda
deleni stili parte certatim a doctis oībus / ne ad uitalia usq; de
serpat. Sūt aut̄ editi ab eo grāmatici cōmētarii aliquot ut ī Martia

lem/ Iuuenalemq; poetas: quos & Medicibus meis/ Laurentio/
Iulianoq; fratribus dedicauit/ a quibus etiam/ muneribus est am-
plissimis honestatus. Sed & in Stati filuulas: & in epistolam Sap-
phus: in Ibin quoq; Nasonis/ edidit quæpiam/ plena nimirum
bonæ frugis/ ubi non fucum facit/ & lectoris credulitatem ludî-
ficatur. Ceterum Georgius Merula/ uir plane doctus/ ac diligēs:
longeq; q̃ Domitius in scribendo cautiôr/ & nunc primi fere no-
minis/ non remulo (quod aiûr)/ sed uelificatione plena iuectus:
cômentariorû illius i Martialē/ per multis editis notis/ licentiam
primus hominis/ magno ueluti passu gradientem/ prorsusq; iam
ferocientē compescuit. Nos quoq; dein primæ sub flore iuuentē/
non quidē ut ipsius libros plane de manibus excuteremus/ sed
ut somniculosam iuuentutem/ uelut in aurem utranq; dormien-
tem/ expergefaceremus: in ipso iam tum/ nostrę professionis tro-
cinio/ sic/ eundem/ leniter quandoq; quasiq; parcente manu ferie-
bamus: & nunc idem facturos præfamur/ ut cunq; res feret: quo fi-
des nobis/ libertasq; cōstet. Neq; enim patiemur quatenus uires
supperent/ impune illudi credulę iuuentuti/ & simplicia ingenia
supplantari. Quoniam autem (ut est apud Plautum) feliciter sa-
pir is: qui periculo alieno sapit: cauebimus ipsi quidem pro uiri-
li/ nequid in hos libros: quod nō defendi queat auctoritatibus/
referamus. Quid autem ad summam de ipso sentiamus/ si uitia
uirtutibus pensemus: & qua parte ingenii maxime sterit estime-
mus/ uel epigramma restetur nostrum/ quod i ripa Benaci lacus/
ipso Domiti natali solo/ Baccius uogolinus florentinus/ atq; An-
gelus Maffeus ueronensis/ illius memorię studiosi/ nouennium
ferme abhinc/ incidendum saxo/ curauerunt: quod & hic adscribā.
Asta uiator: puluerem uides sacrum/
Quem uorticosi uexat unda Benaci:
Hoc mutat ipsum sepe musa libethron
Fontemq; Sisyphi/ ac uirecta permessi:
Quippe hoc Domitius uagiit solo primum:

Ille ille doctus ille quem probe nosti
Dictara dantem Romule iuuenuti
Mira eruentem sensa de pengu uarum.
Abi uiator sat tuis oculis debes.

Sed nimis multa fortasse de homine: pauca praeferrim polliciti:
quod eo tamē consilio fecimus: ut offam ueluti quāpiam grāma
tis istis diobolaribus / omnia quasi p nebulā uidētibz / obice
remus: qui nihil omnino rectum putabūt / nisi quod ipsi deniq;
tritu diu / proculcatūq; de suis illis pfitentium cōmentariolis ex
cerpserūt. Ad atregias autē quod attinet / ipsius hac Domiti uer
ba sunt. Alii inq; accipiūt lingua maiorum atregias mapalia si
gnificare. Ego potius itelligo / hoc significare mauritanā ad ex
tremam parrem libyae. Dionysius.

Ad summam libyen habitant atregias undas /

Alcidē qua sunt statua maurusia plebes.

Hac ille uidēs utiq; meliora / deteriora sequens: uolebamq; sane
ista credere / sed rumor uera negat esse. Dionysiu uero citat aucto
rem: Domitius: q si unq; uocabuli istius mētionē fecisse ullā repe
riē / cedā: rollāq; manū iam tū: meq; omniū haberi uanissimū nō
recusabo. Sed ut omni remota uestigia: rē putemus ipsam / nō sunt
Dionysi uersus hi / nō sunt. Verum Prisciani potius / quo libello /
Dionysiu poetā de grēco interpretatur. Corripit eos autē Domi
tius / atq; deprauat. Nā quod apud Priscianum fuit / ad rethys
undas / priore inducta / interpolataq; scriptura / p eo supposuit atte
gias undas / neutiq; ut arbitror facturū / si rationē carminis / aut
si spatia morafq; syllabarū cōsuluisset / cū uocabulū / quod est atte
gias / antepenultima porrecta syllaba / cōtra ipsius quē interpreta
tur testimoniū: Tū postrema breui / cōtra omniū posuerit auctori
tatē. Bene quod extrat Dionysius: cuius esse grēcos illius argu
menti / hōs puto uersus.

ἀλλ' ἦ τοι πνεύματι τῆς ἐπὶ γλῶσσίης νέμεται
ἀγχοῦ στήλας ἀνδρῶν σιδοῦσιν ἔθνεα γαίης.

Licet autē euoluas iam totū: uidebis ne minimā qdē suspiciōē subesse atregiarum/apud Dionysium: uidebis aliū citari p alio: expūgi uerā scripturam: supponi falsam: rationē syllabarum/ uel carminis/ haberi nullā. Et dubitabit aliq̄s ab ipso iam liberrime dissentire/ & refutare has nugas: uel si prēiudicata pridem de hominis īgenio/ doctrinaq̄ opinio: causam faciat inuidiosiorē? Ceterū Atregias ipsi uel tabernacula/ uel umbracula/ uel (si hoc magis placet) mapalia itelligimus: qualia Mauri colunt: qui nūmidē a romanis: ut historiae scriptor Herodianus/ est auctor. Vocabulū id Rufinus usurpat ī libro Iosepi/ de bello iudaico septimo. Cū ad festū inq̄r diē uenisset: quo Atregias ī honorē dei/ cōponi ab hominibus mos ē. Nā quod latine Rufinus cōponi atregias ait/ id ipse auctor Iosepus σκηνοποισθεα dixerat grēce.

Caput x.

De Baptis/ & cotyrrō: deq̄ cotyrris: tū apud Iuuenalem/ & Horatium recta indicata lectio/ enarratioq̄.

c Ecropiam solini Baptrē lassare cocyrron. Hunc Iuuenalis uersum Domitius expositurus/ erraticis (ut ita dixerim) suspiciōibus/ fibulam laxans: ineptias hallucinatur/ & nugas meras/ Baptras esse inquit Cereris sacerdotes: Cocyrron Cererem: nec arbitror hoc unquam dixisset: si quod ī homine non pudoris dixerim/ sed sensus omnino/ uestigium fuisset: Nos enim tunc demum credituri: cum quispiā proferetur/ quo satis certo auctore stetur. Sed est hoc familiare huic (agam enim iam liberius) ut cum nihil explicare possit: implicet: & quidquid obuium sit arripiat/ eoq̄ feratur diffidente conscientia/ quo denique ipsum imperus errabundae opinionis impellit. Nos antiquam comoediam poetę Eupolidis/ inui suspicamur: quod ueterum excellens auctoritas persuasit: Etenim de ea/ sic Platonius græcus auctor: ubi de comoediarum differētiis agit.

ἴσμεν γοῦν τὸν ἐν πολὺν ἐπὶ τῷ Διὰ ξαί τοὺς βάπτας ἀποπνεύ-
 γέντα εἰς τὴν θαλάτταν ὡς κεῖνων εἰς οὐκ καὶ ἦκε τοὺς βάπτας
 Scimus inquit Eupolin quoniam Baptas fabulam docuerit: ab iis
 ipsis in mare sumersum: contra quos Baptas emisserat. Lucianus
 quoque i ea oratione: quae inscribitur ad ineruditum multos empiri-
 tantē libros: i hanc ferme sententiam: Dic mihi inquit etiā ne Aelchi-
 nis orationē aduersus Timarchū legis: an uero illa omnia scis:
 & nosti singula: Aristophanē uero & Eupolin subisti: Baptas in-
 tegram fabulā pellegisti: Tū nihil ex his pertinere ad te putasti:
 neque ea cū agnosceres erubuiisti: Sed & Hephestion i enchiridio
 de acatalectis agens: duo citat uersiculos ex Eupolidis Baptis.
 Et Suidas unū ex eisdē in uocabulo quod est Attypheros. Iam
 primū igitē cōstare opinor Baptas comedīā fuisse: uerē & mor-
 dacem poete Eupolidis. Quod autē comoediae argumētū: quē
 materia: p ipsa quae nunc extant uestigia sagaciter indagabitur.
 Atheniēses igitē ea tempestate sacra quadam religionēque peregrini-
 nas: nouosque deos asciuerant: quibus nocturnae puigilationes
 essēt institutae: magnorū dein flagitiorū causa: sicuti romae baccha-
 nalia. Sed inter sacra cetera: fuere etiam quae dicerentur coryttia.
 Cōtra hęc nocturna coryttia scripsisse Eupolin Baptas putamus:
 sed & alios comicos: interque eos Aristophanem quoque uidemus
 totum hoc genus peruigiliorum & peregrinitatis exagitalle. Sic
 ut Iuuenalis: quae romae fierent contra ritum caerimoniarum non
 dissimilia dicat iis: quae Baptae athenis in nocturnis coryttis pa-
 rrarent. Cicero in legibus sic ait. Quid autem mihi displiceat in
 nocturnis poete indicant comici: qua licentia romae data: qd nā
 egisset ille: qui in sacrificium cogitatam libidinem intulit: quo
 neque impudentiam quidem oculorum adici fas fuit: Et mox
 idem. Atque omnia nocturna (ne nos duriores forte uideamur)
 in media graecia Diagondas Thebanus lege perpetua sustulit:
 Nouos uero deos & in his colēdis nocturnas peruigilationes
 Sic Aristophanes facerissimus poeta ueteris comoediae uexat: ut

apud eum Sabadius: & quidā alii di peregrini/ iudicati e ciuita
 re eicianē. Apparet utiq; de Ciceronis testimonio/ cū Aristopha
 nem/ tū comicos alios ueteres/ cōtra nouos deos/ cōtraq; noctur
 nas puigilationes/ aciem stili destrinxisse. Cum uero ex superio
 ribus liqueat/ Baptas fuisse comediam/ qua turpia & obscena car
 perent/ atq; hic de Baptis/ deq; nocturnis artheniēsiū sacris mē
 tio: quæ nos Coryttia fuisse appellata declarabimus/ q̄s nō intel
 ligat iam/ Bapras fuisse deniq; qua potissimū fabula/ talia uexa
 rent/ Strabo autē i libro de geographia decimo: Coryttia bendi
 diaq; sacra fuisse apud Thracas narrat: ex q̄bus orphica sumpse
 rint originē: deāq; nominat Cortyn: cuius faciat Aeschylus men
 tionem: tum idē paulo post arthenienses ait/ multa ex peregrinis
 sacris accepisse ὅς τε καί ἐκωμῶς Διήθησαν inquit. Sed & inter ce
 tera/ quæ peregrina ab iis recepta sacra cōmemorat: prima enume
 rat thracensia: quæ supra ostēdimus: coryttia bendidiaq; appella
 ri. Liquer igit̃ coryttia/ ab artheniēsiū sacra externa coli solita:
 liquet etiā uexata a comicis: cōiectura autē ducimur/ ut cum de
 Baptis/ hic mētio/ quā scimus fuisse Eupolidis comediam: deq; sa
 cris artheniēsiū nocturnis/ i ea potissimū id genus sacra exagi
 rarent. Ceterū deam/ quæ talibus præfesset ritibus/ puigiliisq; Co
 rytto uocatā putamus: a qua etiā recta ratione coryttiorum est i
 clinata appellatio: quæ quoniā dea/ comedius ueteribus defama
 tissima: ideo Synesius in epistola quadam/ cuius principium est
 ὁ καὶ τοῦνομα Δούλος καὶ τὴν προαίρεσιν adhūc plane modū
 narrat ἑρμῇ μὲν καὶ Ἡρακλεῖ τοῖς παλαίστραις ἐφόροις οὐδέ
 κατὰ μικρόν πρέπει κοτυτοῖ δέ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀττικοῖς
 κονιστάλοις νεωκορεῖ Quibus uerbis significat/ eū de quo in epi
 stola agat: non Mercurio congruere/ non herculi palestræ præfidi
 bus? Sed esse coryttus editimū: ceteronūq; apud atticos despica
 rissimorum. Quare corytto legēdū nō cocyton: præfertim cū syl
 labę repugnet quāritas: quæ ne tum q̄dem breuis/ cū. c. alterum
 subtraxeris: ut Domitius præscribit/ inscite ille q̄dem nimis (sit

uero uenia) nimis inq̃ inscite/negligenterq; qui non cogitauerit
 primā nominis syllabam: nō positu modo/cui dūtaxat occurrit/
 sed natura quoq; productā. Quidam tamē hanc deā/ Coryn ma
 luere/q̃ Cotyrto: sicuti Strabo supra: sicuti alibi Synesius idē his
 uerbis. θαρρῶν ἀποφάνει τὸν ἄνδρα ἡμίγυνον ἀντόχρημα
 θιασώτην τῆς κόρυς. Audacter inq; pronuntia uirū eum semī
 marem statim/sodalēq; Corys: quem exponēs locum Suidas Co
 ryn deā colī ait turpiū p̃sidentem. Vnde inq; sunt Clisthenes/&
 Timarchi/ & q̃cunq; lucti gratia formā colunt/ad infandam libi
 dinem/sicut effeminati/& capillū fingentes uniuersi. Sed & alibi
 credo iuenient: quibus hāc adiuuenē uiri docti: si doctrinā stu
 dium adhibuerint: Quin apud Horatiū quoq; ī epodis/ ita legē
 dum existimamus:

Inultus ut tu riseris Coryttria:
 non ut pleriq; codices Cocytia: Et ī uetustissimo libro: q̃ sit Geor
 gi Antoni uespucii florentini/ gr̃ce latineq; docti hominis/uo
 cabulū id antepenultima syllaba. r. retinet/nō. c. uestigium arbi
 rror unum adhuc integrum/uerā/integrāq; lectionis.

Caput xi.

Sententia de Claudiano exposita: relatu p̃c̃q̃ lepidē fabellē: Tū
 fabella altera/nō īsuauior e gr̃eco itidē uersa/sup Venere & rosa.

Laudianus ī libro de raptu Proserpinæ secundo/ de Vene
 re dea/rosas purpureas colligēte loquēs/ita inq;.

Sic fara cruoris Carpit signa sui.

Locus sane uideri obscurus poterat/nisi apud Aphthoniū/ī pro
 gymnasmaris rhetoricis/exposita fabella/ sic p̃p̃modū. Qui rō
 s̃e pulchritudinē demiratur/plagam Veneris cōsideret. Amabat
 Adonin dea: Mars ipsam. Quodq; dea foret Adonidi: Veneri
 Mars erat. Deus deā adamabat: deaq; hominē sequebaŕ. Par cu
 pido: tam et si genus dispar. Perimere Adonin Mars zelotypus

d i

tendebar: finem putans amoris Adonidis necem. Ferit Adonin
Mars. Accurrit auxilio Venus: festinās in rosas incidit: ac se spi
nis implicuit. Ita pedē perforat: qui uulnere manarat: cruor de se
rosam colorauit. Sic rosa/ quae prius candida: quod nūc cernitur/
facta. Attingimus ipsi quoq; fabellam hanc in Rusticō nostra uer
siculo illo.

Idalio pudibunda sinum/ rosa sanguine tinguit.
Sed & uniuerfam pulcherrime numeris uernaculis cōplexus/ Me
cenas hic aui nostri Laurentius Medices: ut in omni uirtute: sic
etiā i poetica eminētissimus. Nōnus aut poeta minificus libro pri
mo & quadagesimo Dionysiacō Martē ipsū/ cū ab eo fuerit Ado
nis occisus i apriū semet uertisse fabulatur ita de Venere scribēs.
μοῦνην δέ συνὼν οὐκ ἠθέλει λεύσσειν τερπώλῃν ἀτεμάντισ· ἐπεὶ
σνός εἰκόνι μορφῇσ' ἄρῃσ' καρχαρόδων θανάτη φόρον ἰόν· ἰαλλὼν
ζηλομανῆσ' ἠμέλλεν ἀδώνιδι ποτμον ὑφαίνειν. Negat his uer
sibus Nōnus delectatā fuisse apriū Venerē: quoniā fore cognoue
rat/ ut apri figurā indueret/ aliquādo Mars: ac pre zelotypiā neca
ret Adonin. Rosam uero esse alioqui grām Veneri/ nec ille tacet
lepidissimus/ epigramatū uates

I felix rosa (inq̄ens) mollibusq; ferris.

Nostri cinge comas Apollinaris/

Quas tu nectere candidas/ Sed olim

Sic te semper amet Venus memento.

Sed & Vergilius i elegidio quodā suo (cur aut nō suū credamus
quod omniū sit elegātissimū?) sic ait.

Sideris & floris est domina una Venus.

Ceterū Libanius ille quoq; sophista græcus: nec ulli artiscitarum
secūdis/ ita quodā uelut angulo/ sup argumēto isto/ de rosa Ve
neris lusitat. Quo inq̄r tēpore/ iudicē deabus pastorē fabula de
dit/ māle habebat/ iunonē: male Mineruā quoq; cestus ille Vene
ris/ i quo amabilitas/ i quo etiā Cupido ē. Ita uēturas prius i cer
ramen negabāt/ q̄ ubi a se Venus medicamētū foret amolira/ Sic

enim cingulum illud appellabāt. Atqui ne uos quidem/ Venus
aiebat: lenociniis uacua. Tu diadema aureū crinibus: tu galeā si
militer aureā/geris uerrice. Sed. n. fucos istos habere p me uobis
liceat. Liceat modo p uos ornatū cōprūq; mibi alium asciscere cin
guli uice. Sic morē deabus gerēs/ ire ad Scamādrum pgit/lectura
flores: qua se pratum sub rīpa explicabat herbidū. Simul aquulæ
ipsę blādę/pspicuęq; suberāt: & ad lauandū illices. Lora ibi dea/
starim (qua causa uenerat) ornatū querebat sibi. Tū nescio q mire
suauis/ aspirare odor uisus. Iā lilia/ iam uiolas/ legerat dea: cū ta
mē odor ille magis iterim/ magisq; blādiebāt. Pergit aurę flagrā
tis uestigia subseq. Videt rosam/ uisāq; naribus admouet: & esse
hāc sua uolētiā illius matrē cognoscit. Ibi flores aspernata cere
ros/ abicit humi. Tātūq; rosis coronata/ recepit se ad Idā denuo.
Nec autē plus Veneri flos/ q̄ flori Venus/ cōciliare gratiam uisa.
Adeoq; cōfestim Iuno/ Mineruāq; uictæ: ut ne ipsæ qdē pastoris
expectarint calculū. Sed adcurrētes utraq; ferrū crinibus derraxe
runt: florēq; deoscularē ipsū/ rursū Veneris capiti reposuerunt.
Hactenus de rosa Libanius: cuius tamē lingua/ gręcanicis picte
coloribus/ nitidissimū rectorium! nescio an ad unguem nostra
ista tumultuaria latinitas representauerit.

Caput xii.

Quomodo inuenta purpura: simul explicatus Nonni locus:
gręci poetę.

q Vo pacto inuenta sit purpura/ nō alienū fuerit hic referre:
uel ut gręci poetę Nonni locus intelligat: uel ut fabella/
pręq̄ lepida/ latinis itacta/ noscat. Est autē apud Pollucē libro de
uerbis idoneis ad Cōmodū primo i hāc sentētiā. Tyrii ferūt/ iqt/
capitū amorē Herculē: Nymphę cuiusdā indigenę: cui nomē Ty
ro: sequebātq; eū/ inqunt/ Canis antiquo more: quo dominum
Canes usq; etiam ad contrionem comitabātur. Quare Canis hic

d ii

Herculeus/irreptanrem scopulis/ purpuram conspicatus/ peresca-
 carūcula/ sua sibi labra/ cruore puniceo infecti. Cū igit̃ ad puellā
 Hercules adiuisset/ delectata illa insueta tinctura: quā ceu florentē
 ī eius canis labris aspexisset/ affirmauit/ sibi cū illo posthac nihil
 fore: nisi ad se uestē afferret/ etiā Canis illius labris splendidiorē.
 Quo circa inuēta Hercules animāre/ collectoq; sanguine: munus
 puellę detulit: primus (ut Tyrii dicunt) auctor puniceę infectu-
 ræ. Nos igit̃ in Rustico nostra/ propter hoc ipsum deniq; cōcham
 diximus Herculeā/ cū purpurā significaremus. Porro aut̃ Nonni
 poetę uersiculi super hac ipsa fabula/ sic in libro quadragesimo
 Dionysiacō inueniuntur.

καὶ τυρίησ σκοπίαζε δεδευμένα φάρεα κόχλω
 πορφύρεουσ σπινθηρας ἀκοντίζοντα θαλάσσης
 ἡχι κύων ἀλιεργὸς ἐπαίγια λῶσιν ἐρέτων
 ἐν δόμυχον χαρῶσισι γενεῖσ' ἰθέσκελον ἰχθύν
 χιονέας πόρφυρε παρήδασ ἐνδοι κόχλου
 χείλεα φοινίξας διερῶ πυρὶ / τῶποτε μόνῳ
 φαίδροσ ἀλιχλαίνων ἐρυθραίνετο φάρῶσ ἀνάκτων.

Caput xiii.

Salutis augurium quod sit/ apud Suetonium.

Suetonius Trāquillus ī Augusto sic ait. Nōnulla etiā ex an-
 tiq; cenmoniis paulatim abolita restituit/ ut salutis/ augu-
 riū & cetera. Quod aut̃ forer salutis auguriū/ uideo etiā a doctis
 aliquot ignorari. Nos eārem libro septimo/ trigesimoq; Dionis
 historiari/ ad hāc sententiam repperimus. Tum uero etiā salutis
 auguriū/ quod appellāt/ lōgo interuallo fecerūt. Est aut̃ modus
 auguriū qspici: ut si deus pmittat/ salutē populo poscat: quasi ne
 salutē qdē a dis perere fas/ ni prius hoc ipsū di cōcesserint. Obser-
 uabat̃ aut̃ dies una/ quor̃ ānis/ in quā nullus ad bellū proficisce-
 retur exercitus/ nemo se cōtta pararet/ nemo pugnaret. Quo circa

in assiduis periculis: maximeq; ciuilibus/neutriq; fiebat. Nā & aū
duum īprimis/purā rebus his omnibus/diem seruare:& perq; ab
furdū uideri poterat/ultro seditionibus detrimēta sibi ipsos icre
dibilia conciliare:cū & uictis/ea res futura esset:& icre uictoribus
pernitiosa. Mox autē salutē a dis īmortālibus perere. Ceterum/
rum fieri qdē auguriū eiusmodi potuit: Sed ne id qdē purū pro
cessit: quoniā aduersā quāpiā aues deuolarunt/ unde auguriū
captū/aliaq; item signa inauspicata apparuerūt. Idēq; etiam libro
q̄nquagesimo scribit/ ab Augusto/pace/ terrā/ mariq; patra lanū
clusum: neq; non Salutis auguriū factū: quod ante/multis cau
sis/fuerat omīssum.

Caput xiiii.

Naulia quę sint in Ouidi artibus: atq; inibi de barbaris organo
rum appellationibus: quibus gręci nostriq; utantur: quodq; etiā
Chaldei gręci iterum nostraq; id genus uocabula nō aspernā:

Disce etiam duplici genialia naulia palmā

Vertere: cōueniunt dulcibus illa modis.

n Naulia diminutiūū puto/siue nabilia ab illis/ quę uel nau
la/ uel nabilia dicimus. Etenī. b. litterās & .ii. fenne p eis dē
positas in uicē spē uerēbus mōnimētis adnotāuimūs: Suidas
etiā nabilia organi species ait: & idē alio loco Psalteriū iquit or
ganum est musicū: quod naula etiā uocat: Quin & Sophoclis/
uersum Plutarchus adducit.

ὅν ναύλακον τοῖσιν ὅν λύρα φίλα

libro. eo quē super. ei. delphico fecit: Sed & Theodoritus in psal
mos de eo meminit: & Plutarchus ī libris Sympotiacis: Ex quo
nos in Nutrice.

Non quā duplici geniale resultant

Naula citata manu.

Sūt autē multa organorum barbara nomina: sicuti Strabo narrat

d iii

libro decimo: iter quæ Nabla quoq; enumerant: hoc est psalteria.
 Sed & illud obseruaui nup̄ apud Danielē pphetā: ducere me scilicet
 i recessus illos & sacra studiorū suorū penetralia Ioanne Pico
 Mirādula: græca etiā quæ uideantur/latinaq; adeo istiusmodi orga
 norū nomina: quāq; paulo corruptius a Chaldeis quoq; auctori
 bus usurpari: ut cama pro cornu: cathros p̄ cirhara: sabeccā pro
 sambuca: psalterin p̄ psalterio: samphonia p̄ symphonia. Quin
 Gallus Salomō/ordinarius apud hebreos enarrator sacrarū litte
 rarum: Neuel ait esse hebraice: quod ibi psalterin idest psalteriū
 legať. Cōstat aut litteris id nomē tribus נבל ex quo etiā Naulon
 in Esaia legiť: & Amos: & græca dein figura Naulon: a quo dīmi
 nutū sit Naulion hoc Ouidianū. Siq; de nouicia ista sunt notæ:
 quibus hebrei nūc p̄ uocalibus utuntur: ut idem & cōperit: & ostē
 dit Ioannes Picus Mirādula meus: unus omnium prius ab omni
 parte beatissimus i opere singulari: atq; admirādo: quo psalmos
 a septuaginta uersos: isto notarum præcipue argumēto: docet he
 braicę ueritati respōdere: Ne iam isultare iudeus aut obicere pos
 sit: ea nos i templo singulis canere horis: quæ ne ipsi quidem sa
 ris uersa fideliter existimemus. Deniq; genialia cur dixerit Oui
 dius: facile notis uerba ipsa legens/de Scipionis Africani Aemi
 liani oratione/contrā legē iudiciariā Corneli Gracci: quæ posita
 sunt i Macrobi saturnalibus: eorūq; principiū sic est. Docent præ
 stigijs inhonestas: cū cingulis & sambuca psalterioq; eunt i lu
 dum histrionū: discūt cantare quæ maiores nostri/igeniis p̄bro
 ducier uoluerūt. Eunt inq; in ludū saltatoriū inter cingedos/uirgi
 nes/ pueriq; igenui. Sic Scipio. Tū Ambrosius quoq; libro ipso/
 de utilitate ieiunii tertio/psalteria docet/adhiberi cōuiuiis: ut li
 bidines incitent. Sed. n. in comoedijs quoq; crebra psalteriū mē
 rio. Porro uocabulū ipsum hebraicū est: nā græce psalteriū dicitur:
 latine laudatorium. Sicuti diuus Hieronymus ait in epistola ad
 Dardanum: docens i clypei modū quadrati esse formatum: chor
 darum decem. quāq; romanus Emanuel hebraico commentatio

in b

in psalmos urticariam puret esse fistulam/Neuel: uidelicet Ery
mon sequutus/ quod ab utre deduci uocabulum illud apud he
bregos uideatur.

Caput xv.

Qui fuerit auctor Sybaritidos de quo Ouidius: deq; Sybariticis
libellis apud Martialem: luxuq; item cetero Sybaritarum.

o Vidi in epistola ad Augustum libro tristium secundo
sic inquit.

Nec qui composuit nuper Sybaritida fugit.

Quaritur in litterarum studiosos: quod nam sit is/ qui Sybaritida compo
suerit: quod uel ipsius operis fuerit argumentum. Nos utrumque apud
Lucianum deprehendisse uidemur/ in oratione: quae est ad ineru
ditum/ qui multos emperaret libros. In ea scriptum est/ ad hanc fere
sententiam. Dic mihi hoc quoque inquit. Si Bassus ille sophista ue
ster/ aut tribicen Barralus/ aut cingdus Hemitheon Sybarita: qui
uobis mirificas conscripsit leges: quo pacto insanire oporteat: &
uellit/ & pati/ ac facere illa/ si horum quispiam nunc/ leonis pellem
circumdatus/ clauamque renens/ incedat/ quid/ eum ne putes Her
culem spectantibus uisum iri/ Sed & Philo hebreus in uita ipsa
Mose/ Comoedias inquit/ & sybariticas nequitias componentes.
Martialis quoque in libro duodecimo epigrammaton de sybariti
cis libellis ita.

Qui certant sybariticis libellis/

Musseti parhisiimos libellos/

Et rinctas sale pruriente chartas

Instanti lege Rufe/ sed puella

Sit tecum tua: ne Talassionem

Indicas manibus libidinosis.

Et fias sine femina maritus.

Hemitheon igitur fuisse uidetur/ non ut Domitius ariolatur Sybaris/

a quo uel Sybaritis uel libelli Sybaritici oscenissimo sint argumē
to cōpositi. Norabiles aut̃ sunt ī primis luxu/ & deliciis Sybaritę:
sic ut prācipuos oīum colerēt Ionas/ atq; Tyrthenos: quoniā al
teri gręcorū/ alteri barbarorū luxuriosissimi. Ab his enā fabulę Sy
baritę/ quales ferre apud Aesopū: Et puerbium deductū Syba
rites p plateā/ contra fastosius ingrediēres. Atq; hęc qdē de Syba
ritis/ aliaq; nō dissimilia/ Suidas. Plutarchus aut̃ in cōuiuio septē
sapientū/ morē fuisse scribit Sybaritis mulieres/ ab usq; āno priore
ad cōuiuia uocādi/ ut ueste/ auroq; moliri/ exomareq; p otū se pos
sent. Sed/ & Maximus Tyrius ī dissertatione tertia de uoluptate/
primos enumerat Sybaritas/ īter eos populos/ quos uult mollis
simos/ deliciosissimosq; uideri: neq; non Sybariticas etiā saltatio
nes cōmemorat. Quin idē ī dissertatione alia: cui titulus. Quę fi
nis sit philosophiā: fere ī hāc sententiā. Croroniates inq; oleastrū
adamar. Spartiates/ armaturā: uenationes Cretensis/ luxū Sybari
tes. Ion choros. Hinc ergo Iuuenalis.
Nullum timen abest/ facinusq; libidinis: ex quo
Paupertas romana perit: hinc fluxit ad Istros/
Et Sybaris colles.
Astipulatur & Strabo: qui Sybaritas/ omni sua felicitate/ propter
delicias/ luxumq; septuaginta solis diebus/ fuisse narrat a Cro
niatibus extrubaros/ quin dictū quoq; Plutarchus Sybaritę po
nit in Pelopide/ negantis mirum facere Spartiata/ qui se ī bellis
morti obicerēt: ut tantos labores/ uictumq; illum/ quō utebant̃
effugerent. Aristoteles autem moralium Eudemiorum primo:
Smyndriden quoq; Sybaritam/ comparem Sardanapallo: inter
uoluptuarios nominauit. Illud urbanum sane/ quod Africanus
tradit in Cestis: sic enim grāce liber ipsius de re militari iscribit̃.
Ereni Sybaritas eo deliciarū uenisse narrat/ ut equos ī cōuiuia in
roducerēt: ita institutos/ ut audito tibię cāru/ statim se rollerent
arrectos: & pedibus ipsis prioribus uice manuū gestus quosdam
chironomia: morusq; ederēt ad numerū saltatorios. At. n. tibi cen

inquit tibi quispiā contumelia affectus / trāsfugit ad Crotoniāras
hostes: paulo ante prēlio superatos a Sybaritis: & quod e Rep.
foret illorū / polliceſ (ſi fidē modo habeāt) ſua opera Sybaritarū
cunctos eqtes in ipſorū uenturos poteſtatē. Credita res: & belli
dux creatus a Crotoniariis tībicē / cōuocat omnis quotquot
eiūſdē forent ī urbe artificii: modulamētumq; iis indicat / atq; ut
uiſum rēpus / pcedere ī hoſtē iubet. Sedeni Sybaritā faſtu prētur
gidi / quod eqtatu ſuperabāt / eunt cōtra: prēliumq; cōſerunt. Hic
autē repēte dato ſigno tībicines uniuerſi cōſpirant. Ecce tibi igiſ
confeſtim modulamine agnito: cātūq; illo uernaculo: tollunt: eri
guntq; ſemer ī pedes equi Sybaritā: ſeſſoribus excuſſis: & quod
tripudiū domi didicerant / etiā in acie exhibent. Ita capri omnes
equites / ſed humi iacētes: omnes equi / ſed tripudia repræſentan
res. Tantum de Sybaritis Africanus.

Capitulum xvi.
De Ariſtide mileſiacis de quo ſit apud Ouidium: deq; mileſionū
deliciis.

o Vidius idem / in eadem ad Auguſtum / epiſtola ſic ait.

Verrit Anſtiden Giſena / nec obſcuri illi

Hiſtorie turpes inſeruiſſe iocos.

Qui ſit hic Ariſtides: qua tē libros materia fecerit / magna heſita
tio: nos autem ſtudioſam iuuēritatem / ad auctorem Plutarchum
delegamus: cuius in. M. Crassi uita / ſub hoc pmodū intellectu
uerba ſunt. Collecto igiſ Seleucēſium ſenatu / libros Ariſtide mi
leſiacos perq; impudicos oſtentauit: nihil in eo mentitus: ſiqui
dem re uera fuerant inter Ruſti ſarcinas repēti. Quod & Surenē
præbuit / occaſionem / probri / cauilli q; aduerſus romanos: cum ne
inter bella quidem cōtinere ſemer a rebus / litteriſq; huiuſcemodi
uālerent. Ita Plutarchus. Eſt autē Surenas apud perſas magiſtra
tus nomen / quaſi prētorem dixeris: quod & Zoſimus oſtendit.

Atq; hunc quidem Plutarchi locū transcriptum plane sicuti alia
 pleraq; i Appiani quoq; historia deprehēdes. Lucianus item in
 amonibus: sub hoc pene sensu/de Aristide. Magnope inquit me
 narratiuncularū tuarū/perq; impudicarū lepida/& dulcis suadela
 lactauit/ut pmodū te esse Aristiden: meq; sermonibus credere
 milesiacis demulceri. Quo circa etiam Apuleius epigrāma ipsum
 statim/quod i fronte asini sui collocauit/ita exordit. Arego tibi
 sermone isto milefio/uarias fabellas cōserā/ auresq; tuas beniuo
 las/lepido susurro pmulceam. Ex quo Marcianus: Nā certe inqt
 mythos: poetice etiam diuersitatis delicias milefias: & reliqua.
 Fuere autē Milefii quoq; deliciis/ luxuq; notabiles: ex eoq; pro
 uerbiū gręce fertur. οἱ κοῖτα μιλῆσια μὴ γὰρ ἐνθάδε. Hoc est: do
 mi: nō hic/ milefia: uidelicet i eos q domesticū luxum celebrant:
 ubi minus pbat. Nā sic lacedemone Milesius hospes/audiuit:
 cū delicias patrias extolleret: sicuti etiā scriptū in Apostoli Byzā
 ri prouerbiorū collectaneis. Sed & maximus Tyrius idē signifi
 cat: qui Milefios/ a uestitu molliore uocat ἐν εἰμονοτατον. Ex
 quo apud Vergiliū in Georgicis
 Milefia uellera nymphae Carpebant.
 Ex quo illud item Horatianum.
 Alter mileri texam cane peius: & angui
 Vitabit chlamydem.
 Sunt autē omnino Iones quoq; ceteri/preq; deliciis habitū defluē
 tes: quod i ueteribus memoriis passim. Ceterum ne hoc quidem
 tacitū pretenbimus: Veretro solitas uti Milefiacas feminas/ e co
 rio/ sicut scriptum etiam apud auctore Suidam. Quin itē apud
 eundem legimus a milefio Cadmo libros compositos/quattuorē
 de soluendis amonibus.

Caput xvii.

Correctus in tragoedia Senecę locus: atq; ex graca remotiore fa
 bula declaratus super nemigo leone:

i N tragoedia Senecę: quę Hercules furens inscribitur: hic Senariolus legitur.

Sublimis alias luna concipiat feras.

Alias enim codex habet uetustus/ex publica Medicę familię bibliotheca/nō altis/ut ī uulgariis exēplaribus. Cuius ītellectū lo ci/nō temere aliunde/ q̄ ex Achille desūpseris: quę auctore Iulius quoq; firmicus ī Matheseon libris/ & citat: & laudat. Is igit̄ in cō mentariis Arateis/ cū de luna uerba facit/ ita scribit ad uerbum.

ΕΙΝΑΙ ΔΕ ΕΩΑΥΤΗΣ ΟΙΚΗΣΙΝ ΑΛΛΗΝΩ ΤΑ ΜΟΥΣΤΕ ΚΑΙ ΟΣΑ ΕΠΙ ΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΛΕΟΝΤΑ ΤΟΝ ΝΕΜΙΑΙΟΝ ΕΚΕΙΘΕΝ ΠΟΣΕΙΝ ΜΥΘΟΛΟΓΟΥΣΙΝ. idest In ea etiā habitari/ fluuiosq; esse/ & cerera/ sicut ī terra. Quin nemięū quoq; illinc cecidisse leonē fabulan̄. Ex quo nos ī Nutrice.

Nemięaq; resqua

Lunigenam mentiram feram.

Caput xviii.

Quid sit apud Iuuenalē fraterculus gigantis: quidq; apud alios Terrę filius: ibidemq; de Mani uocabulo.

Vnde fit ut malim fraterculus esse gigantis

u Erfum poetę Iuuenalis hunc: ex satyra quarta/ q̄cūq; hactenus interpretari sunt/ herent in salebra: quantum uideo: nec enarrare illi quidem mihi/ sed n̄sum captare anilibus fabulamentis/ uel densum potius uidentur. Quippe alii gigantes/ in simias conuersos: alii post gigantes a Terra simiam productam/ in deorum contemptum/ comminiscuntur: frigidiora his alia/ quę sicut ille Martialis rhetor/ Neronianas rhermas refrigerarent. Etenim nullo quātū intelligam sensu/ nullo (quod sciā) dicunt tradere has nugas auctore. Mihi fraterculus gigantis: si gnificare hominem uidetur/ nullis maioribus ortum: ignoto genere/ obsūroq; Quoniam cuius ignorabantur parentes: eū uulgo appellare ueteres/ terrę filiū cōsueuissent. Ex quo Persius.

præsto est mihi Manius hæres. Progenies terræ: quare ex me qs mihi quartus
Sic pater/haud prompte dicam. tamē adde etiā unum/
Unum etiam/terre est iam filius.
Vides igit̃ uel unius auctoritate Persi/terræ filiū dici cuius nesci
rentur parentes: nec adeo putēs otiose: Maniū illic a Persio no
minatū. Ut. n. omitram quæ de Manio scribit Aricino Pedianus:
etiā Mani nomē ipsum græcus auctor Sozimus: Romanæ histo
riæ librō tercio: nō quia natus mane: sicuti ceteri: sed a manibus
ait appellatum. Quin. M. Varronis liber cōpluries a Marcello ci
tatur Mani titulo/etiā nescio qd alicubi defunere attingēs: ut fa
uere hūc quoq; augurer nobis. Cicero irē in primo epistolatū uo
lumine ad Atticū: Sed hæc ad te scribā alias subtilius: nā neq; ad
huc mihi satis nota sunt/ & huic terræ filio/ nescio cui cōmitterē
epistolā tantis de rebus non audeo. Sed idem quoq; in epistola
ad Trebatium sic ait. Cn. Octavius. an. Cn. Cornelius qdē tuus fa
miliaris: summo genere natus: terræ filius: quod in qbusdā codi
cibus deprauatum/ proq; eo suppositum Zeræ filius: cum uerior
scriptura maneat adhuc i libro peruetere/ quondā doctissimi uiri
Philelphi/ nūc Laurēti medicis: patroni litterarii: simulq; in libro
altero de uetere (ut apparet) exscripto: q nūc i bibliotheca publi
ca Medicę familię. Vides a Cicerone quoq; nihilo serius/ignotū
prius hominē terræ appellari filiū. Lactātius etiā diuinatū istitu
tionū/ libro primo/ his uti uerbis. Minutius. felix i eo libro quī
Octavius iscribit/ sic argumētatus est. Saturnū cū fugatus esset
a filio: in italiāq; uenisset celi filiū dictum/ quod soleamus eos/
quorū uirtutem miremur/ ad quos repētime aduenerint de cēlo
cecidisse dicere. Terrę autē quod ignoris parētib; natos terræ
filios nominemus: hactenus Lactātius. Sed & Terrullianus in
apologetico de eodē Saturno sic scribit. Dictus autē terræ & celi
filius/ qā ignoti/ uel ex inopinato apparētes de cēlo supuenisse
dicunt/ ut terrę filios uulgus uocat: quonū genus incertum est.

Quare cum hoc præoptaret: homo esse obscurus: quàm nobilis Vm-
bricius: quod olim prodigio par erat in nobilitate senectus: ut po-
re sequentibus in eam romanis principibus: malle se: ait fraterculum
gigantis: hoc est terre filium: quod (ut ostendimus) obscurum signi-
ficat: quàm nobile patriciumque. Gigantes. n. terra editi. Suavius autem
fraterculum quàm fratrem: ne uideretur: uastitatem illam: moleque gigantei
corporis: sed generis duntaxat ignobilitatem concupiscere.

Caput xviii.

Super aspiratione citata quæpiam: simul enarratum Catulli nobi-
le epigramma.

q Vintilianus libro oratoriarum institutionum primo: de aspira-
tione agens: ita inquit. Parcissime ea ueteres usi etiam in uoca-
libus: cum edos: ircosque dicebant: diu deinde seruatum: ne consonanti-
bus aspiraret: ut in Gracis & in triumphis: Erupit breui tempore ni-
mius usus: ut chorone: chenturiones: prechones adhuc quibusdam
inscriptionibus maneant: Qua de re Catulli nobile epigramma est.
Hæc ille. Putamus autem epigramma citari hoc porissimum.

Commoda dicebat: si quando commodæ ueller

Dicere: & in infidias Arrius infidias

Et tum minime sperabat: se esse loquutum:

Cum quantum poterat dixerat in infidias:

Credo sic mater: sic liber auunculus eius

Sic materne auus dixerat: atque auia.

Hoc misso in syriam requierant omnibus aures

Audibant eadem hæc: leniter & leuiter.

Nec sibi post illa metuebant talia uerba.

Cum subito affertur nuntius horribilis

Ionios fluctus postquam illuc Arrius isser

Nam non ionios esse: sed hionios.

Est uero obseruandum: ut etiam in pronuntiando: quemadmodum in

scribendo/uocibus aspires. Quod nūc grēci: tantum in cōsonān
 ribus: latini: ne in cōsonantibus qdē retinuerūt. Contra ueteres
 latini: etiā in loquendo uocalibus aspirabant. Ex quo Cicero in
 oratore ad Brutū ita scribit. Quin ego ipse cū scirem/ita maiores
 locutos esse: ut nusq̃ nisi i uocali aspiratione uterent̃: loquebar
 sic/ut pulcros: cetegos: triumphos: carthaginē dicerē. Aliquādo/
 idq; sero cōuicio auriū/cū extorta mihi ueritas esset: usum loquē
 di populo cōcessi: scientiā mihi reseruauī. Sic Cicero. Sed & aureo
 lum uidi eqdē nup apud Laurētiū Medicē nomisma/cum titulo
 TRIVMPVS. Et irem argenteum alterum/cum uulgariorē hoc.
 TRIVMPHVS. Quin. A. quoq; Gellius in secūdo noctū actica
 rum: restat ueteres. h. litterā/seu spiritū/plerisq; uocibus uerbonū
 firmādis (ut ipse inq̃t) roborādīsq; inseruisse/ut sonus eorū esset
 uiridior/uegetiorq;. Sed & Priscianus ait: Aspirationē uocalibus
 extrinsecus ascribi: ut minimū sonet: cōsonantibus autē intrinse
 cus/ut plurimum. Quare si constare tibi Catulliani epigrāmatis
 leporem uoles/aspirationem ipsam suo loco/quāntū poteris pro
 nuntiabis. Sed ista uideo iam sic innotuisse/ut aliena fortasse cui
 piam uideri possint: Atqui tamen pene adhuc equidē adulescēs/
 coram litteratis aliquot/quos & meminisse arbitror: de hoc ipso
 loco ad Domitiū florētīā rettuli: qui sic ei statim applausit: ut in
 genue fateret̃: se plus eo die/ab uno scholastico didicisse/ q̃ mul
 tis ante annis a quopiā professorum. Scit Aurelius ariminensis:
 (ut alios omittam) qui nunc parauī degit/præstāti iuuenis/& in
 genio/& litteratura: q̃ multos ab hinc annos/istā de nobis enar
 rationem florentiæ rum quidē agirans acceperit/q̃ sit (ut idē
 postea parauī narrabar) nouā protus/ignotaq; iā tum uīsa omni
 bus: ad quos de ea. Catullum autē plane uniuersum/uerone (Scit
 hoc uir liberrimi ingenii Baccius Vgolinus) intra officinam quā
 piā/ quo nos pluuiā coegerat/uiris aliquot litteratis: pene cogē
 ribus/enarrauimus: cū quidē illic adesset: etiā Guarini propin
 quus: Ioannēs Baptista (ni fallor nomine) simulq; Dares qdam

Aligherius: quintus ut aiebat/ a Dante florēno poeta: neq; nō
duo/ qui tum uerone/ non indocti homines profitebantur. Ma
gnaq; itidem scholasticorum manus: ita pronis aunbus/ nostra
illa qualiacunq; accipientes: ut identidem: clamarent demissum
celitus Angelum sibi (sic enim aiebant) qui poeram contraneū
interpreteretur. Neq; ob id istorum tamē commemini/ quo inuē
ta mea mihi deniq; uni/ nullo in participatum recepro tribui po
stulem/ (non enim sic mihi artogo) sed ne quis forsan alienis la
boribus me: quasi coruum/ aut uulturem/ relictis ab aquila cada
ueribus puter uesci.

Caput xx.

Emendata apud Suetonium/ & enarrata uox hæc Ascopera.

u Itiari deprehēdunt/ Suetoniani codices in Nerone. Nā sic
utiq; i omnibus. Alterius collo: & scopa deligata: simulq;
titulus. Ego quod potui: sed tu culleum meruisti. Nam neq; sco
pa: latine dicitur numero singulari: & si maxime dicatur: nihil ta
men cōmerciū scopis & culleo: Sed. n. i uetustis exemplaribus/ ue
stigium ut arbitror extat incolumis: uereq; lectionis: hoc modo.
Alterius collo Ascopa deligata. Quare si litteram penultimam
perscripseris Ascopera fiet: quod & esse rectissimū puto: siqdem
est Ascopera sacculus pelliceus: compositumq; nomen: græce est
ex utre & sacco: de quo uocabulo ita scribit Suidas. ἀσκοῦν
τοῦ ἀρσίνων ἡ τοῦ σακκοῦ ἄθλον. Marisippium significare
Suidas Ascoperam docet: Hæc ergo fuit Ascopera Neronianæ sta
tuæ collo deligata: cullei symbolum: quoniam matricida. Quod
enim culleo parricide insuuntur: qui fit e corio bouis: eius cullei
ueluti instar quoddam/ representauit: qui deligauit Ascoperam.
Iuuenalis de parricide & culleo sic.
Er deducendum corio bouis in mare: cum quo
Clauditur aduersis innoxia simia fati.

e ii

Caput xxi.

Quid sit aut Minerua/ aut Mineruale munus: ex eoq; sententiæ
Iuuenalis/ & Varronis exposita.

Quisq; adhuc uno partâ colit axe Mineruâ:

h Oc ex decima Iuuenalis poetæ satyra/ Domitius ita expo
nit: ut eius ne uriq; uideatur peruidisse intellectû. Mineruâ
partam idest cuius ludis qnquatibus/ ut posset certare adeprus
est. Quo qd est absurdius aut incôcinnius? an/ queso uno asse qf
piam assequatur/ ut certare de eloquētia publice possit? Ceterum
mineruale munus: quod & minerua dici/ innuisse Iuuenalis ui
deri potest: mercedulam magisterii scilicet a scholasticis dari soli
tâ/ potissimûq; arbitror/ ante qnquatia: p quos dies pueri uaca
bât: unde Horatius in extrema epistola.

Ac porius puer ut festis qnquatibus olim:

Exiguo/ gratoq; fruaris tempore raptim.

Sicuti saturnalibus & kalendis: item mos habuit. Quare de qn
quatibus agens Ovidius in fastis ita inq.

Nec uos turba feri censu fraudata magistri.

Spernere discipulos attrahet illa novos.

De Mineruali hoc munere/ etiâ diuus Hieronymus ita meminit:
in epistolâ scribens Pauli ad Ephesios: Quod etiam i canonicis
decretis inuenias: Legant inq. episcopi/ atq; presbyteri: q filios
suos secularibus erudiunt litteris: & faciunt illos comoedias lege
re: & mimorû turpia scripta cantare: de ecclesiarû sumptibus for
san eruditos/ & quod i carbonam pro peccato/ uirgo: uel uidua:
uel substantiâ suam/ totam effundens/ qlibet pauper obtulerat!
hoc i kalendarû strenam/ & saturnaliû sportulâ/ & Mineruale mu
nus grâmaticus/ & rhetor/ aut i sumptus domesticos/ aut i tēpli
stipes/ aut sordidû cōuertit i lucrû. Quas autē saturnaliû sportu
las/ uocat Hieronymus! has nomine absoluto/ saturnalia Ter
tullianus. Varro quoq; in tertio libro rerû rusticarû/ sic de Miner

uali. Axius. Merula mi inqt/recipe me discipulū uillaticæ pastio
nis. Ille. Qui simul ac pmiseris. Minerual icipiā (inqt) id est cenā.
Ludit. n. Merula hic apud Varronē: quoniāq; Axius discipulū se
uelle recipi dixerat/ ipse sibi Minerual pmitti postulat: quasi mā
gistro. Cenam autē iocose Minerual appellauit. Quia magisterii
merces. Ne forte igit̃ poetæ sensus hic erit/ eū quoq; q̃ semel præ
ceptori Minerual porrexerit: quod p̃ assem designat̃: id est q̃ pau
cis diebus rhetori/ aut grāmatico operā dederit: optare totis q̃n
quatribus: quę festa erāt Mineruæ ingeniorū p̃sidis/ non modi
cū quippiā/ sed eloquū & famā Demosthenis: aut Cicerōnis.

Caput xxii.

Cuiusmodi sint uersiculi: in quibus (ut ait Martialis) Echo grę
cula recanter.

in Martialis i secūdo epigrāmaton/ de supinis/ q̃busdam sup
uacuisq; carminibus agēs: in quis multus labor: minima
lūus faciēdis: hoc quoq; inter cetera scribit.
Nusq̃ gręcula quod recantat Echo.
Domitius aut̃ gręculā accipit Echo/ uocē gręcā infertam: quasi se
neger Martialis gręcis uspiā uerbis uti: i suis epigrāmatibus: quod
cōtra deprehēdit̃. Aut nos igitur cōiectura fallit: aut innuuntur
uersiculi q̃dā: sic facti: ut i extremis/ respōsitiones ex p̃sona po
nantur Echus: sentētiā explēres: & morē tuentes illius ultima re
gerēdi. Quales etiā uernaculos ipsi quospiā fecimus/ q̃ nūc a mu
siciis celebrant̃: Henrici modulaminibus cōmendati/ quosq; etiā
ab hinc annos ferme decē Petro Contareno Veneto patricio nō
inelegātis ingenii uiro/ mire tū desiderāti/ nōnullisq; aliis littera
rū studiosis dedimus. Sed & exant gręci quoq; Gauradę cuius
dam antiqui poetæ: quos & apponam.

ἀχὼ φίλαμοι. σὺγκατάινεσόντι.

ἴρω κορίσκα. ἀΔεῖουφιλει.

φιλει.

e iii

παραίει Δοκίμους καιρόν ου φέρει. φέρει
τύ τοίνυν αὐτὰ λείπον ὡς ἔρω. ἔρω
καὶ ὡς τινὲς αὐτὰ κερμάτων τὴν Δοσ. τὴν Δοσ.
ἄχω. τί λοιπὸν ἢ πόσων Τυχῆιν. Τυχῆιν.

Caput xxiii.

Legendum apud Martialem Cum compare mulo/quod pleriq;
Cum compare Gibbo:simul explicata ratio i eo/sensusq; uerior.

m Artialis epigrammaton sexto

Non aliter ridetur Atlas cum compare Gibbo.

Sic.n.& uulgo legūt oēs/& p rectissimo exponūt/quāq; sūt: i cul
tu litterarū celebriores.Nos cōtra i codicibus plerisq; ueteribus:
minusq; uacillantis auctoritatis:& fidei sic inuenimus.

Non aliter ridetur Atlas/cum compare mulo.

Mulo inq; nō Gibbo.ne ue furdis(quod aiūt) agat testimoniis:
i hac ipsa gētis Medice bibliotheca publica:codex habetur ueru
tissimus lāgobardis litteris:quē & Domitius/olim florētīe pelle
git! Sed & uerone mihi pagellas quaspiā/antiq;ssimi itē uolumi
nis:Bernardinus qdā adulescēs/ut tū uisus est/haud illiberalis/
Domiti ppinquus/cōmodauit:cū qdē una esset mecum/Baccius
Vgolinus:absolutissimi uir ingenii:cādidissimiq; neq; nō romē
quoq; uolumē itē Martialis/lāgobardis characteribus ostēdit:le
gēdūq; nobis idulxit Bernardinus Valla: uir & carminū studio:
& iuris scientia:& generis nobilitatē:atq; opibus: praterēaq; hu
manitate/quapiā nō uulgari celebrādus. Quin florētīe itē prater
hos/aliū codicē/primē nobilitatis ciuis Pādulfus nobis oncella
rius semiueterē/dedit utendū:in q; utiq; singulis/hanc quā dici
mus scripturā reperiās.Neq; aut diffitear etiā illā supiorē in unō
alteroq;nō plane nouo exēplari/uidisse me:sicuti in eo/quod ro
mā i Palatina bibliotheca:medie antiq;taris:& itē in altero.tū q
dē cū legebamus Frācisxi Saxetti florētini negoriatōris:nūc autē

Taddei Vgoleti parmensis: humani doctique uiri: q regi pannoni
Matthie regii prorsus animi picipi: libros/omametaq: alia flore
ria nobis ista prodeuntibus: pcurabat. Nam i eo quem mihi nuper
doctus utraq: lingua uir Bernardus Michelottius ab nescio quo
sibi pulino comodatu dedit inspiciendu! Cippo scriptu corruptius
adnotaui. Quare cu superiore illa/ueluti costante/solidaq: reperia
mus i melioribus scriptura/querendu uideat: qd sibi Atlas postu
let/cu copare mulo:qua ue causa pinde rideat:uri maurus elepha
ro uehes. Porro Atlare/de Iuuenalis uerbis/nanu quedam/pumi
lu ue fuisse teporibus illis haud ignoratu colligimus. Sic.n. iqr.
Nanum cuiusdam Atlanta uocamus.

Ut ex contratio per deridiculu: sit Atlas appellatus: qui foret pu
mila statura: sicuti.

Canibus pigris: scabieq: uetusta

Turpibus: & sicca lambentibus ora lucernæ:

Nomen erit tygris/pardus/leo/siquid adhuc est

Quod fremat in terris uiolentius.

Sed & muli pumili/uel mula/rum in pretio sunt: inq: deliciis ha
bitæ. De quibz in distichis idem Marialis.

His tibi de mulis/non est metuenda ruina

Alius in terra/pene sedere soles.

Si quando igit nanus hic Atlas/ mulo cõsimiliter nano/ & copare
sibi utebat: uerisimile est/ uideri solitu publicitus: sicuti etiã mau
rus niger derisui uulgo/quories cõcolorẽ sibi elephatum inscen
derat. Vnde inquit idem in primo.

Et molles dare iussa quod choreas

Nigro bellua nil negat magistro

Cõuenit aut pposito: argumentoq: poete i eum q iuuenis & uali
dus/ & paup: lectica identidẽ ramẽ a sex/ & ipsis iuuenibus/ uali
dis/ pauperibusq: gestabat: Atq: ut illi superiores/ nihilo ipse se
rius/ cunctis deridendi sui dabat occasione.

Caput xxiiii.

Quædam super Hecale anu in memoriam data: deq; poesi Calli-
machi: tum ex epigramatis priapeis expositus locus: & itē alter
apud Statiū: quodq; uitiōse legi de eo i Apuleianis codicibus.

Aequalis tibi/quam domum reuertens
Theseus repperit in rogo iacentem:

u Erficuli sunt hi de priapeis epigramatis/ per quos aut ego
fallor/ aut Hecale anicula demonstra/ a qua Theseus olim
adulescēs hospitio comiter acceptus est. Vnde sacū quoq; heca-
lesion p pagos celebre fuit hecalo Ioui: nō sine ipsius Hecales ho-
nonibus. Quam etiā Hecalenem diminutiua forma uocabant:
quoniā ipsa quoq; adulescentē adhuc Thesea salutare aniliter: &
huiusmodi excipere/ diminutiuorū blāditiis cōsueuisset. Quo-
niā aut p ficiſcente ad pugnā Theseo/ sacū Ioui pro illius reditu
uouerat: ac priusq; reuerrere/ ipsa obiit diē/ uicē hāc Thesei iussu
pro hospitalitate recepit: sicuti Philochorus memorię prodidit.
Qua de re Plutarchus in Thesei uita cōmeminit. Ceterū de ea iu-
stum poema Callimachus fecit: Hecalem nomine. Sicuti innuit
item uersiculus ex notissimo epigrammate.

μὲλ' ὧ δὲ γράσῃ τῆς φιλοξένου τρόπου

Multiq; passim repiuntur auctores: Hecalen/ citātes Callimachi.
Nam & herbas edules/ enumerat aliquādo Plinius: quas rustica
illa Hecale apud Callimachum apponat: sicuti Crethmon i libro
xxvi. sicuti etiā Sonchon in. xxii. quīs in nouis codicibus He-
cate sit ibi non hecale: uestigium autem ueræ lectionis manet ad-
huc in antiquis eis: qui sunt in publica gentis medicę bibliote-
ca: Quin ubi Callimachus in Apollinis ait hymno.

ὀφθόνος ἀπόλλωνος ἐπ' οὐατὰ λάθριος εἶπεν
ὅν κ' ἄγαμαι τὸν δαΐδον ὅς οὐδ' ὁσ' ἀπὸντος ἀείδει.

In eum locū sic interpretes pmodū: per hęc inq; illos accusat: q
sic i eum caullarenē: quasi magnū facere poema nō posset. Vnde
coactus est Hecale facere: Verba interpretis ita sunt. ἐγκαλεῖ δαΐ

Τούτωντοῦσ' σκώπτοντασ' αὐτοὺς μὴ δύνανσθαι ποιῆσαι μέγα
ποίημα ὅθεν ἠναγκάσθη ποιῆσαι τὴν ἐκάλῃν. Hic nos i numice.
Battiades hecalen sonat: & marathonia gesta/
Celsior assueto!

Sed & Statius in extremo thebaidos de hac ipsa.

Nec fudit uanos anus hospita fletus.

Er Suidas Hecale ait heroida quāpiam esse apud Callimachum.

Deniq; Apuleius i primo metamorphoseos de eadē puto: Si corē
tus inqt late paruulo Thesei illius cognominis patris tui uirtu
res amulaueris: q nō est aspernatus Hecales anus hospitium re
nue. Neq; aut ignoro deprauatā fere ubiq; esse scripturā: siq; dē nō
Hecales anus! sed Ales anus prācerpris aliquor litteris/ scriptū
pleniq; inuenies: ut i transcurso etiā Apuleianos codices emacu
lemus: & lectorē ueluti superpondio dimittamus honustum.

Caput .xxv.

Quā multa in epistolis familiaribus quā nunc habentur Cicerō
nis prāpostera: tum quem in ordinem restituendā.

n Actus sum Ciceronis epistolarum familiarium uolumē anti
quissimū: de quo etiā supra dixi/ tū ex eo ipso/ alterum de
scriptū/ sicuti qdā putāt Frācis Petrarchē manu: Descriptū autē
ex ipso liquet multis argumētis/ quē nunc omiserim: Sed hic po
sterior/ quē dixi codex: ita est ab idiligēte bibliopola/ cōglumna
tus: uti una trāspōsita paginarū decuria: cōtra quā notata sūt nu
meris deprehēdaē. Est aut liber i publica gētis Medicę bibliorthe
ca. De hoc itaq; uno quātū cōiciam cūcti plane quotquot extāt
adhuc epistolarum earundem codices: ceu de fonte/ capiteq; ma
narunt: inq; omnibus prāposterus/ & peruersus/ lectionis ordo:
qui mihi nunc loco restituendus: qualiq; instaurandus. Quare
adhibe quāso animū: quicūq; liberalis has litteras amplecteris.
Igitur in libro octauo: Cēli epistola ad Ciceronē: sic incipit. Cer

re inq̄ absolutus est me representare: pronuntiarum est: & quidem
omnibus ordinibus: sed & singulis i unoquoq; genere sententis.
Vide modo iquis hucusq; ordo nō dū interpellatus. Quæ aut̄ sta
tim sequunt̄ uerba: Litteris ostēderis: & cerera! diuersa prorsus a
superioribus/ atq; alterius epistolæ/ inuenias. Perge porro: ab ea
ipsa epistola/ deinceps numerare sequēris/ ad eā/ quæ sit quarta &
uigesima: cuius ita p̄ncipiū. Nō me hercules. Nihil unq̄ enī: quæ
cum supiore cōtinuatur: Vt legas ita. Cerre inq̄ absolutus est/ me
representare pnuntiatū est: & quidē omnibus ordinibus: sed &
singulis i uno quoq; genere sententis. Vide modo inquis. Nō me
hercules. Nihil unq̄ enim: atq; ita reliqua subtexe: donec ab hac
ipsa: quā diximus alterius esse epistolæ/ puenieris ad sequētem de
cimā/ cuius hoc initiū. Sic tu inquis Hircium/ quā eouq; lege/ dū
in uerba hæc incidas: Si ullam spem: quæ simul offenderis! Torū
hoc delebis: Aut in recto uitii/ cerera mihi probabuntur: Torum
hoc inq̄ delebis/ aut induces: quoniam aliena plane huic loco.
Mox denuo rēcures/ ad ea quæ posita perperam sunt/ i illa Cēli
de qua primitus dictum: atq; ita cōtinuabis lectionē: Si ullā spē
litteris ostenderis. Ita tractim legēs ad epistolā puenies tertiam/
ab hac & uigesimā/ sic uidelicet incipientem. Duabus eius episto
lis respondebo: clausamq; hac fini. Si. n. nihil est i parietibus/ aut
in recto uitii/ cerera mihi probabunt̄: Post eamq; statim cōseq̄ de
bet epistola/ que nūc ab illa undecima: sic ordiens. Delectauerūt
me tuæ litteræ. Cōprobat̄ hunc ordinē/ quem posuimus/ nō solū/
codex uterq; uel ille antiquus/ uel hic ex eo statim natus/ a quo
ceteros quoq; omnis bibliopolę uitio deprauatos liquet. Sed in
rellectus etiam/ sensusq; ipse luce clarior/ sic ut acutius inspiciet̄/
qdqd usq; prorsus obscuri est/ ambiguiq; tollatur.

Caput xxvi.

Verliculi in fastis e græco super uite/ & Capro: tum parodia quæ
piam obscurior apud Suetonium.

o Vidi in primo fastorum.

Sus dederat poenas: exemplo territus horum

Palmitibus debueras abstinuisse caper.

Quem spectans aliquis dentes in uite prementem

Talia non tacito dicta dolore dedit.

Rode caper uitem: tamē hinc cum stabis ad aras

In tua quod spargi cornua possit erit.

Nimirū hi duo uersiculi de græci poetæ disticho per quē indyctro festiuoq; facti: quod ī primis celebre fere: & uoluit docere p ora uirum. Nam cū dixisse quēpiā illa memorat ipsum nimirū auctore carminis Euenū digito designauit. Loquitur autem ī græcis uersiculis: uitis ipsa sic scilicet.

κῆν με φάγῃς ἐπὶ ῥίζαν ὅμως ἐτί καρποφορήσω
ὅσον ἐπισπείσῃς σοὶ τράγε θυμένω.

Vertit hos nimirū quē potuit ad unguē poetā ingeniosissimus: & sunt tamē in græco nōnulla quæ noster parū enarrate. Quin si ueris cōcedēdum: trāsmarinā illā nescio quā Venerē ne attigit quē noster. Quod uitiū linguæ potius minus lasciuietis quā parum copiosæ. Sed quoniā in græci huius distichi mentionē incurrimus: afferamus etiā quod apud Suetoniū in Domitiano est: ut obiter illi quoq; nō in obscuro loco lucē interpretationis inferamus: uelutiq; auctariū demus mercede ipsa ne utiq; uilius. Verba igitur ita sunt. Vt edicti de excidēdis uineis propositi: gratiam faceret: nō alia magis recōpulsus creditur: quā quod sparsi libelli cum his uersibus erant.

κῆν με φάγῃς ἐπὶ ῥίζαν ὅμως ἐτί καρποφορήσω
ὅσον ἐπισπείσῃς καίσαρι θυμένω.

Quod n. supra uitis capro mirabatur: hoc eadē nunc Cæsari: pulcherrima hercules parodia. Vel si me ingens ad radicem comedet: tantū tamē uini pducā: quantū īmolādo Cæsari possit infundi. Mos n. ueteribus uti capribus stantiū: sub ictu cultroq; uicti marum iuinū infunderet: Sic apud Maronem uidelicet.

Ipsa tenens dextra pareram pulcherrima Dido
Candentis uacce media/inter cornua fundit.
Igitur neci Domitianum Cæsarem/per hos uersiculos/libelli de
stinabāt: quoniā ut Suetonius idem scribit: Ad summā quōdā
ubertatem uini: frumēti uero inopiā: existimās nimio uinearum
studio negligi arua: edixit ne qs in italia nouellarer: utq; in prō
uinciis uinera succiderent: relicta ubi plurimū dimidia parte: nec
exsequi rem pseuerauit. Meminerint aut studiosi/ nos i hoc inuē
ro/nō uno dumtaxat nomine/in cōmune cōsuluisse: quoniam in
plerisq; adhuc Suetoni codicibus/ etiāq; nōnullis ueteribus/nō
modo grēcos hos uersiculos nō inuenias/ sed ne uestigiū qdem
ac ne locū etiam/ quo se recipiāt. Sed eos nos quoniā tenebamus
iam pridem: utpote lepidissimos: facile mox de obsoletis/ mēdo
sisq; exēplaribus/ singulas pensitādo/ paulatimq; nūc agnoscen
do/nunc restituendo litteras peruestigauimus.

Caput xxvii.

Verba in Ciceronis epistola ex Enni Medea/de græca Euripidi.
Icero in epistola ad Trebatium: Hoc tibi tam ignoscemus
nos amici: q̄ ignouerūt Medea/quæ corinthum arcem altam
habebāt/matronę opulēre optimates: qbus illa manibus gypsa
tissimis psuasit: ne sibi uitio ille uerrerēt/quod abesset a patria.
Nā multi suā rem bene gessere/& publicā/patria procul.
Multi qui domi aratē agerent: ppterea sunt improbat.
Nemo ex his quorum edita sit sentētia/suspicatus est adhuc/nō
esse ista plane Ciceronis uerba/ sed poere alicuius magis: cui lice
ret uti uocibus illiusmodi figurisq;: ceu sunt illa quæ corinthum
arcem altam habebāt:& matronę opulēre optimates/neq; saltem
hoc uiderūt: Iambos adhuc i his uersibus extrare i regros duos:
aliorūq; quasi discerpta mēbra ueluti noscitari. Nos hæc ex Enni
Medea uerba esse collegimus: nō quidē suo protus ordine/ Sed

quo commodissimum Ciceroni fuit allegata. Nam cum de græca Euripidi uersam ab Ennio Medea in latinū cognouissemus! sententiam prius horum uerborum! de ipsa nimirum Euripidi tragoedia (quādo illius Ennianæ iacturā fecimus) libuit aucupari. Sic igitur in ea fabula! cū matronis corinthiis loquēs inducitur Medea: uti persuadeat! nō sibi uerti uitio oportere! quod absit a patria. Quādo multi inquit honesti! etiā pcul a patria: multi contra! domi fuerūt inglorii. Nā male audiebāt peregrinæ femine: unde illud comicum. Adeon est demens! ex peregrina! Similiter taceri posse ait Parmeno: famiā fuisse Thaidis matrē: tūc athenis uicti tantis. Versiculos autē Euripidis ipsos! ex Medæ psona! nequis forrasse desideret hic adscribemus.

κορίνθιαὶ γυναῖκες ἐήλθον δόμων
μή μοι τί μέμψῃσθεῖς! δα γάρ πολλοὺς βροτῶν
σεμνοῦς γεγάτας, τοὺς μὲν οὐμάτων ἀπο
τοὺς δὲ θυραίους. οἱ δ' ἄφ' οὐχού ποδῶς
δύσκειαν ἐκτίσαντο καὶ παυμίαν.

Quod autē diximus poetā Ennium! de græco uertisse tragoediā! Euripidi Medea partim de uerbis Ciceronis cōiectamus: qui sic ait: i primo de bonorū malorūq; finibus. Quis. n. tam inimicus pene nomini romano est: q Enni Medea! aut Antiopam Pacuui spernat! aut reiciat! Qui se iisdē Euripidi fabulis delectari dicat! latinas litteras oderit! partim etiā: quod Ennianæ tragoediæ pīcipium! multis locis: ut a Quintiliano uolumine qnto: ut a Cicerone i libro de fato: ut itē ab aliis auctoribus identidē citat: sed nusq; tamē longiore tractu! q in thetorico secundo! eiusdē Ciceronis ad Herennium. Quod hic ex codicibus uariis emēdatū sub scribimus: ut illustretur obscuritas! locis aliquoti lingua latina oboriens! quoties unus aut alter de eius tragoediæ pīcipio uersus allegat: suppresso auctoris nomine: simulq; intellectu suspensio. Locus ipse apud Ciceronem sic est: Ne Enniū inquit & cereros poetas imitemur: quibus hoc modo loqui! concessum est.

f i

Utinam ne in nemore pelio securibus
 Cēsa accidisſet abiegna ad terram trābes
 Ne ue inde nauis inchoandæ exordium
 Coepiſſet: quæ nunc nominatur nomine
 Argo: qua argiui uecti delecti uiri
 Perebant illam pellem inauratam/ arietis
 Colchis imperio regis peliæ per dolum
 Nam nunq̃ era errans mea domo efferret pedem
 Medea animo egro: amore ſeuo ſaucia:
 Eſt autē trābes in uetiſculo ſecūdo: ſingularis numeri: quæadmo-
 dum & Prſcianus legit libro ſeptimo. Veruſtiſſimi enim (ut ipſe
 inq̃t) etiā trābes pro trābs proferebant: Euripidi uero tragoediæ
 p̃ticipiū/ ſi cum Ennianæ cōferas! feceris arbitror operæ pretium:
 quod & ſubnecram.

εἰ ἐὸ φελάργονος μὴ διατᾶσθαι σκάφος
 κόλχων ἐς αἶαν κυνέας συμπληγάδας
 μὴ δ' ἐνναΐαισι πηλίου πεσεῖν ποτε
 Τηθεῖσα πένκῃ. μὴ δ' ἐρεμῶσαι χεῖρας
 ἀνδρῶν ἀρίστων οἱ το πάγχρυσον δέροσ
 πελῖα μετῆλθον οὐ γὰρ ἀν δέσποινῆ μὴ
 μὴ δ' εἰς πύργους γῆς ἔωλευσ' ἰωλκίας
 ἔρωτι θυμὸν ἐκπλάγεις ἰάσονος

Caput xxviii

Pānici terrores qui uocentur: eoq̃ locupletissimi citati restes.

In Ciceronis epistola ad Tironem: quæ posita ī extremo fa-
 miliatium uolumine: sic scriptū est. Et si Atticus noster/ quī
 quōdam me cōmoueri πανικόις intellexit: idem semper putat:
 nec uidet q̃bus p̃sidiis philosophiæ sepius sim. Hercle quod
 timidus ipse est. φορβοποιεῖ. Panica uocant̃ (ut arbitror) a gre-
 cis rep̃tini qdā terrores: & cōsternationes: quales utiq̃ lymp̃ha

rici metus usq; adeo irreuocabiles: ut nō ratione modo: sed mē
te etiā careāt. Quo item uerbo Cicero idem utitur in epistola ad
Atticum libro qnto: Scis. n. inq; quādam *πανικά* dici. Facit itē
Hyginus de panico terrore mentionē/quo loco de Capricorno/
his uerbis. Hic. n. dici cū Iuppiter titanis oppugnaret: primus
obiecisse hostibus terrore: qui Panicos dici: ut ait Eratosthenes:
Quam fabulā & Germanicus innuit in Arateo cōmentario. Euri
pides i Medea sic ait.

καὶ τίς γεραία προσφύλων Δόξασάων
ἢ πανοσ ὄργασ ἢ τινος θεῶν μολεῖν
ἀνολόλῃ.

Panos aut uocat iras Euripides: sicuti ē apud antiquissimū ipsius
interpreterem *τα πανικά δειμάτα*. idest panicos terrores ὅτι
τῆντων ἀίφνιδίων φόβων καὶ ταραχῶν αἰτίαν τῷ πανὶ ἀνατι
θέασιν. Quoniā inquit repentinorum terrorū: & consternationū
causā: deo pani tribuit. Et apud Synesiū i libro de puidētia/ sic
inuenio ferme. καὶ πανικοὶ θόρυβοι μεθ' ἡμέραν τὸ στράτευμα
κατελάμβανον. Et panici tumultus interdū exercitum occupa
bant: Quo loco ampliter etiam/ cuiusmodi essent hi deniq; terro
res explicatur. Quin interpreter etiā nescio q; ira uerba hac ipsa
Synesi enarrat: ut panicos appellari terrores dicat/ cum repēte in
exercitu/ uiri/ equiq; perturbantur: nulla cōparente causa. Solent
enim inq; feminæ ui numinis instinctæ/ panos orgia clamoribus
concelebrare: quibus utpote repentinis/ metu audientes affician
tur. Sed & Niceres Choniates/ nō aspernabilis omnino inter grē
cos auctor/ panicotū meminit phantasmātū/ i oratione quapiam
suā. Theon quoq; Arati poetæ irerpres: Militasse ait pana deum
aduersus Titanas: primūq; eū uideri/ conchā illā tortilē & turbi
natā qua pro tuba utuntē inuenisse/ quē grēce Cochlos appellaē:
factūq; ipsius opa: uti se armādi fociis interim fieret copia: dū so
nitu quocūq; illo q panicos uocat/ i fugā Titanes agebant. Sed
& Nōnus poeta Dionysiacō decimo: furētē describēs Arhamāta/

nunc infano panos flagello furiantū ait. Nunc intra ipsius aures
bombū illum insonuisse panici Saturnii flagelli uerba ita sunt.

οἱ στρηθεῖς ἀθάμας μανιώδει πανοσ ἰμάσθη

Et item

ἀει δέ οἱ ἐνδον ἀκονῆς

πανιάδος κρονίης ἑπεβόμβει Δούπος ἰμάσθη

Quo aut nunc piaculo Valeri Flacci/pulcherrimos poetę uersus
taceā sup hoc ipso positos in libro argonauticon tertio?

Dant (inquit) ethere longe

Signa rubæ: uox & mediis emissa tenebris.

Hostis habet portus: soliri rediere pelasgi

Rupta quies: deus ancipitem lymphauerat urbem

Migdoniæ Pan iussa ferens sequissima matris

Pan nemorum/belliq; porēs: quem lucis ab oris

Antra tenēt: patet ad medias per deuia noctes

Serigerum latus: & toruæ coma sibila frontis.

Vox omnes super una rubas/qua conus/& enses

Qua trepidis auriga roris/nocturnaq; muris

Claustra cadunt: talisq; merus nō martia cassis

Eumenidumq; comę/nō tristis ab ethere Gorgo

Sparserit/aur tantis aciem raptauerit umbris

Ludus & ille deo pauidum præsepibus aufert/

Cum pecus/& profugi stemūt dumerā iuuēci:

Quin libro etiā sexto apud eūdē barbarus q̄spiā ad terrorem in
cutiendum simulacra panos prætulit.

Hispidus inq; dei latuit terrore lyçei.

Sed & Sozimus historiæ gręcus auctor in libro tertio/ Mōstrofo

aspectu quēpiā apparuisse/pellitum dicit: Albanis romanisq; pre

lium cōmissuris. Etenī deū Pana belligerū fuisse/ uel ex argumen

ro Nonni cognoscimus/ uel ex Theocriti fistula: nam in ea sunt

ista quoq; uerba dā Pane deo

οὐαίης πάρος φρένας τέρμα σάκουσ

Eundeq; fuisse atheniēlibus auxilio contra Perſas cūm alibi legi-
mus: tum in ea ipſa quam diximus fiſtula: his uerbis
ὅς σβέσεν ἀνδρέαν ἰστανδέα
παῖσιν ποφόνον τυρίησ' ἄφείλετο.

Caput xxviii.
Vndeſint apud Ouidiū Teuthrantia turba Theſpi. uocare filie.

Vidius in epiſtola Deianira ad Herculem
Nec tibi cūmen erunt teuthrantia turba ſoteres.

Quarum de populo nulla relicta tibi eſt.
Notiſſima qdē fabula: etiāq; a Diodoro p̄dita: ſup Theſpi nara-
bus ab Hercule cōpreſſis. Cur autē teuthrātia turba uocent: hoc
ram pleniq; incōpertū: atq; ignotū eſt: ut audeāt litteratores pro
illo teuthrātia: theſpeia reponere: nimis q̄ improbe: iſci reſq; Noſ
de eo iuenimus apud Euſtathium Homeri interpretē: ubi maxi-
me Catalogum enarrat φησὶ δὲ ὅ τῶν ἑθνικῶν συγγραφεὺς ὅτι
κτίσµα ἐστὶν ἡ θεσπεία θεσπιάδου. κατὰ δέ τινα δὲ θεσπίου ἡ
τευθραντὸς τοῦ πανδίωνος. Ex auctoritate ſcilicet cuiuſpiā/q̄
de gētib; conſcripſerit: theſpiā tradit a Theſpiade fuiſſe condi-
tam: ſicut autē nōnulli ſcribāt a Theſpio Teuthrātis filio: Pādio
niſq; nepore. Quare teuthrātia turba Theſpi uocare filia: ab aūo
Teuthrāte. Deniq; & Aeſchylū i tragoedia Agamemnone: the-
ſpiam urbem Teuthrantis appellauit.

Caput xxx.

Vocabula inuentu rara nec tamē ſingularia Cucuma: Proſeucha:
Scruta.

u Ocabula quepiā ſunt: ita rarā iuentu: ut ſi iterū i ea incida-
mus: ob id feciſſe op̄a pretium uideamur: quoniā ſingula-
ria credebant. Sicuti ē Cucuma apud Martiale i hoc chemiſchio.

Cucumam fecit Oracilius:

Nā sic i satyrico legimus Petroni Arbitri: Tū illa carnis etiā paulū delibat/ & dū coæquale nataliū suorū sinciput i carnariū furca reponit/ fracta est putris sella/ quæ staturæ altitudinem adiecerat: anūq; pondere suo deiectā super focū mittit. Frangit ergo ceruix Cucumæ: ignēq; cōualescētē restinguit/ atq; totā faciē excirato cinere pfudit. Ex eoq; inclinatū dimminutiū cucumion inuenio apud Arrianū in libris de epicteto: Quo maxime capite περι κυνισμου. hoc ē de Cynica pfessione loq̃t: atq; adeo uerba Arriani ponā. Δειδύτον κυνικόν μιον ἔχειν ὅπου θερμόν ποιήσει τῷ παιδίῳ ἵνα τὸ λούσῃ. Habere inquit eum Cucumion oportet/ ubi calfaceret puero/ quo ipsum lauet. Cucumion dixit græca consuetudine/ quod nos Cucumulā/ nō incōcinne. Sed & proseuchantur apud Iuuenalē inueniri uocabulum pro loco medicabulorum putatur: Cum tamen Cleomedes in secundo circularis inspectionis libro/ aduersus Epicurū differēs/ ita propemodum loquatur: Ex iis nonnulla/ e lupanaribus ascita: quædam simillima his: quæ in Cerialibus a feminis dictitantur: Alia uero ex media proseucha/ atq; ab iis ipsis/ qui illic mendicant desumpta: Iudaica planē/ & reuera/ longeq; etiam reptilibus humiliora. Sed & Scruta dixit Horatius quidē semel in hoc uersiculo. Vilia uidentem tunicato scruta popello. Dixit iterum quantum uideam Sidonius Apollinaris libro epistolarum septimo per hæc uerba. Nunc quædam friuola/ nunc ludo apta uirgineo scruta donabat.

Caput xxxi.

Quid sit illud apud Iuuenalem/ Tanquā habeas tria nomina: quodq; manu emissi patronorum sibi nomina imponebāt: deq; in nomen adoptando ex testamento.

T ponere foris: si quid tentaueris unquam

Hiscere: tanq̃ habeas tria nomina. Sane Domitius idem (nam ceteros omitto interpretes / cum ipso ut præfractiore congregior) Domitius igitur sic hunc ex quinta Iuuenalis satyra locum enarrauit. Si uelles inquit loqui / quasi tu quoq; unus esses ex nobilibus: quasi inuat: quod tantū his / qui nobiles sunt loqui liceat: Nobilitas enī cognomine / agnomine / & nomine designabatur. C. Iulius Cēsar. Hacrenus ad uerbum Domitius. Ceterum tria nomina / nec soli habebant nobiles / nec uniuerſi. Sed hi potius arbitror q̃ e seruitio manu mittebantur. Quo circa sensus quoq; uel ob id acutior / atq; cōcinnior: ut cōi uator / ne liberū qdē putet / ne ue pro libero facti acqui cēſear: quē sibi cōiuiā uocauerit. Hoc si non auctores / haud lubrice fidei cō probāt: uincor / nihil esse Domitio pensitatus. Artemidorus igiē Ephesius / siue is Daldianus dici mauult / in libro de somniorum cōiecturis primo: gr̃ce ille quidē / sed ad hāc sententiā. Noui aut̃ quendam inquit seruum hominem / qui sibi habere tria uirilia uī sus. Dein uero liber factus / eo pacto tria p̃ uno habuit nomina / duobus assumptis patroni nominibus. Hęc Artemidorus. Septimius quoq; Florens Tertullianus ī libro de resurrectione sic ad uerbum. Oro te inquit si famulū tuū libertate mutaueris / quia eadem caro / atque anima permanebunt / quæ flagellis & compe dibus / & stigmatibus obnoxia retro fuerant / idcirco ne illas ea dem pati oportebit? Non opinor. Atqui & uestis albæ nitore / & anuli aurei honore / & patroni nomine / ac tribu mensq; honora tur. Hinc illud opinor Persianū: Exit Marcus Dama. Probat mo rem Cicero quoq; epistolarum ad Atticum uolumine quarto: sic scribens / de Eurychide gratum: qui uetere prænomine / nouo no mine. T. erit Cęlius: ut est ex me & re iunctus Dionysius. M. Pomponius. Sed ut obiter hunc quoq; Ciceronis / non inobscu rum locum interpretemur / nosse oportet: etiam morem fuisse: ut heredes testamento in nomen / familiamq; adoptarentur. Sicuti est a Cēsare. C. Octauius: quēadmodum scribit / & Suetonius in

Iulio: Quo circa post eam diē semper est ille Cēsar/ut in epistolis
quoq; Bruti ad Ciceronē appellatus. Quēadmodū & Q. Scipio
collega in cōsularu Pompei: qui cum filius Nasica foret ex testa
mento in Metelli pii genus adoptatus/eius etiā nomine uocaba
tur. Sicuti libro historiarū. xxx. scribit Dion. Quare etiā. T. Pō
ponius Atticus heres relictus a. Q. Cēcilio ex dōdrāte: sicuti scri
bit Cornelius Nepos i ipsius Attici uita: postea ut est apud Var
ronem i secundo de re rustica ex. T. Pōponio Attico. Q. Cēcilius
Atticus est appellatus. Quare Eurychidem manūmissū. T. Cēci
liū Eurychidē uocauit: uetere pronomine suo. Nā. T. Pōponius/
olim dicebat: nouo nomine/quod haud pridē. Q. Cēcilius uoca
ri coeperat. Sic seruus Dionysius. M. Pōponius Dionysius uoca
tus est/ ascito Ciceronis pronomine/ Attici nomine: Sed & Mile
sius Alexāder/ cui Polyhistori cognomentum fuit: Cornelius est
etiā a Cornelio Lētrulo/ appellatus: a quo uidelicet fuerat manu
missus: sicuti quæ Suidę dicuntur/collectanea/ restantur.

Caput xxxii.

Restituta Plinianis codicibus abolita pridem uox: quidq; pop
pysmos aut poppysma significet: quodq; mos poppysinis/ ado
randi fulgetras.

Ortigēdus apud Plinium locus: ex libro octauo/ & uigesi
mo/ naturalis historie: capite secundo quo tractat/ an sit in
medendo aliqua uis uerborum: subducta enim uox una/ qua ue
tus indicatur consuetudo: uetustiore quoq; testimonio compro
bata. Sic autem pleriq; codices habent: Fulgetras adorare consen
sus gentium est/ Sed in uetustis duobus exemplaribus: ex ipsa
Medice gentis/ nobili bibliotheca: sic scriptū. Fulgetras adorare
poppysmis consensus gentium est: Quam lectionem uel Aristoteli
phanes facetissimus poeta confirmat in comoedia cui σφικες in
scriptio. Nam apud eū Philoleo quidam senex ita loquitur: ut

se dicat poppystantibus (liceat aut sic uerbo uti) fulguraturum.
 Tū interpres antiquissimus: morē hunc esse ait/ uti ad fulgerras
 poppyssetur. Verba Aristophanis hæc sunt. κἀναστράψω ποῦ
 πύλονσιν. Tū interpres hæc. ἔθουσ ταῖς ἀστραπαῖς ποππύειν.
 Quēadmodū ergo apud Iuvenalem: Martialēq; poetas poppyf
 ma legitur: & poppylmata: sic apud Plinium poppysmis a casu
 recto: qui sit poppysmus. Est aut facticia de sono uox: id signifi
 cans/quo maxime nōdum pdomitis equis adulamur: uti Maxi
 mus in lexico/ & Nicas/ itē & Suidas. Vti uerbo etiā Sophocles.
 ποππύεται ζευγλάτρις sicut & Pollux meminit in septimo
 Onomasticon. Quin idē quoq; i primo Sisti equū poppylmo do
 cer: hoc ipsum usurpās uocabulū: quod & Plinius: q; tamē etiam
 libro eiusdē naturalis historiē qnto/ trigesimoq; sic ait: Similis: &
 Nealcem succellus i spuma equi/ similiter sponsia impacta sequu
 rus dicit: cum pingeret poppyzonta/ retinentē equū. Dexippus
 etiam Platonius philosophus/ in dialogo: quem edidit i Aristo
 telis Caregonias ita scribit. ἡ ἐίτις ἀναρθροσ ψόφος ὡς ἐπὶ
 ποππύσματος.

Caput xxxiii.

Crambe quæ sit apud Iuvenalē: superq; ea grēcum prouerbium.

Occidit miseros Cambre repetita magistros.

h Vnc Iuuenalis uersū/ Domitius idē Calderinus his uerbis
 enarrat: Cornelius de declamationibus ita scribit. Declama
 tiones/ aut ex historiis trahebāt: sicuti sane nōnullę usq; adhuc/
 aut ex ueritate ac re: si qua forte recēs/ accidisset. Itaq; locorū etiā
 appellationibus additis pponi solebant: & sic certe collectæ/ edi
 tēq; se habēt. Cābre igit iscriptio ē declamationis a loco. Nā Cābre
 oppidū ē i reuthrania troadis ut scribit Plinius: & e pxima regio
 ne est lesbos: i qua Mirylenen occupauerūt tyranni: ut auctor est
 Strabo: Nigēsilus: & Megarogilus: Alcęus poeta eos carmine est

infectatus: unde aureum plectrū habuisse dicitur: auctore Fabio.
De tyrannis eiectionis Cābre declamatio semper erat reperēda a magistris. Hæc placet sententia: ut cōueniat cū eo quod dixit.

Cum perimit seuos classis numerosa tyrannos.

Quod alii a Cambro scyrharum rege: cuius meminit Diodorus / Cambren declamationē deducūt / nulla ex parte accommodarum est. Hactenus igit̃ Domitius: Tortuosa proflus & tergiuersanti oratione: cuius ex uerbis hæc deniq; colligit̃ confusa necessitate sentētia: Cambren declamationē ab oppido Teuthranie appellari. Quod & a locis nomina declamationibus imponātur: & Mitylenen tyranni occupauerint: oppidū in lesbo: ut id poeta uersiculo illo significet.

Cum perimit seuos classis numerosa tyrannos.

Nos igit̃ proponerētur nec ne a ueterebus cōtrouersi: locorū appellationibus additis / nō laboramus: quis hoc non Cornelius (ut ipse dicit): sed Suetonius Trāquillus scripserit: i libello / quē de claus gramaticis / rhetoribusq; cōposuit: eumq; libellū / nō ut Corneli: sed ut Suetoni Domitius quoq; ipse supius agnoscit: & suo se laqueo (quod dicitur) implicat: exponens (ut q̃dem sibi uideatur) uersiculum eiusdem satyræ:

Parte alia solum rus sati pone lacerare
Iam uero Cambren (ut quod nūc instat agamus) esse inscriptio nem: id nos plane pernegamus: Quin audacter pronuntiamus / neq; tale quippiā apud idoneos modo scriptores / inueniri: neq; si maxime iuentur: idcirco tamē ad tyrannos eos / q̃ Mitylenen occupauerint / referendum: cum oppidum Cambre nō modo nō in lesbo / sed ne in insula quidem / sit ulla. Quare (quod pace sua dixerim) nihil hac Domiti cōmenticia opinione (siq; modo eā diligenter excutiat) dici / fingiq; potest / aut absōnū magis / aut incōcinnū / & ridiculū: sic ut sese ipsa nullo ipellere subuertat. Neq; autē causa fuit: cur Mitylenen ad Alceum confugeret: ut classis numerosa tyrannos perimeret: quādo inter primas cōtrouersiarū.

materias: tyrannicidarum premia/ numerat Cornelius in eo dia
 logo/ quē de claris edidit orationibus. Ita sibi omnia tenebrarū/
 & caliginis ingenia Domitius offundit: quorū uelut e massa pi
 sciculus nequit exlinuatur: quodq; Aristotelem facere docet Arti
 cus philosophus nō inelegās Platonis ppugnator/ ut quēadmo
 dum sepia sparso sub oculos ipsos: manūq; piscatoris/ suo sibi su
 co/elabiē/ ita ille deprahēdi meruens/ sentētiās de industria ob
 scuritatibus infuscet/ hoc i hūc hominē potius cōueniat: nunq̃
 magis/ q̃ cū pene teneē inuoluētem sener/ obnubilātemq; amba
 gibus/ & quoddā sicut aramentum pplexitatis interuomētem.
 Quod aut qdam uir alioqui doctus: & industria sua bene de litte
 ris meritis/ in cōmentario nup edito: de Gābra Anathoq; affert
 ex Probo (ut ipse inq̃t) Iuuenalis interprete: Fateor eq̃dem/ nec
 scire me: qui nā sit hic Probus: nec putare eū esse: cuius Gellius/
 aliiq; ex ueteribus meminerint. Fides ergo de eo apud auctorem
 sit. Mihi tamē quod uideretur/ exponam breuiter: nam (ut ait ille
 nescio qui tragicus) Veritatis simplex oratio est. Grēcū igit̃ hoc
 (arbitror) prouerbiū Iuuenalis expressit. Δισ κραμβη βανατος
 quo significatur: bis posita Crambe mors esse. Crambe aut brassi
 cæ genus: ut fastidium uidelicet repetitæ sapius controuersia de
 nōtaret: cum uulgo quoq; recalfecta brassica iam in prouerbium
 fastidii cōcesserit. Maluit autē græcum usurpare q̃ latinū uocabu
 lum poeta: uel quia trinius id græcis/ q̃ latinis prouerbium: uel sa
 ne/ quia species etiam quædam brassicæ proprie appellata Crābe:
 tenuioribus (ut est apud Plinium) foliis/ & simplicibus/ densissi
 misq; amarior/ sed efficacissima. Ipsius uero græci prouerbii men
 tionem Suida facit: poniq; etiā in conuiuiis Crāben docet: quod
 sit ebrietas cōtraria/ quēadmodū i libro de re rustica testat̃ Caro.

Caput xxxiiii.
 Viriose quæpiam in epistola Ciceronis: deq; uocabulo quod est
 Sciamachia.

r Vsticum nimis / & illepidum / sordidumq; adeo plane uoca-
 bulum Ciceronis epistolā occupauit: eā quē est ad Brutū /
 isto p̄cipio / Mirabiliter mi Brute letor: sic. n. i ea legimus. Meeq;
 ille uehemētes contēntiones tanq̄ scientia adnihilatā esse uidean-
 tur. Quod qdam tamē hacenus corrigūt: ut dicant / tanq̄ si iam
 adnihilatē esse uideātur. Consulāt quēso eruditi / peritiq; idoneo
 rum uerborū / ueterūq; lectionum / cōsulāt suū quisq; iudiciū / sen-
 sumq; ac tum demum credere audeāt / adnihilatas cōntēntiones:
 scriptū fuisse a Cicerone. Nos i codicibus duobus / Medicā fami-
 liē / quorū supra quoq; fidem allegamus (mendose id etiā / sed ta-
 men / ut erroris adhuc uestigiū / non sit abolitū) sic repperimus.
 tanq̄ sciamachalae: esse uideantur. Quare suspicamur legēdum /
 Sciamachie. Sūt. n. Sciamachie / nihil sane aliud / q̄ umbratiles pu-
 gnæ. Sentit. n. Cicero hoc utiq; / fringere iam se plane in senatu / nō
 succedētib; Bruto rebus: suasq; illas uehementis cōntēntiones:
 sciamachias uidēri. Vocabulū ipsum / perq̄ est elegans apud grē-
 cos / & magnop̄e usitatū. Quin Galenus quoq; medicus i libro
 secundo υγιεινῶν sic ait μεταβαίνειν δὲ καὶ πρὸς ἐπιτάτα χαλε-
 χάριον εὐτονίασ-καίβιασ- δρόμοι δέισι ταῦτα καὶ σκιμαχίαι
 Inter celeres exercitationes / quē tamē attēte uiolētēq; nō sūt: etiā
 cursus adnumerat: & sciamachias. Deniq; uel Eustathius i Ody-
 seē cōmētario Rhapsodia tertiae: de uerbo eo sic meminit. ομοίως
 δὲ καὶ τὸ μὲν ὑπὸ σκιά μαχούμεθα φάυλον δηλοῖ οὐδὲν
 οὐμέντοι καὶ τὸ σύνθετον σκιμαχεῖν. Et. M. Varro satyrā unā e
 suis illis Menippeis Sciamachiā inscripsit. Hæc. n. ē apud Gelliū
 uerā ex atriq; exēplaribus lectio: nō ut qdā etiā scribūt Crioma-
 chiā / Quin paulo etiā supra i epistola eadē Cicerōnis / uocabulū
 altēnū quod est ὄργανον de grēca scripturā deprauatū migrauit
 in latinā. Nam pro eo quod erat ὄργανον factum iam optanon.
 Neq; autē hoc quoq; ab ullo hacenus animaduertit: Quare sic
 legēris. Plane iam Brute frigeo. Organon enī erat ip̄eū senatus /
 ut quo pro organo Cicero proq; instrumento utebatur.

Caput xxxv.

Locus in. M. Varronis: & itē alter i Columellę libris rei rusticę de
fensus a uitis: quādāq; sup Euhemero inibi: & Iouis sepulchro:
& cretēlibus addita: & locus apud Statiū/declaratus.

i N. M. Varronis libro primo rerū rusticarū mēdose legi: illud
Anisa & granū oibus fere notū: gluma paucis. Itaq; id apud
Enniū solū scriptū scio esse i Ephemeridis uersibus. Nā quod ha
bēt: etiā q putantē emēdatissimi codices: i Ephemeridis uersibus;
hoc ego i uenerādę uetustatis exēplari e publica gētis medicę bi
bliotheca sic iuenio: In Euhemeri libris uersis. Neq; aut dubiū ē/
Enni sacrā historiā significari a Varrone de Euhemero i latinū uer
sā: quā uidelicet & Lactātius idētidē & Eusebius citat & Augusti
nus. Verba Lactāti de libro diuinarū institutionū primo sic habēt.
Antiquus auctor Euhemerus: q fuit e ciuitate Messana res gestas
Iouis: & ceterorū q dī putāt collegit: historiāq; cōrexiuit ex titu
lis: & inscriptionibus factis: quę i ātīq;ssimis tēplis habebāt: maxi
meq; in fano Iouis Triphylī: ubi aureā colūnā posita esse ab ipso
Ioue titulus indicabat. In qua colūna gesta pscripti: ut monimēta
essēt posteris rerū suarū. Hāc historiā interpretatus ē Ennius: & secu
tus: cuius hęc sūt uerba. Vbi Iuppiter iperiū Neptuno dat mans:
ut isulīs oibus: & quę loca sūt secūdū mare oibus regnaret. Dein
Lactātius idem/locos Enni nōnullos/ de hac ipsa historia/iterū/
atq; iterū adducit: quos eqdē breuitati studens pręteribō. Quin
ip̄sius quoq; Euhemeri uerba Sextus itē allegat Empiricus/ pyr
rhoniorū maxime uolumine quarto/ uocatūq; ait Atheon/ sicuti
Meliū Diagoran: Prodicū Ceū: Theodonū Cyrenaicū: cōplurisp̄
alios: ac de eo quoq; Timon Phliasius: ut arbitror. sic ait.
ἐν ἡμεροσγέρον ἀλλόων ἀλικά βιβλία ψυχῶν
Sed his omīssis illud utiq; actius īspiciēdū est apud Columellam
quoq; libro. x. capite autē tertio: ubi de apibus agit: bī Homerū
citari p Euhemero i puulgaris codicibus: quod & uerūssimū
idicāt liber/ de priuata familia Medice bibliotheca: litteris lāgo

bardis exaratus: & itē aliter: e publica eiusdē gentis: quē de uerū
sto exemplari/ Nicolaus nicolus/ uir doctus & diligēs suā manu
p̄scripsit: tū & ratio astipulat/ cui nulla resistunt claustrā/ siquēdem
apud Homerū fabula nulla istiusmodi de apibus repit: ac uerū
mile est/ scriptā fuisse ab Euhemero potius: q̄ Iouis historiā cōpo
suerit: cuius apes ille fuisse nutritōes p̄dicant. Quod autē apud
hūc ipsū (ut arbitror) Euhemerum de quo supra diximus: scriptū
repperat: poeta Callimachus ī sacra eadē historia Iouē ī creta uitā
cōsumasse: atq; īnibi sepulchrū eius esse ī oppido Cnoso: ī quo se
pulchro eius īscriptū fuerit antiq; litteris gr̄cis θεῶν κρῶνον id
est latine Iuppiter Sarumi: Quod hoc inq; poeta doctissimus &
īscriptū ab illo cognouerat/ & p̄confesso a cretēsis habitū: testa
tūq; ob id opinor ī hymno ip̄so ad Iouē: Cretēses inq; semp mē
daces: qui sunt Iouis sepulchrū fabricati: cū nunq; ille obierit: per
petuoq; sit. Versus autē hi sunt.

κρητες δει ψευδται και γαρταπον ὁ ἀνὰ σείο.

κρητες ἐτεκνήσαντο σὺ δ' οὐ θάνας ἐαίγαρ ἀεί.

Propterq; hoc ipsum deniq; Starius quoq; opinor in primo rhe
baidos inq; Mēitraq; manis Creta tuos. Cyprianus etiā martyr/
homo disertissimus in libro de origine & generibus idolonū. An
tū Iouis ait ī creta mutiē: & sepulchrū eius ostēdit: q̄q; parū emē
dare scripra uerba hāc ī nouis codicibus repiunt. Porro cretēses
adeo mēdaces habiti sēp: ut gr̄co puerbio/ quod est πρὸς κρητα
κρητιζειν/ nihil aliud significet/ nisi mēdacio uti aduersus mēda
cē: Sed & cretēsis illius Epimenidis uersiculus hic a Paulo etiā
apostolo citatus: atq; ob id etiā sanctificatus est.

κρητες δει ψευδται κακα θηρια γαστέρες ἀργοι

Id significat. Cretēses sēp mēdaces: malę bestia: uentres pigri: Nā
uersiculi p̄nōis hemistichio: de Epimenide sūpsit Callimachus.
Quocirca eleganter etiam hoc Ouidius ī amonibus.

Cretes enī testes: nec fingunt oīa cretes.

Et alibi.

Nora loquor: nō hoc quę centum sustinet urbes:

Quāuis sit mendax creta negare solet.

Caput xxxvi.

Solutum hic & enodatum / quod enigma de Varronis libro citat Gellius.

a Enigma illud ex Varrone: quod Gellius pponit: & inenarratū relinquit: ut legērium coniecturas acuat / eqdē soluturū me meo quoq; piculo pfitēor. Est autē tale ī tribus senariis.

Semel minus ne / an bis minus sit / non fat scio

An utrunq; horum / ut quondam audiui dicier

Ioui ipsi regi noluit concedere.

Terminū significare uideē: q deus concedere Ioui noluit / cū capitolū exaugurabā. Ouidius fastorum secundo.

Quid noua cum fierent capitolia: nempe deorum

Cuncta Ioui cessit turba: locumq; dedit.

Terminus ut ueteres memorāt inuētus in eade

Restitit: & magno cum Ioue templa tener.

Dubitat ergo hic scripi auctor / semel minus / an bis minus fuerit an utrūq; horū: ex utroq; autē: hoc est / ex semel / & bis resultat rer:

Quare / nō semel minus / nō bis minus / sed reminus fuit / q Ioui ipsi regi noluit cōcedere.

Caput xxxvii.

Lapsum fede Seruium super oaxe fluuio & creta.

e T rapidū cretā ueniamus oaxem.

Hoc ex prima bucolicō ecloga / sic enarrat ad uerbū Seruius. Rapidū cretā inqt lutulētū / quod rapit cretā. Creta alba terra dicē. Nā oaxis fluuius est mesopotamię: q uelocitate sua rapiēs albā terrā turbulētus efficiē. Hacrenus ille. Sed. n. ego Oaxē cretę insulā fluuiū itelligi crediderim potius. Nā Vibius quoq; Sequester oaxem cretā fluuiū dicit esse / a quo & ciuitas Oaxia. Quare Apollonius / cretā quoq; insulā / tellurē oaxida uocauit in primo

argonauticon his uerbis.

Δάκτυλοι ἰδαῖοι κρηταέες οὐσ' ὅτε Νύμφη

ἄγχι ἄλῃ Δικταῖον ἀνὰ σῶος ἀμφοτέρῃσι

Δραξαμένη γαῖῃσ' διαβίδοσ' ἐβλάσθησε

Hoc autē postremū ita Varro transtulit/ ille arbitror Atacinus alie
ni operis interpres.

Et geminis capiens tellurem oaxida palmis.

Neq; uero nō cōuenit rationi/ ut q̄ dispersum iri toto orbe/ suos
populares/ uelit ostendere/ de isula quoq; in medio/ ueluti medi
terraneo mari sita/ tum autē/ & de altera toto penitus orbe diuisa
meminerit

Caput xxxviii.

Expositum Iuuenalis carmen/ contra omnium hactenus senten
tias super laconico/ & pitylismate.

q̄ Vi lacedæmoniū pitysmate lubricat orbem.
Versus hic ex undecima satyra Iuuenalis/ uariē p̄fused
positus est hactenus/ atq; ut arbitror indiligenter. Nā Domitius
pitysma dicit esse irrotationē eleui spūto/ de uerbo pityō. Lacedæ
moniū uero orbē/ pro anulo accipit: quoniam iquit/ a lacedæmo
niis anulorū usus manauit: ut senatores/ & eq̄tes/ p̄ anuli mērio
nē significenē. Porro alter eruditissimus homo: quē tamē nomi
nare parcimus: honoris gratia: qua parte ab eo diffētimus: salra
tionē putat esse lacedæmoniā/ Sed igenue tamē fareē/ nihil adhuc
de eo se legisse/ nisi tantū apud Pollucē/ mētionē factā/ lacedæmo
niē salrationis. Terrius deniq; uir ipse quoq; doctissimus: trochū
intelligit/ de arbore pinu fabricatum: quod pitys/ dicatur pinus:
unde sit pitysma. Nos e tribus his opinionibus honorem p̄fati
auctorum nullam plane pbamus: p̄cipioq; negamus orbē la
cedæmonium significare anulū posse: quoniam nusq; legatur anulū
originem manasse a lacedæmonis. Plinius autē quem Domitius

adducit/ tantum ferreo etiam tum anulo lacedemone uti refert.
 Quod si tollitur nō posse lacedemonium orbem/ pro anulo acci
 pi/ sicuti certe tollitur/ nihil pfecto cōmenticia illa irroratio uale
 bit: Neq; tamē a pityo quod nunq̄ uerbū inuenias/ Sed a pityzo
 magis pitysma deducet: quod apud Nicā grāmaticum declarā.
 Qui uero saltationē putat esse lacedemoniā pitysma: cum de eo
 nihil inueniat: facile (ut esse ingenuus cōsueuit) potiori sententiā
 cesserit. Quod itē facturū credo: qui trochum putat e pinu factū/
 pitysma esse. Cū nec usq̄ lectū/ nec ad rē faciat: & syllabæ ratio pu
 gnet: quoniā pitys habeat priorē correptā syllabam/ ut ex primo
 liquet etiā Theocriti uersiculo. Nos igit̃ pitysma legēdū credi
 mus: ut isciua librationū syllabā de medio dēpserit: Quod haud
 mirum est/ in tantis tenebris. Pitysma uero itelligimus exercita
 tionem/ de qua Galenus excellēs medicus ī secundo υγεινῶν li
 bro. Quāuis apud eū sit uerbum potius pitylizini/ q̄ nomē pity
 lisma. Ceterū recte: pitysma fit inde/ etiam usitatissima pportio
 ne. Neq; adeo incōgruū Galeni græca uerba prius adscribere: dein
 pro captu nostro interpretari. Cum igit̃ exercitationum uaria ge
 nera notet/ ac de iis etiā doceat: quæ ueloces q̄dem/ sed citra intē
 tionem uiolentiāq; sint: inter quas/ & hæc ipsa sit/ de qua nūc agi
 mus: Ita scribit ad uerbum. τὸ δὲ πινυλίζειν ἐπειδὴν ἐπ' ἀκρῶν
 τῶν ποδῶν βεβηκὼς ἀνατεῖναι τὸ χεῖρε κινεῖ τὰ χεῖρτα τὴν
 μενὸ πῶσω φέρων τὴν δὲ πρὸς πῶσω μάλιστα δέ τοι χῶ προῖστα μένοι
 γυμναζονται τοῦτο τὸ γυμνάσιον. ἵνεκ' αἰῶτε σφάλλοιντο
 προσάψαμενοι τοῦ τοίχου ῥαδίως ὀρθῶνται καὶ ὄντω δὴ
 γυμναζομένων λαμβάνειτε τὰ σφάλματα καὶ ἀσθενέστερον
 γίνεται τὸ γυμνάσιον. Est inq; pitylizini/ uel si mauis pitylisfare/
 cum quispiam sūmis pedibus ingrediens/ manus p̄ndit/ occisi
 ineq; mouet/ alteram retrorsum scilicet/ alteram prorsum: quo pō
 tissimū gymnasii genere ad paneres exercētur/ ut sicubi lapsenē/
 ad p̄rhenso mox parere facile resurgāt/ atq; ita exercētū lapsus
 fallunt: & ipsa sit exercitatio ibecillior. Porro lacedemoniū orbē

laconicū ipsum acceperim ut ī quo solerēt ad eū modū exerceri.
Dion historiarum tertio/quinquagesimoq; libro/ laconicū in urbe
uaporarium/aut sudatorium/ (sic enim īterpretari uidemur posse
quod ē apud eum pyriateriū) ab Agrippa edificatū tradit. Dein
laconicum dicit appellatū/ quoniā lacedæmonii per ea tempora/
nudi/unctiq; præcūctis exercebātur. Laconicū istud & Martialis
innuit ira inquitens.

Ritus si placeant tibi laconum:

Contentus pores arido uapore

Cruda uirgine/martiaq; mergi.

Sed & columella/i libro de agricultura primo sic. Attonitiq; mira
mur/gestus effeminatorū/ quod a natura sexum uiris denegatū/
muliebri motu mētianatur:decipiātq; oculos spectantiū: Mox de
inde/ur apti ueniamus ad ganeas cotidianā crudirare laconicis
excoquimus:& exusto sudore sitim querimus. Iam igitur uel ex
his Columellæ uerbis cōstare cuius potest/ quos iam potissimū
poeta significet: Nempe eos dubio pcul/q; diem totum in laconi
cis istis/gymnasiisq; cōtererent/uncti nudiq;. Quare etiā lubricat
inqr: ppter oleū & unguen/ quo defrici exercebant. Seneca etiā
libro epistolarum septimo ad Luciliū nihil aliud prsus/ q̄ laconi
ca insinuat ira narrās. Quid mihi cum istis calētibz stagnis:qd
cum sudatorii:in quē siccus uapor corpora exhausturus/cludi
tur:ut omnis sudor per laborē exeat. Restat uti nunc quoniā or
bem dixit:etiā doceamus fuisse in orbē cōstructa laconica:quod
ex libro qnto architecturæ apud Vitruuiū patet/ ī his uerbis. La
conicon sudationes/quæ sunt coniungēdæ repidario equeq; larg
fuerint/tantā altitudinē habeant:ad imā curuaturā hemisphæri:
mediūq; lumen ī hemisphærio reliquaē/ex eoq; clypeum gneum
carenis pēdeat/per cuius reductiones/& dimissiones/perficietur
sudationis temperatura. Ipsumq; ad circinū fieri oportere uideē/
ut æqualiter/a medio flāmē/uaponisq; uis p curuaturę rotundatio
nes peruagerur.

Scirpus exsolurus Aufoni uatis: de Cadmi filiabus: Melone: Sepia: & Cnidiis nodis.

¶ Cirpum quem Theoni grāmatico p dimetros iambos acatalectos proponit ingeniosus/ & nō ineruditus poeta Aufonius/sic nos tentabimus explicare. Sed ipsos prius uersiculos adscribamus.

Aurad sit interpres tuus	Aenigmatum qui cognitor
Fuit meorum/cum tibi	Cadmi nigellas filias
Melonis albam paginam	Notasq; furuæ sepiæ
Cnidiosq; nodos prodidit.	

Ex his aut postremus uersiculus/libris quidē uulgarioribus mēdose legi: modos habēs/ uel meos p eo/ quod nos reposuimus nodos. Sic aut inuenio cū in aliis nōnullis/ tum i libro Iohānis/ Boccacii manu percripto: q nūc in bibliotheca sancti spiritus florentina seruā. Ceterum nec ratio metri patiē alterutrum/ uel modos/ uel meos. Quoniā iambū esse nō pyrrhichiū sede illa secunda oporteat. Litteras igit Cadmi Phoenicias munus: & pāpyrum nilonicā & atramētum scriptorū/ & calamū librarium litteratoris eius germanum istrumentū uideē mihi Aufonius sub hāc iuolucra cōplicasse. Cadmus. n. litteras primus in grēciā attulit e phoenice. Testatur Herodotus i Terpsicore/ Phoenicas eos iquiens: q Cadmō duce uenere i grēciā/ litteras uernaculas & patrias hoc ē phoenicias ostēdisse primis grēcis: Sed fluxu etatis atq; uoce notā quoq; sensim mutata. Primiq; iis Iones uis: Quare etiā φοινικία sunt appellata. Cadmeas autē se quoq; uidisse/ scribit Herodotus/ litteras/ i tēplo Apollinis Ismenii: thebis i boeotia: celatas i tripodibus qbusdam: de qbus tria citat epigrammata: maxime (uringt ipse) Ionicis similes. Quāobrem si ueteres grēcæ litterarum notæ: nō aliæ q phoenici: latine uero nō alię fueret q grēcōrum/ sicut & Plinius indicat: citata ipse quoq; delphica.

(Nam illud Tabula/nouiciū est & ab ineruditis additū) manife-
 stū est etia latinās litteras/nō alias esse: q̄ quas a Cadmo didice-
 rimus. Quare ob id eas Cadmi filias uocat Ausonius: quoniamq;
 atramēto minuscule imprimūtur: ideo suauiter Nigellas. Ob id
 igit̄ Zeno sic epigrāmate
 οἶδε πατρα φοίνια τίς ο φθόος οὐ καὶ κάδμος
 κείνος ἀφ' οὗ γραπτὰν ἑλλὰς ἔχει σελίδα
 Timon quoq; pyrrhonius ut apud Sextū legimus libro pyrrho-
 niorū quarto: sic scripsit
 γραμματικὴ τῆς οὐτίσ ἀνασκοπὴ οὐδ' ἀνάρησις
 ἀνδρὶ διδασκομένῳ φοινίκικα σήματα κάδμου
 Cadmi phoenicica signa notas litterarū uocitans. Omitto quod
 & Suidas/ aut Zopyrion porius φοινίκεα uocas litteras ait.
 Omitto Plinium/ceterosq; pmultos: q̄ dicant eas a Cadmo i gre-
 cā allatas. Nā cū diuersi quæ legerāt apud Herodotū passim me-
 minerit/satis ipsi fecisse uidemur/quod ista suæ reddimus aucto-
 ritati: nec. n. tā numerāda sicuti puramus ueterū testimonia sūt:
 q̄ ponderanda. Melonis uero albā paginā ob id ait: quod papy-
 rum nilus producit: ex quo paginæ fiunt candidæ. Nilus autē a
 uerenbus latinis/non dū assueris græcæ linguæ Melo uocabatur/
 quēadmodū Pompeius i uocabulo/ quod est alumēto declarat.
 Quanq̄ habēt pleriq; codices/nō melo sed milo/inēdoseisciteq;
 Quare uacillatē (si uidet̄) auctoritatē/adminiculo Serui substēta-
 bimus/cuius in primo aneidō ita uerba sunt. Sane Atlas græcū
 est sicut nilus. Nā Ennius dicit nilū Melonē uocari: atlantē uero
 Telamonem. Sic ille. Deniq; pro atramēto in litterarum formas
 lito Sepiā capimus etiā apud Persium.
 Nigra quod infusa uanescat sepia lymphæ
 Scilicet/ob eius piscis ingeniū: q̄ liquore dicat̄ atrū profundere.
 Quo fortassis olimq; atramentum confieret. Ex quo Marcianus
 Dehincq; nigello puluere: q̄ ex fauilla cōfectus uel sepia putaret̄
 illaro p̄ cānulas eadem resanari. Furum porro/ nigri/de quo &

furem dici putat Varro! Sed & Horatius ex eo quoque
 Furus inquit regna Proserpinæ.
 Erfuras hostias Diti patri Valerius maximus! Sed & ante eum
 Varro nigras interpreta. Cnidios dein nodos accipe/ quoniā ca
 lami probatiorēs Cnidii/ sicuti Plinius ait libro sextodecimo hi
 storiae naturalis. Affectauit autē imitationē Persianā/ cū dixit no
 dos. Quoniā & ille scripserat.
 Inq; manus chartę/ nodosaq; uenit harundo.

Caput xxxx.

Scirpi simile uatis eiusdem epigramma/ emaculatum/ atq; enar
 ratum.

q Vem nuper uatis Ausoni scirpum enodaui mus: rededit in
 mentem nobis terrasticon eiusdem facilius intellectu for
 tasse/ si quis & emaculatū habeat codicē/ & gręcę litteraturę nō sit
 ignatus: ut cui uel alterutū desit/ non minoris sanē laboris futū
 rum/ q̄ hoc est enigma supius. Versus hi sunt.
 Laus eros & itys/ chiron & eros itys alter
 Nomina si scribas/ prima elementa adime
 Ut facias uerbum quod tu facis eune magister
 Dicere me latium/ non decet opprobrium.
 Nempe de primis singulorū ipsorum nominū litteris seriatim in
 rer se coagmetatis gręcum dissulat hoc uerbum. λειψαι/ quod
 est latine lingit/ ut eo uerbo (sit autē honor aunbus) inguinum li
 guntur Eunus/ aut si qd tale ad diuinas insinuetur.

Caput xxxxi.

Quod in digestis Iustiniani principis/ diem diffusum male pro
 quod est diffusum legitur: ut & apud Gellium/ diffundi & defini
 tiones/ pro illis diffundi/ & diffusiones: atq; inibi de pādectis flo
 rentiis non nihil.

d. Diffisionis uocabulum: & item quod dici solitū in iudiciis
 diffindi diem/ pene iam sublatū e medio/ atq; incertia qua-
 dam improba/ importunaq; bonis artibus exitiosa iā obliteratū/
 restituere ipsi pro uirili conabimur & renouare diligētia nostra.
 Utitur ista loquēdi figura/ etiam iureconsultus Vlpianus i libro
 lxxiiii. ad Edictū/ p hanc sane uerba: quæ posita libro primo dige-
 storum sunt/ sub hoc titulo/ Siqs cautionibus in iudicio sistēdi
 causa factis/ nō obtemperauerit. Siqs (inqr) in iudicio se sisti pro-
 miserit/ & ualerudine uel tēpestare/ uel ui fluminis phibitus/ se si-
 stere nō potuit exceptione adiuuatur. Nec imerito. Cum. n. i tali
 promissione præsentia opus sit/ quæ admodū potuerit se sistere/ q
 aduersa ualerudine ipe ditus est: & ideo etiā lex. xii. tabularum/
 si iudex/ uel alteruter ex litigatoribus morbo sonitico impediā:
 iubet diē iudicii esse diffisum. Hactenus Vlpianus. Diffisum autē
 legendū/ nō diffusum/ quod omnes habent hi ferme libri: q sunt
 in manibus. Atqui uolumen ipsum Iustiniani digestorū seu pan-
 dectarum/ dubio pcul archetypum: i ipsa curia florērina/ a summo
 magistratu publice adseruatur/ magnaq; ueneratione/ quāq; raro
 id/ etiamq; ad funalia ostēdi. Est autē liber haud quota spoliōū/
 prædeq; pisanæ portio/ sæpe a cōsultis citatus: maioribus caracte-
 ribus/ nullisq; interuallis dictionū/ nullis itē cōpendiariis nōtis
 quibusdāq; etiā saltem in præfatione uelut ab auctore plane & a
 cōgitare atq; generare/ potius q a librario & exceptore inductis/
 expunctis/ ac superscriptis. Cū græca epistola/ græcoq; etiā pulcher-
 timo hoc epigrammate in prima fronte.

βιβλον ιουστινιανου ανατεχνησατο τηνδε
 τηνρα τριβωνιανου μεγαλο καμεπαμβασιλη
 οιατισ ηρακλην πανσιολον ασωιδα τευξας
 ητοιμασεν ονσιν αγαλατα πανταθειστον
 ανθρωπον. Δασησθε δορυκτην ουτε λιβανησιν
 ευρωπηνσιν τευξονται όλον σημαντορι κόσμον

Cuius ramen uoluminis legendi/ ac uersandi per otium mihi est

uni facta copia: Laurenti Medicis opera/causaq: q uir suae rei. p.
princeps/dum studiosis obsequat/etiam ad hec usq: officia se de
mittit. Igitur i pandectis his/no iam pisanis/ut quondā/ sed flo
rentinis: in quibus pura sunt uerba: nec ut in cereris plena macu
lis/ & scabie Diffusum reperio/ non diffusum. Quod idē apud. A.
quoq: Gellium/ uideo deprauatū/ libro/ qui nūc uulgo rectius de
cimū/ cum sit quintus decimū emēdatis codicibus. Nā ubi hec
uerba legimus: Atq: i rerum quidē definitionibus/ comperendi
nationibusq: hic ego in codice Gelliano: ex bibliotheca publica
Medicæ familia: quē uir haud indoctus (ut tū ferebāt tempora)
sed diligēs ramen iprimis Nicolaus nicolus ex uetustissimo exē
plari fideliter pro suo more descripsit/ ita inuenio: Atq: in rerū
qdē diffusionibus/ cōperēdinationibusq: Quod si suspitio libe
ra mi de/ malim credere eqdē i dierum q in rerum uerā habuisse
& incolumē scripturam. Quin eodē capite Gellius: Iussi igit inqt
diem diffundi. Sic. n. in eodem codice quod in his peruulgationi
bus: diem diffundi.

In O. libris florentinis. Caput xxxxiij.

Pollices in fauendo premi/ sicut in denegando fatiorem/ uerti so
litos: ex eorū sententiā Horati Iuuenalis & Prudēti declarata.

In h. Oratius in primo epistolarum libro.

Consentire suis studiis: qui crediderit re:

Fautor utroq: tuum laudabit pollice ludum.

Utroq: inquit pollice Porphyron: hoc est utraq: manu: ut sit tro
pos synecdoche/ a parte totū/ Sed ne quē forte ueteris scriptoris
auctoritas infatuat/ ei quoq: aurem leuiter peruellemus: Scriptū
est igitur apud Plinium libro naturalis historie octauo/ & uigesi
mo/ i hec uerba. Pollices cū faueamus/ premere etiā prouerbio iu
bemur. Ex quo Iuuenalis petiissime illud.

Et uerso pollice uulgi: Quēlibet occidunt populariter.

Ceu si uerso pollice tollatur fauor. Deniq; etiā Prudentius in heroico aduersus Symmachum: ita contra uestales quæ muneri gladiatorio intererant declamauit.

Et quories uictor ferrum iugulo inserit/ illa
Delicias ait esse suas/ pectusq; iacentis
Virgo modesta iubet conuerso pollice rumpi/
Nam ut fauere qui pollicem premerent/ ita puto qui uerteret de
negare gladiatoribus fauorem credebantur.

Caput xxxxi.

Quam multas habuerint antiqui diphthongos.

d Iphthongi apud latinos, nō plures quattuor perhibentur/
cum septē nos eas saltē inueniamus/ i antiquis uel marmoribus/ uel nomismatis: quorū nobis copiā ingentē Medices Laurentius suppeditat. Nā præter illas uulgarissimas: quæ sunt, ae. oe. au. & eu. est adeo inuenire etiā, ai. & ei. & item, ou. p. illis, g. i. u. in ueteribus monimentis: Et, ai. quidē pro, ae. nōnulli cū littera, i. nō e. græcorū more semper efferebāt: ut Quintilianus ostendit. Quidam singulariter tantū/ cum in genetiū uel dapnū casum incidisset. Vnde etiā Amilius pro eo quod sit Aemilius, alicubi romæ in antiquis spectationibus adnotauimus. Omnino autē cū supra restudinē Panthei ascendissemus/ fragmentū ibi marmoreū cū eiusmodi scripturæ uestigiis offendimus. Ex quo etiā digressim uidemus factam i illis/ quæ uel apud Vergiliū sunt: Aulai. pictai: & quod nūc mēdose legit: Aquai: Porro autē diphthōgus ei, frequētius inuenit: penesq; etiā in cōfesso ē: quod & nomismata pleraq; & marmora uetustissima declarant/ & argumenta ipsa plautinā comediarū: quæ captiui/ quæ uel itē menæchmi inscribuntur. Nam si uersuum singulorum primas subinde litteras connectas: Capteuiei: & Menæchmei resultabit/ ut sit ubiq; ei. diphthōgus. Præterea Foui/ nō furi legimus/ in nomismate alio: ut

prima syllaba diphthōgo pducā. Qualis etiā apud grācos est.
Quid ār de eo dicā quod & Quītilianus idicar: & nos aliquādo
obseruauimus/ ut uocalē pducēdā geminarēt: cū in aureo nōmī
mario Feelix p/e/geminū: i aereo aut Galbē principis uirtūs p//
duplex/repiaf. Iā illa ἀκρόσ/nō ne ēt apud nos i grēcis saltē no
minibus ut i Harpyia/ Onthyia/ Thyiadeq; repi: ut non iā septē
diphthōgos/ sed decē quoq; habuisse uideri maiores queār.

Caput xxxxiij. Pegaseium neclar legi oportere apud Persium/ non melos.

p Ersius in epigrammate: quod prohoemii uice fungitur
Coruos poetas/ inquit & poenidas picas
Cantare credas pegaseium melos:
Nos i uetustissimo cōmētario: litteris/ quas lāgobardas uocāt p
scripro: quod ēt publice nostris auditoribus exhibuimus/ sic ad
uerbū iuenimus. Pegaseū neclar/ in aliis melos: ex quo existima
mus ueterē/ sincerāq; scripturā neclar habuisse. Nouiciam uerō: &
mēdoā/ melos. Sed & Pōponius: Latus romanē princeps achade
mia: diligētissimū homo ātq; rātis/ ueterē se habere Persianū cō
dicē/ multis audieribus affirmauit/ huic nostrae lectioni suffragā
rē. Quod & ratio tamē carminis euicerit. Nā cū oporteat nouissi
mū chōlābi pedē/ spōdeū poni/ uel trōcheū/ melos aut nūq; neq;
apud grācos/ neq; itē apud nostros/ nisi breui priore syllaba/ acci
piaf: Mēdū pfecto fuerit i uersu/ si melos/ admiseris. Nā quod au
tumāt nōnulli/ λ/ litterā uim pducēdi habere apud grēcos/ quod
omniū hōitacuit auctor metrorū singulāris Hephestiō: id ego iue
niri qdē scio/ sed in obscuris dūtaxat qbusdā/ & ignobilibus sce
dis: exēplūq; afferri ex Homero/ apud quē Helonia pīma intēra
syllaba legamus. Id autē q; friuolū/ q; leue sit/ & nugatoriū/ uel hoc
euidētissime declarat/ quod usu iam/ & auctoritate doctissimi cu
iusq; receptū est/ ut id uocabulū apud Homerū quoq; λ/ duplici
noraref. Ceterū si maxime cōcesserimus/ si eni hoc solere aliquādo
apud grācos/ nō tamē continuo credēdū est/ illiusmodi usū licen

h i

ria Persiū græca una appellatione: quā uix semel ī tanta scriptorū
filua/ græci usurpare ipsi repianē. Præsertim cū neq; apud græcos/
q̄tū eqdē obseruauerim/ neq; itē apud latinos/ aliter q̄ breui prio
re syllaba melos iueniāē. Nā quātope hāc solis cōcessā græcis licē
tiā fugitarint latini ueteres/ uel Martialis poeta declarat: Cum se
de nomine ipso Earini tantope torquet. Nec sibi saltē pro Earino
ἐαρινον dicere pmittit: uulgata apud græcos licētia/ litterā iter
ponendi/ sicut apud Homerū ἐπὶ ἄνεσιν ἐαρινόσιν. Atq; adeo
Martialem ipsum audi.

Dicunt latinon tamen poetæ

Sed græci: quibus est nihil negatum/

Er quos Ares Ares/ licet sonare:

Nobis non licet esse tam disertis/

Qui musas colimus seueriores.

Quare nihil dubitandū: qn sit illud melos/ ī Persiano uersiculo:
tanq̄ uerruca defonnis recidēdū: restituēdūq; Nectar/ quod ratio
nobis toro capite & uerusta panter auctoritas adnuerunt.
Caput xxxv.
Parrodo iuniorem Achillem; cōtra q̄ aut Aeschylus prodiderit:
aut uulgo existimeretur.

d Isseminata iter oēs iā pridē/ receptaq; opinio Parroclū fuisse
Achille iuniore: ab eoq; uelut adamatū: sicut ferme Hylan
ab Hercule. Tū innuere hūc ipsū Martialis creditur sic inquiens.
Aeacidæ propior leuis amicus erat.
Quare ēr uersiculocuidā neq̄ssimo/ ex hermaphroditi libellis/
uulgo quoq; applaudebat. Ceterū Statius ī Achilleide parem de
niq; utriusq; eratē prædicat ita inquiens.
Insequitur magno iam tum connexus amore
Parroclus/ tantisq; extenditur æmulus actis
Par studiis æuiq; modis/ sed robore longe.
Et tamen æquali uisurus pergama fato.
Plato aut ī Symposio/ lōge diuersū contēdit. Nā & multo iuniore

fuisse Achillé declarat/ & ipsū potius a Patroclo adamatū: utpo-
re iherbē adhuc/ nec Patroclo ipso modo/ sed heroibus ē cūctis
formosiorē. Quin ea causa di inqt illū honoribus egregiis affe-
rūt: ut ad ifulas fortunatas mitterēt/ quod amatorē tān fecerit/ ut
nō p eo solū mori/ sed ei uel imori/ q̄ in patria cōsenescere p̄opra-
uent. Quin Aeschylū Plaro idē ceu nugacē taxat/ quod is quoq̄
Achillé Patrocli fuisse amasiū pdiderit. Testēq̄ utriusq̄ etatis Ho-
merū citat: cuius si q̄spiā uerba (nā hēc utiq̄ Plaro nō posuit) si
bi iudicari postulat: legat i undecima Iliados Rhapsodia/ sub Ne-
storis p̄sona/ q̄bus cū mādatis Patroclū filium pater Menoetius
ad bella dimiserit.

Caput xxxxvi.

Cacoerhes apud Iuuenalē terrasyllabon/ nō cacethos. Et cōdita
pyxide lyde/ non incondita legendū: Simul enarratus apud Mar-
cianum locus haud arbitror indiligenter.

i. N septima Iuuenalis poetę satyra sic scriptum.

Tenet insanabile multos:

Scribendi cacerhos: & egro in corde senescit.

Vocabulū aut quod ē cacethos/ neq̄ a gręcis uspiā usurpāt/ neq̄
a latinis/ Sed neq̄ ratio carminis admittit. Quare cacoerhes legē-
dū suspicamur: ut sit quod apud gręcos το κακόηθεσ. Eo nanq̄
uerbo frequētissimo usitatissimoq̄ mala cōsuetudo significatur.

Quod itē in uetusto codice langobardis exarato litteris repperi-
mus: cuius mihi potestātē legēdi fecit: Franciscus Gaddius florē-
tinus: summi magistratus a secretis prudens humanusq̄ uir: nec
litteris icultus! Sed & ille uersus ita in eodem.

Turgida nec prodest condita pyxide lyde.

Quod alibi perperam sic est/ In pyxide condita lyde: ut anum in-
relligas lyden illiusmodi medicamenta uenditantem/ crassam/ &
(ut iqt Plautus) doliarē: Quod & Capella fortasse spectās & face-
rissime sup ebrio Sileno ludēs ita iqt. Ac dū mouere gressū: cupit
auocāre lyde. Nā ut si Cātharę uel Pyrrhię nomina uel Baucidos

h u

inaudias: cōtinuo suffarcinatas tibi/ & uinofas/ & pānucias/ quas
dā delectione cōfinxeris. Ita nomine audito lydes mox hanc Iu
uenalis turgidā recordans/ ut mirifice sint iductæ ad excutiēdos
cachinnos psonæ uino uenas inflatus Silenus & uētriosa lyde:
quæ titubantē: & lapsabūdū etiā (si dis placer) auocer ab irrisu.

Caput xxxvii.

Quæ Plinius super titulis ueterum artificum pēdentibus prodi
derit/ ea demonimētis etiam ueteribus agnita romę: sicutiq; spe
ciem Vergilianæ egidos.

r Omæ nup ī attrio Mellinæ domus/ marmoreā quādā ueluti
basin aspeximus/ in qua græce sic erat σέλευκος βασιλεὺς
λύσιππος ἐποίησεν. Id latine ualer/ Seleucus Rex: Lysippus facie
bat. Erat ibi tū nobiscū græce latineq; uir doctissimus/ & istiusmo
di lauticiarum diligentissimus Iohannes Laurētius uenerus sūmi
pōtificis a secretis: homo linguæ utriusq; doctissimus: omniūq;
istiusmodi quasi lauticiarum studiosissimus. Is igit nos submo
nuit: quod & statim arripuimus/ agnouimusq; nō temere illic ἐποίησεν
potius q̄ ἐποίησεν: hoc est faciebat/ q̄ fecit: Siqdē/ ut ait Plinius ī
præfatione librorū naturalis historię: Sūmi illi artifices/ etiā abso
luta opa pendenti titulo inscribere: Ut Apelles faciebat: & Poly
clitus/ tanq̄ incohata semp arte/ & impfecta: ut cōtra iudiciorum
uarietates supeffer artifici regressus adueniam: uelut emēdaruto
qdqd dēsideraret/ si nō esset interceptus. Quare inqt plenū uere
cundia est illud/ quod oīa opa/ tanq̄ nouissima iscribere/ & tanq̄
aliqud singulis faro sit ademptum. Tria autem non ut ille opina
tur amplius adsolute traduntur inscripta/ Ille fecit: quæ suis lo
cis reddit: Quo apparuit sūmā artis securitatē auctori placuisse.
Et ob id magna inuidia fuere omnia ea. Ceretum etiam alibi ro
mę similis inueniri titulos: idem Iohannes Laurentius uenerus
asserēbat. Vidimus item/ quod etiam his Miscellaneis nostris
putauimus inferendum/ marmoreum quoddam in urbe eadem

Palladis simulachrum gestās egida squamoso draconum corio
concreta: sic ut extremū ipsius ambitū dracūculi: item ad limbi
aut fimbriæ uicē circūcluderent. Erat ibi tū nobiscū Iulianus Bo
noniēsis: cui nūc ex re cognomē Antiquario factū: simulq; Geor
gius Italianus genuensis: homo rerū abditarū inuestigator expe
rientissimus. Cū statim Vergilianos uersus recordati: q̄bus eam
demum Palladii clypei celaturam: mire expressisse: poeta incōpa
bilis uidebat: ita ī octauo aneidos libro scribēs.

Aegidaq; horificam turbata Palladis arma
Cerratim squamis serpentum: auroq; polibant
Connexosq; anguis: ipsamq; in pectore diuæ
Gorgona defecto uertentem lumina collo.

Caput xxxviii.

De Megabyzo scripsisse alios: quod Plinius de Alexandro: uen
titare in Apellis officinam solito.

p Linius Secūdus ī uolumine historiae naturalis quinto: &
uigesimo: uentitare ī Apellis excellentissimi pictoris offi
cinam: solitū ait Alexandrū Macedonē: nō artificio solū: sed comi
tare etiam hominis delectatum: Qui & ī officina iquit imperite
multa differētī: silentiū comiter suadebat. Rideri eū dicens a pue
ris: q̄ colores tererēt. Hoc quod de Alexādro Plinius scribit: Plu
tarchus ad Megabyzū rettulit: ī eo uolumine: quo disputat: quē
sint adulatoris: & amici discrimina: Cuius si uerba latine īterpre
temur: hęc fere sunt. Apelles inqt pictor assidēri sibi Megabyzo:
superq; linea & umbra dicere: nōnihil tentātī: uidē inqt ut pue
ri melida (coloris id genus) terentes: tacētī nup̄ tibi animos ad
hibebant: purpurāq; demirabant: & aurum. Sed idem te nunc de
rident: loqui sup̄ iis: quæ haud didiceris: incipientem. Quin Hē
lianus quoq; in libris historiae multifariae: ad Megabyzū: & ipse
non ad Alexandrum rettulit.

Caput xxxviii.

Contentio epigrammarum græci Posidippi: & latini Aufoni sup
occasionis imagine: tū pulcherrima ecphrasis / græci Callistrati.

a Vloni poetę celebre est epigramma / quo simulachrū descri
biť occasionis: Nam sic utiq; deū quem græci καίρον appel
lant interpretatus est. Sed. n. lōge miror / qđ ita Phidia tribuerit /
quod erat Lysippi. Extat adhuc. n. Posidippi gręcum cōparis ar
gumenti: de quo suū finxerit Aufonius: qđ i gręco Lysippus Si
cyonius artifex: in latino Phidia perhibetur. Porro aut sumis di
gitis gręcus auctor igrēdi / latinus insistere dicit rotulę. Talatia
uterq; adnectit / uterq; faciem crine regit / uterq; occipitium denu
dat. Nouaculā tamē dextra gerit / gręcus ille καίρον / & peniten
tia comes iungit latinā occasioni. Figurę sunt apud utrūq; poe
tam parles / plus tamē aliquāto arident gręcę / nam i istis omni
bus (ut ita dixerim) in angonistandis / nescio quo pacto gręci bel
liores: qđ romani nostri: tum uelut ab Antigrapho decidere apo
graphon erat necesse. Sed & Callistrati legimus ecphrasin simula
chri eiusdem mire festiuā: qua cōfirmat a Lysippo id opus factū:
publice sicyoniis spectabile. Porro aut ex are hunc ait esse deum
Callistratus: puerumq; adhuc primę pubis a capite florulentę
ad pedes. Tum formosum eundem / spatiosq; fauonio crinibus /
& multa frōtis gratia / genatūq; adeo / & corporis totius pulchri
tudine / Dionysio maxime similem: quin & insistere pilę suspenso
gradu / pinnatis pedibus / Sed & capillos idem Callistratus i ocu
los pueri / genasq; defleuens occipitiū crinibus liberat: Cerera de
niq; scriptoris huius cōdimēta / & lenocinia / delicias / festiuitates /
argutiasq; transmarinas / ex ipso utiq; perēdas auctore arbitror.
Fit autē nescio quo pacto / lasciuolas ut istas / & electariunculas
quasi textā miletī chlamydē / cane peius / & āgui romana reformi
der grauitas. Illud haudquāq; praterierim: Nicephonū quoq; nō
inelegantem scriptorē gręcū: sic ordiri quam de uirginē Deipara

composuit orationem: ut cum sup imagine ista nescio temporis
dixerim/an occasionis loquaē: referat eā ad temporis illius: q sit
grace chronos/fugacissimam celeritatem.

Caput .i.

Locus in Plinianis exēplaribus emēdatus super nomine Proeti
dum: atq; inibi de ipsarum furore relata historia.

i N quinto & uigesimo naturalis histonæ libro: uerba Plini
Secūdi/quo capite de helleboro tractat: ita i uulgarissimis
codicibus reperiunt. Melāpodis fama diuinationis artibus no
ta est: ab hoc appellatur unū hellebori genus Melāpodion: Aliq
pastorē eodem nomine inuenisse tradunt: Capras purgari pasto
re illo animaduerrēre: datoq; lacte earum sanasse parotidas furē
res. Ceterum nō pastore /sed pasto: nō parotidas /sed proetidas i
codice uno uetustissimo: ex nobilissima ista Medice gēris biblio
theca inueniebamus /Sed de pastore & pasto facile est: Sic proeti
das non parotidas legendū manifesta fides: eamq; uel indubita
tissimam uetissimāq; esse scripturā / praterq; quod ratio docet ipri
mis efficax. (Quid.n. sint parotides furentes: aut quid parotidi
bus autiū uitio/cū ueratto:) Tamē & Dioscorides bonus auctor
apertissime declarat ita scribens. Veratrum nigrū: id alii melāpo
diū/alii ectomū/qdā polyrhizū appellāt. Melāpodīū uero quo
riam eo Melāpus quidā pastor proeti furentes filias purgasse ui
detur/atq; curasse. Sic ille. Sed atheniēsis Apollodorus in biblio
theca (nam ita liber eius appellaē) purgationē proeti filiarum po
rius ad uatem Melāpoda q ad pastorē refert: Nataq; ait ex proe
ro & Sthenoebia filias Lysippen Iphinoen / & Iphianassam: quæ
ubi primum adoleuerint/uexatæ insania sunt: seu quoniā ut scri
bit Hesiodus /Liberi patris cerimonias/nō acceperint: siue (quod
est apud Acusilaum) quoniā Iunonis cōrempserint simulacrū.
Postea aut q furete occoepetint/ totō argiuōrum agio prius erra

bundas/dein uero etiam per arcadiam/peloponnesumq; uniuer-
sam/sui decoris oblitus locis solis excucurrisse. Donec Melāpus
Amyrhaone filiaq; Abantis Idorhea natus/ uares scilicet: & qui
primus medicamētis sanare/ac purgationibus inuenerat: curatu-
rum se uirgines sponderit/si pteritū sibi pars regni tertia trāscri-
bere. Cui cum Proetus minime assēteret/ uidelicet mercede tam
imani deterritus/magis/magisq; indies gliscere furorē illum uir-
ginum coepisse: contagione etiā ad mulieres ceteras demigrāte/
sic ut uulgo suam quāq; domū relinquerent/filios occiderent/ac
per solitudines uagarenē. Quare ppagāte se etiā a rēq; etiam cala-
mitate/cum daturum Proetus postulatā mercedē paciscere: iam
uero nō prius curaturū/Melāpus ait/ q̄ cū alterū tantū agri/fratri
quoq; suo Biantri adiudicare. Hic uero metuente Proetum/ne si
præsentē cōdicionē respueret/plus etiā subinde postulare/cōsen-
sisse in eam mercedem. Ac tum demū Melampoda/ ualētissimum
quēq; iuuenū/comitē sibi asciuisse: clamoribusq; eas/atq; enthea
quadam (sic. n. inqt) chorea sicyona usq; demonibus cōpulisse.
Ceterum in psequendo/ maximā natu Iphinoen extinctam/reli-
quas purgatione usas resipuisse. Tum Melampodi eas/ & Biātri
Proetum tradidisse: ipsumq; dein filium genuisse Megapenthen.
Hactenus ferme Apollodorus. Helianus autē nomina Proetidi-
bus/in omnifaria historia Elegen facit:& Celenen. Sextus porro
Empiricus pyrrhioniorū quarto/ Polyanthum cyreneū dicere scri-
bit in libro de Asclepiadarum genitura/Proeti filias/ ab Aescula-
pio fuisse infania liberatas: in quā Iunone irata icidissent. Adicit
Quidius purgamina mētis earum Biantē misisse in Clitoriū fon-
tē: cuius porus abstemios faciat. Sed enī qui Probus uulgo pu-
tā hūd improbus omnino Maronis enarrator:& ipse testem ci-
tat Hesiodum/fabulāq; pene sicut hęc est Apollodori: q̄q; breui-
sime pstringit. Hunc autē in eis errorem fuisse mentis/animiq; bo-
ues ut se crederent: quod Vergilius quoq; ī bucolicis significat:
neutiq; uideri fabulosū debet: siquē Paulus Aeginita medicus

græcus auctor i tertio perio deutico de atra bile/deq; infania ipsa
narrans: usu quoq; uenire ait/uti quidā sibi brutæ animāres esse:
uocesq; imitari illarum uideant. Prætereaq; nōnullos arbitrari se
uasa esse restacea factos/tū aut ob id metuerene cōfringantur.

Caput li.

Cur in Ephesiæ Dianæ templo molles appellati honores a Mar
tiale.

c Vr molles dixerit honores i Triuiæ templo Martialis hoc
est in Dianæ Ephesiæ etiā hęc afferri possunt: scita (ni fallor)
& arguta satis: Sed quæ tamē interpretes omiserūt. Ac primo qui
dem de multimammis possumus dictum existimare. Nam ut di
uus Hieronymus i epistolam Pauli ad Ephesios scribit: Erat ephe
si templū Dianæ: & eiusdem i ipso multimammia/ idest multarū
mammarū effigies: qua cultores eius decepti putabāt eā omnīū
uiuērium nutricem. Possumus item ad pōpam referre: de qua Xe
nophon ephesius i primo ephesiacorū libro/ scribit/ ad hanc sen
tentiam. Agebat aut inq; solēne iis locis Dianæ festum/ ab urbe
ad templū: quæ sunt stadia omnino seprē. Celebrare pōpam uir
gines omnis idigenas oportebat/ splēdide i primis ornatās. Præ
tereaq; ephebos/ Abrocomi equales: qui tū annū circiter decimū
seprimum agebat: & cū ephebis aderat/ uelutiq; primas i ea pom
pa ferebat. Magna aut uis hominum spectaculo inreterat: uel po
pulariū/ uel hospitū: siquidē mos habebat/ uti i ea celebritate/
& sponsi uirginibus/ & ephebis uxores inuenirent. Procebat
ergo ordinatū pompa: primo scilicet sacra: facies/ canistra/ & suffi
menta: tū autē equi: canesq; & uenatoria arma: nōnullonū quoq;
bellica. Sed pleraq; ramen pacalia: feminarum se quæq; ueluti ad
amatoris oculos cōposuerat/ uirginūq; ordinē ducebat Anthiā.
Sic utiq; Xenophon scribit nō qdē Atheniēsis ille/ sed alter eo nō
insuauior: Ephesius: qui paulo post etiā ita subdit: Vr igit pacta

pompa: uenere i templum sacrificatū multitudo omnis/ atq; ibi
ornatus pōpae solutus omnis: Et conuenere eodē uiri/ femineq;
ephebi/ & uirgines. Non absurdū est autē propter Dianæ quoq; sa
cerdotē molles honores audire: de quo etiā nō nihil Domitius
ex Strabone. Ceterū Heracliti Ephesii summi philosophi: scilicet
illius qui ex obscuritate librorum scorinos hoc est tenebricosus
appellabatur: quiq; omnibus humanis actibus illacrimabat: illius
inq; Heracliti ad Hermodorū extat epistola: qua sic ferme i. ephe
sios cauilla. Quāto ephesiis meliores/ lupi/ atq; leones: Nō se in
uicē mancipant: nec aquila/ aquilam emperit/ nec leoni leo/ mini
strat pocula/ Sed neq; canē/ canis exsecrat: ut uos deę sacerdotē ex
secuistis. Megabyzum: metu ne uirgini uir cōsecrē: & quo pacto
impīi aduersus naturā: pii sitis aduersus simulacrū. Prīcipio. n.
id agitis: ut dis primus ipreces sacerdos/ amissa uiriliter. Quin
deam quoq; ipudicitia uelut insimularis metuentes/ ne illi mini
stretur a uiro.

Caput lii.

Qua sit apud Martialem Cornibus ara frequens.

i. Nsupiori epigramate locus est hic alter: neutiq; a Domitio/
ne ue ab aliis/ quantū uideā cognitus.

Diffimuletq; deum cornibus ara frequens.

Quod. n. Domitius Hāmonis rēplū i libya accipit/ nullo pacto
procedit. Nā cum hic magnificentissima orbis terrarū edificia me
morent: quęq; inter miracula referrent/ ut ex eorū comparatione/
amphitheatri p̄coniū crescat: ridiculū pfecto fuerit/ de rēplo hic
Hāmonis audire pauprimo scilicet/ ut Lucanus ait his uersibus.
Ventum erat ad templum/ libycis quod gentibus unum
Incultri Garamātes habent. stat Corniger illic
Iuppiter/ ut memorant/ sed non aut fulmina uibrans/
Aut similis nostro/ sed torris cornibus Hammon

Non illic libycæ posuerunt ditia gentes
 Tempia: nec gois splendent donaria gemmis:
 Quâuis æthiopum populis/arabumq; beatis
 Gentibus/atq; indis unus sit Iuppiter Hammon.
 Pauper adhuc deus est: nullis uiolata per æuum
 Diuitiis/delubra tenens/morumq; priorum
 Numen/romano templum defendit ab auro.
 Neq; aut/ aut ex Plini/aut ex Maronis dictis colliges templum
 Hammonis apud Nasamonas insigne/ uel edificis uel opibus
 fuisse/ si uerba ipsa diligenter utriusq; perscrabis. Et qdē mēior nī
 si ara potius Apollinis in delo accipienda/ quod Ceratinon bo
 mon dicunt/inter septē orbis spectacula/ sicuti Plutarchus ait ce
 lebrata: quæ tantum ex dextris cornibus sine glutino ullorū aut
 uincolo/coagmentata/cōpactaq; sit. Hoc aut Plutarchus in eo scri
 bit opusculo quo tractat/utra prudētiora sint/aquigena/anteri
 gena animalia: Deq; ara eadē sic Ouidius in epistola Cydippes
 ad Acontiū/meminit hoc uersiculo.
 Miror & innumetis structam de cornibus aram.
 Plutarchus ē in Theseo/de ara i delo scribit/nō qdē ex dextris:
 sed ex sinistris rātū cornibus cōpacta/quæ κερατώνα βωμόν appel
 lat/nisi mēdū sit exēplarium. Laetius quoq; Diogenes Ceratinæ
 arg/hoc est e cornibus factę mētionē nōnullā facit i Pythagorę ui
 ra. Quin & Callimachus poeta in Apollinis hymno: Quadrimū
 adhuc Appollinē scribit ex cornibus Cynthiadū capreatū: quas
 soror Diana i uenatu occiderat arā cōpegisse: fundamētaq; iremē
 & parietē e solis stuxisse cornibus. Ipsius autē sunt hæc uerba:
 Τετράετησ' τὰ πρῶτα θεμελία φειβοσ' ἔθηκε
 καλῇ ἐν ὀρτυγίῃ περιηγέος ἐνδοι λίμνησ'
 ἀρτεμισ' ἀγρώουσα κάρηατα συνέχεσ' αἰγῶν
 κυνιδάδων φορέσκεν. ὁ δ' ἔπειτα κερατώνα βωμόν ἀπολλῶν
 δειμάτο μὲν κεράεσσιν ἐδέθη λίσσας. Δὲ βωμόν
 ἐκ κεράων κεραόνας δὲ περὶ ὑπεβάλλετο τοίχους.

Ob id ergo inquit Marialis Dissimulet deum: quasi nō iam dei
esse id opus uideri queat/ quo alterū longē. prāstantius hoc est
amphitheatrū mortali manu factū. Saneq; per totū epigrammā
signatis usus est uerbis argutissimus poeta: qui Memphim silere
iubet/ qā barbara: nec iactari uult babylonā labore assiduo: quo
niam ipsa quoq; iactatio: intellectū laboris habeat. Et negat lau
dādos ob id honores. Triuē: quia mollēs: neq; n. mollibus prae
conia debent. Negat etiā/ quē aere pendeāt mausolea/ supra aera
ipsum/ hoc est ad astra usq; ferri oportere: ut sit hoc epigrammare
nihil utiq; pensitatus.

Caput. liii.
Quod positum nomē Agamemnonis/ in. M. Tulli diuinationi
bus/ pro Vlyxis est: tum in transcurso locus in epistolis ad Atti
cum: non inelegans super miniatula cēra/ correctus & enarratus.

a Vlus Gellius in noctibus illis: suis maxime candidis erro
rem notat: Ciceronis manifestissimū nō magnae rei/ neq;
errasse eum mirat. Sed errorē nō esse postea/ uel ab ipso animad
uersum: uel a Tironesuo. Nā cū Homeri uersus Cicero quospiā
uertat in latinum/ dicere illos Aiācem scribit apud eū poetam/ cū
re uera dicantur ab Hēctore. Facit hęc. A. Gelli liberras/ ut ne ipse
quidem gerat referre in his libris paullulū quiddā compar huic
eiusdem Ciceronis/ peneq; illi supiori germanum/ & geminū nisi
forte (quod auidius crediderim tanto in reuallo) mendum fue
rit exemplarium. Quāuis etiā in antiquissimo quoq; libro nō
dispanliter scriptū inueniamus; nec sane lubricus ex litterarū ui
cinitate sit in alterutrum nomē lapsus. Verba sunt Ciceronis in
libro diuinationum secundo. Nā illud mirarer si crederem quod
apud Homerū Calchantē dixisti ex passerum numero belli troia
ni annos auguratum: de cuius cōiectura/ sic apud Homerum/ ut
nos onosū uertimus loquitur Agamemnon.

Ferre uiri: & duros animo tolerare labores:
 Auguris ut nostri Calchantis fata/ queamus
 Scire/raros ne habeant/an ueros pectoris orsus.
 Ac deinceps uersus quoq; cereros Homericos/a se conuersos ex
 ponit. Quod igit hęc Agamemnonē loq; apud Homerū Cicero
 tradit: si modo ita scriptū Cicero reliq; hoc ne utiq; uerum pbañ:
 cum apud Homerū ipsum i secūda Iliados Rhapsodia: non Aga
 memnō: sed Vlyxes istius sentētię uersus pñūtiat. Neq; est quod
 qsq; aut stomachet; hęc apud Ciceronē quoq; deprehēdi: aut mi
 reñ: cum appareat ex ipsius epistolis/ nōnunq; huiusmodi erra
 ta memorię fuisse i Ciceronis libris/ uel ab Attico/ uel a Bruto ani
 ma uersa/ atq; curata: Sicut illud i oratione Ligariana de. L. Cur
 fidio: quod erratū fateñ esse suum/ Sed ut aiunt inq; *αὐτὸν ἰκὼν*
διὰ τῆς ἡμῶν. Sicuti quod i oratore arbitror/ Eupolin p Aristopha
 ne Cicero posuerat. Dein Atticus Aristophanen pro Eupolide re
 posuit. Itaq; etiā ueteri se Cicero dicit aliquādo/ ne suę syntaxis
 miniata illius cęrula pluribus locis norandę sint. Quod autē ici
 dit: ut de miniata cęrula meminerimus/ corrigēdus obiter/ & iter
 prędus nobis hic ex epistola ad Atticū libro penultimo locus
 est: i quo ita scriptum perperā inueniñ. His litteris scriptis/ me ad
 syntaxis dedi: quę quidem uereor/ ne nimia tua pluribus locis
 norandę sint: ita sum meteoros: & magnis cogitationibus impe
 ditus. Ego legendum puro/ Ne miniatula cęra tua pluribus lo
 cis norandę sint: ut sit intellectus: ad libros componendos: id
 enim gręc syntaxis Ciceronem se dedisse/ Sed uereri tamen ne
 miniatula cęra ipsius ad quem scribit Attici: quo sępe uteretur
 emendatore/ pluribus locis norandę sint/ quoniam meteoros/
 hoc est suspensus animi foret Cicero/ & magnis cogitationibus
 (ut ait) impeditus. Consueuerat opinor Atticus: si qui partū abso
 lute locus a Cicerone tractaretur/ ei loco rubellas cęras affigere:
 quod nunc quoque solemus: In codice autem/ quem fuisse aiunt
 Francisci Petrarchę primitus: certe Colucci Salutati dein fuit: &

post hunc Leonardi Arretini: Mox & Donati Acciajoli/uirorum
sue cuiusq; ætatis eruditissimorū/sic adhuc extat: ne miniata cer
uia tua. Quod si penultimę dictionis penultimā litterā pollulū
a sūmo pduxeris/hoc est de i/littera/l/feceris/ omne pculdubio
mendū sustuleris! Sed & puulgatis codicibus/sic i extremo rursū
uolumine epistolarū adhuc earundē legiē. Cerulas.n. tuas minia
rulas illas extrimescebā: ut iam omnis hoc testimonio superior am
biguitas aboleatur.

Caput liiii.

Ceratinæ qui sint apud Quintilianum.

C Eratinę qui sint apud Quintilianum libro primo/non re
mere qui tibi explicet inuenias. Qui autē gręca uoluerint/
latinaq; commentaria/ plane intelligēt ratiocinationis in
explicabilis esse eam speciē/ quæ nescio quas ansas / atq; uncoş
arte dialecticę perplexitatis inferret: Sic arbitror appellatā a mate
ria ipsa/qua uterentur uerborum: Sicuti est apud Senecam libro
epistolarū qnto ad Lucilium. Sederē inquit otiosus:& eiusmodi
questiunculas ponens: Quod non perdidisti habes: Cornuā nō
perdidisti: Cornua ergo habes: aliaq; ad exemplum huius acutę
delirationis concinnata. Sed de hoc item i atticis noctibus inue
nias. Cerata autē græce dici cornua: quis nesciat? Meminit huius
etiam Lucianus: in philosophorum Symposio: Sicuti de Soriter/
atq; Therizonte! Sed & in dialogo item mortuorum Castoris &
Pollucis/ita ferme inquiēs. Et cornua inter se producunt: & Cro
codilos faciunt/ & eiusmodi perplexa docent interrogare: ut ex
comibus scilicet/ hęc quam diximus Ceratinen ratiocinationē
nec ratiocinationem uerius q̄ tendiculam accipias. Quin etiam
in dialogo altero: cui uel somnium uel Gallus est nomen. Et do
cens inquit duabus negationibus/unam confici asseuerationē:
Noctęq; nō esse/si dies sit. Inrerdū etiā cornua mihi esse dicebat:

aliaq; id genus. Huiuscemodi aut dialecticis in pūctando quē
 stiunculis / quales frequēter ingeniorū acūmē excogitat / etiā Mile
 sius Eubulides plurimū usus / sicut a Laertio Diogene i Euclidē
 Megarēsis uita / ponunt / ut latine cōnemur itēpretari. Mētiēs:
 fallēs: electra cōuelata / acēualis / & ceratine: uel cōnea: & itē cal
 ua. Ex quo in hanc sententiam est apud Comicū nescio quē ut
 idem prodit Laertius. Contumeliosius aut Eubulides ceratinas
 interrogās & mendacibus / gloriolisq; sermonibus oratores uer
 sans: abiit Demosthenis habens uolubilitatē. Quem etiā locum
 Suida citauit. Sed & Zenō ille Cyrieus iter cauilla cetera dialecti
 corū Ceratinas itē & utidas numerabat. Sicuti idem i libro septi
 mo de uitis philosophorū pdidit Laertius. Quin hoc ipsum po
 stremo nobis insinuat Marcianus Capella libro quarto: cū inq̃r.
 Perdita ne qua unq̃ cornua fronte ferant.

Caput lv. Qui sint Crocodilite apud eundem.
 Pud Quisilianū eūdē libro itē primo etiā de Crocodiline
 mentio fit / obscuro & ipso pleniq; ignotoq; uocabulo. Ce
 tetū de hoc inuenimus apud Aphthoni grēcū enarratōrē. Do
 xapatrē: quāuis apud eū Crocodilites potius q̃ Crocodiline:
 Quod & uerius puto. Verba ipsius ita latine itēpretamur. Serra
 inq̃r & Crocodilites: sicuti est i egyptiaca fabula. Mulier quēpiā
 cū filiō / secūdū fluminis ripas ambulabat. Ei Crocodilus filium
 abstulit: redditurū dicēs / si uerū mulier rēponderet. Negauit illa
 fore ut redderet / atq; ob id æquū aiebat reddi. Hactenus ille.
 Moxq; idē Crocodiliten inquit hanc propositionem uocat. Cro
 codili huius gratia: quam etiam *σπίωνα* idest Serram uocari
 a græcis indicat. Adiuuat Lucianus in dialogo: cui titulus: uirā
 rum uenditiones / ita ferne Chrysippum loquentem inducens:
 eiq; respondentem quēpiam: qui se profiteatur emprōrē. Cōsū

dera igitur ait. Est ne tibi filius? Quorsum istud? Si forte illud iuxta
fluvium errabundum Crocodilus inueniat: rapiatque: dein redditurum
pollicetur: cum uerum dixeris: utrum reddendus ei uideatur: nec ne?
Quid enim sentire dices? Rem sane perplexam interrogas. Ex his ut ar
bitror liquet etiam Crocodilitem: sicuti supra Ceratinen sophisma
tos esse: parum explicabilis speciem: quo dialectici uereres: potissi
mumque stoici uterentur. Quod genus eleganter Quintilianus ex
quisitas ambiguitates appellauit.

Caput .lvi.
Cum gemino cornu Martialis dixerit in spectaculis: ubi de Rhinocero:
deque tauris arhiopiceis.

Artialis epigramma est in spectaculis: de Rhinocero: cuius
extremi uersus hi sunt.

Namque grauem cornu gemino sic extulit ursorum.

Iactat: ut impositas taurus in astra pilas.

Domitius ita enarrat: Gemino inquit cornu forti & uehementi. Ver
gilius. Gemino dentalia dorso. Vel quoniam Rhinoceros habet
duo cornua: ut apud Pausaniam solum legi: quorum alterum in signi ma
gnitudine ex naribus extrahit: alterum superne erumpit: exiguum: sed
ualidissimum. Faret sane Domitius apud unum se Pausaniam legisse
Rhinocerotem duo habere cornua. Quid autem Plinium: quod Solinum:
quod alios credimus unum Rhinoceroti cornu tribuere: duraxat: an
uidelicet ignorasse omnes: quod solus animaduertit Pausanias.
Quid porro. Septimio Florenti Tertulliano respondebimus chri
stianorum omnium: quorum quidam latine opa extent: ut antiquissimo:
sic ausum dicere in omni pene litteratura diligentissimo quoque libro ad
uersus Praxeam tertio uerba illa enarrans de uetere instrumento
Tauri decor eius. Cornua unicornis: cornua eius: in eis nationes
uentilabit ad summum usque terrarum: Non utique inquit Rhinoceros
destinabatur unicornis: nec minor taurus bicornis & que sequuntur.

Ceterum de eo Pausanias i boeoticis meminir/neq; aũt omninõ
 Rhinocerotas duo habere cornua: nã hoc manifesto refelli pore
 rat. Sed tauros dicit esse i aethiopia q Rhinocerores uocent. ὅτι
 σφίσιν ἐπ' ἄκρα τῇ ρινί. Sic. n. illius uerba sũt. ἐν ἑκάστῳ κέρασ
 καὶ ἄλλο ὑπὲρ αὐτό ὀνυμέγα ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς / ὅν δέ ἄρχῃ
 κέρατα ἐστίν. Quoniã inqt illis i summa nare singulis unicum
 cornu. Tũ aliud supra/nõ magnum. Verũ in capite ne initio qui
 dem cornua. Nõ igit Pausanias aut insigni magnitudine alterũ
 cornu/ aut alterum ait esse ualidissimũ: Quod ob id eminisctur
 fortasse Dominus/ ut his facilius ursus extolleretur. Neq; aũt de
 Rhinocerore ipso sentit Pausanias: Sed ut diximus de aethiopĩ
 co tauro: qui similitudine quapiam/ & ipse Rhinoceros a quibus
 dam uocabaĩ: Quare nos ita putamus exponendũ Martialem/
 ut ursum uidelicet a Rhinocerore cornu illo unico elatum/eiecta
 rumq; sentiat/ graue gemino cornu: hoc est graue tauro futurum/
 cui sunt cornua gemina: ut cornu sit dariui/ non ablatiui casus.
 Nam cũ tauri pilas cornibus ad astra euẽntlent: extollere ursum
 tamen nõ poterãt grauem gemino cornu: pprereaq; eum mirabi
 lius q̃libet uno cornu Rhinoceros extulit.

Caput lvii.

Quæ sint apud Sueronium tetraones: correctumq; erratum Plĩ
 nianis exemplaribus.

Erraones in Caligula Sueroni/quæ sint auẽs/omnino igno
 ratur. Verba ipsius hæc. Hostiæ erant phoenicopteri: pauo
 nes: tetraones numidicæ: meleagrides: phasianæ: quæ ge
 neratim per singulos dies imolarentur. Ceterum inuẽtu res erat
 haud difficilis: nisi Plinianos inemendatissimos haberemus co
 dices. Nam quod apud illum legimus libro decimo historiæ na
 turalis: ubi de Anseribus agit: Decet Erythraonas suos nĩtor:
 absolutaq; nigritia: Hoc i illo uetustissimo Pliniano exẽplan de

Medicæ gentis bibliotheca publica/pene legitur emendate/uide
licer una tantum cōmutata littera: qualia multa ī uetustis omni
bus uoluminibus īterpolata uocabula. Nam cū ipsa quoq; men
dosissima plerisq; sint locis: uestigia tamē adhuc seruāt haud ob
scura/uerē indagandæ lectionis: quæ de nouis codicibus/ ab im
probis librariis p̄sus oblitterantur. In eo igit̃ sic est. Decet & tra
bonas: ut si ordinē duarum primarū litterarum inter se cōmutes/
Tetraonas dissulret. Quare ita apud illum: Politiano auctore
legas. Decet tetraonas suus nitor/absolutaq; nigriria. In superci
lius cocci rubor. Alterū eorum genus uulturū magnitudinē exce
dit. Quorū & colorem reddit: nec ulla auis excepto Struthocha
melo/maius corpore implens pondus in tantum aucta/ut in ter
ra quoq; īmobilis prehendaŕ. Gignunt eas alpes/& seprētriona
lis regio. Hactenus ille de tetraonibus.

Caput lviij.

Origo & ritus ludorum secularium: prętereaq; ad id alia: citatūq;
eo/Sibyllæ oraculum: mox & obiter explicata quædam: rursusq;
alia refutata non inutiliter.

e Rit arbitror opere precium/ colligere hic etiam seculariū lu
dorum originē/ causamq; nominis/ & item quot annorū in
terietro spatio/quotiesq; facti/quo ritu/ quibusq; deis celebrari.
Nam & res est ipsa p se cognitu non indigna/cui studium modo
sit ullum uetustatis/ & ad itelligēdos poerarū locos nōnullos/
ingens attulerit adiumentum. Cū igit̃ bellū inter se Romani/Al
baniq; gererent/& utraq; ī procinctu iam staret acies/ extitit repē
te quidā monstrosa specie/pelle amictus furua/uociferās/ iubere
Direm patrem/deāq; Proserpinam/fieri factum sibi/priusq; pręliū
cōmittereŕ. Quo perterrefacti uiso Romani/ prius arā sub terra
ēdificauerunt/& statim sacrificio facto/pedum. xx. aggere contexe
rūt/ut esset omnibus/pręterq; Romanis ipsis ignotabilis. Sed. n.

euenit/ ut Valeſus Valeſius: unde nomen/ & origo Valerię fami-
lię: clauſſimus/ in gente ſabina & locuples homo ruſticę uite/ arā
hanc quā diximus/ ita diuinitus iuenerit. Erat ei nemus ante uil-
lam/ p̄ceris maxime arboribus/ quę ſtatim fulmine icte/ cōflagra-
runt: Nec multo poſt filii duo & filia correpti peſtilētię morbo/
ad deſperationem uſq; medicorū laborabāt. Cū ſeſe igit̄ latibus
familiaribus aduoluens pater/ p̄ liberorū ſalutē ſuā matrisq; pue-
rorū capita deuoueret/ uox e nemore quod tactū de cęlo/ ſtatim au-
ditur/ ſaluos fore eos ſpōdēs/ ſi Tiberi ad Tarētū puecti/ calfactā
Ditiſ & Proſerpinę foco de fluuio ipſo biberent aquā. Quoniā
uero lōgiſſime abeſſe Tarentū ſcilicet i extrema lapygia: nec pro-
xime eam urbē reperiri Tiberim ullū fluuiū ſciebat/ ſpem ſibi de
terrīmā fingebat/ etiam inde territus/ quod inferatū potiſſimum
uox illa poteſtatum/ meminifſet/ Sed impoſitos nihiloſerius in
lintrē filios/ Hoſtiā primo: mox ad Cāpi Martii regionem deue-
xit: ibi recreare ſitientes/ & eſtu febrīq; laborāres deſiderans: qua
placidiſſime annis labi/ exponit i ripa egrorōs/ ac dū tumultua-
riam ſibi regeticulam cōcinnat/ extincto igniculo/ admonetur a
gubernatore/ perēdū potiſſimum Tarentū (nā ita locus in pximo uo-
cabat̄) erenim fumū ſeſe illic aſpicere. Tū uero latior audito Tarē-
ti nomine Valeſius/ deos adorans/ & ſalutē ſibi liberorū iā iam
ppemōdum bona fide ſpondens/ agi p̄ſum iuber/ & illuc maxi-
me nauigium appellat. Quo cū pueniſſet/ haurit aquam feſtinato
de flumine/ ſretuſq; omine renacius arrepto: fumigās ibidē ſolū/
flatu ſollicitat in flāmam/ calfactāq; mox aquā/ porrigit in calice
pueris. Succedit aut̄ potui ſomnus. Vident in quiete illi ſpongia
ſibi a neſcio quo detergeri morbū: Tum præcipi: ut Diti patri/ &
Proſerpinę/ furuę ibidē mactarenē hoſtię/ trinocriumq; p̄petuū/
choris & carminibus/ cōcelebrare. Surgunt igit̄/ recupera ualē-
dinę: uſumq; illud patri renuntiant. Is homo locuples/ deſodi-
aciundis alte fundamētis humū iuber. Inuenta igit̄ ſic ara eſt ea
quā diximus/ cū titulo Ditiſ & Proſerpinę. Mactat ille (quod

erat iussus) furas continuo uictimas / & trinoctium sacris frequē
rat: tot enī numero filios media de morte receperat: ex eoq; Ma
nius Valerius Tarētinus appellatus: quod a dis manibus ī Ta
rento liberum suū ualitudinem ipetrauisset. Ad hunc igit̃ mo
dum quidam tradiderunt. Ar. n. M. Varro libro de scēnicis origi
nibus primo / Cum multa inquit portenta fierent / & murus ac
tutris quæ sunt inter portam collinam / & exquilinā de cēlo tacta
essent: & ideo libros sibyllinos Quindecemuirī adiissent: renū
tiauerunt / uti Diti patri & Proserpinæ / ludi Tarentini / in Campo
Martio fierent / tribus noctibus / & hostiæ furuꝝ imolarent̃. Hacte
nus de origine. Sculares autē / nō quia fierēt anno / uel centesimo
deniq; / uel etiam centesimo decimoq; nuncupati: quod utriq; si
cut assertores habet / ita re ipsa penitus coarguitur. Sed ob id mā
gis credi potest: quod plerumq; semel hominis ætate fierent: ut
multa alia quæ rara sunt / post sæculum euenire loquentiū consue
tudo usurpat. Tarentini aut̃ a loco ipso qui Tarentus ob id uo
cat̃ / aut quod ara ibi Ditis patris (quæadmodū supra diximus) ī
terra oculare / aut quod ripā Tiberis fluuius eo loco rereret / ex
quo ē Rumon dictus a ueteribus / & in sacris terra nominatus /
quod tuminaret / hoc est exederet & secaret ripas. Vnde ait Maro
Stringentem ripas / & pingua culta secantem.
Ceterū de rēporum interuallis / quibus isti ludi referrent̃: fides in
ambiguo est. Siquidē in carmine seculari Horatius undenos de
cies p annos fieri declarat / quod & cōmentarij. xv. uitorum / & di
ui Augusti edicta / & ipsius deniq; sibyllæ / quod adhuc extat ora
culum / cōfirmauerint. Contra uero cētēsimū redire post annum /
tam Valerius Antias / q̃ Tirus Liuius / & itē. M. Varro restati phi
benē. Quod. n. legimus apud Herodianū trium spatio aratū so
litos instaurari / uereor ut emēdata sit ibi lectio / nostramq; ob id
e græco interpretationem: cum uenia legendam censeo. Nec aut̃ (si
rempora dinumeres) aut quāta interualla retro fuerint / aut quan
ta esse debeant / omnino colligas. Instituti autem primi sculares

ludi/post exactos reges a P. Valerio Publicola/qui primus con-
sul fuit/existimant. Erenim laborantibus pestilentia ciuibus/apud
hanc ipsam quam diximus aram/ publice nūcupatis uotis/atru-
bouem Diti pro manibus/ concolorem p feminis iuuenecam Pro-
serpine mactauit/ludosq; & lectisternia trinocrio fecit/& aram cer-
ra sicut ante fuerat/exaggerata occultuit/iscriptam titulo isto. P.
Valerius publicola frumentarium campum Diti & Proserpine cō-
secraui/& ludos Diti & Proserpine Romanorū salutis ergo feci.
Secundos autem secundo & quinquagesimo post Romam cōdi-
tam factos anno/ admonitu sibyllorū carminum/ tradit græce
Zosimus/ missis occupata morbo ciuitate/ lectis ad hoc uiris/ q
libros consulerēt: ex quorū responso/ denuo regesta humo apud
aram hanc ipsam/ i extremo Campi Martii/ de more sacra/ & ludi
psoluri/ restitutaq; Romanis/ iterum est icolumitas. Cōsulem ue-
ro scriptor hic/ unum duntaxat exemplario fortasse mendo. M.
Publium Quintium nominauit/ cum Censorinus. M. Valerium/
& Spuriū Verginū cōsules pdat. Idemq; terrios/ & itē quar-
tos/ cōsulū rēporibus/ quos & nominatim citat/ auctoritatibus
Antianis Valeri/ T. Liui/ Varonis/ Pisonis/ Gelli/ & Eminē cōpro-
bat/ factos etiāq; cōmentarios Quindeceuirū sacris faciūdis/ in
testimoniū asciscit. At. n. quoniam lubricus i propriis nomini-
bus/ & itē i numerorū notis librariorum lapsus: uitiata ista/
ni fallor/ in Censorini cōmentario reperies. Ceterum diuus Augu-
stus/ abolitos eos paulatim/ (sicuti quidam putant) atq; intermis-
sos instaurauit/ magno ut Liuius ait/ apparatu. L. Censorino/ &
. M. Manlio Puellio cōsulibus. Arreio aut Capitone circūtrū spa-
riumq; subiciente/ ritum uero sacrorum libris indicantibus sibyl-
linis. Porro sextos Claudius se cōsule. iiii. & L. Virellio quasi
anticipatos ab Augusto/ nec legitimo rēpori reseruatos/ quāuis
ipse in historiis suis pdidisse memoret: intermissos eos Augustū
multo post diligētissime annorū ratione subducta/ i ordinem
redegit/ quare uox etiā ita pconis traditur/ inuitantis more

sollemni ad ludos/ quos nec spectauisset quisquam/ nec spectatu-
rus esset cum superessent adhuc qui spectauerant/ & qdam histio-
num producti olim/ tum quoq; producerentur/ Etenim Stephanio
nem/ qui primus rogatis saltare instituit/ utrisque secularibus lu-
dis/ Augusti uidelicet & Claudii/ saltasse accepimus/ qui. lxxxiii.
non amplius anno interfuere/ quam uis & postea ille diu uixit.
Septimos Domitianus se. xiiii. & L. Minutio Rufo consulibus/
computata ratione temporum ad annum nō quo Claudius pro-
xime/ Sed quo olim Augustus ediderat/ Deniq; in nomismatis
uariis/ apud Laurentium nostrū Medicem Stelographiam quoq;
istam uidimus. LVD. SAEC. FEC. COS. XIII. Ac de his Papiniū
sentire i siluula ad urbis praefectum gallicum/ cui titulus Soteria/
iam tum nostris auditoribus ostendebamus/ cum uolumen ipsū
scilicet abhinc nouennium/ publice interpretabamur. Verba ita
sunt.

Nec tantum induerint fati noua saecula crimen.

Aut instaurati peccauerit ara Tarenti.

Quo loco Domitius noster/ quanquā de Tarenti ara: discipulis
manibus meminit/ nihil omnino tamē super secularibus istis su-
spicatur/ iam uero apud Martialem/ quam pene idem suae littera-
turae/ ne dixerim ingenii quoq; obliuiscitur. Quem scilicet & tūc
& cum fastos anno post enarrabamus/ luculente (ni fallor) coae-
guimus. Est autem Martialis epigramma de marrona/ quae puto
binis ludis Claudii scilicet Domitianiq; interfuerat/ in eoq; etiam
hic uersiculus.

Bis mea Romano spectata est uita Tarento.

Quo loco parum cordatus homo hic/ trigesimo quoq; anno cele-
brati sacra ad Tarentum dicit consueisse/ quod nec aliquis etiam
fando audiuerit. Quin idem illos ex quarto eiusdē poetae libro
uersiculos pertractans.

Hic colat ingenti redeuntia saecula lustro.

Et quae Romuleus sacra Tarentus habet.

etiam posteriorem diiungit a priore/ & uti illo seculares ludos/
ita in hoc commenticia ista tricenaria sacra putat insinuari. Facit
autem Tarenti huius etiam Varro i latine lingue commentatio/
etiamque uel iterum in fastis Ouidius mentionem. Sed redeo unde
digressus. Centesimo decimoque post Domitiani ludos anno/ in
stautuit & eos imperator ille Septimius Seuerus/ cuius etiam nunc
Romę pulcherrimus spectatur triumphalis arcus/ cum filiis Anto
nino & Gera/ Chilone & Vibone consulibus: Quos ludos & ui
disse se memorat Herodianus/ & Dion aetate sua factos memorie
prodidit. Post Seuerum negat instauratos Zosimus: Quoniam
hic annorum ceterum & decē pene receptus aucoritate ambitus/
in consulatum Constantini christiani principis tertium/ & Licini
quem dein bello ipse uicit incurrisset. Nos tamen apud Eusebiū
i chronicis: & Eutropiū in historiā librō nono legimus Philip
po imperante (quāquā primus fuisse christianus imperator credit)
millesimum annum Romanę urbis ingenti ludorum apparatu/
& spectaculorum fuisse celebratum: bestiasque in circo innumerabi
les interfectas: & ludos i Cāpo Martio theatrales tribus diebus/
ac noctibus populo peruigilante concelebratos: quibus ludis sæ
cularibus etiam dicitur Philippus Iunior/ is qui nunquamrisisse
creditur: patrem Philippum seniore petulantius cachinnante/
uultu auersato norauisse. Restat uti de ritu carpi paucula pertran
gamus. Instātibz itaque ludis/ tota Italia precones missitabant/
conuocatum ad ludos/ qui nec spectati/ nec spectandi iterum fo
rent. Tum estatis tempore/ paucis antequā spectacula edebantur die
bus/ Quindecim sacris faciundis in Capitolio & Palatino tem
plo/ pro suggestu confidētes/ piamina diuidebant populo/ que
erant/ Teda: sulfur: & bitumen/ nec tamē ad ea seruis quoque acci
pienda ius ullum. Coibant autē populus/ cum in quę supra retu
limus loca: tum pręretea in Dianę templum/ quod erat in Auen
tino: & cuique tritum: faba: hordeūque dari mos. Tum ad istar Ce
reris initiorū peruigilia fiebāt. Vbi uero iam aduenit festus dies

triduum trinoctiumq; sacris intenti/ i ripa ipsa maxime Tiberis
agitabant. Sacrificia uero Ioui: Iunoni: Apollini: Latonæ: Dianæ:
prætereaq; Parci: & quas uocant Ithyias: tum Cereri: & Diti: &
Proserpinæ suscipiebantur. Igitur secunda primæ noctis hora/ p̄ti
ceps ipse tribus ans ad ripam fluminis extructis/ totidē agnos/
& una Quindecemuii imolabant/ & sanguine imbutis aris/ celsa
uictimarum corpora concremabant. Constructa autē scēna in thea
tri morem/ lumina & ignes accendi/ & hymnos concini/ ad hunc
usum tum maxime compositos/ & item spectacula/ edi sollempni
ter solita: data celebrantibus hæc mercede/ tritico: faba: hordeo:
quæ supra inter uniuersum populum diuidi ostendimus. Mane
uero capitolium ascendere/ sacra ibi de more agitare/ tum in thea
trum conuenire/ ad ludos i honorem Apollinis & Dianæ faciun
dos/ consueuerunt: sequenti die nobiles matronæ/ qua hora præ
cipitur ab oraculo/ conuenire in Capitolium/ Supplicare deo/ fre
quentare lectisternia/ canere hymnos ex ritu/ mos habebat: Ter
tio deniq; die in templo Apollinis Palatini ter noueni pueri præ
textati/ totidemq; uirgines/ patrum omnes/ matrumq; græca Ro
manaq; uoce carmina & Pæanas concinebant/ quibus imperium
suum & incolumitatem populi/ dis immortalibus cōmendabāt.
Quod si quis fortasse quaesierit/ quod genus tūc aut ludorum fie
ret/ aut sacrificiorū/ sciat & ludos celebrari omnibus theatris atq;
omne genus/ & sacrificia templis omnibus consuesse/ noctu pari
ter atq; interdiu: Nam de scēnicis & circensibus minime dubitaē.
Cum Domitiani ludis histriones interfuisse meminerimus/ præ
tereaq; circensium die/ quo facilius centum missus peragerentur/
singulos a septenis spatiis ad quina legerimus correptos. Illud
uniquè in Augusto memorabile: qui ludis istis iuuenes utriusq;
sexus prohibuit/ ullum nocturnum spectaculum frequētare/ nisi
cum aliquo maiore natu propinquorum. Enim uero his prout in
mentem de subito uenerunt expositis/ iam nec ille uatis Ausoni
uersiculus ambiguus relinqueretur.

Trina Tarentino celebrata trinocia ludo:
Ii nec obscura apud Horatiū ratio existerit: cur Parca Ilithyia
Dianaq; ex Auentino: cur & pueronū uota: & Quindecimuiros
memorauerit: & itē sibyllinos uersus: qui nūc quoq; apud eundē
Zosimū uetustissimis qdē codicibus citra ulla fastigia: qualesq;
de industria subieciimus inueniuntur.

αλλωποταν μηκιστος ικηι χρονος ανθρωποισι
ζωης εισ ετεων εκατον δεκα κυκλον οδενων
μεινησθαι ρωμαιε και ειμαλα λησεαι αυτου
μεινησθαι ταδε παντα θεοισι μεν αθανατοιςι
ρεζειν εν πεδισι παρα ουμβριδος αωλετον νλωρ
οπωηιστημοτατον νυξ ηηικα γαιαν επελθηι
ηελισν κρυψαντος εδν φασ ενθασε ρεζειν
ιεραι παντογονοισ μοιραισ αρναστε και αιγας
κυανεας επι ταις δειλειθενιασ αρεσασθαι
παιδοτοκουσ θυεωιν οπη θεμισ ανθιδεγαηι
πληθωμενηι χαιρος σνσ διερευνοιτο μελαινα
πανλευκοι ταυροι δε διοςπαραβωμον αγεσθων
ηματιμνδεωι νυκτι θεοισιγαρι ουρανιοισιν
ημαρισπωλεται θυεων τροωρσ ως δεκαι αυτοσ
ιερευειν λαμαλισ δε βωων δεμασ αγλαον ηρησ
δεφασθω νηος παρασεν και φοιβος απολλων
οστεκαι ηελιος κικλησκεται ισα δεδεχθω
θυματα λητοιλνσ αιδομενοιτε λατινοι
παιανες κουροις κουραισιτε νηον εχοιεν
αθανατων χωρισδεκοραι χορον αυται εχοιεν
καιχωρις παιδων αρσην σταχυς αλλαγονηων
παντων ζωντων οισ αμφιθαλνσ επι φυτλη
αιδεγαμον ζευγλαισ δεδμημεναι ηματι κεινωι
γνυξ ηρησ παρα βωμον αοιδιμον εδρισσσαι
δαιμονα λιωεσθωσαν απασιδε λυματα λουναι
ανδρασιν ηδε γυναιφι μαλισταδεηλυτερηισιν
παντες δεφοικοιο φερεσθων οσα κομίζειν

k i

ΕΣΤΙ ΘΕΜΙΣ ΘΝΗΤΟΙΣΙΝ ΑΠΑΡΧΟΜΕΝΟΙΣ ΒΙΟΤΟΙΣ
 ΔΑΙΜΟΣΙ ΜΕΛΙΧΙΟΙΣΙΝ ΙΛΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΑΚΑΡΕΩΝ
 ΟΥΡΑΝΙΔΑΙΣ ΤΑ ΔΕ ΠΑΝΤΑ ΤΕΘΗΣΑΥΡΙΣΜΕΝΑ ΚΕΙΣΘΩ
 ΟΦΡΑΤΕ ΘΗΛΥΤΕΡΗΣΙ ΚΑΙ ΑΝΔΡΑΣΙΝ ΙΔΡΥΘΩΣΙΝ
 ΕΝΘΕΝ ΨΟΡΣΥΝΗΙΣ ΜΕΜΝΗΜΕΝΟΣ ΗΜΑΣΙΔΕΣΤΩ
 ΝΥΦΙ ΤΕ ΠΑΣΥΤΕΡΗΣΙ ΘΕΟΨΡΕΨΤΟΝΟΣ ΚΑΤΑ ΘΑΚΟΝΣ
 ΠΑΜΠΛΗΘΗΣ ΑΥΡΙΣ ΣΨΟΥΔΗΤΕ ΥΕΛΩΤΙ ΜΕΜΙΧΘΩ
 ΤΑΥΤΑ ΤΟΙ ΕΝΦΡΕΣΙΝ ΗΙΣΙΝ ΑΕΙ ΜΕΜΝΗΜΕΝΟΣ ΕΙΝΑΙ
 ΚΑΙ ΣΟΙ ΠΑΣΑ ΧΘΩΝ ΙΤΑΛΗ ΚΑΙ ΠΑΣΑ ΛΑΤΙΝΗ
 ΑΙΕΝ ΥΨΟ ΣΚΗΨΤΡΟΙΣΙΝ ΕΨΑΥΧΕΝΙΟΝ ΞΥΥΟΝ ΕΨΕΙ.
 Cur at nō & latinos eos rēpremus reddere: si nō elegāter utpote
 extrēporales / ex fide tamē: seruato ēt q̄tū liceat / icomp̄rē illius!
 sed uenerādē uetustatis colore nonnullo! aut squalore potius.
 Igit̄ ita q̄ uolere eos / rogatis illis adhuc qdē rusticanis adscribat.
 At ubi iam humanæ longissima tempora uitæ
 Orbis agens annos referet centumq; decemq;
 Sis Romane memor: (licer alta obliuia temptent)
 Sis memor: ut qua senium Tiberina coartat
 Ripa / feras dis in campo sollemnia sacra
 Cum nox atra premit terras / tecusq; later sol:
 Agnē / caprigenumq; pecus genitalibus parcis /
 Hostia furua utreq; cadāt / tum numina placa
 Lēta puerperiis (quod fas fuar) Illythias
 Terra suem ferat / & scropham sibi fertilis aram /
 Sed Iouis ante aram candenti corpore tauros
 Luce imola: nam lux superis gratissima diuis.
 Iunonis templum nitida ceruice iuuenca
 Imbuat: atq; itidem Phoebus placetur Apollo /
 Quem uocitant etiam solem: latoa propago
 Prænas pueriq; canant / pueræq; latinorum
 In templo! Sed enim pueri pueræq; seorsum
 Concelebranto choros. Verum hæc sit patrima proles /
 Matrimaq; at nuptæ genibus Iunonis ad aram

Oranto innisa: diuamq; in uota uocanto
 Februa quin etiam uir quisq; & femina / quanq;
 Femina praeipue / accipito. dehinc edibus omnes
 Primitias uitae placidis placamina diuis
 (Qua fas est) & cœlitibus portanto beatis
 Ante domi tamen illa memor tibi habero repostar
 Quæ dare mox usu liceat poscente / uirisq;
 Femineoq; gregi: tum digna sedilia diuis
 Perq; dies iuxta & noctes multesima turba
 Complento: & lepidis miscento seria ludis
 Quæ tibi si stabili sint omnia condita mente /
 Cuncta tuo italiæ tellus / cunctiq; latini
 Subdent colla iugo / & uictoris sceptrâ timebunt.

Caput lix.

Non Vergiliû. sed Ouidiû uideri Priapei carminis auctorê. Tû
 uersiculû illû / q; sit apud Martialê: Ride si sapis o puella ride: Na
 sonis esse pculdubio: sed ex epigrammatis potius / q; aut ex atti
 bus / aut ex tragoedia Medea / uideri citatû: moxq; nouû qppiâ
 & mirum de Medea Nafonis adscriptû.

q Vê Priapeia uocant epigrammata / Vergilio / pleriq; tribuunt / in
 rer quos êr est arbitror Seruius. Ceterû ego in Senecæ libris
 illis / q; iâ diu delituerat / nup i lucē q; nō admodû sinceri pdiere
 qbusq; oratorû / & rhetorû sentētiâs / diuisiones / colores suasona
 rû cōplecti (nisi forse mēdosû credamus quod habet exēplar uni
 cû) subditicia esse nec Vergili / sed Ouidi deprehēdo. Siq; dē illius
 i uolumine secūdo uerba ita sūt. Hoc genus sēsus memini quēdā
 prœtorîû dicere: cū declamaret cōtrouersiā de illa / quē egit cū uiro
 male tractationis: quod uirgo esset / & dānata. Postea petit facer
 doriû. Nouimus iqt istā maritorû abstinētiā: q; êt si primā uirginî
 bus rimidis remisere noctē / uicinîs tamē locis ludūt. Audiebat il
 lû Scaurus / nō rātû disertissimus homo / sed uenustissimus: q; nul
 lius unq; ipunitâ stultitiâ trāsire passus ē: Scatî Ouidianû illud.

k ii

Dum timet alterius uulnus inepra loci.
 Et ille excidit: nec ultra dixit. Huc usq; Seneca. Nouimus aut huc
 esse uersiculū ī priapeio epigramate: cuius p̄cipiū ē.
 Obscure poteram tibi dicere.
 Sed & stilius ipse (nī fallor) & p̄sus Ouidiana quēpiā in eis uersi-
 bus germana lasciuia. Quatenus at sit huic auctoritati fidēdū/ le-
 gentiū sit iudiciū. Nos ut nō p̄ uano scripsimus hoc: ira nec p̄ con-
 fesso. Cerre sic Ouidio cōuenit etiā ī cerens osceniori: sic Vergiliū
 cōtra dedecet/ a uirginea quoq; uerecūdia Partheniā uocatū/ titu-
 lus istius opis/ ut q̄libet iniurato testi & suspecto/ pudeat tamē
 profecto nō credere. Sane illud in cōfesso/ scripsisse epigrammata
 quoq; alia Nasonē/ de q̄s uersiculū citat hūc Priscianus.
 Larre ferox ceto Cossus opima tulit.
 Et apud eundem ludentem legerat sane Quintilianus istud.
 Cur ego non dicam furia te furiam?
 Nec alibi certe crediderim/ q̄ fuisse in epigrammatis/ quem citat
 hendecasyllabum phaletium Martialis/
 Ride si sapis o puella ride.
 Nam quod p̄ceptum respicit aliquod ex artibus Domitius/ id
 utique uel auctoritate refutatur Marciani Capelle/ qui uidelicet
 in saturā pro uersiculo Nasonis eum: non pro Martialis/ agno-
 scit. Audiui etiam/ qui crederent de tragoedia esse Medea/ quam
 Tacitus/ quā laudat Quintilianus/ & quā fuisse (quod miror) pene
 Vergilianis cōsurā uersibus auctor Tertullianus ē: & nos in Nu-
 trice significauimus! Sed hoc mihi nō fit uersimile. Quis. n. uel
 ī grāca uspiā/ uel ī tragoedia latina phaletios legit/ aut qd omni-
 no tragicum sapit/ hic uersiculus: a retinca illa grauitate resiliēs pe-
 nitus atq; abhorrēs. An uero nō & Marcianus ipse negat p̄p̄mo
 dū clare de tragoedia hūc esse/ si uerba modo ipsius fideliter reci-
 tata/ diligēter quoq; expēdāz. An nō ille saturā suā/ quod austerā
 & cēsoria: quodq; nīmīū tragici sup̄cilii/ lusus castigauerat/ qua
 si repcutiēs/ & ad frōrē (quod diciē) exporrigēdā iuitās: Peligni
 iqt de cerero iuuenis uersiculo resipisce: & (nī tragicū corrugatis)

Ride (si sapias) o puella ride.

Ni tragicum inquit corrugaris. id est nisi frontem caperas tragica
seueritudine. Quod significat rugarum tristitia/ & squalore aspe
ras. Igitur si de tragoedia sit ipsa uersiculus/ quo reuocare uno ma
xime saturam suam poeta hic/ ab austeritate illa tragica molitur/
sane iocus hic (ut arbitror) Frigidus hibernas cana niue cōspuer
alpes. Iam si quis de sinceritate/ lectionis istius ambigar: libros
uelim Marciani uerustissimos inspiciat/ e publica Medicæ gentis
florentina bibliotheca/ sic enim profecto fidem nostram credo
sua diligentia adiuuabit.

Caput lx.

Agon uerbum: quo Victimarius uti solitus: de quo etiam in fa
stus Ouidius.

o Vidi in primo fastorum

Nominis esse potest succinctus causa minister.

Hostia celitibus quo feriente cadat.

Qui calido strictos tincturus sanguine cultros

Semper agat/ ne rogat/ nec nisi iussus agit.

De hoc mactandæ uictimæ ritu/ deq; itē uerbo/ quo sacerdotis mi
nister uteretur/ apud unū dūtaxat Senecā i libro eodē oratorū / rhe
torūq; tertio/ factā repio mētionē p hæc uerba. Deinde cū schola
sticorū sūmo fragore/ & tu qsq; es camifex/ cū strictā substuleris
securū/ anteq; ferias/ patrem respice. Belle deridebat hæc Asinius
Pollio. Filius inqt ceruicē porrigat. Camifex manū porrigat/ de
inde respiciat ad patrē/ & dicat Agon/ Quod fieri solet uictimis!
Sed ioco quoq; remoto/ aiebat rē uerissimā/ nō posse carnificē ue
nire/ nisi eo tempore/ quo iā exorari pater/ nō posset. Hęc Seneca:
Quo colligitur/ uerbum quo uictimarius id ēritū urebat Agon
fuisse/ hoc est ago ne. Quare belle Ouidius.

Semper agat/ ne rogat/ nec nisi iussus agit.

k iii

Caput lxi.

Erratum in codicibus Plinianis / super cicuta / uinoq; quodq; mē
dose apud Macrobiū Aconitum pro Conio:

u Erba ex epistola Androcidis ad Alexandrum magnū: cla
ri sapientia uiri uitiose posita i Plinianis his codicibus re
periunt hoc modo. Vinum potaturus rex / memēto re bibere san
guinē terrā. Sicuti uenenū est homini Cicuta: ita / & uinum: Leuis
pfecto sentētia / nimisq; uiolēta / & coacta: addo etiā insipida / fal
saq; Vinum esse homini uenenū / sicuti cicutā. Sed. n. in uetustissi
mo illo Medicæ familiæ Pliniano codice / citato a nobis iā sape
sic inuenias. Cicuta homini uenenū est / cicutā uinū. Nam ut ho
minē cicuta: sic cicutā uirus meri potus extinguit. Ex eoq; psua
dere Alexādri nitiē Androcides / ut tanq̄ re potētissima parcius
uraē uino: quod ueneni / uenenū sit. Vnde / nō dispari sensu terrā
esse sanguinē docuerat. Quo circa de uerbis eius ita Plinius con
cludit / Neq; uinibus corporis utilius aliud / neq; uoluptatibus p
nitiosius / si modus absit. Consimiliter etiā idem i libro qnto / &
uigesimo de cicuta narrās ut homini exitiosa: Remedium est ait
prius q̄ pueniat ad uitalia uini natura excalfactoria. Quod idē
Dioscorides pdidit. Diuus igit Ambrosius in libro / quē de uti
litate ieiunii cōposuit: Etiā inq̄ maior uis uini / q̄ ueneni. Deniq;
uenenum uino excludit / non uinum ueneno. Sed & Plutarchus
in Sympotiacis libris: eadem ferme quē Plinius de Cicuta. Tum
eum locū: sicutiq; alios p multos / ppe aduerbū conatus exprime
re est i Saturnalibus Macrobius. Quanq̄ in omnibus quos qui
dem hacrenus uiderim Macrobianos codices / Aconitū pro cicu
ta / repitur: sicut in uetustissimo etiam Bernardi Michelocrii bene
litterati hominis / & amici nobis / Sed. n. opinor mendum esse id
exēplarum: nec. n. mihi / tam fuisse ineruditum Macrobiū psuase
rim: ut quod esset græce Conion / ipse Aconitum uerterit. Liben
tius crediderim / græco usum uocabulo / sicuti quoq; Ambrosius

in Hexahemero Coniū dixit: quod ex Basiliano paris argumen
ti libro & tituli/cicutam Rufinus trāstulit. Lubricus autem sane
lapius/ī Aconitum de conio.

Caput lxii.

Qui sint Arietini testiculi: qui digitus medicus/apud Tullium.

c Ibero ad Herēniū libro tertio/de memoriæ artificio tractās/
ita imaginem quādam instruit. Et reum inq̃r ad lectū eius
statuemus: dextra poculum: sinistra tabulas: medico testiculos
arietinos tenentē. Quo loco uideo hesitare litteratores quospiā
etiam haud extreme sortis: quid sit quod legimus: medico testi
culos arietinos tenentē: Medicus autē unus e digitis quinq; uo
catur/ hoc est ut arbitror/ minimo p̃ximus. Porphyrio. n. sup̃ Ho
ratiā illud ex ultimo sermone.

Qui siquid forte laretur/

Indice monstraret digito.

Sic ait: Hoc ideo quia certis nominibus singuli digiti appellabā
tur: & sūt hæc nomina. Pollex. Index. Famofus. Medicus. Mini
mus. Quidam uero e græcis credo iunioribus nomina digitorū
ρωμαιστι sic esse scribit. ἀντίχειρ. δεικτικὸς. ἰατρὸς. δακτυλιώ
της. ὀπίθης. ut si dicas. Pollex. Index. Medicus. Anularis. Audi
cularis. Quod eq̃dem nec affirmo: nec refello. Tantū notādum/
Medici ab eo dictū/ qui sit medius aut famofus: nō qui minimo
p̃ximus. Apud ipsos aut̃ legunt̃ hæc nomina. ἀντίχειρ. λιχάνος.
σφάκελος. ἐπιβάτης. μύψ. De testiculis aurem arietinis legis
in uocabulo Scortes in Festi compendio/ sic. Scortes idest pelles
testium arietinorum/ ab eisdem pellibus dicti. Tantum apud
Festum. Sed. n. Pedianus/ Sportas/ sportulas/ sportellas/ nummū
esse ait receptacula: & saccos/ sacculos/ saccellos/ & crumenas/ &
uelleas/ & scortas/ & manticas/ & marsippia. Ut nihil sit dubiū
quin e digito eo/ qui sit minimo p̃ximus suspensas haberi uelit

Scorreas / hoc est e testibus arietinis pelliceas crumenas.

Caput lxiii.

Aliter citati a Varrone Terenti uerba: quæ aut in exemplaribus habetur / aut Donatus agnouerit.

m Arcus Varro in libris de lingua latina sic ait: Apud Terentium scortatur / potat / olet / unguera de meo. Scortari est sapius meretriculam ducere. Sic ille / ac deinceps alia in eam sententiam. Ceterum Terentiani omnes adunum codices / non scorta hæbent / ut Varro legit / sed obsonat. Locus autem in adelphis est: obsonat / potat / olet / unguera de meo. Quam lectionem etiam Donatus agnoscit. Quid hic igitur dicemus: mendum ne esse in Terentianis oibus codicibus / an (quod uix credere ausim) memoriola uacillasse Varronem quoque ipsum πολυγραφότητον a Cicerone appellatum / sicuti eundem Ciceronem Gellius depræhendit: Vt fateamur etiam / maximis quibusque ingeniis / officere incuriam nonnunquam / prodesse usquequaque diligentiam.

Caput lxiiii.

Declarati uersus Ausoni: sed & Ouidi super Choliambo aut Scazore.

a Vsoni poetæ sunt trimetri uersus ira.
Cui subiugabo de molarum ambagibus:
Qui machinali saxa uoluunt pondere
Tripedes Caballos / terga ruptos uerbere.
Quid hic eum significare opinemur? Nepe ut arbitror uersus illos:
qui Choliambi uel scazores appellatur: ut si dixeris claudicantes:
Quales apud Persium in principio: Qualis ille inter Martialis / ab ipso nominari citatus:
Apollinatem conueni meum Scazon.
Est. n. Scazon trimeter iambicus / senis & ipse constans pedibus:

sicuti rectus iambicus! Sed hoc uno dispar/ut et scribit Hephestio/
quod rectus postrema sedem/iambo/pythichio ue occupat/Sed
in antepenultima/cictos accipit pedes: quoru modo id metrum
sit capax circa syllabarum quantitates indifferens! Sed claudus hic
iambicus clausulam postulat spondiacam: uel trochaicam prius.
Penultimu autem pedem/non dissyllabum modo/sed iambu plane/
uel spondeu. Quod uero ait Hephestion: Spondeum recipi sede
quinta choliambi/ nunquam equidem apud latinos inuenire me come
mini/Sed ipse uersiculum hunc adducit graecum.

ἐπ' ἄκρον ἔλκων ὥσπερ ἀλλαντα ψύχων

Et Quintilianus Aristides graecus auctor in libro de musica super Iam
bico loquens trimetro: Claudum fieri ait quando in extremo spon
deum recipit. Denique Ouidius quoque in priore libro de amorum
remediis de utroque iambo sic scribit.

Liber in aduersos hostes stringatur iambus/

Seu celer extremum/seu trahit ille pedem.

Sunt autem utriusque ad maledicentiam/libertatemque facti: truces/ & crue
ri. Quare ob id stringendos etiam ait Ouidius in aduersos hostes.

Dionysius item halicarnassensis in libro de interpretatione: uehe
mens autem acris metrum esse Choliambos ait. Idemque mox Hipponactem/
cum lacessere conuiciis inimicos uellet/infregisse ait de industria
metrum/ac pro recto claudum fecisse & abnumetum/ hoc est acti
monie consentaneum/conuicioque. Nam sicuti dissoluta figura parat
actimoniam: sic (ut ille inquit) dissoluta compositio: Quare Cabal
los utique Choliambos eos/ Ausonius nominat/ quorum translationem
duxerat ab essedo: & uehiculo: cui caballi adiunguntur: & ut tar
dos ostenderet/ de molarum ambagibus captos dicit. Pretereaque ter
ga ruptos uerbere/ tum eosdem tripedes uocauit/ quia graece trimetri:
quauis senos habeant pedes: nam bini quique pro singulis uiden
tur in iambis capi/ Qui machinali saxa uoluunt pondere: propterea
dixit/ uelut molas describeret/ quas uersare ipsos indicauerat: uel
ut eos uiolentos/ ferocesque ostenderet allegoricos: quasi quod lapides

ingentes torquent & uolunt i hostem. De trimetro item utroq;
sic idem Aufonius alibi greco uersiculo.

ἐιλιπὼδὴν σκάζοντα καὶ ὅν σκάζοντα Τρίμετρον

Quod latine sic uerras.

Loripedem scazonta/ & non scazonta trimerrum.

Descazonibus eisdem sic i epistola quapiã ex libro qnto apud
iuniorem Plinium: Proinde aut rumpe moras/ aut caue/ ne eosdẽ
istos libellos/ quos tibi hendecasyllabi nostri blanditiis elicere
non potuerunt/ conuicio scazontes extorqueant.

Caput lxy.

Qui sit habitus in statuis pacificator: deq; eo sentire Statium in
prima Silua.

f Tatiſ in Siluula prima: quæ in equũ maximũ scripta est:
Iuuat ora rueri

Mixta notis belli/ placidãq; gerentia pacem.

Tum idem.

Dextra uerat pugnâs.

Quem locum Domitius sic enarrat. Dextra uerat pugnâs hoc ẽ
inermis est in statua/ uel ad dextrã est templum Pacis/ quod nõ
placẽrĩt. Ceterũ sicui placet hic sensus. Dextra uerari pugnâs/
quia sit inermis/ aut item quod de rẽplo ipso tradĩt Pacis: quãq;
nec auctori quidẽ placet suo: feram non moleste scilicet huic sen
rentiã meam nõ probari. Nam ego notari habitum puto: qui pa
cificator in statuis diceretur. De quo ita legimus apud Quintilia
num. Fit & ille habitus/ qui esse i statuis pacificator soler: qui in
clinato in humerum dextrum capite/ brachioq; ab aure prorẽso/
manum infesto pollice proreudit: qui quidẽ maxime placet iis/
qui sedicere/ sublata manu iacrant. Hacrenus Quintilianus. Ex
rat at̃ adhuc pacificatore habitu (ni fallor) statua illa Rõmẽ: quẽ
pro gẽde Lateranensi inter prima urbis spectacula cõuiscitur.

Locus i Plauti Mustelaria/ & i re alter i Milite/ uindicari a uitio.

i N mustelaria Plauti: locus est mēdose scriptus/ plerisq; co-
dicibus: ad hūc sane modū. Viden ornāmēta in foribus: uī
deo. Specta qua arte dormiunt. Dormiūt. Ille quidē ut conuenit
uolui dicere/ Sed cum de his/ neq; sensus eliciat ullus: & festiuū
Plauti dictū/ uitio librariorum pereat: faciā (ut arbitror) operepre-
tium/ si scripturam icolumem de Plautino codice citato a nobis
iterum reposuero. Est aut prorsus hęc. Viden coagmenta in fori-
bus. Video: Specta quā arte dormiunt. Dormiūt. Illud quidem
ut conuiuent uolui dicere. Nam quia conuiuere dicunt qui dor-
munt: ut apud Cinnam lectus est uersiculus:
Iam grauis ingenti conuiuere pupula somno:
Propterea cum in foribus iuncturas esse minime laxas/ id enim
coagmenta sunt Tranio seruus ostenderet: dormire eas ridicule
prius/ dein etiam conuiuere: ioculariter dicit ex oculis dormitā-
tium ducta metaphora. Similiter corrigendum puto locum alre-
rum ex Plautino milite: qui sic uitiose legiē. Mirus oleo uictira-
te te tam uili tritico. Quid iam? quia lusciosus. Verbero edepol
tu qdem cecus/ nō lusciosus. Nam cum nullus hinc elici sensus
queat: legendū arbitror sic. Mirust lolio uictitare te/ tam uili triti-
co. Siquidē hoc ubiq; idem apud Plautū mirust: pro mirum est re-
peries. Atq; lolio uictiri oculos etiā ait Ouidius fastorū primo.
Et careant lolis oculos uictantibus agri.
Norat id Fulgentius quoq; non contrēnendus grāmaticus. Qua-
re cū Sceledrus seruus lusciosum/ uictatisq; oculis cōseruum Pa-
lēstrionem uelit significare/ mirum esse ait uictitare eum lolio: cū
sit ipsum triticū tam uile: lolio autē uictitare eum colligere se uel
inde affirmat illudens: quod sit lusciosus. Lusciosi porro seu lu-
scii: qui uitium hoc habent oculorum ut clarius uesperti q̄ meri-
die cernant.

Capit. lxxvii.

Cornicem uideri apud ueteres cōcordiæ symbolū: nō ut omnes apud Iuuenalem existimant Ciconiam.

p Ro comperto iam habetur: Ciconiam deniq; esse: qua concordia representaret apud priscos effigies: atq; ita uersiculum Iuuenalis omnes interpretantur. Quaq; salutaris crepirat Concordia nido. De eo tamē nullum omnino asserunt testimoniū: quod auctoritatis adminiculo sustentet. Ego Cornicē magis accipio/ ductus Heliani gręci scriptoris testimonio: qui libro de animalibus tertio/ de hac auis: sic p̄p̄modū scribit. Cornices inq; inter se fidissimę sunt: & cū sociatę coierint/ maximo se opere diligunt. Neq; id genus animalia uideat quispiam: licenter misceri/ & remere. Quin hoc quoq; dicunt: qui res istiusmodi callēt: altera extincta: cōparem uiduā degere. Ceterum id quoq; audio/ ueteres in nuptiis post Hymenęum Cornicē inuocare: signūq; id cōcordiæ dare iis consuesse: qui liberū querēdorū gratia conuenissent. Tum qui sedes auis & uolatus obseruāt inauspicatū esse caprantibus auguria dicunt: unius tantum Cornicis obsequium. Sic ille. Sed et in nominis aureis duobus: Faustina Augusta/ manifestā p̄sus imagunculam/ nuper mihi Laurentius Medices ostēdit cum titulo ipso concordia.

Capit. lxxviii.

Versus ex Callimacho super crinibus reginę Berenices: atq; inde mendum ex Catulli exemptum uersiculo.

e Legiam Callimachi de crinibus Berenices inter sidera receptis mira elegantia uertit in latinam linguam/ nobilis poera Catullus/ quīs pleraq; sint in ea corrupta/ mēdosaq; & remere scripta libranorum inscitia. Sed argumentū ipsius partim apud

Hyginiū latinū auctorē/ partim ē apud Theonē/ neq; nō Achillē
quoq; grācos Arati enarratores iuenias: grāca sane ipsa Callima-
chi elegia/ nō extat ad nos/ q̄tū cōpererī/ Sed etate intercidit. Apud
Theonē tamē Arati eiūsdē interpretē p̄cipiū illius tale repetio.

ἢ μὲ ΚΟΝΩΝ ἔβλεψεν ἡ ἐρί Τὸν ΒΕΡΕΝΙΚΗΣ
ΒΟΣ ΤΡΥΧΟΝ. ἢ ΚΕΙΝΗ ΠΑΤΕΙΝ ἔθηκε θεοῖς.

Prætereaq; ī commētariis sup Apolloniū Rhodiū ex Lucilio Tar-
rhgo/ Sophocleo/ ac Theone collectis/ ubi de chalybibus agitur li-
bro secūdo/ sic adeo est inuenire. μέμνηται αὐτῶν καὶ καλλίμα-
χος χαλῶν ὡς ἀπόλοιτο γένος τηλόθεν ἀντέλλοντα κακὸν
φυτὸν οἷον ἔφηναν. Ex quo uersiculū sic illū legēdū q̄s dubitet/
Iuppiter ut Chalybon omne genus pereat: Vt sit Chalybō græce
dictū. Atq; hoc inscribere legūt qdā Telonī: Vulgarissimi codices ce-
litū retinēt cōtra ēt metri rationē. Sed hāc scio nostrā obseuatio-
nē iā pridē esse puulgarā: quā tamē a nobis ortā/ uel ille ipse scit
q̄ uulgauit/ libeterq; ēt fateē uir doctissimus undecūq; Picus.

Caput lxx.

Oarion sinceriter esse apud Catullū: quod Aorion isti legūt: qui
bonos uiolat libros.

Nelegia eadē Catulli ex Callimacho: Oariō legīt p eo quod
sit Onō. Quā quoniā itegrā adhuc ī uiolatāq; dictionē nō nul-
li temere attētare iā incipiūt: cōtra hāc sinistra īpitorū audaciā stā-
dū mihi est/ oī (quod aiūt) pede: uel Callimachi eiūsdē auctonita-
te/ q̄ sic ī hymno ipso ī Dianā/ ēt nūc extāte ait. οὐδὲ γὰρ ὥτοσ
οὐδὲ μὲν ὠαρίων ἀγαθὸν γάμον ἐμνήστεινσαν.

Sed & Nicander Theriacon libro consimiliter.

βοιωτῶ τεύχονσα κακὸν μόνον ὠαρίωνι. Et Pindarus ī Isthmiis
οὐ γὰρ φύσιν ὠαρίωνεσσιν ἔλαχεν. Et alibi. ὀρέαν πελειάδων μὴ
τηλοῖ ὠαρίωνά νεῖσθαι: Quare putat Eustathius qnto ī odyssēā
cōmētario παρὰ το ὠαρίζειν appellatum. Nō igitur Aorion/ sed
Oarion uera lectio.

Caput lxx.

Cuius in Bruti nomis mate symbolum sint pileus & pugiones.

l i

I Iquis nomisma Bruti reperiat ipsius celatū imagine: prære
reaq; pileo/ & duobus pugiunculis/ ne diutius i explican
da ratione/ causaq; laborer: legat historiatū Dionis librum, xlvi.
Nam ex his inq; Brurus significabat: ab sei & Cassio patriā libe
ratam. Sed. n. pileum gestari ab his solitum: qui libertatē nacti/
uulgariū/ manifestusq; q̄ ut sit auctoritatibus confirmandū.

Caput lxxi.

Quæpiam uulgo legi adhuc apud Maronem cōtra regulam con
traq; rationem metri.

p Vdet referre: q̄ manifestum: sed nō dū ramē a quoq; (quod
sciā) nisi nobis indicibus animaduersū mēdū Vergilianis
codicibus inoleuent libro Aeneidos octauo.
Quod fieri ferro/ liquido ue potestur electro.
Ceterū i uolumine illo: quod ē in itima Vaticana bibliotheca/ mire
uerustū/ & grādibus characteribus p̄scriptū: nō potestur offēdas/
sed porest uisitatius uerbū: Quē ēr uerior esse lectio/ uel ide p̄ba:
quod electū/ ubiq; prima syllaba lōga/ ram apud grēcos poni/
q̄ apud nostros. Neq; qd q̄ iterpreses sup uerbo potestur alioqui
nouo/ inusitatoq; loquunt. Haud ramen præterit me/ ueteres hoc
quoq; prulisse/ sicut Pacuuiū i Chryse: sicut ēr Lucretiū: quēadmo
dū & poreraē lectū a Nonio Marcello est in Cęcilianis analibus.
Sed & alter locus iridē uitiō cōsimili laborat/ apud eūdē poetā.
Scēptra Palatini/ sedemq; petiuit Euandri.
Cum i uolumine eodē nō petiuit trisyllabū/ sed petit dissyllabū
scriptū iueniaē. Quod & metri uis cogit: alioq; prima syllaba Euā
dri/ cōtra oēm uel rationē/ uel cōsuetudinē/ breuis forer. Est uero
in utroq; uersu spōdeus q̄nta sede. In uerbo autē petit syllaba ipsa
posterior/ uel qā sit i fine/ uel qā coaluerit una ex duabus/ iure p
ducta ē. Marcianus autē Capella syllabā docet ubiq; esse cōmunē
quæ desinat in/ T/ litterā/ sicut in illo cernimus Vergili.
Nam tibi Thymbre caput Euandrius abstulit ensis.

De philyra & lemniscatis coronis.

p Hilyra quid sit uideo nesciri a plerisque peruersisque etiā a nō nullis interpretibus accipi. Nā uocabulo eo sic utitur Horatius i primo carminū.

Displicent nexæ philyra coronæ.

Et Ouidius item qñro fastorum.

Ebrius incinctus philyra conuiua capillos

Saltrat:

Quo apparet usum ipsius apud ueteres in coronamentis fuisse percelebrem. Iam primum igitur si conferas / quæ super philyra Theophrastus in tertio de plantis: quæ uelut Plinius in decimo sexto naturalis historie narrat: facile nimirum cognosces: eādem apud nos esse Tiliam: quæ philyra sit apud græcos. Ac sic etiam Theodorus Gaza quærum uis homo doctus & diligens iter prætaret. Porro autē tuniculæ ē quædam ex libro ipso Tiliæ arboris uel ad eius imitamentū factæ: quibus aut lēnisci fierēt: id est fasciolarum decoris pēdulæ: aut libelli: græco uocabulo peculiariter appellatæ philyræ. Testatur partē ex his eodē libro Plinius his uersibus. Inter cornicē & lignū tenues tunicas / multiplici mēbrana / e quibus uincula Tiliæ euocant: tenuissimæ earū philyræ / coronarū lēniscis celebres antiquotū honore. Rursusque idē libro primo atque uigesimo de lēniscis & philyris ita meminit. Crassus diues primus argēto / auroque folia imitatus ludis suis coronas dedit. Accesserūt quoque & lēnisci: quos adici ipsarū coronarū honos erat: ppter hertuscos / quibus iungi nisi aurei / nō debebāt. Puri diu fuere ii: Celare eos primus instituit. P. Claudius Pulcher: bracteasque ē philyræ dedit. Porro lēniscatas coronas / ē (ni fallor) i nomismatis Laurētī Medicis idē idē uidemus: de quibus mētio quoque apud Suetoniū / sicuti itē a Pōpeio Festo lēniscorū uocabulū diligēter exponit: de quibus lemniscis itē idē nō nihil Terrullianus quoque i libro de Corona militis.

Nicas aut in cōmentario: quē p ordinē litterarū cōposuit: grēce ille qdem: sed in hunc ferme intellectū Philyrā interpretat. Philyra inqt planta librū papyro similē habēs: ex quo etiā funes complicāt. Esse aut ductilē philyrā laniciū modo/ uel nelem potius/ innuit & Tertullianus idē in libello eo: q de pallio inscribitur. Quin Herodianus etiā grācus auctor olim a nobis i latinū conuersus/ & Innocentio octauo Pontifici maximo dedicatus: libro ipso historiae primo/ mentionem libelli facit e Philyra tenuissīma/ utroq; uersum replicabili. Sed & Capella Marcius libro de philologiae nuptiis secūdo: Cernere erat iquit q libri/ quātaq; uolumina/ quod linguarū opera ex ore uirginis defluebāt. Alia ex papyro/ quē cedro perlita fuerant uidebant. Alii carbasinis uoluminibus iplicati libri: ex ouillis multi quoq; tergonibus: Rari uero i philyrae cortice subnotati. Tū ista quoq; Vlpiani uerba repenas i titulo digestorū/ de legatis: & fideicommissis: librorū appellatione cōtinent oīa uolumina/ siue i charta/ siue i mēbrana sint: siue i qualibet alia materia. Sed & si i philyra/ aut tilia/ ut nōnulli cōficiūt/ aut i alio corio: idē. n. erit dicendū. Deniq; ē Eustathius in cōmētario secundo Homericę Odyssee/ facta prius de nauticis rudētibz mētionē/ corticē Tiliae dicit: quā grēce philyram nominat: plurimā in id genus funiū suppeditare materiā. Receptū aut uidet ex eo/ uti coria quoq; singula/ uel tunicas/ aut membranulas/ ēt materię disparis a Tilia/ philyras uocēt/ aut philuras/ y/ grēca in/ u/ cōmutata/ ueteri & puulgata latinorū cōsuerudine: Sicuti de papyro agēs Plinius libro. xiiii. Preparant ex eo inqt chartae diuisę acu in prærenues/ sed q latissimas philuras. Nā illud utiq; ad hęc enarrāda neutiq; ptineat/ quod idē ait Plinius libro xiiii. Philyra cocos/ & polline nimiū salem cibis eximere.

Caput lxxiii.

Vocabulum quod est expernata/ Catullianis uideri exemplatibus reponendum.

q Vod nūc tradituri sumus / fortasse a nōnullis / ut incertū / &
 uacillans / paritq; adhuc exploratū deridebūt / & exhibitabi
 tur. Sed ego / mihi de eo dicendū putauī / ne uestigiū istud antiq
 raris pene iam abolitum quaecunq; sit extinguerē. Ostendit
 mihi Romę abhinc quadriēniū Manilius Rallus gratus homo /
 sed latinis litteris adprime excultus: fragmētum quoddā Sextri
 Pōpei Festi (nā ita erat ī titulo) sane q̄uerustū / sed pleraq; mutila
 tū: prorsūq; a muribus. Quod me magnope tenuit / siq̄dē relli
 quæ ille qualescunq; ex integro ipso uolumine supabant: quod
 auctor Festus cōposuerat: nō ex hoc aut cōpendiario: quod nūc
 in manibus coactū uiolēter / & decurratū / scilicet ab ignobili & in
 docto quodā: nec isto quoq; nomine / satis bene de litteris meri
 to. Nonnullas quoq; ex eodē fragmēto Pōponius lētus uir anti
 quitatis & litterarū bonarum cōsultissimus / sibi pagellas retinue
 rat: quas itidē legēdas mihi describēdasq; dedit. Ex lectione igit
 ea suspicatus utiq; sum: uerbū me Catullianū: quasi postluminio
 in suas sedes reuocaturū: Siq̄dē ubi exponit in hoc cōpendiario /
 uocabulū supernati: quod eos significare ostēdit: qbus femina
 sunt succisa ī modū suillarū pnatū: atq; ex Ennio uersus allegat.
 His pernas succidit iniqua superbia poenī.
 Hoc utiq; loco uetus codex circūrosā plane habet expositionē:
 sed ita ramē / ut appareat ex reliquiis litterarū male coherētibus /
 Carullū quoq; post Enniū adduci / citariq; eum uersiculum: qui
 nūc mendose sic legitur.
 Infossa liguri iacet separata securi
 Nā ut de carminis residuo nihil mihi arrogē temere: uidebar sane
 rū syllabatim quæq; olfactās: ēt p explorato afferre posse: supper
 nata legēdū in eo nō separata. Quātū ex paucis illis poterā uelut
 ri minuralibus / aut ramētis colligere: q̄tūq; ēt uel ex oblitteratis
 pene iā uestigiis ariolari. Quod si cui pēdere adhuc ueri fides ui
 deat: at pēdeat eq̄dem malo: q̄ aut cadat aut iaceat. Nos aliquod
 in eo certe (nec arbitror iniuria) ponimus firmamentum.

Caput lxxiiii.

Historia non illepidi super Zeusi pignore & Helena.

z Eufis ille pictor Heracleotes adprime nobilis etiam Helena pinxit imaginem Crotoniatis nimirum laudaram: de qua Cicero in rhetoricis contra Hermagoram: luculentissime scripsit. Sed quod obiter in Heliani libris omnifarie historiae superioribus annis apud Iohannem Laurentium uenitum magnae quidem in pontificia curia auctoritatis: nec minoris tamen in litteris eruditionis! Sed & emunctae naris hominem Romae legimus: id nobis neuitum indignum usum: quod hic etiam legere. Neminem autem spectatum Zeusi admittit: nisi qui manupretium dedisset. Ex quo uulgo etiam tunc Helena: meretrix uocata: quoniam quaeuaria.

Caput lxxv.

Emendata uox in Ibide: simul explicata sententia neuitum nota haecenus.

e Narrauit Domitius libellum Nasonis in Ibin: praefatus ex Apollodoro se Lycophrone: Pausania: Strabone: Apollonio: aliisque grecis: etque latinis accepta scribere. Multa in eo comera rioruana: ridiculaque confingit: & cominisci extempore: comodoque suo: quibus fidem facit: aut se fronte penitus amisisse: aut tam magnum sibi fuisse interuallum inter frontem & linguam (sicut ait quidam): ut frons comprimere linguam non potuerit. Furor est adhuc aliquos tam cecos istius hominis inueniri amatores: ut ad ista non dum: suos qualescunque oculos adaperiant. Furor est profecto furor: dare occasionem impudenter ceteris: fouendo errores etiam alicuius: quoniam fuerit interdum sententiae non poenitendae. Sed quod istis facias litterationis: non litteraturae magistris: qui nullo magis: quam talibus nugis supercilia tollunt: ut cochleae cornua: quorumque plumbae prorsus ingenia: quam magis excolunt: tam magis obbrutescunt.

At enim ne penitus ludamus operā/ dissimulatis his/ quos sua
facit uilitas contēnendos: exsequemur reliqua ppositi. Mihi igitur
ille unus locus iter ceteros mouere stomachum solet: qui sic
médose nunc legitur.

Vtq; loquax in equo est/ elisus guttur Agenor:

Sic tibi claudatur pollice uocis iter.

Vbi sic ait Domitius. Agenor lapsu eq; iferta ori manu extictus
est. Ita ne tandem uir doctissime: Sed oro te mi Domiti grēci pro
fer si potes aut latinum/ modo idoneū/ fabulæ istius auctorem/
nec recusabo iā/ quin me non dixerim gregales/ aut admiratores
tui/ Sed uiri quoq; litterati/ quibus hic labor exsudet/ p indoctis
simo iam/ proq; etiam impudentissimo damnēt: & quidē cunctis
suffragiis: quoniā a re dissentiam. Mihi sane recta esse & emenda
ta scriptura uidetur: si rationi libera cōiectura sit/ nō Agenor/ sed
Acemo: ut de Anticlo dictum accipiamus. De quo est etiā apud
Homerum libro quarto Odysseæ. Nā cū ad equū illū troianum/
trabibus cōtextū/ grauidūq; militibus ipulso numinis accessisset
Helenā/ uoces imitari uxori cuiusq; occœpit/ ut inibi delirescen
tium desideria euocaret/ refrenaret memoriā: responsa tentaret eli
cere/ Sed. n. reliquis patientiā/ silentiumq; præstantibus: cū solus
Anticlus in respondendi lubrico articuloq; iam foret: statim est
ab Vlyxe præuentus/ & manibus impressis suffocatus. Itaq; inter
cepto uel interstructo potius indicio periculū depulsum. Ceterū
Tryphiodorus quoq; grēcus auctor/ in poemate/ quo de Illo
capta scribit: Anticlum hunc ortygiden appellat/ uxoremq; eius
nominat Laodamian/ ita inquit.

ὀρτυγίδης Ἀντικλος ὃν αὐτοῖς Τηνεῖωτα
ἴπῳ ἀκρύσαντες ἐνεκτερίσαν ἀχαιοί

Et idem alibi sic.

Ἀντικλος δὲ κέντρον ἔδρατο λαοδαμείῃς
μῦθος ἀμοιβάην ἀνεβάλλετο γῆρυν ἀνοίξας
ἀλλοδυσὺς κατέπαλτο.

Et alia deinceps addit: per quæ fabula omnis similiter ut ab Homero uersibus permultis explicatur. Sed & nos in Ambra licatrigimus.

Indiciq; metu præclusum pollice fauces

Anticlon orrygiden.

Côsimilia uero istis apud Domitium multa: quæ facile arguant: quo fuerit illius pcessura licentia/ præserti sic inuitata fauonibus iperitorû: nisi morari apud superos adhuc qdē iuuenis desisset.

Caput lxxvi.

Non Antilochum ab Hectore: sed aliter uideri legendum in prima heroidum.

i N prima heroidum Nasonis epistola sic legitur.

Siue quis Antilochum narrabat ab Hectore uictum: Sed uictû/ necatûq; ab Hectore Antilochû/ pfecto neutriq; reperitur. Quare aut Amphimachû credideri legēdû/ aut nō ab Hectore: sed Memnone. Constat enī ex tertiadecima Homeri Rhapsodia/ occisum ab Hectore Amphimachû Creati filium: qui de grecis ducibus unus etiam in catalogo numeratur. Constat item in perfectuma Memnone/ filium Nestoris Antilochum. Quamobrem ut in eo quod obrinuerat hactenus mendum deprahēditur manifestarium: sic his a nobis ita pro tēpore suffectis: quæ lector uelim boni cōsulas! aliqua nī fallor gratia si non ueritatis/ at certe uerisimilitudinis assentatur.

Caput lxxvii.

Quo argumento dicendum Vergilius non Virgilius.

u Ergilius dicendum nescit/ an Virgilius/ ut nunc uulgo loquuntur: hoc est/ cum uocali secūda/ an cum tertia potius in prima syllaba: uideo adhuc inter eruditos ambigi. Ceterum ut

ego Vergilium/ dicam magis per/e/quod iam placere quibusdā
per nos etiam doctis incipit: q̄ Virgilium per/i/ quod uulgo ni
mis obtinuit: in causa sunt ueterrima aliquot monumēta/nostre
obseruationi patrocinantia: quę libens equidē subiciā p̄pter pro
pudiosos nescio quos/ & eruginis plenos: odio omni/fastidioq;
dignissimos: qui quanq̄ semper elementari sunt: uindicare tamē
inter indoctos fautores audent sibi censuram litterarum: Sic ut
istam quoq; qualem cunq; nostrā uetustatis deprahendendā/ ac
reuocandā (si liceat) diligentiam/studiumq; non cauillentur mo
do/ sed & ita reprehendant acerbe: quasi flagitium facere putēt:
quod his oriū oblectemus: uel (ut ipsi magis contrēptim) quod
ob hęc otio nostro inuideamus: dum in rebus/ adeo frivolis/ &
leuibus operam sumimus: quasiq; tempus/ rem pretiosissimam/
in superuacua erogamus. Qui tamen si legissent aliquādo maxi
mos uiros de singulis quoq; litteris ītegra uolumina composu
isse: ac ne Cēsarem quidem ipsum ueritum ī hanc tenuitatē descen
dere/ darent fortasse mihi ueniam/ non occupatissimo homini/ si
quādo inter altiora studia: etiā res īstiusmodi tractarem/ paruas
q̄dem/ sed quibus etiā magna iuuentur. Neq; n. reprēhēdi me iu
te puto/ si hęc etiam/ sed si hęc sola confecter: ad quā non ut ab
otio ad studium/ sed ut a studio ad otium me refero: & ī quę nō
tam feror ex professō/ q̄ casu incido/ ceu si litoribus ex cōmodo
inambulans/ conchas interim/ colligam securus. Neq; tamē in id
ego supercilium subduco: nec inde me censei/ facile paterer: ut q̄
non apinas modo hęc esse & tricas/ ut ī prouerbii ludicro est: ue
rū ēt pene nihil & noui/ & fateor/ Sed tamē hoc ipsum tam nihil/
præstat agere q̄ longas ad ipsorum fortasse exemplū trahere oſci
rationes: Et grūnare in ceno turpiter: aut q̄ omnino nihil agere:
ne nihil prorsus agendo/ male discamus agere. Reddenda igitur
testimonia sunt nobis: necubi fides claudicer/ ac ne quid non in
expedito sit noscere uolentibus. Inuenies igit̄ Volsinis mensam
quampiā matmoreā/ uetustissimis/ peneq; exoletis caracteribus

intra eadem Christine uirginis: quæ pro ara est apostoli Petri/ ubi
VERGILI legitur. Inuenies etiam Surti nomē hoc Vergilius ita
notatū in mēsa irē lapidea: qua uidelicet & ipsa irā eadē uirginis
uice utuntur altaris. Idq; nos utrunq; non sine aliquot arbitris/
etiam de proximo inspeximus. Neq; n. antiquatum dūtaxat in
spectationum auriti testes! sed & oculati esse cōcupimus. Quin i
pandectis quoq; his/ quæ nunc florētiae publice asseruanr: libro
ipso Iustiniani principis Archetypo/ nō aliter q̄ per/e/ notatur id
nomen. Sicuti etiam i uolumine Maroniano/ litteris maioribus
perarato: qui Romæ in intima Vaticana bibliotheca mire uetus
ostenditur. Prætereaq; commentarium Tiberi Donati nunc i ma
nibus habet Landinus: homo & eloquens & eruditus: & floren
tiæ iam diu doctor bonarum litterarū celebratissimus: cui se præ
ceptor adulescentiæ meæ rudimenta magnopere debent: & qui
nunc in professione quasi dixerim collega/ locata iam i tuto sua
sibi fama/ nobis adhuc in studio laboriosissimæ decertatibus ita
fauet/ ut qdquid ipsi laudis acquirimus/ quasi suū sibi amplecti/
atq; agnoscere uideatur. Is igitur (ut diximus) cōmentarium Ti
beri Donati habet in manibus/ & ipsū grandioribus notatum
uerustis characteribus: cuius auctoritas hoc haud dubiū relinqui
rit. Quod item i codice Diui Augustini de ciuitate dei: ex publi
ca Medice familie bibliotheca: neq; nō in Columellæ ex priuata
eiusdem gentis/ litteris utroq; langobardis exarato: Tum in Se
necæ epistolarū libro peruerere/ cuius mihi copiā fecit Nicolaus
Micheloctius/ Laurēti Medicis a secretis elegātis homo ingenii:
multisq; item aliis/ uenerandis antiquitate uoluminibus! Identi
dem nunc Iacobo modesto Pratenfi/ familiari nostro/ & studiorū
adiutori: nunc aliis item nostris auditoribus/ utrunq; aut res fe
rat/ aut exigatur ostendimus. In collectaneis aurem quæ nuperri
me ad Laurentium Medicem Iucundus misit uir unus opinor ri
tulorum monumentorumq; ueterum supra mortales ceteros non
diligētissimus solū! sed etiā sine contoruersia peritissimus: relata

quoque inuenio elogia duo/que romæ (sicut ille indicat) in marmo-
ribus inueniuntur. TI. VERGILIUS DONATVS. Et iterum.
.C. PAPIRIUS CESTVS VERGILIAE OPTATAE VXORI
SVAE BENEMERENTI DE SE. Quâvis autem monimenta ista
rara seculorū uerustate roborata/mihi satis ad presidium sint: atta-
men res ipsa quoque astipulatur & ratio. Nam sicuti a uere dictæ Vergi-
liæ stelle: sic a Vergiliis ipsis uel ite a uere propriū hoc nomen credi-
derim inclinatum/porius herde quā a uirga/quod quidā nugantur lau-
rea. Nam id cum apud auctorem minus idoneū inueniatur/ tum refel-
litur hoc ipso: quod multi ante hunc editum poetam/eodē sunt
appellati nomine. Quādiu igitur aut nō testimonium grauius:
aut non ratio ualentior exhibetur/utique a uetusta magis cōsue-
tutine/quā a noua incertitia standū est: unde hæc sarrago loquendi
uenerit in linguas. Etenim magna pars iuniorum caligamus ad
ueri conspectum. Quin (ut reliqua exsequar) Verginius quoque
nomen huic finitimum/ non Virginius in marmoreo nuper labro
pro eade ipsa diuæ Mariæ Maionis insculptum Romæ animaduer-
timus.

Caput lxxviii.

Additam falso negationem primo digestorū uolumine: quo
capite/de officio proconsulis agitur & legati.

p Aulus iuriscultus libro secūdo ad edictum ita scribit/
Legatus mādara sibi iurisdictione iudicis dādi ius haber.
Sed hæc uerba in primo digestorū uolumine: quo capite de officio
proconsulis/ & legati/ tractatur: addita perperā negatione in plerisque
codicibus inuenias. Sic uidelicet. Legatus mādara sibi iurisdic-
tio ne iudicis dandi ius nō haber. Cererum in pandectis istis Floren-
tinis: quas etiā archetypas opinamur/negatio prorsus est nulla.
Quo fit ut interpret legū Florētinus Accursius/mendosū & ipse
nactus codicē/pene dixerim miserabiliter/se torqueat.

Caput lxxix.

Cur Seleuci regis facies in nomismatis cornigera.

f Eleuci regis facies in nomismatis cornigera: Causa eius apud Appianū in Syriacis. Nāq; ait ab eo ferū taurū de sacrificio Alexādrī Magni pinculis elapsū: retentū manibus ambabus/ & occisū. Atq; ob id inq̃t. προστιθέασιν ἐπιτόνος ἀνδριάντας ἐπιφῶδε τὰ κέρατα. Quod significat/ ob id eius staturis deniq; apponi cornua.

Caput lxxx.

Fabula ignotior de Tiresia & Pallade: qua sensus aperitur Propertianus.

p Roperrius in libro elegiarū quarto/ sic ait:

Magnam Tiresias aspexit Pallada uares.

Fortia dum posita Gorgone membra lauat.

Extra adhuc hymnus Callimachi poeta/ cui titulus εἰς λουτρὰ τῆς παλλᾶδος. In quo fabula Tiresiæ multis elegiacis uersibus i hāc ferme sententiā tractat. Fuisse nymphā quāpiā Thebis/ cui nomē Chariclo/ Palladi præceretis gratā. Matrem Tiresiæ. Sed cū se Pallas aliquādo/ & Chariclo itē/ i Heliconio Hippocrene/ nudæ p̃ ἑστῆ lauarent/ ac tum casu uenator Tiresias ad eundē fontē sitiens accessisset/ Mineruā scilicet imprudēs nudā conspicatus/ statiq; oculis est captus. Nā ita Saturniis legibus cautū inq̃t: ut qui deū inuitum cernat/ ingēti mercede cernat. Cui simile quippiam de dearū conspectu etiā Abammon egyptius i epistola scribit ad Porphyriū philosophū: Quā ramen existimat Proclus Iamblichi potius esse q̃ Abāmonis: ex quo Vergilius.

Transq; caput iace: ne respexeris: Quod & Leucorhea Homericamouit Vlyssen. Sed ut illuc/ unde abi redeā/ Cū in hāc Tiresias calamitatē incidisset/ mora lacrimis Chariclus nymphę Pallas/ & uatē eum/ & λόγευū/ & post obitū quoq; prudentem sapientemq;

prestir: & baculo insuper donauit/quo ueluti duce/uestigiis in
offensis gradere. Quod & nos in Ambra sicattigimus/ cum de
poeta loqueremur Homero

Baculum dat deinde potentem

Tiresie magni: qui quondam Pallada nudam

Vidit: & hoc raptam pensauit munere lucem.

Suetus inoffensos baculo duce rendere gressus.

Et item sic in Nutrice Tiresian periphrasticos insinuauimus.

Quid cui post uisos nudatę Palladis artus

Cernere nil licitum?

Quin hinc apud Nonnū libro qnto Dionysiacon/ ita exclamās
inducitę Acreeon: ut felicē Tiresian dicar: q̄ citra mortē tantū amif
lis oculis Mineruam aspexerit nudam: quę etiam lumen adēptū
in animum ipsius transulerit: Atq; adeo sic ait,

ὄλβιε Τειρεσία . σὺ μὲν ἔδρακες ἐκ τοσ ὀλέθρου

γυμνον ἀναινεμένησ οἰκτεῖρ μονοσ εἰδοσ ἀθίνης Et paulo post.

ζώεις σὺν βλεφάρων ὀλέσας φάος ὑμετέρων Δε

ὀφθαλμῶν ἀμάργμα νόω μετέθηκεν ἀθίνῃ

Hactenus aut̄ super hoc poetę loco/ scripseramus: cū nobis Picus
noster Mirādula/ quāsi Cynethius alter/ i illo ipso quo iā hęc ipri
mēda fuerāt articulo/ aurē uellit/ & admonuit/ ut elegiam quoq;
ipsā Callimachi/ quę uidelicet una extat apud gręcos (q̄tū eqdē
sciā) sed & rarissima est iuentu/ subiceremus: & q̄q; spariis iniqs
exclusi tēporis/ uerrere eā quoq; tamē in latinū tēptaremus. Ego
uero q̄ nec scribere alieno stomacho libēter soleo/ nec extēporali
rati satis cōfido/ nō distuli tamē id onus quoquomodo subire:
Quoniā cū quid a me Picus exigit/ nec licet mihi nescire quod
nesciā/ nec nō posse quod nequeā/ uel quod homini me carissimū
sentio/ uel quod plus eū uidere i rebus meis/ q̄ me ipsū/ mihi per
suadeo. Verrimus igit̄ pene aduetbū/ & quod grāce dicit̄ παρὰ
τὸ δα/ nō sensu modo/ sed numeris ē: quod ē difficillimū/ colori
busq; seruatis: Tantūq; nūc admonemus lectorē: pauca uideri
mihi adhuc mēdosa i gręcis exemplaribus: quę nō erat pudori

m i

nostri corrigere! sed & septimū ipsū a fine uersiculū reliquo ino-
dūtaxat uocabulo exoleuisse. Quē nos tamē latinū p cōiectura/
suffecimus. Illud itē scito ē opus/ nostrū hoc esse iterpretamētū/ &
a nobis deniq; fluxisse/ priusq; ī ullius cōmētariis ebullire: quod
& siluæ p se ipsæ quas citauimus tot abhinc ānos edire p̄babūt:
quarū uidelicet alterā magno sumus olim cōuentu/ publice mul-
tis excipiētibus iterpretari. Sit ergo nostri iuris/ quod nostri fuit
muneris: ne quarta omnino luna (sicuti puerbiū ferē) nati creda-
mur/ ut aliis rātūmodo ad Herculis exēplū laboremus. Iā illud
quoq; miror/ cur & Domitius/ & alii qdā post illū/ quocūq; momē-
to/ quacūq; occasione scribere audeāt hoc aut illud/ imitatio-
ne Callimachi dictū fuisse a Propertio: cum pręter hymnos pauculos/
nihil profus extet ad nos poetę istius: nec autē plane qdā quod
amoris argumēta cōtineat/ Sed aures ad Callimachi iā uersiculos
subscriptos ueteri more sine ullis accentuiculis artigamus.

καλλιμαχου εις λουτρα της παλλας.

ο υαι λωτροχοι τας παλλας εϋτε πασαι
εϋτε. ταν ιωων αρτι φρυσσασμεναν
ταν ιεραν εσακουσα. και α θεος ευτυκος ερπει.
ξουσθε νυν ω ξανθαι ξουσθε πελασγιαδες
ουποκαθαναια μεγαλωσ απενιψατο παχεισ
πριν κονιν ιωπειαν εφελασαι λαγονων
ουδοκαδη λυθρωι πεπαλαγμενα παντα φερουσα
τευχεα των αδικων ηνησ απο γηγενεων
αλλα πολυ πρατιστον υφαρματοσ αυχενασ ιωων
λυσσμενα παγαισ εκλυσεν ωκεανω
ιδρω και ραθαμιγγασ. εφοιβασεν δε παγεντα
παντα χαλινοφαγων αφρον απο στοματων
ω ιταχαιαδες και ην μυρα μηδαλαβαστρως.
συριγγων αιω φθογγον υπαξονιον
μη μυρα λωτροχοι ται παλλαδι μηδαλαστρως.
ουγάρ αθαναια χριματα μικτα φιλει.
σισετε μηδε κατοπτρον. αει καλον ομμα το τηνας.

ουδοκατ' ανιδαν φρυξ' εδικασεν εριν.
 ουδ' εσ' ορειχαλκον μεγαλα θεος ουδε σιμωνντος
 εβλεψεν· διναν εσ' διαφαινομενην
 ουδ' ηρη· κυωρις δε διαυγεια χαλκον ελοισα
 πολλακι των αυταν δις μετεθηκε κομαν
 α δε δις εξηκοντα διαθρεφασα διανλωσται·
 οια παρ ενρωται τοι λακεδαιμονιοι
 αστερες· εμπεραμωσ' ετριψατο λιτα λαβοισα
 χριματα τας ιδιαις εκγονα φυταλιας·
 ω κοραι· τοδ' ερευθος ανεδραμε πρωιον οιον
 η ροδον η σιβλησ' κοκκος· εχει χροινη
 τοι και νυν αρσεντε κομισσατε μουνον ελαιον
 ωι καστωρ ωι και χριεται ηρακληος
 οισετε και κτεναοι παυχρυσεον ως απο·χαιταν
 πεφνηται λιπαρον σμασασμενη πλοκαμον
 εξηθ' αθαναια παρα τοι καταδυμιος ιλα
 παρθενικαι μεγαλων παιδες ακεστοριδαν
 ω θανα· φερεται δε και α διουηδεος ασωισ
 ως εθος αργειων τουτο παλαιότερον
 ευμηδης· εδιδαξε τειν κεχαρισμενος ιρευσ
 οσ ποτε βουλευτον γνουσ' εωι οι θανατον
 δαιμον· ετοιμαζοντα φυγαι τεον ιρον αγαλμα
 αιχες· εχων· κρειον· δεισ' ορος· οικισατο
 κρειον ορος· σε δε δαιμον απορρωγεσιν· εθνηκεν
 ενωετραις· αισ νυν ουννομα παλλατιδης
 εξηθ' αθαναια· περσεπτολι· χρυσεοπηληξ
 ιτωων και σακεων· αδομενα παταγωι
 σαμερον υδροφοροι· μη· βαπτετε· σαμερον αργος
 πινετ' αποκραναν· μηδ' απο των ποταμων
 σαμερον ωδωλαι· τας· καλωιδας· η σφυσαλειαν
 η εσ' αμυνωνην· οισετε· ταν· δαναω
 και γαρ· δη· χρυσεωιτε· και· ανθεςιν· υδατα· μεφας
 ηξει· φορβαιων· ινα· χροσ'· εξ· ορεων·

Ται θαναί το λοετρον αγών καλόν. αλλά πελασγε
φραζεο μουκεθελων Ταν βασιλειαν ιδηισ
οσκεν ιδηι γυμναν ταν παλλαδα ταν πολιουχον
Ταργος εσοφειται τουτο πανυστατιον.
ωτνίαθαναία συ μεν εφθι, μεσφάδεγωτι
Ταισδερω. μυθος δουκεμοσ αλλετερων
παιδες. αθαναία νυμφαν μίαν ενωκα θηβαισ
πουλυτι και περι δη φιλατο ταν εταραν
ματερα Τειρεσιασ και ουωκα χωρισ εγεντο
αλλά και αρχαιων ευτεπι θεσπιασ
ηωι κορωνειασ ινα οι Τεθνωμενον αλσοσ
Και βωμοι ποταμοι κειντ εωι κουραλιω
πολλακις αδαιμων μιν εωι εβεβασατο διφροι
ουδ οαροι νυμφαν ουδε χοροστάσια
αδεια Τελεθεσκον οθ ουχαγειτο χαρικλω
αλλετι και τηναν δακρυα πολλεμενε
καιωερ αθαναίαι κατάθυμιον ευσαν εταίραν
δη ποτεγάρ πεωλων λυααμενα περονισ
ιωτω εωι κραναί ελικωνιδι καλά ρεοισα
λωντο. μεσαμβρινα δειχοροσ ασυχία
αμφοτεράι λωντο. μεσαμβριναί δεσαν ωραί
πολλαδασυχία τηνο κατειχεν οροσ.
Τειρεσιασ δετι μόννοσ αμαί κυσιν αρτι γενεία
πέρκαζων ιερον. χωρον ανεστρεφετο.
διψασασ δαφατοντι ποτιρροον ειλυθε κρανασ
σχετλιοσ ουκεθελων Δ ειδε τα μη θεμιδεσ
Τον δε χολωσαμενα περ ουωσ προσεφασεν αθάνα
Τισ σε τον οφθαλμωσ ουκετ αποισομενον
ω ευηρειδα χαλεπων οδον αγαγε δαιμων
α μεν εφα. παιδοσ δομματα νυξ εβαλεν
εσταθη λαφρογγος εκολασαν γαρ ανια
γανατα. και φαναν εσχεν αμχανία
α νυμφα δεβονσε. τιμοι τον κωρον ερεφασ

ποτνία. τοιαῦται δαίμονες εστέ φίλοι.
ομματα μοι του παιδός αφειλεο. τέκνον αλᾶστε
εἶδες ἀθανάιας στήθεα καὶ λαγόνας
ἀλλοῦκ ἀελίον πάλιν οὔρα· ὦ ἐμε δειλὸν
ὦ ὅρος ὦ ἐλίκων οὐκέτι μοι παρίτε
ἡ μεγὰλ ἀντολίγων ἐπράξας δόρκας ολέων
καὶ πρὸ κας οὐ πολλὰς φάεα παιδός· ἐχέει
ἀμὲν ἀμφοτέραισι φίλον περὶ παῖδα λαβοῖσα
μήτηρ μὲν γοερῶν οἶτον ἀνδονιδῶν
ἀγε βαρὺ κλαίουσα, θεὰ δὲ ληίσεν ἐταῖραν
καί μιν ἀθανάια πρὸς τοδελέξεν ἔπος
Δία γυναι μετὰ πάντα βαλεὺν πάλιν ὅσσα Διοργὰν
εἶπας· ἐγὼ δὲ οὐτοί τέκνον ἐθὴκ ἄλαον
οὐ γὰρ ἀθανάια· γλυκὲρον πέλει ομματα παιδῶν
ἀρπαζειν· κρονίῳ δ᾿ ὠδὲ λέγοντι νόμοι
ὅσθε τιν ἀθανάτων ὅκα μὴ θεὸς αὐτοὺς ἐλθῇται
ἀβρῆσθι μισθῷ· τούτων ἰδεῖν μεγὰλῳ
Δία γυναι, το μὲν οὐ πάλιν ἀγρετον ἀνθὶ γένοιτο
ἐργον ἔπει μοῖραν ὦδ ἐπένευσέ λιν
ἦνικα το πρῶτον· νῦν ἐγείναο· νῦν δὲ κομίζου
ὦ εὐνρεῖδα τέλθῃς ὀφειλομένην
ὅσσα μεν ἄ καλῶν ἐσυστέρων ἐμπύρα κάσσει
ὅσσα δαρίσταιος τὸν μόνον εὐχόμενοι
παῖδα τὸν ἀβάταν ἀκταίωνα τυφλὸν ἰδεσθαι
καὶ τήνῃς μεγάλας σὺνδρομὸς ἀρτέμιδος
ἐαυταί· ἀλλόθεν αὐτὸν ὅτε δρομὸς αἰ τὸν ὀρεαί
ρυσενται· ξυναί ταμὸς ἐκὴ βολαί.
ὀπποταν οὐ κεθέλων περ ἰδὴν· χαρίεντα λῶετρα
δαίμονος· ἀλλὰ νται τὸν πρὶν ἀνάκτα κύνες
τούτακι δαῖτῳ σέυντι· παλιν εὖς ὅσθεα μήτηρ
λεφίται δρυμῶς πάντα· ἐπέρχουσα
ὀλβισταν ἔρεει· σὲ καὶ ἐναίωνα γενέσθαι
ἐφορῶν ἄλαον παῖδ ὑποδέξαμεν

ω εταρα τωι μητι μινυρεο. τωιδε γαρ' αλλα
τευ χαριν εξεμεθεν πολλα μενευντι γερα
μαντιν επει θησω νιν αοιδιμον εσμενοισιν
η μεγα των αλλων Δητι περιωτοτερον
γνωσεται Δορνιθασ οσ αισιοσ. οιτε πετονται
ηλιθα και ποικων ουκαγαθαι πτερυγες
πολλα δε βοιωτοισι θεοπροπα πολλαδε καδω
χρησει και μεγαλοις υστερα λαβδακιδαισ
Δωσω και μεγα βακτρον ο οι ποδασ εσδεον
Δωσω δε βιοτου τερμα πολυχρονιον
και μονοσ ευτε θανηι πεπνυμενοσ ennekevadi
φοιταρει. μεγαλοι τιμιοσ αγεσιλα
ωσ φαμενα κατενευσε τοδεντελεσ οικεωινευσθη
παλλασ. επει μοναι ζευσ τογε θυγατερων
Δακεν αθαναιαι πατραια παντα φερεισθαι
λατροχοοι. ματηρ Δοντισ ετικτε θεαν
αλλα Διοσ κορυφα. κορυφα Διοσ οικεωινευει
ερχετ αθαναια νυν ατρεκεσ. αλλα δεχεσθε
ταν θεον ωκωραι τωργος οσαισ μελεται
συντεναγοραιοι συντενυμασι συντολολυγαιοι
χαιρε θεα. καδεν αργεος ιναχιον.
χαιρε και εξελαοισα και εσπαλιν αυτισ ελαωαισ
ιππουσ και Δαναων κλαρον απαντα σαω.

Politian Ex Callimacho In Palladis Lauacra.

i Te foras agedum: quęcunq; liquentibus undis
Membra lauature Pallados ire foras.
Ipsa uenit. Fremitus sacronū audimus equorum:
Ite agedum flauæ o Ite pelafgiades.

Non prius ingentes lauit sibi diua lacerros:
 Illa q̄ absterfit puluere cornipedum.
 Nec tum quando armis multa iā cede cruentis/
 Venit ab iniustus horrida terrigenis:
 Tum quoq; equū subducta iugis fumantia colla/
 Perfudit largi fontibus oceani:
 Dum sudor guttaeq; putres/dūq; omnis abiter
 Spuma oris circum mansa lupata rigens.
 Ite o achiae/sed non unguenta aut alabastris
 Audio certe ipso stridulū ab axe sonum.
 Palladi lorrices nōn unguenta/aut alabastris
 Nulla etenim diuæ huic/unguina mixta placet.
 Ferre nec huic speculum. iulru est pulcherrima semper:
 Nam nec in Ida olim iudice sub phrygio
 Se/uel orichalco/magna hæc dea: uel Simoentis
 Spectauit/quanq̄ uertice perspicuo:
 Nec Iuno/sed sola Venus/se splendido in ere
 Vidit/eandem iterum disposuitq; comam.
 Bis sexaginta spatis uerum incita cursu:
 Srelle apud Eurotan ceu lacedæmonia:
 Perfricuit tantum pingui se diua liquore:
 De baccis arbor quem sua protulerat.
 O puera/sed enim rubor emicuit marutinus/
 Quem rosa/quem grano punica mala ferunt.
 Ergo marem nunc tantū olei quoq; ferre liquorem:
 Quo se unguat Castor/quo Amphirryoniades.
 Ferre etiam solido ex auro: quo pectine crines
 Explicet:& pinguem cesariem dirimar.
 Exi age iam o Pallas/præsto tibi uirginis grex
 Nata magnorum caris/Acestoridum.
 O Pallas quin iam dypeus Diomedis/& ipse
 Fertur/ut argiueum mos uetus obtinuit.

Eumedes docuit/meditans tibi grata sacerdos:
 Cum in se cōposito cerneret interitu
 Ire malam sortē: fugit quippe ille/ruamq;
 Ad montē Crion substulit effigiē
 Ad montē Crion: tū abruptis imposuit re
 Cautibus: hasq; uocant nūcquoq; pallaridas.
 Exi age quē expugnas urbes: cuiq; aurea cordi
 Cassis: equūq; fremor: cū sonitu dypeū.
 Vos hodie undiferā ne tinguite: uos hodie argos!
 Fontibus ex ipsis non fluuīs bibire.
 Vos hodie ancillæ ferre urnas ad Phyladean:
 Aut ad Amymonen progeniē Danaī
 Nāq; auro & multis permixtus floridus undas
 Defluet e lens Inachus ipse iugis
 Et purū feret huic lancē. Caue tu ergo Pelasger
 Ne nudā imprudens aspicias dominā.
 Aspiciet nudā qui Pallada/quē tener urbē/
 Ultra iam hoc Argos, cernere non poterit.
 Iam ueneranda exi Pallas: dū quiddā ego istis
 Dicā: nec meus hic sermo: sed alterius.
 Vnā olim o puerē Thebis dea Pallas amabat
 Nympham/prē cunctis quas habuit comites.
 Marrē Tiresiē: nunquāq; fuere seorsum!
 Sed siue ad ueterū moenia Thespiadum?
 Siue Coroneas/seu tenderet illa Haliarion
 Vecta iugis/uisens Boeotiæ populos:
 Siue Coroneas: ubi pulcher odoribus halar
 Lucus: ubi ara ipsi Curatium ad fluium.
 Sape illā curru secum dea uexit eodem:
 Nullaq; Nympharū colloquia/aut Thyasi
 Grata fuere satis: nisi praeforet ipsa Chariclo:
 Verum & ei multē debita erant lacrimæ.

Quāuis cara comes magnæ foret usq; Minerua/
 Nam se olim peplis urraq; depositis
 Dum lauat in lymphis Heliconidos Hippocrenes:
 Vtq; die uacuuus mons tacer in medio!
 Dum lauat ergo urraq; & medię sunt rēpora lucis!
 Dumq; est in toro plurima monte quies!
 Tiresias unus canibus comitantibus ibat
 Per loca sacra/leui flore genas nitidus:
 Immensamq; sitim cupiens releuare/petito
 Fonte/uidet/que non cernere fas homini.
 Hic irata licet sic illum affata Minerua est.
 Quis te non ullis iam rediturum oculis/
 O/Euerida malus hęc Deus in loca duxit?
 Sic ait:at pueri lumina nox pepulit.
 Astitit/obtruncit:dolor illi ut glutine uinxit.
 Genua/sonum tenuit uocis inops animus.
 At Nympha exclamās/quid nato ait o Dea factū ē?
 Nunquid uestra deę talis amicitia?
 Lumina mi pueri rapuisti.pectora nate
 Vidisti infelix Pallados/iliaq;
 At non & solem cernes iterum.heu misera/o mons
 O Helicon rursus non peragrande mihi.
 Magna nimis paruis mutas:qui lumina nati
 Pro ceruis paucis dorcibusq; habeas.
 Sic puerum ambobus carum complexa lacertis
 Mater/flebilium carmen Aedonidon
 Triste gemens irerat:sed enim miserata Minerua
 Tunc sociam/uerbis talibus alloquitur.
 Dia inquit mulier:uerre hęc quæ protulit ira:
 Non per me caprus luminibus puer est.
 Nam pueris auferre oculos haud dulce Mineruę:
 Verum Saturni legibus hęc rata sunt.
 Vt quicunq; deum aspiciat/nisi iusserit ipse!

Mercede ingenti scilicet aspiciat.
 Dia igitur mulier fieri hæc infecta nequit res:
 Quippe ita Parcarum fila uoluta manu/
 Editus ut primum puer est: Sed tu accipe contra
 O Euerida quod maneat pretium
 Munera Cadmeis pro quanta adolebit in ignes:
 Quanta & Aristæus: uoraq; suscipient:
 Natus ut impubes Actæon/unicus illis:
 Tantum oculis careat: namq; erit & Triuiae
 Concurfor: Sed non cursus: non emulus illum
 Tela/arcus iaciens montibus/eripier.
 Cum diuam (licet inuitus) se fonte lauanti
 Viderit: At fieri modo erat dominus/
 Elca suis canibus. Sed enim nemora omnia lustrans
 Dum genetrix nati colliger ossa sui:
 Tunc te felicem/tunc dixerit esse beatam:
 Cui mons uel cæcum reddiderit puerum.
 Parce queri mea grata comes. Nam plurima contra
 Huic ego te propter præmia contibuam.
 Esse dabo egregium uatem: quem prorinus omnis
 Perperuo celebret nomine posteritas:
 Cognoscer uolucrum quæ prospera: quæq; uolatu
 Irrita: cuius item triste sit augurium.
 Plurima Boeotis oracula: plurima Cadmo
 Hic canet: & magnis plurima Labdacidis.
 Huic ingens baculum dabo: quod uestigia ducat
 Qua uelit: huic uitæ tempora longa dabo.
 Mox & honoratus Diti/colet infera regna
 Inter & extinctos unicus hic sapiet.
 Adnuir his Pallas dictis: quodq; adnuir illa
 Perficitur: soli Iuppiter hoc tribuit
 Natarum e turba/quæ sint patris omnia ferre:
 Lorrices: Mater nulla deam peperit:

Immo Iouis uerrex: uerrex Iouis/omnia nutu

Perficit: & natæ prorsus idem licitum est.

En uere nunc Pallas adest. Eia ergo puellæ

Quis Argos curæ est/ite deam accipite:

Cumq; bonis uerbis/& cum prece/cumq; ulularu.

Salue o/diua urbem prorege/& Inachiam.

Salue hinc abscedens: iterumq; huc flecte iugales:

Acrebus Danaum sis precor auxilio.

Caput lxxxi.

De Oeno & Asello: quodq; apud Propertium mēdose legit Omo.

a Pud Propertium eūdem quarto elegiarum libello/ita duo
uerficuli leguntur.

Dignior obliquo funem qui torqueat Omo:

Aeremusq; tuā pascat Aselle famē. Diu fateor animum meum
stimulauerat/ac pupugerat/quidam quasi scrupulus: donec eum
codex uetustus euellit/quem mihi Bernardinus Valla celebris
reconsultus/& primæ homo nobilitatis Romæ abhic ferme qn
quennium commodauit: ubi non Omo/sed Oeno legi/legisseq;
me statim duobus eruditissimis iuuenibus ostendi: qui me do
mi commodum salutauerant. Liquer aut insinuari a Propertio So
craticę illius picture argumētū: de qua sic Plinius libro naturalis
historiæ qnto/& trigesimo narrat. Et piger iqt/q; appellat Oenos
spartū torquēs/quod Asellus arrodit. At.n. piger hic Oenus (ut
uideo) multorū inuitamētis: uagus repēre factus/& desultor: co
ridie iā sedes mutat. Quapropter ut certo ī siliqua stro cōqescat ali
quādo/perēda fides est/abeo maxime codice/quem citauimus:
hoc ē (ut uere dixerī) a stirpe: de qua istius cōiecturæ pullulauit
ocasio. Sic.n. qui uis itelliget/ne unq; me mihi asserere aliena/sed
mea dūtaxat: inq; meis libris nil prius esse fide.

Caput lxxxii.

Quod ī digestis titulo de edendo legatur ad alium/legi ad al
bum conuenire.

i N titulo de edēdo: qui secundo digestorū uolumine legiſſe
uerba Vlpiani ſūt ita libro quarto ad edictū. Eū quoq; ede
re Labeo ait: q̄ pducatur aduerſariū ſuū ad albū/ & demōſtre: quid
dicaturus ē. Sic et. n. ſcriptū in pādectis iſtis florentinis. Atq; co
dices oēs: q̄ ſunt i manibus/ nō ad albū/ ſed ad aliū habēt. Vnde
multa uidelicet Accuſi heſitatio. De albo autē p̄toris itelliges.

Caput lxxxiii.

De Harpocrate.

e Pigrāma ē Catulli. Lēlius audierat patruū obiurgare ſolere.
Si quis delicias/ diceret/ aut faceret.

Hocne iſſi accideret patruī perdeſpuit iſſam

Vxorem/ & patruum reddidit Harpocratē

Quod uoluit fecit/ nam q̄uis irumet iſſum:

Nūc patruū/ uerbū non faciet patruus. Quāſitū diu q̄ nāis fo
ret Harpocrates: de quo mentionē & hoc loco faciat Catullus &
item in altero epigrammate/ ſic inquiens.

Si quid q̄ racito commiſſum eſt fido ab amico:

Cuius ſit penitus nota fides animi:

Me unum eſſe inuenies illorum iure ſacratum

2 Corneli: & factū me eſſe puta Harpocratem. Nos tamē & Vene
tiis & iſſe Veronę (quod diximus) ab hīc ānos octo ferme de eo
ſtudioſis aliquot publice reſpōſitauimus: quorū nūc reſtor fidē/
cōſciētāq; ſi cui forte aliena adſcribere/ ac nō mea potius mihi ui
deor uindicare. Plurarchus igit̄ i libro/ quē de Iſide fecit/ & Oſiri
de/ Harpocraten ſcribit ex Iſide iſſa natū: & Oſiride: q̄ cū illa iam
mortuus rē habuerit/ Sed natū ramen p̄maturo pattū: debilita
tiſq; cūmbus. Porro editū eundē circa brumę tempus minus ab
ſolutū & rudē p̄ſſorētibus puta/ p̄uidentibusq; terre ſetibus:
quo circa etiā lētis primitias illi offerri. Neq; tamē inq̄r aut imper
fectū eſſe deū/ aut iſſatē/ aut deniq; legumen aliquod exiſtimādū/
ſed rudis iſſpectiq; ſermonis/ minimeq; articulati p̄ſſidē quendā
porius ac moderatorē. Ex quo ēt digito labra cōprimit/ argumen

rum taciturnitatis & silentii. Quin mense eo/quem uocant Meso-
rem/ primitias leguminum offerentes: ita dicitant: lingua: fortu-
na/ lingua demon/ deq; ægyptiacis arboribus/ perlicam i primis
ei sacram ferunt: Quod fructus cordi: frōs linguæ/ per similib.
Hactenus ex plutarchio de Harpocrate/ carptim/ uellicatimq; & p
interualla. Meminit eiusdem Lucilius quoq; poeta græcus in epi-
grāmate ad Dionysium: monēs ut si quem habeat inimicum: nec
Ilin ei/ nec Harpocraten/ aut qui cecos deus faciat itatos preceē:
cogniturum quid deus/ quid Simo ualeat. Sed & Tertullianus i
Apologetico/ sic ait. Serapidem & Ili dem/ & Harpocratem/ cū suo
cynocephalo/ capitolio prohibitos i fetti/ id est curia deorum pul-
fos/ Piso & Gabinius consules/ non utiq; Christiani: euerſis etiā
aris eorum abdicauerunt/ turpium & orioſarum ſuperſtitionum
uitia cohibentes: his, uos reſtitutis ſummam maiestatem contuli-
ſtis. M. autem Varro in libro de latina lingua ita ſcribit. Calum-
& terra: hi dei idem qui ægypti Serapis/ & Iſis/ & ſi Harpocrates
digito ſignificat/ ut raceas. De hoc igiſ intellexit Ouidius libro
Metamorphoſeon nono:
Sancta q; Bubaltis/ uariſq; coloribus apis
Quiq; premit uocē/ digito q; ſilētia ſuadet.
Et item Auguſtinus libro de ciuitate dei undeuigeſimo: Et quo-
niam (inquiens) fere in omnibus templis ubi colebant Iſis & Se-
rapis/ erat etiam ſimulachrū/ quod digito labiis impreſſo/ admo-
nere uideretur/ ut ſilentium fieret: hoc ſignificare idem Varro exi-
ſtimat/ ut homines eos fuiſſe racerēt. Hactenus Auguſtinus. Sed
in epiſtola Abammonis ægyptii ad Porphyrium/ quam aut i gre-
cam uerſiſſe orationem/ aut certe compoſuiſſe Platonius Iambli-
chus exiſtimatur de deo quodam/ ueluti ſecundo firmentio/ cui
nomen ægyptiaca lingua fecerit Icheon hunc oſtēdit ſilentio co-
li oportere. Quod idem etiam de ſūmi dei cultu prolixè Porphy-
rius ἐν τῷ περὶ ζώων ἀποχῆσ Quin Dauid itē propheta pſal-
mum ita quempiam inchoat.

Lecha Dumiggia theillā elohim be ziggion
Id latine significat/ Tibi silentium laus/ deus in Sion. Quod ali
ter tamen interpretes septuaginta uerterunt: hoc est.
Te decet hymnus deus in Sion.

Quare Harpocratem puto ægyptii suis adhibebant sacris: qui si
lentiō colendum ostenderet/ summum deorū: Plinius quoq; de
Harpocrate i libro naturalis historie. xxxiii. hactenus meminit.
Iam uero etiā Harpocratem/ statuasq; ægyptiorū numinum/ in di
gitis uiri quoq; portare incipiūt. Vt ergo ad Catullianū Lelium
redeamus: Scire ille quidē/ ne obiurgaretur a patruo/ posthabita
illius quā comprimebat uxore/ ipsum iam cepit irrumare patruū:
eoq; pacto tacere coegit/ quoniā loqui fellator nō potest.

Caput lxxxiiii.

De libertinis/ qui uocentur dediticii.

i Institutiones hę quę uocantur in iure civili/ Iustiniani prin
cipis nomine editę: sed a Triboniano tamen/ doctisq; aliis
uiri/ composite: etiā gręce scriptę sub eodem prorsus intellectu
reperiuntur. Nisi quia ritus quidam/ cōsuetudinesq; Romanorū
neteres/ uberi⁹ aliquanto/ & laxius in gręco ipso/ q̄ in latino cō
dice referūtur/ ut peregrinis hominibus/ atq; a Romanorum mo
re/ cōsuetudineq; alienis: res tota penitus inotesceret/ Sed quod
de libertinis iis/ qui dediticii uocabantur/ strictius/ breuiusq; in
nostris institutionibus/ non alienum uisum est ex gręci uolumi
nis sententia: prolixius hic/ atq; ob id etiā dilucidius explicare.
Qui igitur apud antiquos manumittebantur/ modo maiorem/
& iustam libertatem/ consequiebantur/ & fiebant ciues Romanī:
modo minorem/ & latini Iuniani ex lege Iuni Norbani fiebant:
q̄ illorū quasi sectę fuerit inuētor/ atq; auctor. Modo ē inferiorē
& fiebāt ex lege Aelia Sentia dediticii. Nā si quis q̄diu/ seruitutē
seruierat/ suppliciu ex delicto dedisset/ ut aut inscriptus fuisset/

hoc est/ut notas & stigmata iniusta fronti accepisset: aut in publi
cū carcerem coniectus/ aut ex delicto uerberatus/ & se deliquisse
confessus fuisset: dein gratia inita a Domitio manumitteretur/ li
bertinus dediticius uocabatur: ad exēplum uidelicet peregrino
rum dediticiorū. Nam cum aliquando peregrini quidam: Roma
norū uectigales/ elatis animis/ bellum repente aduersus eosdem
suscepissent/ nū uicti ui: abiectis armis/ se uictoribus deditissent:
hactenus humane tractati sūt a Romanis/ ut uitā quidem impe
trarent/ Sed hac uelut ignominia notarent: ut deditici deiceps
uocati sint: quia se deditissēt. Quare etiā libertinorū hoc genus
deditici sunt/ ab Aelio Sentio nuncupati. Ut q̄ i admittendo cri
mine uelut idē fuissent/ eodē quoq; nomine appellaretur.

Caput lxxxv.

Cuiusmodi apud Iuuenalem Ceteris ludi accipiātur: deq; Cerialium auctore Mēmio.

i Vuenalis in satyra quattadecima sic ait.

Ergo omnia Flora:

Et Cerens licet/ & Cybeles/ aulē relinquo.

Nemo ex iis poere huius irerpretibus/ super ludis Cerens quip
piā locutus: Nō quo nomine appellarent/ non quā fierent in eis/
non item a quo primitus celebrati: non ubi de his facta mentio:
Quā singula ramē a boni/ doctiq; interpretis officio/ nō abhorre
bāt. Quocirca totum id nobis faciēdum: ne curā istius nostrae
scrupulositas: in paruulis etiam momēis desideret. Ludi igit Ce
rens: quorū hic est memoria/ Cerialia dicti: quibus equorum cur
sus in Circo celebrabantur: primusq; eos .C. Memmius Aedilis
Curulis fecit. Cornelius Tacitus in libro historiarum sextodeci
mo/ de Nerone principe loquens/ Tandem inquit statuere Circē
suum ludorum die: qui Cereri celebratur/ exsequi destinata/ quia
Cesar rarus egressu/ domoq; aut hortis clausus/ ad ludicra Circi

uentitabat. Et paulo post. Vtq; Circēfium Cerialiū ludicū/pluri-
bus equitum curfibus celebraretur. Ouidius i quarto fastorum.
Circus erit pompa celebr/ numeroq; deorum/

Primaq; uentofis palma peteretur equis.

Hic Cereris ludi/non est opus/ indice causa

Dion quoq; historiae fcriptor in libro fecundo/ & quadragefimo
narrat/ Porro iam rerum Cefare: ediles rum primū duos ex patri-
ciis/ quattuor ex plebe creatos/ Sed duos illos fupiores/ a Cere-
re fuiſſe denominatos/ idq; ab illo initio ſcribit ad ſuam uſq; gra-
tem permanere: Idēq; etiā Dion libro ſeptimo/ quadragefimoq;
ante deuictū Brurum eueniſſe ait/ ut ediles plebei gladiatorū cer-
ramina pro equorū curfibus Cereri exhibuerint. Præterea Laurē-
tius Medices/ uir omni laude præcellens/ nomifmata compluria
nobis oftendit/ quæ faciem uiri barbarā/ & itonſam habeāt/ cum
duplici titulo. Quirinus & C. Memmi: Altrinfecus autē Cereris
imagūculā draconibus uehētē/ cū titulo huiufmodi. Memmius.
Aed. Cur. Cerialia Preimus fecit. Vbi etiā Preimus nō primus cū
diphthongo in priore ſyllaba notatum obſeruauimus. Hūc nos
putamus/ aūt. C. ipſum Memmium fuiſſe: qui prætor cum L. Do-
mitio fuerit: quiq; Cefari obiecerit etiam ad Cyathum & uinū Nī
comedi ſteriſſe/ cum reliquis exoletis: quiq; eundem Cefarē aſper-
nimis orationibus lacerauerit: Mox reconciliatus/ etiam ſuffraga-
torem in petitione cōſularis habuerit: De quo ſic in epiftola ad
Atticum Cicero libro quarto. O uirū. o ciuem Mēmium. Cefaris
omnes opes confirmant/ cum eo Domitium cōſulem iunxerūt:
qua pactione/ epiftolę cōmittere nō audeo. Ad eumq; puro: uel
certe ad filium liber poeta Lucreti de rerū natura ſcriptus. Siqui-
dem & dignitas hominis/ & tempora congruunt/ niſi tamen arbi-
trari malumus/ filium potiūs eiufdem. C. Memmī cognominem
patri/ edile Curulē rum factū a Cefare.

Caput lxxxvi.

De fluctu decimo seu decumiano: cuius permulti poetæ memine-
runt.

o Vidi poetæ uersiculi sunt in primo tristium uolumine

Qui uenit hinc fluctus/ fluctus supereminet omnes: i

Posterior nono est: undecimoq; prior: i

Decumanum intelligit fluctum: qui fieri maximus dicitur/ sicuti
oua quoq; decumana dicunt: quæ maxima. Nā & ouum decimū
maius nascit. Ex hoc scuta quoq; decumana/ quæ essent amplissi-
ma sunt appellata. Et decumana i castris porta/ ab hoste auersa.
Sicutiq; decumanus i agro limes ab oriēte ad occasum non mihi
pprerea uidet dictus/ quoniā quasi duocimanus/ ut. M. Iunius
Nypsus opinatur: id. n. nimis durū/ & coactū/ sed quoniā longis-
simus/ & maximus. Nam cardo ipse iā dimidiatus decumano sci-
licer anticipāte/ cōsiderat. Sed de fluctu decimo/ siue decumiano/
et i undecimo Metamorphoseō poeta idē meminit his uerbis.
Vastius insurgens decimæ ruit imperus undæ
Et Silius italicus libro. xiiii.

Non aliter Rhodopes boreas a uertite preceps:

Cum sese inmisit/ decimoq; uolumine pontum

Expulit in terras.

Sed & Seneca in tragoedia Agamemnone

Hæconerefidit: illa conuulsum latus

Sūmittit undis: Fluctus hanc decimus regit.

Valerius etiā Flaccus argonauticon secundo sic ait.

Quanta quoties & Palladis arre-

In cassum decimæ cecidit tumor arduus undæ.

Lucanus quoq; in quinto pharsaliae.

Hæc farum decimus dictu mirabile fluctus

Inialida cū puppe leuat.

Vt uel hoc ipsum notabile sit arque insigne tantopere decimum

istum fluctum uelut a conspirante poetarū choro celebrari.

Caput lxxxvii.
Quod erat in Ciceronis epistola uocabulum philotheoron/ corruptum dein improbe in nomen quod est philocteren.

i : N Ciceronis epistola ad Trebatiū: cuius initium. In equo troiano/scis esse/in extremo sero sapiunt: ita scriptum fere cunctis exemplaribus inuenitur. Deinde quod in britānia non minus q̄ Philocteren te prābuiſti/plane non reprehēdo. Diu me rotſeram/maceraueramq; eliciendo sensu de uerbis his/ neq; pce debat. Quorsum.n. de Philoctere hic Cicero? Sed.n. postea codicem illum uetustissimū/Laurenti Medicis opera sum nactus/quē & superius citauī/ minus multo q̄ ceteri deformatū/ inq̄natum/peruersum/conturbatum. Nam in eo sic erat. Deinde quod in britannia/non minus Philotheorum te prābuiſti/plane nō reprahēdo. Nam Philotheorus is est/qui spectationum studiosus: qualē se Trebatiū in britannia prābuerat: dum prēliū fugitās/otio se assent/ī armis mediis. Ex quo Cicero materia ioci/& cauilli.

Caput lxxxviii.
Vnde illud tractum fuimus troes: quāq; extent in litteris/super lacedemoniorum choro/& cantico.

f Vimus troes: hic loquendi color tā efficax: de consuetudine chori illius lacedemonii: ductus/quali q̄ i adagium ascitus. Nam ut est scriptum apud Plutarchū in libello/cui sic est titulus/ Quo pacto laudare se quispiam/citra inuidiam ualeat. Chorus erat lacedemoniorum trifarius: Senum/Puerorum/Iuuenum. Canebant autē senes ita. αἰμῆσ' ποτὶ μέν' ἀλκιμοὶ νεανίαι. Quo significabāt fuisse quondam se robustos iuuenes. Pueri uero sic. αἰμῆσ' λεγέσμεθα πολλῶ κάρρῶν. Ex quo se futuros lōge his meliores profitebantur. Iuuenum autē cantio hæc. αἰμῆσ' δὲ γείμεν' αἰ δελῆσ' ἀνγὰς δεῖ. Indicāns ipsos iam id esse/ quod

uel illi fuissent/uel hi futuros sperarent: eiusq; rei paratos facere
periculum. Quod item scriptum in Diogeniani collectaneis. Cō
simile prouerbum de Milesiis ponit Aristophanes in comoedia
Pluto. πάλαι ποτὶ ἦσαν ἀλκιμοὶ μίλησσι. Vt iam nō esse eos
uiros fortes intelligamus: quos olim fuisse dicamus. Hoc intel
lectu Cicero de coniuratis agens/uixerunt inq; extinctos ea uo
ce nescio quo pacto significantius declarans/minusq; multo iui
diose/q; si plane dixisset occisos.

Caput lxxxix.

Quod Seruius grāmaticus bucolicos Maronis uersus/ tam men
dose legit: q̄ falso enarrat. Notataq; ibi & relata quædam sup ini
riandis pueris: superq; dis aliquot uerum/ maximeq; genis &
Iunonibus.

i N bucolicis Vergilianis hi duo sic uersiculi leguntur.
Incipe parue puer cui non risere parentes:
Nec deus hunc mensa/dea nec dignata cubili est.
Quos enarrans Seruius haud inceleber grāmaticus & uerā lectio
nem/(quod eius pace dixerim)contaminat/& fabulam sibi ex tē
pore cōmodoq; suo confingit/ contra omnem uerum auctori
tam. Neq; n. cui/ sed qui legendum: hoc est nō casu datiuo/ singu
lariq; numero: sed plurali nominatiuo/ quanq̄ utrobq; apud ue
rerēs eadem uox/ uis dēq; notata litteris: sicuti i primo Quintilia
ni de institutione oratoria/ non oscitans lector inueniet. Ex quo
etiānum uersiculus/ in. vii. Valeri Flacci Argonauticon libro.
Curaq; cui profuga forsan tenet alta carina.
Etiānum inq; iste uersiculus/ cui retinet/ nō qui: tam scilicet in
uerustissimo codice/ de quo reliqui fluxere: q̄ in his quoq; puul
gatoribus. Quod autem dicimus qui legendum/ nō cui/ docet
idem Quintilianus i nono/ figuram esse declarans hic in nume
ro/ sicut plurali singularis subiungatur. Ex illis. n. inq; Qui nō

risere hunc non dignata. Quis aut dubitet / quin de Vergilianæ
lectionis incolumitate Quintiliano credendum sit potius / quā Ser
uio / præferim / qui manum quoque Vergili citet aliquando / & Cice
ronis. Quocirca manifestum est quod diximus / mendose locū a
Seruio adduci. Fabulam aut sibi eundē ex proposito / cōmodoque
finxisse quod non uideat / cū nusquam ob id præcipitātū fuisse Volcanū
legamus: quoniā deformis natus: quoniāque ei nō Iuno arserit:
Et. n. poeta Homerus ob id ait / quod matri cōtra Iouem patrem
suppetias rulerit: Natus. n. ex Ioue & Iunone secundum Homerū
Volcanus: licet ex Iunone sola fingat Hesiodus in theogonia si
cuti ex solo Ioue Minerva diciē. Vnde ἀστὴρ a Theocrito uo
catur in enigmate: cui βωμοσ inscription: Quare parētes ad Io
uem Iunonēque uix satis etiā proprie referētur. Sed & illud sane quod
frigide Seruius idem / quod neque admissum ad epulas deorū Vol
canum dicit: neque diuinos honores meruisse: quē Varro etiā inter
selectos deos numerat septimū. Tum ne præcesserit quidem uel isto
pacto quod molit Seruius: quādo nō ob id ait præcipitātū / quod
haud riserit / sed quod ipsi haud arserit. Viderimus / utrū ne ipse
mox credibiliora suspicer: certe iam Seruius uerissimis reuincit.
Et quidem sic ego legerim / sic enarrauerim. Parētes Salonini pueri /
de quo nūc agitur / ut sit parentes uocādi casus / hunc qui nō ris
er / neque deus mensa dignatus neque dea cubili: hoc ē nec Genius /
nec Iuno: ut talibus auris dignū putauere hunc / ex illis qui nō ris
er: ut sit figurate dictum Quintiliano teste / pro eo quod est hūc /
qui nō risit: uel qui e numero est eorū / qui nō risere. Credebat enī
habere quisque suū deum suāque deam / hoc est suū genū / suāque Iu
nonē uitæ præsides. Hos igitē indicauit Māro Carexochen. Mēsa
enim Genio cōuenit / ut
Funde merum genio:
Iunoni lectus. Quod Iunius quoque Philargyrius docet / hūc ipsū
ita interpretās locum: Pueris inquit nobilibus editis / iatri Iuno
nis Lucina lectus ponit Herculis mēsa. Sed & apud Varronē

lectum est/iniari pueros/Educę:Potinę:& Cubę/diuis edendi:
porandi:& cubandi:ubi primū a lacte:& cunis transferunt: Quā
Varronis auctoritatem/Donatus i Phormionē Terentianam ad
ducens/etiam hūc ipsum citauit Maronis uersiculum: atq; idem
Probum quoq; rettulit adnotasse. Mensa igitur/ & lectus argumē
ta uitalitatis/quod initis ipsis adhiberent. Ceterū habet homō
suam sibi idēdi pprietatē. Qui uero nō rideat: ei qui potest esse
uita uitalis/ut ait Ennius/Deum uero/deamq; ad has referre Var
ronis Educā/Potinā/Cubāq; nequeas: quod hę feminę omnes/
ut Augustinus etiā in libro de ciuitate dei sexto/declarauit. Sed
nec ad Pilūnum ratione pari & Pitūnum/coniugales deos/q;bus
ut ait Varronē scribere Marcianus i secūdo libro de uita patrū/
natus si erat uitalis simul ab obstetrice fuerat sublatu/ & i terra
stratus/ut esse rectus auspicaret/ sternere etiā i edibus lectum cō
sueuerūt. Restat igitur/ uti quod de Genio/ & Iunonē diximus/
auctoritatū quoq; tribuinibus fulciat. Plinius itaq; naturalis hi
storie primo/ Cū singuli inqt ex semet ipsis/ totidē deos faciant:
Genios/ Iunonesq; adoptādo sibi. Seneca epistolarū ad Luciliū
unde uigesimo. Ita tamē ait hoc seponas uolo/ut memineris ma
iores nostros q; crediderint stoicos fuisse: singulis.n.& Genium
& Iunonē dederūt. Vnde arbitror Iuuenalis.
Et per Iunonem inqt domini iurante ministro.
Hoc.n.reprehēdit saryricus poeta/ quod non p Genium/sed per
Iunonem domini minister iuraret: uidelicet mōre muliebrī. Quo
circa sic illa apud Petroniū arbitrum Quartilla loqrur. Iunonem
meam iratā habet/ si unq; meminerim uirginē fuisse. Nam infans
cum paribus inqnata sum/ & subinde pdeuntibus annis maiori
bus me pueris applicui: donec ad hāc grātē perueni. Hinc etiam
puto natū prouērbium illud/ dicat ut posse taurum tollere/ q; ui
rulum sustulerit. Ceterum si detur modo: non iniquā plane a no
bis peragi reprēhensionem: labascereq; iam cōmentū istud Serua
num: quod antea q; talia pdebamus/ pro idubirato obrinuerat;

Reliqua in medium (ne nobis blandiamur:) libera opinaturis
relinquamus.

Caput lxxxx.

Qui uir Theodorus Gaza: quantumq; tamen lapsus in Aristo
relis problemare uerso.

n On recuso: quin sub censuram sub alea q; ueniat: quaecūq;
hoc erit/ de quo scribam: dum ne sint i hoc albo duæ mihi
maxime suspectæ litterariæ pestes/ inscitia/ inuidiaq;: dum ne q; s
mihi amuloreros: (ut uerbo utar quo Symmachus) dū ne q; s opi
cus: dū ne q; s durus/ & contumax & in hominis uerba/ q̄ in uerū
fidem iuratus/ contingat iudex. Quod si iudices etiam nūcupā
di/ non Tarentinos equidem/ & Cōsentinos/ & Siculos mea ista
legere: sicuti sua quædam Lucilius/ Sed latinos homines/ græcæ
litterature non ignaros: non Iunium Congium uolo/ sed Scipio
nem/ sed doctissimum omniū Persium/ atq; Rutilium: hoc est si q;
sunt illis compares: macti prudentia/ ingenio/ doctrinaq; uiri: ad
quorum iudicium iure sit elaborandum: qualis puta si liceat/ is
ipse est/ qui mihi instrumenta studiorum tam multa/ otiumq; al
tissimum suppeditat/ auiis/ atq; potēs/ Medices Laurentius/
Florētina reip. columen/ cuius cum iudicium illud circumspectis
simū/ & naturalem quandam mētis altitudinē maxime quæq;
in actu rerum/ uel ciuitates experiuntur uel principes/ tum eundē
in litteris/ & humanitatis/ ac sapientiæ studiis/ ei deniq; nō admi
rantur/ q non penitus ut ipsi/ qui non introrsus inspexerūt. Qua
lis est itē Iohannes Picus hic meus e Mirandulanis principibus
absolutissimum nature opus: a quo philosophia latine iam me
dirans loqui/ summū puto fastigium accipiet: Quales præterea
duo illi/ sed una deuincti amoris copula: Veneti patricii sūt Her
molaius Barbarus/ barbariæ hostis acerrimus/ qui latinæ philoso
phiæ uelut arma/ instrumētūq; uerborū: sic aut aure diligētissima

rerget/aut incude noua fabrica: ut ob ipsius industriam iam nunc
pene in isto quidē genere/uel nitore/ uel copia uiuamus ex parī
cum græcis: Et Hieronymus Donatus: uir nescio utrum grauior:
an doctior: an etiā humanior: certe omni lepore affluēs: omni ue
nustate: cuius tamē ob id uereor/ ne leuior cuiq̃ censura uideat̃:
quoniā me pulcherrimo carmine/ Sed & epistola una atq; altera
mire laudauit. Licet. n. tantū boni de me ipso: qui multū a tolera
bili/ ne dum a perfecto absum/ pudeat credere: magis tamē tanto
uiro pudet nō credere: talia de me: sic (ut apparet) ex animo affir
manti. Quare istis q̃dem paucis/ aut eorum (siqui sunt) cōsimili
bus/ dum nostra hæc qualiacunq; sunt ariserint: floccipēdo iam
nunc/ imagines penitus/ umbrasq; latuarū: q̃bus natura esse dici
tur (ut sancti uiri uerbis utar) terrere paruulos/ & in angulis gar
rire tenebrosis. Theodorus igitur Gaza uir græcus/ & ut doctis
etiam uideretur eruditissimus/ Aristotelis problemata uertit ī lati
num/ Sed in quo problemate querit̃/ Cur homines/ qui ingenio
claruerūt/ uel in studiis philosophiæ/ uel in rep. administrāda/ uel
in carmine pangēdo/ uel in artibus exercēdis melancholicos oēs
fuisse uideamus: & alios ita ut etiā uitis atræ bilis infestaretur/
in eo manifestius utiq; (nī fallor) insigniusq; extitit īterpretis er
ratum/ q̃ ut excusari iam/ dissimulari ue possit. Nā cum illic exem
pla subiiciat Aristoteles/ herōū qui laborasse dicant̃ atræ bile: pri
mumq; de Hercule agat/ fuisse illū nimirū tali habitudine/ signis
argumentisq; collegit istiusmodi. Quod & Comitialis morbus
facit ab eo sit dictus: & filios occiderit uecors/ ut ī Senecæ tragoe
dia tractat̃: & anteq̃ obiret/ scarētiū ulcerum eruptione laboraue
rit: Vnde illa puto nexea tunica uenerit in fabulā/ nā hoc quoq;
uitum atræ bilis est: Ex quo etiam Lysandro lacedæmonio pxi
me ante obitū/ genus id inquit ulcerū emerit. Theodorus itaq;
quod ad filios & ad ulcera Herculis attinet/ ita deniq; īterpreta
rur. Puerorum quoq; inquit morio mentis idem hoc explicat/ &
eruptio ulcerū: quæ mortē interdum antecedit: Cum sit ita græce.

καὶ ἡ περὶ τούτων παλαιὰς ἑκστάσις καὶ ἡ πρὸ τῆς ἀφανίσσεως
 αὐτοῦ ἐντὶ ἐλκῶν ἐκφυσις γενομένη. Neq; autem dubitem ex
 usu esse/anteq; ipsi locū uertimus/ perpendere diligētius/ quid si
 bi illud uelit ἐντὶ. quod ille dissimulat/ quæ uē de prepositione
 articuloq; illo abiuncto sentētia elici possit. Et quidē ego sic arbi
 tror legendum corrigendūq; ἐν οἷτῃ. ut sit ad uerbū sensus: Et li
 beros suos pauor/ seu maius dicere mētis excessus: & ante obi
 tum ipsius in oeta ulcerū eruptio. Quod aut pauorē maluimus/
 aut mentis excessum uertere/ q̄ ut iste/ motionē mētis: quæ græce
 sit Ecstasis: auctorē sequimur i priore: quē psalmistā probat inter
 pretem/ Pictauēsis Hilarius: in posteriore Hieronymū/ qui tamē
 alicubi solitarium quoq; illud excessus/ latine p illo Ecstasis red
 didit. Nam pauorē Cicero quoq; merū definit esse/ mentem loco
 mouērem. Sed de nomine alias. Nunc quod instat. Profert exem
 pla Aristoteles/ per quæ manifestū fiat/ Herculem quoq; atra bile
 uexatum/ sicuti dein Aiacem/ Bellerophonē/ ceterosq; ostendit/
 ut sensus/ ordo/ ratio/ prætereaq; ueritas inexpugnabilis/ & uinci
 nescia/ nostræ protus interpretationi suffragē. Quorsum. n. hic
 de puetis mente moris in medijs agat heroibus/ aut quæ magis
 gr̄as a bile hac atra quē furorem dicimus/ q̄ puerilis abest? Quid
 aut̄ generalem hanc ulcerū ante obitū eruptionem accipit/ quod
 neq; uerba significant Aristotelis: & plane illius proposito uolū
 tatiq; contrarium? Nēpe q̄ probare nitat̄/ ex argumētis q̄buspiā/
 atq; exēplis/ nō pueros/ nō quoslibet/ atra bile/ sed heroas/ maxi
 mosq; uiros inq̄erari. Quin illud etiā diligētius cogitandum: fa
 cer ne tantū morbus ut Aristoteles ait/ an etiā Hercules/ quod
 de suo Theodorus adicit: appelle. Atq; locum eūdem male uer
 sum/ a Perro etiam Aponensi/ cui cognomētum ex re Cōciliatori
 factū/ naturæ rerū ac medicinæ cōsultissimo! Sed ut tū fuere rēpo
 ra/ patum lingue utriusq; perito homine minus eq̄dem indigneri/
 Is aut̄ errantē/ suo semet indicio prodit/ in cōmentario quodā su
 per hac ipsa pblemata cōposito. In eas. n. se cōtecerat angustias/

ut explicare nil possit: ac stuporē / siue quod ait ipse cōgelationē
quæ pueris accidat / denominari inde cogat dicere / hoc ē (ut arbi
tror) ab Hercule. Quod ego illi tū dederō / cū denoiationis istius
uox quepiam indidem pronuntiabitur. Sed enim Theodori cau
sam facile iam quiuis impulsam / prostratam / constrictam / sciat:
etiam si nihil adiciamus . Quin ipse credo / si reuiuisceret / & de
hoc admoneretur / neuiquam pro recto defenderet: si plus uero
daret / q̄ studio: potius ut in duodecim scriptis adsolet: Quoniā
mori semel peniteret: concedi sibi postulare: ut calculum redu
ceret. Nec autem nos hæc de eo notaremus: si non plurimi facere
mus. Non enim sic dementis orti sumus / ut incolumi dignitate
nostra uelimus eo aburi: contra recentem / nimirumq; iam triuia
lium nugamentorum prouentum: Contraque ista pene dixerim
mendicabula & propudia garrulorum: nescio risu ne exploden
da magis / an silentio dissimulanda: Quo perpetuo ignobiles /
inter suas ineptias delirescant. Hoc autem dumtaxat attulimus:
non quidem obstrigilandi / quod dicitur causa: sed admonendi
porius studiosos / qui scribendi onus hoc laboriosissimum pari
ter / inuidiosissimumque susceperint / Nequid unquam de inten
tione remittant / neu parcant / industriæ / operæque: ne ue indul
geant sibi / aut oneri cedant . Circumspiciant undique / librent /
pensent / exigantque singula / nihilque non olfactent / non excu
tiant / non examinent / non castigent etiam / atque etiam / ac sub in
cidem sepius reuocent: Consulantque interim uel minus erudi
tos / & tenuiorum (ut ita dixerim) uiriculas non aspementur .
Quando ita ferme comparatum est: ut in alienis erratis lyncei si
mus / in nostris lippī / cæci que: ac non uideamus ut Catullus
ait.

Mantica quod in tergo est.

Sed i primis caueant hoc tamē: qui scribūt / ne dū nimis ad uora
laudum properant: cruda adhuc in publicum sua studia propel

o i

lant. Illud in Theodoro mirari me fateor: Quid ita scripserit in
præfatione librorū de animalibus Aristotelis/quibus unis præci
pue commendatur: adiutum sese a nullo: nec certare adeo cum
ceteris interpretibus: quos inquit uincere nullum negotium est:
Cum libros eosdem sic Georgius Trapezūtius ante ipsum lucu
lente uerterit: ut uel redditis quæ apud ueteres inuenerat: uel per
se denuo fictis/excogitatisq; uocabulis/latiam protus indolem
referētib; uirio factū nostro/primus opinor iuniorū/docuerit:
cur ipsi minus multas q̄ græci rerum appellationes habeamus.
Hos igitur si quis libros diligenter legerit: minus profecto Ga
zā laudabit/pene illius uestigiis insistentem: Quin si homo erit
ingenuus/ credo stomachabitur: sic a Theodoro dissimulatum/
per quem maxime p̄fecerat: sic habitum pene contempui/ ludi
brioque/ cuius potissimum laboribus insidiabatur. Nobis uero
ē fortasse habebit gratiā/ quod ista reddere suis auctoritatibus
contendamus. Nam quantum sibi Georgius in eo placuerit ope
re: uel illa de præfatione uerba significāt/qbus sese libros eos la
tinis ait non minus elegantis/ emendatosque dare/q̄ apud græ
cos habeantur. Sed & hoc ad se trahere Theodorus conatur/ ut
item quæ de mensibus græce prodidit/ ex huius potissimum de
qua loquimur interpretationis prohoemio sublegūtur. At enim
fuere (sicut apparet) acerbissimæ inter hos græcos inimiciat̄: Sic
ut in grammatico quoque suo commentario Theodorus: Geor
giū uocet hunc Pornoboscon: quod alentem scorta significat: Al
ludens arbitror ad Georgiū ueterem grāmaticum/ cui cognomen
rum græci Choeroboscon dixere. Cetera porro/quæ Theodorus
hic edidit: ubi modo non repetundarū sit accusandus/ sicut eru
ditione/ diligentiaque non carent: ita sunt (ut mihi quidem ui
detur) ad examen quoddam strictius/ curiosiusque reuocanda.
Nos hoc loco nec doctorum nitida nomina rempramus apud
imperatorum decolorare iudicia/ nec tamen dissimulare: Quid

in quoque desideremus / aut in honoratum transire uolumus: cui uen-
tas patrocinetur! Vt autem habere stilum quum maxime ingenium /
paratumque uolumus / ita quum minime accusatorium / quum minime licen-
tiosum & noxium: Nec enim tam uasitiam profitemur / quam exhi-
bemus industriam. Quid autem nos olim de doctrina estimau-
rimus ingenioque Theodori: graecis aliquot & latinis epigramma-
tis testati sumus: quorum nunc unum dumtaxat / idque graecum su-
bicimus: Siquis tamen haec quoque / si quis captus amore leget:
Igitur sic est.

κεῖτο μέγας ποταγών γὰρ ἦ θεοδώροιο ἀμφὶ
μόναις τ' αὖτονίαις ἠδ' ἐλικωνιάσι.
ταῖς μὲν γὰρ γενεῇ ταῖς δ' αὖθρ' ὀφείλεν
ἔλλας γάρ τε καὶ τὸν γ' αὖτονίην δ' ἐτραφεν
ἴσον δ' αὖτε ῥῶν σοφίῃ γλώττῃ τε κέκαστο
τὸν δ' αὖτονίαν οὐτάρ ἐκρινε θανάων
ἀλλὰ καὶ ἰταλίῃς μεγάλῃ ἐπὶ ἑλλάδι κείσθαι
εἴλετο. ὄφρα κλέος ξυνοῖν ἢ ἀμφοτέραις

Caput lxxxxi.

Quo pacto uir idem graece transtulerit: quod est apud Cicero-
nem / Suadē medulla / posuitque Eupolidos uersus de Pericle: tū
indicatum: quibus denique dea Pirho / latinis appellationibus
censeatur.

In libellum Ciceronis Aureolum de senectute Theodorus idē
Gaza non incommode profecto nec infelicitate uertit in grae-
cam linguam. Sed est in eo quoque (nequid grauius dixerim) pau-
lo nonnunquam indiligentior. Illud inter pro argumento sit: quod
ubi ait strictim Cicero. M. Cethegum ab Ennio Suadē medullam
dictum: uocabulum illud Suadē medulla / μελίγηριν Theodo-
rus / quasi tu dixeris dulciloquum interpretae. Cum Cicero idē
in Bruto / locum hunc Enni / uerbaque sic ampliter exponat. Suadē

medulla inquit Pirho quam uocant graci/ cuius effector est ora-
 tor/hanc Suadam appellauit Ennius. Eius autem Cerhegum me-
 dullam fuisse uult: ut quam deam in Peridi labris scripsit Eupo-
 lis sessitauisse: huius hic medullam nostrū oratorē fuisse dixerit.
 Hacrenus in Bruto Cicero: Quo appareret utique non intellectum
 a Theodoro locū. Neq; enim μελίγηριν debuerat/ sed πειθοῦς :
 μελον interpretari. Neque id pluribus tamen arguenius: qā uer-
 borū disceptationis res non est/ arbitro eius & cognitore. M.
 Tullio. Quoniam autem. M. Tullius etiā Eupolin citat: q deam
 scripserit hanc persuadendi: sessitauisse i Peridi labris: quā Pirho
 uocet ipse: Suadā uero Ennius/ Agedū (si placer) ipsos ex Eupo-
 lidos Δήμοισ (Id enim comoedie nomē) uersiculos subiciamus
 gratum puto futurum studiosis/ si ceu spicilegiū racemationēq;
 faciamus: aut si tabulas ueluti quaspiam ex hoc litterarū nau-
 fragio collectas in corpus aliquod restituamus: Sūnt autē quos
 inueniamus hi.

κρητιστος οὗτος ἐγένετ' ἀνθρώπων λέγειν ἅλα πρὸς ὅτις
 ὥστε παρέλθοι. ὥσπερ οἱ ἀγαθοὶ Δρομῆς
 ἐκκαίδεκα ποδῶν ἥρει λέγων τοὺς ῥήτορας
 ταχὺν λέγεις μεῖ πορὸς Δεγδάντου τῷ τάχει
 πειθώτις ἑπεκαθίζει ἐπὶ τοῖς χείλεσιν
 οὕτως ἐκίλει καὶ μόνος τῶν ῥητόρων
 τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε τοῖς ἀκροωμένοις.

Neque autem istos Eupolidis poetę uersus / ex ipsius statim fon-
 tibus hausimus: ut cuius opera atate interciderint/ sed eonū par-
 tem ex interprete quopiā Aristide Rhetoris accuratissimo: parti ex
 epistola Plini iunioris accepimus. Quin Aristides ipse oratione
 quę p Pericle iscribit comici eiusdē testimoniū aduocās ita loq;
 μόνου Δεπειθώτις ἑπεκαθίζει ἐν τοῖς χείλεσιν. Quā at uocauit
 Ennius suadā: puto eandē Suadelā Horatius. Sed bene (iq; nū-
 marū decorat Suadela/ Venusq; Neq; n. assētiā Porphyriōni/ Ve-
 neris id epitheton existimāti. Nā Cicero i libro de oratore tertio/

cum de Pericle loquatur Leporem maluit nuncupare: q̄ Suadam
sic inquit: Cuius in labris ueteres comici: etiam cum illi male
dicerent: quod tum athenis fieri licebat: leporem habuisse dixe
runt: tantāq; in eo uim fuisse: ut in eorū mentibus qui audissent:
quasi aculeos quosdam relinqueret. Cōtra autem Quintilianus
Ne enuntiare quidem istius dea latinum ausus nomen: ita in de
cimo scribit oratoriarum institutionum. Et quod de Pericle uere
ris comoediæ testimonium est: in hūc transferri iustissime possit:
in labris eius sedisse quandam persuadendi deam. Porro Marcia
nus: modo Suadam/modo Pirho nuncupat. Nos eandem i poe
maris Manro/Ambrāq; nostris/modo Suadam/modo Leporem:
uidelicet Ennium/Ciceronemq; secuti.

Caput lxxxxii.
Qui sint apud Liuium Causarii.

¶ Iulius in septimo ab urbe cōdita/Tertius inquit exercitus/
ex causariis/senioribusq; a. T. Quintio scribatur: qui urbi/
moenibusq; præsidio sit. Causarii q̄ sint/nō remere qui tibi expli
cer inuenias! Sed id ex uerbis tamen Vlpiani iureconsulti libro
sexto ad edictum facile colliges. Ea sunt in tertio scripta digesto
rum uolumine: quo titulo de his agitur: qui notantur infamia.
Verba ita sunt. Ignominia causa missum/hoc ideo adiectum est:
quoniam multa genera sunt missionum. Est honesta/ quæ emeri
tis stipēdiis/ uel ante ab imperatore indulgetur: & Causaria: quæ
propter ualitudinem laboribus militiæ soluit: Ex quibus uerbis
ratiocinari possumus: Causarios pprie dici milites ualitudinis
causa missos.

Caput lxxxxiii.
Vindicata Iustiniani principis prefatio quæpiam/ a uitiis/ men
disq; aliquor.

p Vdet me seculi nonnunq̃ istius / i quo sum natus indocti /
 nimis & arrogantis / uersantē animo identidem quæ mon-
 stra rerum / uerborūq; libros etiā ipsos legum / qbus regimur / occu-
 pauerint: Sicuti quod nuper dubium ridens / an stomachans ad-
 notabam in epistola Iustitiani: quę posita est ante digestorum li-
 bros Theophilo Dorotheo / Theodoro / Isidoro / & Anatolio / &
 Thalleleo / & Cratino / uinis illustribus / antecessoribus / & Salami-
 nio uiro disertissimo scripta: Nā cum doceat illic Imperator anni
 quarti / studiosos / græco uocabulo lytas appellatos: & item q̃nti
 prolytas / ut i pandectis extrat illis archetypis / cuncta nunc habēt
 exemplaria hircos in priore: coloritas i posteriore loco nihili uo-
 cabula: Sed quæ tamē ab Accursio pro maxime idoneis enaren-
 tur. Quin primi anni auditores / nō dispondii (quod uulgo) sed
 dupondii / sicut in archetypis inuenio / tam fruuolo ut idem ait q̃
 ridiculo cognomine / appellabant. Sed & in eadem epistola (ut in
 rranscursu hoc quoq; ostendam) desiderantur uerba de sexta Ilia-
 dos Rhapsodia: cum Glaucū & Diomedem nominat imperator
 inter se dissimilia permutantes. Etenim post id uerbum / sequi sta-
 tim debet hic Homeri uersus / si archetypo credimus.

χρυσέα χαλκείων ἑκατόμβοια ἑνεαβοίων.

Caput lxxxxiiii. Lepidum Seueriani cōmentum / de lunæ factura & solis: deq; mē-
 struis diebus & annuis.

p Ercurrunt aliquando ego / & Picus hic Mirandula nunq̃
 satis homo laudatus / subsiciuis horis / antiquos enarrato-
 res / instrumenti sacri ueteris / græcos maxime Diodorum: Philo-
 nem: Gennadium: Aquilam: Origenem: Basilium: Didymum: Isi-
 dorum: Apollinarem: Seuerianum / alios id genus cōpluris / quo-
 nū ille sicutiq; latinorum sententias omnis / q̃ diligentissime cum
 Iudeorum / & Chaldeorum interpretum conferens opinionibus /

nihil nō euentilat: & pēficulat: unde modo/ aut ueritas elici: aut
obscuritas tolli/ aut roborari fides/ aut refelli possit īpīeras. Sed
quod apud Seuerianum superioribus diebus /auctorem luculen-
tum memini nos legere/ uisum est haud indignum: quod in hūc
accipere gregem. Solem factum a Deo primitus/ & Lunam legi-
fer Hebręus prodit: quarta mox ut orbem īchoauerat die: qui ra-
men/ quoniam alterum diei: nocti alteram praeferisset: etiā illum
in orientis credi potest: hāc in occidentis posuisse confinio. Nec
autē debuit (quemadmodum quidem hic opinatur) sic a princi-
pio statim lunā fingere Deus/ ut detrimēto affecta: ut decerpra:
ut gracilescens: ut discriminata: ut inanis: ut diluta: ut exhausta
foret lumine: qualē nunc esse eā uel nascērem: uel ītermestruam:
uel senescētem: uel incoitu/ uel in ipso quoq; deliquo uidemus.
Quin orbe pleno potius: itegroq; circulata: nō gibbosa: nō prae-
tumida: nō sinuata: nō corniculās: nō diuidua: nō silēs. Et n. ista
dein multiformitas temporum erat & noctium & dierum uelut ī
reruallaris/ & discriminatrix futura. Quocirca edito recens/ & ma-
turinos ingrediēte carceres Sole/ Luna prorsus eregione/ mētam
finitoris/ radebat occiduam: in unifex tū primum orbis/ & in suo
quasi dixerim tirocinio. Sed ut ad occidētem Sol ipse circūactus
est: etiā inuicem peruecta Luna suo curriculo est ad orientis colli-
mitium. Sic igit̃ audientes dicto/ diei pariter praeferunt/ noctiq;
Cur autē non se tūm potius/ quarta Lunę facies exhiberet: quo-
ra est edita die: quoniam summū inquit/ luna quarta tenere occi-
dentis limitem nequiuisset. Ita rotundata specie: plenoq; prorsus
ore/ quintamdecimā pro quarta exhibēns/ undecim sibi dies/
uelut arrogauerat: ac totidem plane diebus Lunā/ Solem/ natura
praeuertitur. Ex quo fit ut Soli etiam iure dies illos undecim Lu-
nā quasi bona fide restituat. Nā cum sit undetrīginta/ & semissis
dierū mēstruus Lunę calculus/ dissultat hinc/ annarius duodeci
mensium numerus e diebus omnino. ccc. lvi. Quae summa: un-
decī sibi alios agglutinās/ quos a primordio Luna sicut auctanū

præsumperat/annum constitueret hunc solarem.ccc.&.lxxv.dierū.
Tantum Seuerianus/lepidiore tamen puto/et uerore commēto:
quo etiam crescere i immensum possit fabularis illa de Arcadium
uerustate superlatio: qui profelenoe quod est antelunares appel
lati: si fuerit in confesso diebus esse undecim lunam/nō tam mun
do ipso/et initiali quoq; die maiusculam.

Caput lxxxv.

Græcum elegans adagium super xenis digestorū exemplaribus
restitutum.

Ibet in gratiam iureconsultorum restituere græcum quoq;
proverbium sublarum plane de ipsorū libris! sed integrū
adhuc in archetypo: sicut in epistola quapiam diui Seueri/ & im
peratoris Antonini reperitur: ea citatur ab Vlpiano/in primo de
officio proconsulis/eodemq; titulo ponitur in digestorum libro
primo. Verba sunt hac epistolæ: Quæ quoniam elegantissima/ &
plena bonæ frugis: ediscēda iis censeo: q; remp. gesturi. Quantū
inq; ad xenia pertinet/audi quid sentimus. Græcum proverbii
est. οὐτε πάντα. οὐτε πάντοτε. οὐτε παρὰ πάντων. Nam ualde in
humanum est a nemine accipere! Sed passim uilissimum est/ & per
omnia auarissimum. Sic illi. Porro græca uerba/possis ad hunc in
terpretari modum: Nec omnia: nec passim: nec ab omnibus.

Caput lxxxvi.

Quanta in muribus salaciras: & Aeliani uerborum interpretamē
tum: atq; inibi locus apud Martialem correctus & enarratus.

In septimo epigrammaton uulgaris quidem codicibus ita
est apud Martialem.

Nā cū me uitā: cū me tua lumina dicis!

Sed. n. uetustissimi quiq; sic habent:

Nam cū me murem: tu cū meā lumina dicis. *nonna egermoca*
Quod tamen a nullo est hacrenus animaduersum/ aut emēdatū.
Quari uero potest: quo intellectu puella blandiens amatori/ mū
rem eum uocet. An eodem quo etiam passerculum solet: quia mu
res quoq; perhibentur salacissimi: sicuti scriptū inuenio libro Ae
liani duodecimo de animalū pprietate/ uerbis ad hāc sententiā.
Ferunt autem mures inquit salacissimos esse/ testemq; adducunt
Cratinum scilicet in fugitiuis: Age nunc tibi desereno aduersus
mollinem muris fulgurabo Xenophōris. Sed enī feminā quoq;
murem narrant ad ueneria esse prarabidam. Rursumq; apud Epi
cratem in choro. Fabula enim hāc Epicratis est. Postremo subit
me derestabilis lena: deierans per puellam: p Dianam: per pher
sepharram: esse uitulam: esse uirginem: esse pullam indomitam.
At illa. Cauus erat murinus. Superiectione eā salacissimam dice
re uoluit: cum Cauum prorsus murinum uocitauit. Et Philemō:
Mus albus/ cum quis eam! Sed pudet fari. Clamauit adeo statim
Derestanda lena/ ut sepe latere nō est. Hacrenus Aelianus: aucto
ricatibus etiā magni nominis comitorū succenturiatus.

capitulum lxxxvii Caput lxxxvii.
Automaton legendū in Suetonio/ quod nūc uulgo aut ornatū:
quidq; ea uoce significetur.

libellus Ocus apud Suetonium in Claudio ita perperam legitur in
plerisque uoluminibus. Si aut ornatū/ aut pegma/ uel quid
tale aliud parum cessisset. Cum uerū/ integriq; sic habeāt codices.
Si automaton/ uel pegma. Inspice uel Bononiæ librū ex diui Do
minici/ uel item alterū Florentiæ ex diui Marci bibliotheca: quā
gens Medica publicauit: ueterem utrunq; Sed & utroq; uetustio
rem/ quem nūc ipsi domesticū possidemus/ ut taceam complu
ris alios: ne fortassis ambitiosior & nimius citandis testimoniis
deprehēdar: ubiq; hāc nimirum posteriorem scripturā inuenies.

Apparet ergo Automata appellari solita: quæ ita mechanici fabri
 cabantur: ut sua sponte efficere quippiam: uelut ignara causa ui
 derentur. Qualia nunc aut horologia sunt: aut uersatiles quæpiam
 machinæ: in quibus imagunculas: occulta uel cursantes: ludibū
 dasq; miramur. Quales etiam uel fontes: uel ignes ipsi: quodam
 artificio temperamento: specieq; noua: certis iteruallis: aquas:
 flammæ uel iaculantes. Automatū enī uelut ultroneum: & spō
 tale possumus latine interpretari. Sic Homerus i secunda Rhapso
 dia: Venisse ad dapem Menelaum dicit. Automaron spōre sua si
 gnificans: non cuiuspiam uocatu: quasi a semet impulsū. Sicut
 Eustathius quoq; exponit: q; deinde ait a iunioribus αὐτόματα
 uocari: quæ forte quadam fiant: quasi μάτην hoc est remere. καὶ
 ὥς ἐτύχεν. Et paulo post idem sic addit propemodum. Talis
 autem sententia etiam illa Mechanicorum nominauit Automata.
 Ceterū philosophus Heron in Pneumaticis: Aquam exprimi ait
 in sublimē Automaton: idest spontalem: de sphaera concaua: quā
 describit: sicuti cornicem quoq; confingit: quæ se ad auiculas ite
 dem fictas conuertat αὐτομάτως. Quin ediculam quoq; docet
 construere: cuius accenso igni fores item αὐτομάτως: idest spon
 te aperiantur: extincto cludant: ut omnia quo diximus intellectu
 sint audienda.

Caput lxxxviii.

Peri locus: & item Senecæ declarati: deq; manumittendis festuca
 seruis: & circumactu.

p Ersius in saryra sexta sic ait.

Non in festuca licet quem iactat ineprus:
 Vbi poeta diligentissimus manumissum hominē ex uetere cōsue
 tudine significauit. Est enim a Plutarcho traditum in libello: de
 his: qui sero puniuntur a Deo: Morem fuisse Romanis: ubi quē
 piam manumitteret: ut eius corpori tenuem festucam inicerent.

Ex quo illud apud Plautum ī milire: Quid ea ingenua/an festuca facta? Serua an libera est? Quoniam autē & circumagebantur: qui libertatem nanciscebātur: fortasse ut ostenderetur licere/iam ipsis/pro suo arbitrio/quorsum uellent moueri: quod & supra dixerat Persius:

Venerit hunc dominus/momento turbinis exit

Marcus Dama:

Et a pretore plerunq; uindicta liberabantur: propterea & iactar inquit/ & licor. Nam lictores seni pratoribus apparebant. Circumagi autē solitos: qui manumitterentur/etiam Seneca docet ī octaua primi libri ad Luciliū epistola: Philosophiā inq; seruus oportet/ut tibi contingat uera libertas. Non differtur in diem/qui se illi subiecit: & tradidit: statim circumagitur. Hoc enim ipsum philosophiē seruire: libertas est. Circumagitur hoc est manumittitur/ liberaturq;.

Caput lxxxviii.

Cur muri partem discere quod ait Suetonius/hieronice soliti.

¶ Veronius in Nerone: Reuersus inquit e grācia Neapolini/ quod in ea primum artem protulerat/albis equis introit/ discieca parte muri/ut mos hieronicarum est. Ita ille. Nemini autē est dubium/sacrorū certaminū uictores/hieronicas appellari: Sed moris istius causam tantum adhuc inuenio apud Plutarchum/ī libro Sympolicon secundo in hanc sententiam. Quod autē(inq;) uictoribus curru uehentibus permissum/ partem muri diuideret atq; deicere/hunc sane habet intellectum/non magnopere ciuitati muro opus esse: uiros habenti/qui pugnare possint/& uincere.

Caput .C.

Quæ sint apud Maronem silētia Luge: quæ ue tacita uirgo apud Horarium: superq; iis Seruiana & Acroniana refutata sententiæ.

u Ergilius Aeneidos secundo

Tacitæ inquit per amica silentia lunę.

Seruius igitur Sciendū autē est ait septima luna caprā esse tro-
iam: cuius simulachrū apud argos ē cōstitutū. Hinc ē quod dicitur/
Oblati per lunam: Et alibi. Per cæcam noctē. Tacitę lunę/aut mo-
re poetico noctem significat/aut physica ratione dixit. Nā circuli
septem sūt/Saturni/Iouis/Martis/Solis/Veneris/Mercuri/Lunā:
Et primus hoc est Saturni/uehementer sonat: reliq̃ secundū ordi-
nem minus. Sicut audiuius i cithara/cuius ultima chorda mi-
nus sonat. Hacrenus Seruius. Libenter igitur ab eo quæsierim/cur
amica luna: latere/ac fallere conantibus: aut num Lunā quoq̃ si-
lentem apud. M. Caronem/& irē apud Pliniū/ad eandem referat
harmoniā planetarum. Quod autem citharę ultimā chordam so-
nare ait minus: hoc ita deniq̃ pcedet/ si ultimam nō iam p̃ima/
sed pro sūma capiat: quę græce hypate uocatur: unde grauior ex
citā sonus. Sicuti ab extrema altera/ & tenuissima: quā equidem
libentius ultimā dixerim/acuta uox profertur/quæ plus sonare
ob id uidetur/quia prorsum tenditur/ ut in libro de musica secū-
do scribere ait Theophrastum Porphyrus i commentariis illis:
quos i hārmonica Ptolemei scriptos reliquit. Sicuti grauis ob id
inqr̃ minus auditur: q̃a circa diffunditur. Quod autem & apud
Macrobiū legimus/ & item apud alios/Saturni orbē/cuius cō-
uersio sit cōcitator/ edere acutissimum sonum: minime hoc arbi-
triora Platone/uel in Timęo/uel in Rep. probabitur/qui tardissi-
mum scribit esse Saturni orbem: quanq̃ hoc fortasse ad lōgiorem
sui cursus ambitū referetur/ Sed Aristoteles certe in libro secūdo
de cęlo/tardiores ob id ait esse superiores orbēs/quod iperu stel-
liferi octauū orbis/magis retardentur. Vt ergo uel Alexandri/uel
Simplici/uel item iuniorum de eo opinionem prętermittam: si ue-
ram plane Macrobi sententiā uis colligere/ ad cursum referas diut-
nū: q̃ sine dubio celerrimus i supremis/& cōcitatissimus iueniet̃.
Sed nos hac ablegata commenticia(ut arbitror) Serui/minimeq̃

necessaria subtilitate: potius accipimus tacite lune silentia/ lunam
ipsam/ quam uocant silentem/ hoc est minime tum quidem lucen-
tem: ut latere insidie magis possent/ pulchra nimirum/ & eleganti
translatione ab auribus ad oculos. Nam sicuti silentio nihil audi-
tur: ita nihil tenebris cernitur. Plinius igitur libro naturalis histo-
rie sexodecimo. Diem inquit coitus lune ab aliis silentis lune/
ab aliis interlunium appellari. Tum idem libro duodeuigesimo:
Et hoc ait silente luna sen iuuent. M. Cato etiam i libro de Re ru-
stica: Nunc stercus euehi luna silenti: nunc ite silente luna/ ficos/
oleas/ mala/ puros/ inseri: Postremo etiam prata/ primo uere iubet
eadem luna silere stercorari. Ridiculum autem fuerit aut hac Ca-
roniana/ Plinianaq; referre ad siderum musicam/ aut in uetustissi-
ma/ usuq; receptissima locutione desiderare istiusmodi ambages.
Equidem lunam hic silentem/ ut dixi: pro minime tum lucente acce-
perim: quod fuerat tempus grecis obseruandum. Neq; ita tamen
interpreteror/ ut ad uiuum refecem/ atq; ipsum deniq; lune coitum
plane intelligam: cum nox tota tenebricosa: nam hoc utiq; refel-
litur: quoniam poeta mox ait: Oblati per lunam. Non dum igitur/
luna lucebat/ cum illi a Tenedo sub uesperam nauigabant! Sed
lucere tum coepit: cum iam urbem occupauerant. Non igitur aut
sera fuerit/ aut perniox luna tum/ nec lune quidem omnino coitus!
sed tempus arbitror potius/ quod illa non luceret. Et enim plura
saepe quod uideatur uox apud poetas aliqua complectitur. Ob hoc
igitur illud in nostra Rustico.

Quidq; silens moneat/ quidq; intermenstrua Phoebe.

Nec absurde tamen/ praeter epitheti rationem temporariam/ lune
acceperis amica silentia/ quoniam i auspiciis quoq; silentium uo-
cari Cicero scribit: quod omni uitio caret. Iam apud Acronem quod pul-
chrum/ quod ingeniosum: qui enarrans Horati locum/ libro carminum
secundo.

Dum capitolium

Scandet cum tacita uirgine pontifex.

Tacitam uirginem inreflexit quasi claram sacerdotii nobilitate/
& ut hoc ineptis psuadeat/auctoritate etiā abutiē Maronis:q̄ di
xerit: Tacitæ per amica silentia lunæ: Ceu si tacita luna sit hic ē
pro clara accipiēda. Videlicet nō & apud Dionysiū saltē Romane
historiæ auctorem/ & apud Plutarchum/ aliosq; p̄ multos Acro le
gerat ignorari prorsus ab omnibus/q̄bus deniq; uel sacris/ uel si
mulacris Vestales uirgines tuendis præforent: ut ob hoc ipsum
quod præstabat silentium: tacita uoceſ uirgo/ Troianam soli cui
fas uidisse Mineruam.

f Ed ut hic liber/ quanq̄ sic quoq; nimis lōgus/ aliqua tamē
ueluti Coronide cumulerur: & nihil sit omnino inreperculsum/
scire lectore uolumus: posteaq̄ de magno quasi populo/ iam rum
anno superiore/centuriam hanc unam/ sicuti nunc est/ nisi tātum
pauculis subinde (ut fit) interspersis flosculis adornaueramus:
& spectandam publice amicis aliquor exhibueramus! emanasse
in uulgus fabulā/ nō satis certo auctore: quæ susurris aures istius
modi compleuerit. Nihil esse mirum/ si quedam noua/ & insignia
uel antea dictauerit Politianus/ uel nūc referre i litteris incipiat:
Olim iam istec omnia diligētissime perscripta a Nicolao Perotto:
qui fuerit Sipontinus pontifex/ in eo maxime libro/ cui titulum
fecisset Copia cornu. Nam quoniam plurimū auctoritate (sic. n.
quicunq; illi aiebāt) apud Vrbinatē ducem/ cui dicatus is liber/
Medices suus Laurentius & gratia ualer: per eum uidelicet ope
ris istius/ & quidem archetypi facta est Politiano potestas. Ergo
ille nūc rapinator: ut hunc semel inuncauit librum: uelut instar
quoddam uirgulæ diuinæ: publicam prorsus materiam priuati
iuris facit: & ut alrer Aesopi gracculus aliena supbit pluma. De
his itaq; per aliquor iā cōciliabula iactatis/ euentilatisq; rumuscu
lis/ cum mihi nescio quid/ ut est officiosissimus homo/ Robertus
noster Saluiatus renuntiasset/ nō litterarum modo! sed litterato
rū quoq; omnium/ uelut alba linea magnus amator: agnouit sta

rim inuidiæ mores / quæ dū cui nocere molitur / in omnia sese uer
tit: & ut ille apud Licentium Proteus!
Spumat aper / fluit unda / fremit leo / sibilat anguis.
At enim quod ad ipsius ictus occallueram / nō sum propterea stu
diis iratus meis / tantum laboris / tali mercede rependēribus: nec
ipse me damnaui / quod non hanc terribilissimam pestem desidia ma
gis placassem: nec ut nonnulli forsitan cupiebāt / concerpserim librū.
Sed eum potius seposui paululum: & omisā in præsens edēdi cu
ra / tantumq; fulcis uelut intercisiui / ita librum nonnunquam /
sicut hortum rigans! pleniorē tamen cogitatū uelut a filiquis
ad panes / hoc est a ludicris ad philosophiæ seriā transtuli. Sic igi
tur uersare altiora quæpiam animo studia / & operā grauioris in
strui: quæ suo & ipsa tempore (si lecta poterit erit res) in publi
cam utilitatem: quo magis arguatoribus istis oculi doleant / ap
parebunt. Et enim ego tenera adhuc ætate / sub duobus excellen
tissimis hominibus / Marfilio Ficino Florentino: cuius longe fe
licior / q̃ Thracensis Orphei cithara / ueram (ni fallor) Eurydicen /
hoc est amplissimi iudicii Platoniam sapiētiam / reuocauit ab in
feris: & Argyropylo Byzantio Peripareticorum sui temporis lon
ge clarissimo / dabā quidem philosophiæ utriq; operam! Sed non
admodū assiduā: uidelicet ad Homeri poeſe blādimēta naturā /
& græte / procluior: quem rum latine quoq; / miro ut adolescēs æ
dore / miro studio uersibus interpretabar. Postea uero rebus aliis /
negotiisq; prementibus / sic ego nonnunq̃ de philosophia / quasi
de Nilo canes / bibi / fugiq; donec reuersus est in hanc urbem ma
xime Laurenti Medicis cum beniuolentia / rum uirtutis & inge
nii similitudine allectus / princeps hic nobilissimus Ioannes Pi
cus Mirādula uir unus / an heros potius / omnibus fortunæ / cor
poris / animiq; dotibus / cumulatissimus: utpote forma / pene diui
na iuuenis & eminēti corporis maiestate / p̃spicacissimo ingenio /
memoria singulari / studio infatigabili / tū luculenta uberiq; faci
dia / dubiū uero iudicio mirabilior / an moribus: Iam idem totius
p ii

philosophiæ cōsultrissimus / etiāq; uaria linguarum litteratura / &
omnibus honestis artibus supra ueri fidem munitus / atque in
structus: Denique ut semel complectar / nullo non præconio ma
ior. Is igitur continuo me: cum quo partiti curas dulcissimas / &
nugari suauiter interdum solet / & quem sibi studiorum prope assī
duū comitem (qui summus honor) adlegit: is me institit ad phi
losophiā / non ut antea somniculosus / sed uegetis uigilantibusq;
oculis explorandam / quasi quodam suæ uocis animare classico.
Quocirca talem ego illum / tātumq; uel auctorem nactus / uel du
cem: neuriquam occasione defui: quin occurrī potius & arripui:
sicut assiduo p̄p̄modum summorum tractatu auctorum: uelut
attrito crebrius filice / pauculas saltem ueri scintillas / uidear excu
disse: tantumq; flammā rapuisse fomitibus / ut ī nocte cæca / & illu
ni / iam iam mihi aliquid profecto fulgoris sublucescat. Sed ecce ti
bi interim / dum totus in hoc ego: repente cornu istud ī uulgus.
Fit concursus. Est ī manibus. Effundit̄. Excutitur. Quid multa?
Calumniā me liberat. Vidisses continuo non nullorum uultus /
lugubre quiddam tacentes: & quod antea nūquam soliti / nescio
rum quo pacto! (sicut ille apud Platonem Thrasymachus) eru
bescerent. Sed isti quidem cornu / quanquam certe nō uacuo / qd
in esse ramen uiderim non est huius temporis indicium. Tantū
constiterit imp̄sentiarum / non idem spectasse me / quod eius uo
luminis auctorem: nec par utriusque destinatum / præsstitūq; fasti
giū. Quod si cubi locos eosdē p̄renata forte uterq; tractauimus /
(id autem incidere alicubi fuit necesse) Crassior ramen inter nos /
q̄ inter Piramum Tisbenq; paries. Argumento sit interim uel illa
luuenalis Coryt̄ro: quæ ramen apud ipsum Cocytos est: de qua
tanquam de paupere regno cum Domitio digladiatur / uel ara itē
Martialis frequens cornibus / uel philyra / uel siquid aliud istius
modi / quod optes cum meis manipularibus accēsīsq; cōmittere.
Quin illud euenit / ut hoc ipso quo Miscellanea cessabāt interual
lo / centum quadam adnotationes doctę me Hercules (quis enī

neget) & laborioſe ab homine amiciffimo nobis/nec huius igna
ro propoſiti/tum bene etiam literato/non ſine beniuola grataq;
noſtri mentione publicarentur. In quis unum caſu credo uel alte
rum pari ferme atque apud nos argumento/côpluſcula certe ger
mana illorum propemodum/quę uel cū Faſtos Naſonis/abhinc
nouennium ferme/uel poſtea/cū Flacci ſatyraſ interpretabamur/
quāta norūt omnes frequētia publico auditorio dictaueramur.
Perſanctre (ſi ſit opus) deierem/tenens aram:cogitaſſe me ſtatim/
ſi non de meo/certe de communi iure concedere amico penituſ:
nec aliquid ex eis agnoſcere/ quorū ſibi ille titulū/ haud opinor
iniuria uindicauiſſet. Nō enī ſic faſtu turgeo/ ſic nūq; ipſe faueo/
ut uideri uelim/ tā docti homini/ i aliquo doctor: ne mihi illud
in os iaciatur. Sus Mineruam. Sed quōtā ſic ea ſe principem de
mum repperiſſe narrabat: ut ignorata proſuſ (ita credo putauit)
& inenarrata ad eā diem ceteris aſſeueraret/ coactus fareor ſum:
quod & ipſe pro ea quam profiretur humanitate/facile patietur:
ſimpliciter/ īgenueq; profeſſionem meam/ ſuſpicionibus iſtis cō
munis ignorantie abſoluere. Nam ſicut haberi iure uel inciuilis
poſſim/ uel arrogans/ ſi non ei quoq; qui tam ſit & diligēs/ & eru
ditus/ domi & iſta/ & meliora naſci putem: (Quādoquidem Me
dio poſuit deus omnia campo) Sic e diuerſo patrociniū fame
deſerere/nō ſolum diſſoluti/ ſed etiam (nī fallor) in ſemet ipſum
pene crudeliſ uideri poſſit. Et pereant Donarus aiebat/ qui ante
nos noſtra dixerunt: Nos ei proſpera fauſtaq; precamur/ & cupi
mus/ qui noſtra poſt nos aut iuenit/ aut certe dixit. Tantum ro
gamus ne pigeat in eorum conſortium/quę tanto ante/ tam mul
ti ſub nobis exceperunt:& i quibus p uinli parte laborauimus!
etiam nos/ ſicuti partiatio admittere: ne nō amicorū ſint (quod
ait Euripideſ) cuncta communia.

. F I N I S .

Impressit ex archetypo Antonius Miscominus. Familiares
quidam Politiani recognouere. Politianus Ipse
nec Horthographian se ait/ nec omnino
alienam prestare culpam.

Florentiæ Anno Salutis. M. CCCC.

LXXXIX. Decimotertio

kalendas octobris.

R E G I S T R V M.

A

ANGELI

plena

Omne

exemplo

presenti

b

Obscurior

De megabizo

qui bonos

qui sunt

nemo

c

Capistro

qui sit

poete

istorum

d

uero

enum

assiduis

in psalmos

e

Quare

Aligherius

uali

Taddei

F

Quo

rici metus

eundemq;

hiscere

g

Locus

solum

adducit

scarpus

h

Prima

fuisse

Palladis

composuit

i

Fette

aliaq;

ceterum

euenit

k

trina

oranto

Ride

In Hexahemero

L

Hyginium

De phylira

Quod

Ar enim

m

Prestitit

ουδοκατανιδαν

ποτνια.

ω εταρα

n

rum

hoc est

De fluctu

uel illi

o

ut explicare

in quoq;

cum de

nihil

p

necessaria

tim inuidie

neget

